

Ra dezho metwel Jezuz Krist !

Bepred.

Kenteliou Sant Fransez

Kelaouenn vizek gant Skeudennou

TAOLENN AR MIZ

Goueliou ar miz	1
Lizer-meur hon Tad Santel ar Pap Pi XI	3
Ar spered a binienn	4
Sonit-ervad	5
En Otro Sant Erwann	7
Fieretti pe Bleunioù Sant Fransez	7
Gourc'hemad evit kenetredeur Trede Urz Sant Fransez	9
Ar plac'h evurus Loizan Albertoni	12
Lourd, katekiz beo	15
Indulgansoù an Trede Urz	

Rédaction et Administration

P. Théodore ROUSSEL

28, Avenue de la Marne, LORIENT

C/c : 4628 NANTES

Pliz daou skoued peh bloaz

MIZ GENVER

1 Sadorn .. EIZVET GINIVELEZ HON ZALVER JEZUZ-KRIST. — A.J. — I.P.

2 Sul Gouel Hano Santel Jezuz. — I.P.

3 Lun Eizvet Sant Yan Aviel.

4 Meurz ... Eizvet an Innosanted Santel.

PLAC'H EÜRUS ANJELA A FOLIGNO, euz an Trede-Urz. — I.P.

5 Merc'her.. Vijel ar Rouane.

DEN EÜRUS ROGER kovez. euz an Trede-Urz.

6 Yaou GOUEL AR ROUANE. — A.J. — I.P. — I.P. *all o renevezi er Brofesion.*

DEN EÜRUS CHARL A SETIA, kovezour euz an Trede-Urz.

7 Gwener .. DEN EÜRUS VAZE, Eskob, ha kovezour euz ar C'henta Urz

8 Sadorn .. Ofis an eizvet.

9 Sul Gouel ar Familh Zantel Jezuz, Mari, Josef.

10 Lun DEN EÜRUS GREGOR, Pab, euz an Trede-Urz.

DEN EÜRUS EIJID, kovez. euz ar C'henta Urz.

11 Meurz ... DEN EÜRUS THOMAS A GORA, kovez. euz ar C'henta Urz.

12 Merc'her.. Dioc'h an eizvet.

13 Yaou Eizvet Gouel ar Rouane.

14 Gwener .. S. Hilair, eskob, kovez. ha doktor.

15 Sadorn .. S. Pôl, kenta ermit.

16 Sul *Eizvet Sul goude ar Rouane.*

S. BERARD HAG E GOMPAGNUNEZ, merzerien euz ar C'henta Urz. — I.P.

17 Lun S. Anton, abad.

18 Meurz ... Kador S. Per en Rom.

19 Merc'her.. DEN EÜRUS BERNARD A GORLEON, Kabusin. — I.P.

20 Yaou S. Fabian ha S. Sébastian, merzerien.

PLAC'H EÜRUS EUSTOCHIA, gwerc'hez euz an Eil Urz.

21 Gwener .. Santez Agnes, gwerc'hez ha merzerez.

22 Sadorn .. S. Visant ha S. Anastaz, merzerien.

23 Sul *Trivet Sul goude ar Rouane.*

24 Lun S. Timothe, eskob ha kovez.

PLAC'H EÜRUS GAMBARA, intañvez euz an Trede-Urz.

25 Meurz ... S. Pôl, gonezet d'ar fe.

26 Merc'her.. S. Polykarp, eskob ha merzer.

27 Yaou S. Yan Krysostom, eskob ha doktor.

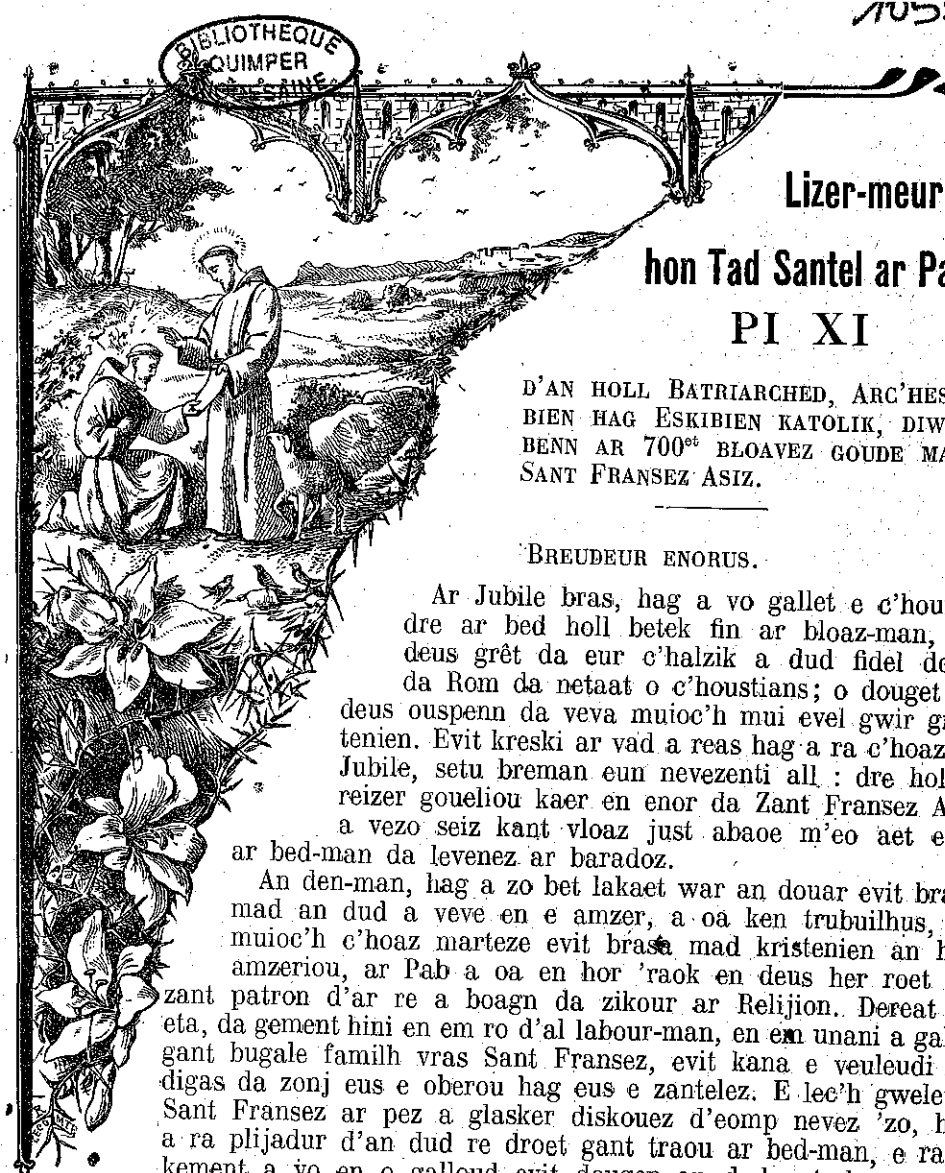
28 Gwener .. DEN EÜRUS ODORIC, kovez. euz ar C'henta Urz. — I.P.

29 Sadorn .. S. FRANSEZ A ZAL, eskob, kovez. ha doktor, euz ar Vreuriel
Korden Sant Fransez Asiz.

30 Sul *Pevarvet sul goude ar Rouane.*

SANTEZ HYASINTH MARISKOTTI, gwerc'hez euz an Trede-Urz. — I.P.

31 Lun PLAC'H EÜRUS LOEIZA ALBERTONI, intañvez euz an Eil Urz.

Lizer-meur

hon Tad Santel ar Pab

PI XI

D'AN HOLL BATRIARCHED, ARC'HESKIBIEN HAG ESKIBIEN KATOLIK, DIWARBENN AR 700te BLOAVEZ GOUDE MARO SANT FRANSEZ ASIZ.

BREUDEUR ENORUS.

Ar Jubile bras, hag a vo gallet e c'hounid dre ar bed holl betek fin ar bloaz-man, en deus grêt da eur c'halzik a dud fidel dont da Rom da netaat o c'houstians; o douget en deus ouspenn da veva muioc'h mui evel gwir gristenien. Evit kreski ar vad a reas hag a ra c'hoaz ar Jubile, setu breman eun nevezenti all : dre holl e reizher goueliou kaer en enor da Zant Fransez Asiz a vezo seiz kant vloaz just abaoe m'eo aet eus ar bed-man da levenez ar baradoz.

An den-man, hag a zo bet lakaet war an douar evit brasa mad an dud a veve en e amzer, a oa ken trubuilhus, ha muioc'h c'hoaz marteze evit brasa mad kristenien an holl amzeriou, ar Pab a oa en hor 'raok en deus her roet da zant patron d'ar re a boagn da zikour ar Relijion. Dereat eo eta, da gement hini en em ro d'al labour-man, en em unani a galon gant bugale familh vras Sant Fransez, evit kana e veuleudi ha digas da zont eus e oberou hag eus e zantelezh. E lec'h gwelet e Sant Fransez ar pezh a glasker diskouez d'eomp nevez 'zo, hag a ra plijadur d'an dud re droet gant traou ar bed-man, e raint kement a vo en o galloud evit dougen an dud vat da gemeret skouer diwarnan, ha da veva evel dan, hervez lezenn an Aviel, santel meurbet ha didroidell.

Al lidou, ar goueliou a vezo savet epad ar bloaz, an holl breze-gennou a vo grêt, Ni garfe e teufent, evel eun testen eus hon doujans gwirion, d'ober enor d'ar gwir Sant Fransez, d'an den a zo deuet dre c'hras Doue d'en em zantelaat e unan en eur zantelaat e nesa.

Sant Fransez skeudenn hor Zalver Jezuz-Krist

A dra zur, ne vefe ket dereat tostaat an eil ouz egile ar zent a zo er baradoz evit klask laret pehini anezo eo ar santela : holl int bet dibabet gant ar Spered Santel evid ober etouez an dud eur gefridi pe eul labour dishenvel. Ouspenn ma vefe dies-tre barn kement-man gant lealded, e kollfemp hon amzer hag e

rafemp gwap ouz Doue, Tad an holl zent. Koulskoude, kredi a reomp n' eus bet sant all ebet henvelloc'h ouz hor Zalver Jezus-Krist eget Sant Fransez, sant ebet hag en defe gwelloc'h egetan lakaet da skedi dre e vuhez ar zantelez merket en Aviel. Hen hag a lavare beza Kannad ar Roue meur, n'eo ket heb abeg vat eo bet anvet *eun eil Jezus-Krist*, pegwir eo bet evit tud e amzer, hag e chomo evit tud ar c'hantvejou da zont evel skeudenn wirion hor Zalver Jezus-Krist. Abalamour da gement-se e vev hirio c'hoaz dirak hon daoulagad, hag e vevo a-hed an holl amzeriou.

N'eus ket a dro, eta, da veza souezet o klevet ar re eus e vugale o deus da genta displeget e vuhez penn-da-benn, oc'h anzav her c'havent re uhel ha re vras, e pep doare, evit beza eun den hepken; nag o klevet ar Pabed, o deus darempredet anezan ar muia, o tiskleria heb aon oa deuet Sant Fransez eus an nenv evit savetei ar bobl ha difenn an Iliz. Perak, ker pell amzer goude e varo, en em blij c'hoaz kement a gristenien, ha zoken kement a dud ha n'int ket gwir vugale an Iliz, o sellet outan hag o rei meuleudi d'ezan, nemet dre m'her gwelont hirio ker skedus ha gwechall, ha barrek dre e bedennou hag e skouer-vat da zigas muioc'h a eürusted etouez an dud ? Gret en deus; e gwirionez, vad d'ar bed holl, p'en deus laket da vleunia adarre, etouez ar gristenien, feiz start ha buhez direbech, p'en deus laket da wri-zienna dounoc'h e darempredou an dud ar garantez hag al lealded.

Perak al lizer-man ?

En abeg d'an nevezenti laouen-man, hon eus kredet oa mat ober eur zell, eur wech muioc'h, war vuhez Sant Fransez, evit lakat dirak daoulagad an dud fidel, gant ho skoazell, breudeur ker, ar pep gwella eus oberou ha kenteliou Patriarch santel Asiz, evit dougen an holl da veva hervez reolennoù Sant Fransez, a zo ken henvel ouz lezenn an Aviel. Kerzet a raimp evelse war roudou ar Pabed o deus gouarnet an Iliz en amzer dremenet; rak, holl, ken alies ha m'o deus kavet tu, o deus gret meuleudi Sant Fransez.

Breman ez eus tri bloaz ha daou-ugent, ar Pab Leon XIII en doa skrivet eul lizer dispar diwarbenn ar 700te bloaz goude ganedigez Sant Fransez : anat eo en deus al lizer-ze kresket, dre holl, devosion ar bobl e kenver ar zant, ha dre-ze gret vad d'eur c'halzik a eneou. Ne welomp ket perak ne zigouezfe ket kement all er bloaz-man, ha gwelloc'h zoken marteze : an dud hirio a zeblant ober muioc'h a stad eged ar re a veve eun hanter kant vloaz a zo, eus madou an ene; hag o welet bepred muioc'h mui n'heller kaout gwir beoc'h, ha beva dinec'h, nemed en eur zistrei ouz Doue, ar boblou en em laka da zevel o daoulagad warzu an Iliz katolik, eyenenn wirion ar zilvidigez. Ouspenn-ze, talvoudus e vezo tostaat goueliou grêt evid enori Sant Fransez, a zesk d'eomp ober pinijenn hag en em garet, ouz ar pedennou grêt evit gounit induljans ar jubile.

(da genderc'hel.)

Ar spered a binijenn

Eur ger ne blij ket kalz d'an dud eus hon amzer, eo ar ger pinijenn. Piou a gar ober pinijenn en deiz hirio ? Ne glever hano bemdez hag e pep lec'h nemet eus leinou bras, dansou, festou a bep seurt. Ar Frans a zo paouroc'h eget araog ar brezel, eur zamm die spontus a zo var he c'hein, hag evelato an dud a ra kalz muioc'h a zispignou eget gwechall, a bren dilhad kaer, a red en hent-houarn, er c'hirri-dre-dan, en em ro d'an debri ha d'an eva, evel pa vent pinvidik mor.

Komzit d'ezo eus lezenn ar binijenn prezeget ken alies gant Hor Zalver en Aviel, ne gomprenint ket. Lavaret e ve n'o deus morse klevet hano eus an Aviel.

Araok n'en em lakeas Hor Zalver da brezeg, sant Yann Vadezour, ar profed bras, an hini a voe karget da brepari an hent d'ar Messias, a brezegas ar binijenn e dezert ar Jude, hag e-unan e reas pinijennou kalet, rak prezeg dre gomz n'eo ket awalc'h, ret eo prezeg dre skouer. — Ne eve ket a win, ne zebre nemet kilheienraden, mel kavet er c'hoajou, evit gwiskamant en doa eur vantel graet gant bleo kanval hag endro d'e gorf eur c'houriz ker. Evelse e c'helle sevel e vouez da lavaret d'an dud : « Grit pinijenn. Ar vouc'hal a zo o vont da skei var grizioù ar gwez. Kement gwezenn ne zougo ket a frouez mat a vezo trouc'het ha stlapet en tan. »

Klevit breman mouez Hor Zalver. Ganet eo er baourentez, bevet en deus er baourentez, labouret en deus gant sant Jozef ha bemdez. Araok en eum lakat da brezeg an Aviel, e tremen daou-ugent dervez en dezert, o yun bemdez. Goude beza gret evelse, e c'hell komz evel ma ra : « Ma ne rit pinijenn, holl e vezot kollet. » « Deuet oun da c'hervel ar bec'herien d'ar binijenn. »

An ebestel a gomz evel o Mestr : « Grit pinijenn », a lavar sant Per d'ar Juzevien. Selaouit sant Pol : « Kastiza a ran va c'horf, e lakat a ran da blega d'ar spered, rak ne fell ket d'in, goude beza prezeget d'ar re all, beza daonet va-unan. »

An doktored eus an Iliz a brezego evel Hor Zalver, skler eo. An impalaer Theodoz en doa diskouezet kals krisder o lakat d'ar maro kalz tud e kêr Salonik. Gourdrouzet e voe gant sant Ambroaz, hag an eskob a zifennas zoken ouz-an impalaer lakat e dreid en iliz. Theodoz, glac'haret holl, a deuas da gaout sant Ambroaz, en eur lavaret : « Anzav a ran am eus gret eur pec'hed bras; met fizians am eus evelato da veza pardonet gant Doue, p'e gwir en deus pardonet d'ar roue David. » Hag an eskob da respont : « P'e gwir hoc'h eus pec'het evel David, grit pinijenn evel David. »

Gwelet a rit, ar binijenn a zo ret evit paea dle ar pec'hed.

Evel ma lennomp e Prefas ar C'houraiz, dre ar yun, ar binijenn, ar spered a vez savet varzu Doue, an ene a vez santelleet, ar youlou fall a vez mouget.

Ya eur c'hristen, eur c'hristen mat, eur c'hristen a zo e hano en Trede Urz, a dle beza troet d'ober pinijenn.

Ret eo ober pinijenn. *Da genta* : evit paea hon dle da justis Doue. Dre ar pec'hed hon eus ofanset Doue, dre ar binijenn e paeomp hon dle, e c'hounezomp adarre karantez Doue. *D'an eil* : evit laza youlou, c'hoantegeziou fall ar galoun. Pa vez lezet ganto re a gabestr, e teuont da veza trec'h d'ar spered, ha neuze an den keiz a ruilh e fank ar pec'hed. Ret eo o lakat da blega dre ar binijenn. *D'an trede* : evit beza henvel ouz Hor Zalver Jesus-Krist. Hor Zalver a zo bet lammet digantan kement en doa, a zo m'aro var eur groaz o c'houzanv ar poaniou krisa. Ne c'hellomp ket lavaret omp diskibien d'ezan, ma n'omp ket gouest eveldan da zougenn hor c'hroaz. Ne c'hellomp ket gedal beza kurunet gantan, ma n'ez eomp ket var e lerc'h dre hent ar c'halvar.

Hent ar binijenn, hent ar Groaz eo an hent a gas d'ar vuhez peurbadus e gloar ar Baradoz. J. U.

Sonjit ervad

Ar c'henta eürusted hen deus hor Salver Jezus desket d'eomp.

I. — *Sonjit* : eun deis hor Zalver, o velet bodet en-dro d'ezan eun niver bras a dud, deuet da zeski gantan hent an env, a lavaras d'ezo : « Eürus ar re baour a galon, rag dezo e vezo rowantelez an env. »

Evit eur c'hals tud beza paour a zo beza eur reuzeudik; evit hor Zalver paourentez a dal eürusted. Gant piou ema ar wirionez ? Gant an Aviel pe gant tud ar bed ? Hor Zalver a zo Doue, ha Doue ne fazi ket, ar pezh a lavar a zo gwir, kredit eta e c'heller beza, war eun dro, paour hag eürus.

II. — *Sonjit* : an dud paour a spered hag a galon eo ar re a zo distag dious traou ar bed : d'ar re-ze eo, e lavar Doue rei an eürusted. Eürus e c'hell beza ar paour, rak e spered hag e galon dibreder gant madou an douar, a c'hell en em rei holl da Zoue.

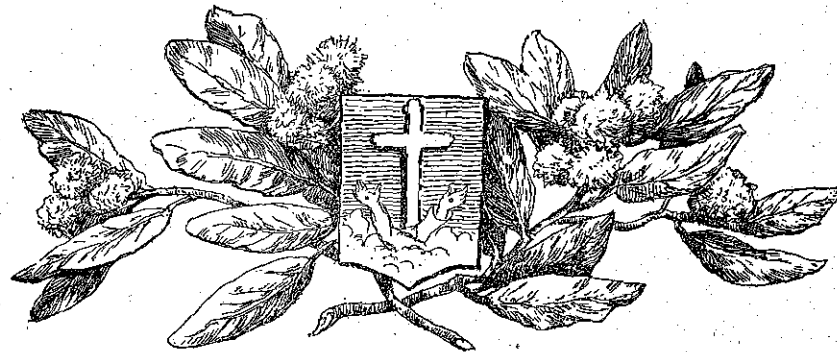
Daoust ha c'hwi a zo paour a galon ! Mar d'eo o kalon stag ous an danvez n'oc'h ket paour hervez an Aviel, hag awalc'h eo evit miret ouzoc'h da veza eürus.

III. — *Sonjit* : pegen karet eo ar paour gant Doue ! Lavaret a ra e roi d'ezan ar baradoz, hag e gwirionez, danvez ha madou an douar, penn-kaos da gement a dud da gweza er pec'hed, hen lez disourssi-kaer. Hag avi hoc'h eus-hu deus eürusted ar baradoz ? Bezit paour a galon hag e c'hounezoc'h an eürusted-sé.

Daoust hag ar zantelez war an douar, hag eürusted ar baradoz er bed-all ne dalvezont ket holl vadou an douar !

Evit o c'haout bezit paour evel ma c'houlenn an Aviel beza paour.

G. S.

En Otro Sant Erwan

E vue — e oberou — e viraklou

KENT-SKRID

Landreger !

« Felix natio, felix regio !... »

(Ovis Sant Erwan).

Savet war diribin eur grec'hen vihan en traon pehini ec'h en em gav an eil gant eben teir ster, ar Jaudy, ar Guindy ha ster Treger, tost d'ar mor bras a glever o trouzal pa c'houez krenv an avel, Landreger a zo eur gerig koant, eur gerig dudius. Enni e vev bodet holl tro-war-dro d'eun iliz-veur dispar, tremen tri mil a dud.

An dachenn douar ec'h eo savet warni ar ger he deus evel tri c'horn : ac'hané eo deuet d'ezhi hec'h ano : tric'horn, trekor pe treger. An hini diwezan a drec'has war an daou all ha diwezatoc'h e voe laket dirakan ar ger « Lan » o vean ma oa al lec'h-se peadra eun den a iliz (1).

Sant Tual a voe diazeour, tad ker Landreger. An den zantel a douaras da gentan en kichen Brest er bla 525. Seiz vla goude er bla 532, e teuas da brezek, en bro an Domnove, aviel Jesus-Krist. Roue ar vro, ar prinz Derok, eur c'henderv d'ezan, o vean goulennet digantan chom war e zouarou, Tual a assantas hag a dibabas evit e chomlec'h krec'hen vihan Trekor. Eno e vevs gant e venec'h karet en eur manati kaer savet raktal gant Derok evit o digemer.

A nebeudou an dud en em vodas endro d'ar venec'h madeleus; an niver dioute a greskas er bla 850 pa arruas da vev e eno eskop

(1) Hargaset gant ar Zozon, Bretoned Breiz-Veur a dreuze ar mor hag a diskenne a vandennou war douar an Arvor. Pep bandenn a vije renet gant eur mestr : eur brezelour, eun eskop pe eur manac'h. Ar strolladou renet gant eur brezelour a vije hanvet « Pleu », « Plou », pe « Pleu » hag ar re all « Lan ».

Bro-Dreger (1), ha dreist-holl pa voe adsavet ha kaëret an iliz-veur wardro 1350 (2).

Lan-Treger a chomas epad pell amzer, ken ma arruas an Normaned hag ar Zozon d'hen mastari en IXes kantved, eul lec'h didrous ha sioul elec'h e c'halle ar venec'h pedi en oc'h eaz hag an dud, an dorfetourien zoken, (3) bevan en peoc'h.

Hirie c'hoaz Bro-Dreger — rak Lan-Treger en deus roet e ano d'eur rann-vro a-bez — a chom en spered an holl evel eun douar a ehan, a diskuiz, evel eur minihi gwaskedet, evel eur baradoz elec'h e kav ar Vretoned frealzidigez hag eürusted.

*
**

Ha perag eur seurt kredenn diwarbenn Bro-Dreger ? O vean, a dra-zur, ma eo eur rann-vro goant meurbed ; o vean ma eo ive, evel m'hel lavarar, bro ar gwiniz hag an trenvajou kaër ; mez dreist-holl, a gredan, o vean ma ren warni eur zant hag eo eat dre ar bed ar vrud anezan evel zant ar vadelez, zant ar garante.

Sant Erwan, en gwirione, a ren war Bro-Dreger tremen 600 vla goude e varo. E ano a zo war an holl vuzellou, da bep kammed e kaver e skeudenn hag en pep tiegez e boltred a zo er plas a enor evel eun arouez (4) a eurvad.

Hanvet eo bet melezeur ar veleien, advokad ar beorien, skoazell an intanvezed, tad an emzivaded. Hirie ni a roio d'ezan eun ano all, roet d'ezan pell 'zo gant ar Vretoned mez laket breman ive gant vikel Jesus-Krist hon tad zantel ar Pab Pi XI war ar gurunen gaër a zo a-uz d'e benn : **Patron hon Breiz-Izel.**

O Landreger ! pebez enor evidout kaout eur seurt rener ! A-uz d'it eman bepred evel eun heol lugernus hag a dreuz dalc'hmat ar c'hounmoul tenvallan. E keit ha ma vo Breiz Breiz ar Vretoned a ziredo da zaoulina war be ar zant karet a chom ken beo ennout ar sonj anezan ma venner e welet c'hoaz o vont dre da hentchou en eur bedi hag en eur ober vad.

Ia, o Sant Erwan, ho pugale ho kar. Koulskoude evelomp ec'h ouzoc'h eo krog ho Preiz da ziskenn... Kouean a ra o vean ma neus ken enni a zent. Diskouezit eta d'ar bobl fiziet ennoc'h ar roudou heuilhet ganec'h, diskouezit d'ar Vretoned hent kaër ar zantelez :

« Adleret c'hoaz d'ho proiz, o ma Sant benniget
Eo red senti ouz Doue evit kât eürusted ! » (5).

J. C.

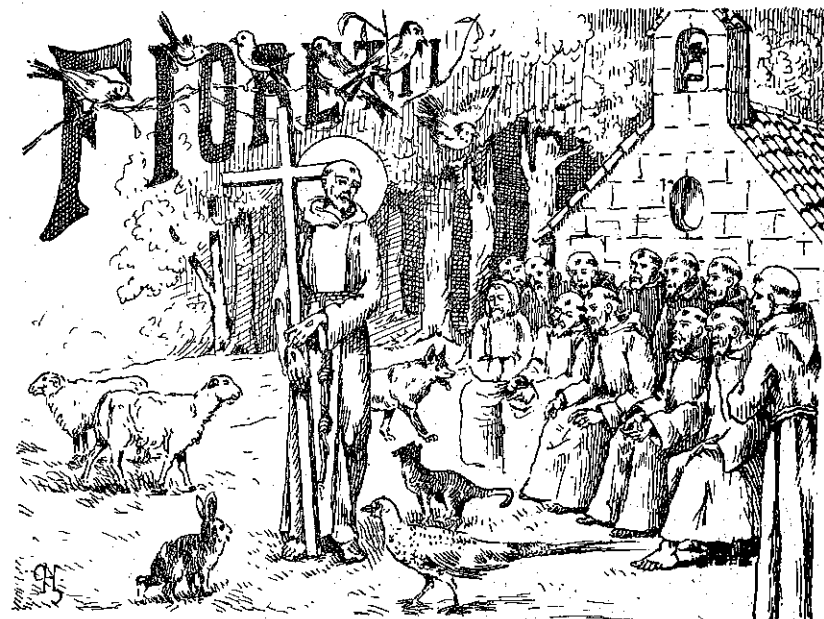
(1) Sant Tual eskop-kentan Treger hag an ishibien all war e lerc'h a veve diagent er « Goz-Yaudet » tost da Lanuon. Ar Goz-Yaudet a zo hirie en parrouz Ploulec'h.

(2) Sant Erwan eo a grogas da gentan da adsevel an iliz veur er bla 1296 — An eskop Perrier a gendalc'has er bla 1339. Wardro 1425 e voe savet chapel an Duk ha daou dour neve. An tour dantelezet a welomp hirie a voe gret er bla 1785.

(3) Endro d'ar manatiou e vije lezet gwechall eul lodenn douar war behini an dorfetourien a c'halle beva en peoc'h e kichen ar venec'h, o vean ma sonjed e teuje ar re-man a-benn d'o digas a-neve war hent ar furnez.

(4) Arouez : gage.

(5) Gwerz Sant Erwan.

FIORETTI

PE

Bleuniou Sant Fransez

Troet diwar ar Galleg

Ha Gwerzaouet e Brezoneg

A dreuz hag a-hed, gant Potr Juluen

Diwar beg e bluem

« Sant Fransez a Asiz

« Gant Aon 'poac'hfe e viz,

« Deut 'ta d'hen skoazelli.

« Pa z 'eo vid ho meuli »

Kent-Skrid

En ano Jezus-Krist bet staget war ar groaz,
Hag en ano Mari, ar Werc'hez e vamm, c'hoaz.

El leor-man e keofer evel *Bleuniou* dispar.
Serret a vozadou dre hent rust ar c'halvar,
A bleustras Sant Fransez, war seuliou Hon Salver,
Burzudou a bep liou, ha d'o heul skoueriou kaer,
Skoueriou kaer Sant Asiz, pried ar Baourente,
Ha skoueriou e vreudeur, ken yê ha dec'h, hirie.

Vit meuli Mab Doue ez int bet dastumet
E liorz Sant Fransez. Evel se bezet graet.

Kentan Pennad

Laromp breman, dioustu, laromp d'ec'h, krak ha krenn ;
Sant Fransez a Asiz, a renas, penn da benn
E peb stumm e vuhe, vel buhe Hon Salver ;
Enni, aezet eta, dastumfomp *Bleuniou* kaer.

Pa grogas Hon Aotrou, e penn e Aviel,
D'e heul daouzek ane, teuas an ebestel.
Dibabet brao gantan, ha disket d'e abred,
Ober fae, hep damant, war holl madou ar bed,
Ma c'halljent eveltan, e kreiz ar baourente
Lakat ar vertuioù da vleunian 'n-o ine.
Sant Fransez war e lerc'h, e Urz c'hoaz o c'henel,
Daouzek a genvreudeur, setu hen da c'hervel.
Paour, distak o c'halon, diouz madou an douar,
Evid an dienez, d'e eun doujanz dispar.

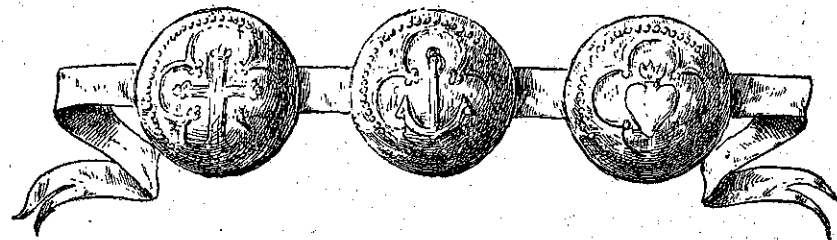
Judaz, an abostol, milliget gant Doue,
Diwar bouez eur gordenn, a gollas e vuhe.
Unan eus kenvreudeur Sant Fransez a Asiz,
A nac'has ar gwir Fe, a n'em grougas, ar briz !
Pebez kentel 'vidomp, ni galvet gant Doue
D'ar gwir evurusted, er Baradoz, eun de.
Siellomp en hon c'hreiz, siellomp start ha don
Doujanz evit Doue, izelded a galon,
Rak n'ez eus ket eun den, aman war an douar,
Da c'hallout rei e c'her, e peurgerzo hep mar
Beteg ar penn pellan, hed-a-hed an hent mat,
D'hen ambroug, de ha noz, grasou Doue an Tad.

Jesus pignet d'an Nenv, setu an ebestel,
Entanet o c'halon gant ar Spered-Santel,
Ken bras o santelez, ken kaer o izelded,
O lakat, dre o skouer, da chom manet ar bed.
War o lerc'h, evel-t-e, Kenvreudeur Sant-Fransez,
Ar vertuioù d'o heul, o skedi hep paouez,
Aboue an ebestel, ne gavas den o far,
Da veva, evel sent, neblec'h war an douar.

Unan, anvet Jily, hag hen, evel Sant Pôl
E trivet barr an Nenv, da n'em gaout a-greiz holl.
Fulup an Hirr, e vreur, ouz Izaï henvel
A c'hлана e ziousweuz gant glaouenn ru an ael.
Jelvestr gomz gant Doue 'vel gwechall Moyzez,
Vel ma komz, daou vignon, dre ze 'ta hep enkreiz.
Bernez, eun tamm denig, ken dister da welet
Oa eun den disket kaer, eun den lemm e spered,
Da zisklerian skler mat, an holl levriou santel,
Ken ampart ha Sant Yann, erer an Aviel.
'Vel n'eur c'hoari, gantan, a denn askell a ye
Dre hent reiz, e spered, betek kalon Doue.
Ha setu ni breman, ni arru gant Rufin,
Dijentil a Asiz, bepred seder, lirzin.
Eur sant 'reas outan Doue dre e c'hrasou;
Hag arôk e varo, graet sant e Nenvou.

Setu aze penos, diskibien Sant Fransez
Skuilhas Doue, warne, bleuniou a santelez,

P. J.

Gourc'hemen evit kenvreudeur Trede Urz Sant Fransez

Etouez an oll gentelioù roet da dud an Trede Urz gant o reolen, ez eus teir hag a dle bea komprenet guelloc'h en amzer vremen.

An teir gentel-ze, displeget freas, a dle lakât bugale Sant Fransez da zellet pisoc'h ouz doareoù a zo eus o deverioù : e kenver **Doue**, e kenver o **nesa**, hag en o c'henver o **unan**. Red eo d'ezo, hirio muioc'h eget biskoaz, beza feal d'an deverioù-ze.

DEVERIOU E KENVER DOUE

— Doue a zo e pep leac'h. Hon Tad Sant Fransez a ouie mat e gaout en oll grouadurien.

— Doue a zo, e guirionez, er zakramant meulet ra vezo eus an Aoter. Hon Tad en deus bet ato ar brasa resped evit ar zakramant-se.

— Erfin, Doue a zo beo en Iliz santel hag er **Beleg**. « *An neb ho setaou, am zetaou-me; an neb ho tisprij, am disprij me.* » (St Lukaz, 10-16) Hon Tad en deus bet ato evit ar Beleg... evit an oll veleien, ar vrasa doujanz hag ar vrasa sentidigez. « Red e oa, d'e zonz, araok ha dreist pep tra, derec'hel, douja hag embann dirak an oll ar feiz en Iliz; n'eus ket a zilvidigez er meaz diouz Iliz Rom. Leun e galon, a resped evit ar veleien, Sant Fransez e gare kalz kement tra a zelle ouz o stad. » (Thomas a Zelano — *pajen 65*).

Diouz ar c'homzou ze e tired, evit kement hini a zo en Trede-Urz, an dever striz da henori Doue en e veleien, en eur zouja anezo hag en eur zenti outo ato hag e pep leac'h evel bugale dener, rak, evit Sant Fransez, « eus Mab Doue ne velan var an douar-man gant va daoulazad nemet e **Gorf** hag e **C'hoad** konsakret ha resevet ganto ha roet d'ar re all ganto ha ganto hepken. (Testament Sant Fransez).

Arabat lavaret, evit lezel an dever-ze a gostez, e c'hell beza beleien glouar e kenver an Trede-Urz, rak Hon Tad a lavar c'hoaz : « Ha p'am hefe kement a furnez ha Salomon, ma kavjen beleien ha ne vent ket a du ganen, ne falvesfe ket d'in prezeg en o farrez eneb o bolontez. Me fell d'in o douja, int-hi hag ar re-all, o c'haret hag o henori evel va mistri. Me a fell d'in gueleit enno 'Mab Doue ha dre-ze int va mistri. (It.)

« An aotrou Doue en deus roet hag a ro d'in c'hoaz ar c'hras da gredi kement d'ar Veleien a vev a-unan gant Iliz santel Rom, ma 'z in atao da c'houlenn sikour diganto, abalamour d'ar merk laket var o ene gant sakramant an Urz. » (It.)

Reolen an Trede Urz a zo sklear ha striz var ar poent-se. Prenna

a ra he doriou ouz an dud dizuj. Ne dleer reseo en T.U. nemet ar re o deus ar voazamant da zenti ouz Iliz Rom hag ar Pab.

TRAOU D'OVER

1°) Arabat eo morse, var zigarez ebet, na barn eur beleg, na gwall-gomz anezan.

2°) Roi d'an oll Veleien, n'eus fors piou ez int, merkou eus ar vrasa doujan.

3°) Senti gant joa, evel pa genvenfe Doue E unan, ouz kement beleg en deus bet digant e Eskob guir da gemen d'eomp, ha digemeret evel eun henor kement servich a c'houlén diganeomp.

DEVERIOU E KENVER AN NESA

Ar sklera merk eus Spered Trede-Urz Sant Fransez eo ar vadelez hag ar garantez hirvidik evit an Nesa. An nesa hervez an Aviel, eo kement den a zo, memes an enebourieu.

Ar Reolen a gomz kement eus ar garantez a dle beza e kalon tud an Trede-Urz, ma c'heller kredi ne 'z eo bet savet nemet evit mad an Nesa. Hervez ar Reolen, garantez bugale Sant Fransez a dle tizout an oll, hag e pep doare.

I. **Karantez evit ene an Nesa.** — An daouzek *Pater, Ave ha Gloria*, savet e renk pedennou an Iliz, a laka memproù an Trede-Urz da gemeret perz e peden vras an Iliz evit an oll eneou dasprenet gant Jezuz-Krist. (*Reolen an T. U.*) Lavaret a c'heller kement all divar benn sakrifis santel an oferen a dle kenvreudeur an Trede-Urz klevet an alies a guella, ha divar benn ar pedennou great a unan er bodadegou misiek... Bugale Sant Fransez a dle sikour an dud var o zremenvan da vont dirak Doue evel kristenien vat, ha pedi evit an Anaon.

II. **Karantez evit Kalon an Nesa.** — Kenvreudeur an Trede-Urz a dle dreist pep tra roi skouer vat. Bez o deus an dever striz da bellat diouz o zi pep danjer a bec'hed, ar c'hazetennou hag al levriou fall. Labourat a dleont da viret ar garantez en dro d'ezo ha da lakat an unvaniez hag ar peoc'h da ren etre an dud, eleac'h ar beac'h hag an trouz. Evez mat a dleont da deurel en o c'homzou gant aon da roi skouer fall da unan bennak.

III. **Karantez evit korf an nesa.** — Eleac'h dispign o arc'hant e braoigou hag e ebatou ar bed a zo o dever tec'het diouto, guir vugale Sant Fransez a roio brasoc'h aluzen. Red eo d'eo roi pa c'hellont, roi o c'h est bep bloa ha bep miz, roi ervez o danvez. Da betra 'zervicho an arc'hant-se ? Da genta, evel ma lavar ar Reolen « evit sikour ar re baoura eus ar Breudeur ».

Ar garantez-se, goulennet gant ar Reolen, a dle mont var gresk dre m'en em asten dre ar bed spered Sant Fransez.

TRAOU D'OVER

1°) Kemeret ar voazamant da veza karantezus e pep doare e kenver oll vemprou ar Vreurie.

2°) Poania da lakât er galon dousder, madelez ha karantez evit an oll, n'eus fors evit piou.

3°) En em roi a galon vat da oberou kristen ar barrez savet evit sikour an nesa, hag en oberou-ze klask al labour diesa.

DEVERIOU EN O C'HENVER O UNAN

Trede Urz Sant Fransez a zo da genta « eun Urz a binijen. » E guirionez, red eo gouzout en em zistaga diouz hor bolontez hon-unan evit plega a grenn da volontez Doue ha da volontez an dud a zalc'h e blas eus e berz. Red eo gouzout en em zistaga diouz hor bolontez evit moustra var ar zantimanchou kasais a bella ac'hanomp diouz an nesa hag evit beza karantezus egiz ma 'z eo dleet. — Ar skiant-se ne ves ket tapet en eun devez; red eo poania d'he c'haout, en eur :

I. **Gastiza ar c'horf.** — Nebeut a reolennou kristen a glask kastiza ar c'horf kement hag hini an T. U. Ne fell ket d'ezi e rafe bugale Sant Fransez prejou mat ha lipous; ne fell ket d'ezi ec'h en em blijfent re en dibri hag en eva. Red eo yun diou vech ar bloaz d'an neubeuta, ouspenn ar yuniou gourc'hemennet gant an Iliz; ha c'hoant e deus e ve yunet aliesoc'h. En eur stourm evelse ouz an ioul o deus da re vaga o c'horf, kenvreudeur an Trede-Urz a c'hell easoc'h eget den all ebet gwaska var an ioul-ze, pa zeo red o lakât da zervicha Doue hag an Nesa.

II. **Kastiza ar spered.** — Nag a zrouk great gant an ourgouilh en oberou a drugarez ar guella diazezet ha bleinet ! Eneb an ourgouilhze hag a ziskar an humilite kristen, n'eus ket guelloc'h louzou eget guelet kemmesket, a galon vat, en memes breuriez, ar pinvidik hag ar paour, an dijentil hag ar c'houer. Memproù an T.U. a dle beza ato prest da zigemeret gourdrouzou ha rebechou an Tad a deu d'o guelet. Ober a reont ar bromesa-ze en eur vont er Vreurie. Prometi a reont da genta senti ouz Reolen an Trede-Urz. Prometi a reont da c'houde moustra var o spered prest d'en em zével, hag ober ar binijen roet gant an Tad evit ar faotou great eneb ar Reolen. Eil kevren an trede pennad a c'houlén grous ar zentidigez humbl-se.

III. **Kastiza an ioul da zastum.** — An aluzennou brokus roet d'ar beorien a zo bet goulennet atao en T.U.; hon Tad, abalamour ma oa ar haourentez e vertuz muia karet, a vez great anezan « *Paour bihan Asiz* »; ar Kenvreudeur a dle ober ho Zestamant kenta ma c'hellont. An oll draou-ze a verk da vugale an T. U. e dleont trei kein a grenn da dech an avaristed.

TRAOU D'OVER

1°) Arabat tremen eun devez hep beza kastizet hor c'horf en dibri, en eva hag er c'houked.

2°) Stourm gant nerz-kalon ouz an tech da veza re gizidik a spered, en eur zigemeret, hep klemm, ar gourdrouzou pe rebechou.

3°) Dioueret avechou eur braoig bennak evit gellout roi muioe'h d'ar beorien ha d'an oberou a drugarez.

An de diwean a viz Genver

Ar plac'h evurus Loeizan Albertoni

INTANVEZ

eus an drivet Urz — (1474-1533)

Stouomp dirag an Drinded santel, leun a zoujans hag a izelder a galon, hag adoromp an Tad, ar Mab hag ar Spered Santel, 'n eur c'houlén digante pardon eus hon fec'hejou.

Goullomp digant Doue an Tad ma teurveo krenvât ennomp an izelder a galon, min-diaze an holl vertuioù, 'n eur ziskoe d'imp bemde skleroc'h pegen dister ec'h omp ni krouadurien, e kichen hon C'hrouer, ha pegen fall ec'h omp ni, pec'herien, e kichen Doue holl-vadelez.

Goullomp digant ar Spered Santel ma c'houezo birvidik en hon c'halonou tan a garante ha ma lakao en hon spered ha war hon muzellou ar zonzou hag ar c'homzou a blij da Zoue.

Goullomp digant Hon Salver Jezus ma teufomp da vevan en hon bue pemdeiek herve ar gelennadurez a ro d'imp en Aviel. Ra blijjo d'ean dreist-holl rei d'imp ar c'hras da gerzet war roudou ar plac'h evurus Loeizan Albertoni. Homan, eur plac'h eus an noblans vras, a zo bet ret d'ei tremen he bue e-touez an dud he renk, met, e kreiz an holl bechou stignet war he hent eneb d'he vertu, e klevas abred, en zioulder hec'h ine dinam, mouez Hon Salver o laret d'ei dre e Abostol ar muian karet, diwall da stagan he c'halon ouz ar bed elec'h na ve tanvaet nemet c'hoantou direiz ha plijadurioù difennet. Hag he deus tremenet dre ar bed hep kailhari sae wenn he badeiant. En gwirione, evel Sant Pol, e c'halle laret : « *Gratia Dei in me vacua non fuit* », « Gras Doue he deus gret em ine kalz a frouez a zilvidigez », ha ze kenkoulz epad an amzer he deus bevet evel bugel ha plac'h yaouank, evel epad an amzer tremenet er stad a briedelez hag er stad a intanvez.

I

Ar plac'h evurus Loeizan he deus bevet evel eur zantez en he bugelerez hag en he yaouankiz.

An ineou glan, adalek ma santont c'houez ar plijadurioù direiz, a dro gant heug diwarne o sellou, o spered hag o c'halon. « Evit an ineou santel ze, merket ha dibabet gant Doue, ar bed, herve lavar eun den gwiziek, a zo eur prizon elec'h emaint evel en harlu. » Ha mar geo ret d'o c'horfou chom war an douar, o c'halon a ninj war diweskel ar beden hag ar garante betek dor ar Baradoz. Ha Doue a ro d'e da intent e kavfont anean tost d'e war an douar, rag eman en peb hini eus o nesan, hag ar vad a refont d'an disteran ane ec'h eo d'ean e-unan o devo gret ar vad-se. Setu perak

Loeizan, hag a oa unan eus an ineou glan-ze, a roas d'ar beorien gant largente aluzennoù : arc'hant, boed ha dilhad evit ar c'horf, hag aliou mad ha pedennoù evit magadurez an ine. Met gouzout a re ive nan allje ket karet he nesan evel ma oa dleet na stagan anean ouz Jezus He Salver nemet herve ar muzul 'n em zistagfe hi da gentan diouti hec'h unan ha diouz ar bed. Hag e klaskas muioc'h mui, dre ar pinijennoù, kaout an trec'h war he zechou fall.

Doue a lezas da ziwan en kalon Loeizan ar c'hoant da vevan en stad ar briedelez, rag fellout a re d'e Vadelez rei dreizi d'an noblans eur skouer beo a ziskje d'ar priejou heuilh ha doujan lezennoù ar briedelez.

II

Ar plac'h evurus Loeizan he deus bevet evel eur zantez en stad ar briedelez.

« Stad ar briedelez, eme Sant Bonaventur, a zo ennan evit ar priejou tri dra vad : ar fealded, da bellât ar pec'hed ; bugale, da greski niver ar c'halonou a gar Doue, hag ar Zakramant, da zer-c'hel skoulmet beteg ar maro al liamm etre an daou bried ».

Loeizan a gomprenas evelse ar briedelez : ar peuc'h hag ar vue vad a renas en ti ; he den, elec'h he gourdrouzi, a zikoure anei da rannan etre ar beorien hec'h aluzennoù hag a roe d'ei amzer da bleal gant he devosionou. Evurus ar c'halonou hag eman karante Jezus a stagan ane an eil ouz eben ! An amzer na ra neuze nemet kreski enne ar garante.

Doue a roas d'an daou bried santel ter blac'h. Lakat a rejont o holl breder da zikour ar vertuioù hadet en ine ar vugale-ze dre ar vadeiant da ziwan en o c'halonou, hep ma kreskfent ; hag evit kas da benn o labour, e kemerjont, en o zi, an doare da vevan herve holl gizioù an tiegezou kristen. Kement a istim o devoa evit glanded ar bugel, ken e vije bet gwelloc'h gante gwelet anê o zer astennet dindan o min-bez evit koueet er pec'hed marvel.

En kement-se na rent nemet heuilh reolennoù an Drivet-Urz. Ya ! en gwirione, an Drivet-Urz a zigasfe ebarz an tiegezou ar vue gristen hag ar zantelez. Ah ! ma c'houveje ar bobl kristen ! ma karje ive ! ar bed holl arc'hoaz a vije beuet er zantelez. Leon XIII a lare da dud an Drivet-Urz : « Sant Fransez, d'e amzer, a oa galvet gant Doue da adneveât bue ar bed ; ac'hanta, en hon amzer ni, ar gwad neve an neus ezomm ar bed a vo roet d'ean gant an dud a zo en Drivet-Urz ». Hag ar Pab a achue e brezegen war ar girman : « Pedi hag aspedi a ran ar gristenien holl da lakat o hano war roll an Drivet-Urz : eno eman, e-touez an dud, gwellañ sôdarded Jezus-Krist ».

III

Ar plac'h evurus Loeizan he deus bevet evel eur zantez goude maro he fried.

Goude maro he den, Loeizan, evel gwejall santez Melani, a stouas ouz troad he c'hrusifi hag a laras : « Jezus, o ma Doue, pegen evurus e vin breman, pac'h eus tennet diwar ma diouскоa eur zamm ken pounner, o servijin anoc'h ha hini all nemedoc'h ».

Adalek, koulz laret, ma oa dihun he spered, Loeizan a oa bet dalc'hmad en he sonj 'n em rei holl da Zoue; pa deuas ar maro da skuban he den, e kreiz e n-oad, ec'h adkavas hec'h holl frankis da vevan herve he c'hoant.

Dindan lagad an O. Doue, e kastie he c'horf dre ar brasan pinijennou : alies e iune; kousket a re war ar c'halet, ha 'n em skourjean beteg ar gwad. Pa vije laret d'ei kaout muioc'h a zouzder evit he c'horf : « Penoz, emei, e c'haller bevan hep gouzanv poaniou, pa wêler korf eun Doue e pign ouz eur groaz ! »

Pebez karante na ziskoeas ket evit ar beorien ! Ober a re hi hec'h unan an nebeutan ma c'halle a zispignou da zerc'hel he zi, evit kaout muioc'h da rei d'an dud ezommek. Kavout a re alies an tu d'ober d'ê aluzen hep goût d'e : ha meur a wej he kuzas peziou aour e kreiz torziou bara, evit na vije nemet Doue test eus he madelez. Gouzout a re ive, 'n eur rei hec'h aluzen, kemer peurz en anken ar beorien hag en o foaniou; eur gir a drue koueet diwar he muzellou a zigore d'ei ar c'halonou, ha neuze e c'halle ober vad d'an ineou.

Met he brasan preder a lakaas da zikour merc'hed yaouank dilezet Kear Rom : labour a gave d'e, kelen a re anê, diwall a re anê eneb pikou ar plijaduriou fall, ha pa o dije c'hoant da zimei, e roe da bep hini hec'h argourou.

Meulet ra vezo Doue da vean savet dre zorn Sant Fransez eun Drivet-Urz hag a zo bet gret ennan ha dreizan kement a frouez a zilvidigez ebarz ar bed !

Peden. — Roet d'imp, o ma Doue, ar c'hras da dremen hon holl vue en ho servij ebarz ar stad dibabet ganec'h evit peb hini anomp. Gret ma vefomp fidel d'ho lezen santel, evit ma c'hallfomp, goude bean distaget hon c'halonou diouz plijaduriou ar bed man hag a dremen ken founus, stagan anê ouz madou ar Baradoz a bado da viken.

Menez. — Adalek oad tener ar yaouankiz, n'ankouain biken e tlean renti kont da Zoue eus an holl c'hrasou am oc'h bet; klask a rin, e-tuont, dastum beñde meritou benn ar vue all.

Boked. — Kemeromp evit boked an hini a blije kement d'ar plac'h evurus : « Penoz e c'haller bevan hep gouzanv poaniou, pa wêler korf eun Doue e pign ouz eur groaz ! »

E. B.

Lourd, Katekiz beo

« AR C'HATEKIZ BEVET E LOURD », — Miz Mari
gant an aotronez Duplessy ha Marchand

Ar pec'herin o tigouezout e Lourd a gav var e hent eun hospital, hospital Bernadett. En hospital-ze eo e tremenas Bernadett meur a vloavez eus he buez; ennan eo e reas he fask kenta. Setu perak e virer ennan meur a dra hag a zigas da zonj eus ar Plac'h Euruz.

Etouez an traou-ze ema katekiz Bernadett : el levr bihan-ze displeget dirazi hag evel pasket d'ezi'gant he beleien eo e teskas Bernadett anaout karet ha servicha Doue. El levr bihan-ze e kaver pep tra : eun Doue; eun Doue hag en em emell ouz ar bed, eun Doue e tri ferson, an elez, an den kouezet er pec'hed, Mab Doue en em c'hreat den en hon touez evit hon dasprena, ar Verc'hez glorius Vari e vamm, eur Zalver o tiwaska poan hag o sevel eus a varo da veo, an Iliz, finvezioù diveza an den.... en eur ger, kement guirionez a dleomp da gredi.

El levr bihan ze e kaver pep tra : kement tra hon deus d'ober : hon deveriou e kenver Doue, e kenver ar Verc'hez hag ar zent, e kenver an nesa, gourc'hemennou Doue ha gourc'hemennou an Iliz.

El levr bihan-ze e kaver pep tra : ar pezh a zikour ac'hanomp d'en em zantifia, ar beden, ar zakramanchou, dreist-oll an daou zakramant a dle skoazella ac'hanomp var an hent teuc'h a gas eus an douar d'ar baradoz : ar binijen ha sakramant an aoter.

El levr bihan-ze e kaver pep tra : ar pezh en deus kredet ha great Bernadett, ar pezh en deus sikouret anezi, dre c'hras Doue, da dizout ar zantelez.

Pec'herined devot, kendalc'hit breman gant hoc'h hent. Hep dale, c'houi en em gavo el leac'h santel m'oc'h deuet da henori. E toull an nor c'houi a velo an arc'hel Mikeal, izeloc'h kalvar ar Vretoned, pelloc'h c'hoaz ar Galon-Zakr, aotrou person Arz, ar Verc'hez kurunet, iliz ar Rozera; en eur vont larkoc'h c'houi a dremenno dirak ar pisinou (ar c'hibellou) o deus pareet kement a glanvourien, dirak ar feuteunioù a lez da redek o dour burzudus; erfin setu c'houi dirak ar c'heo (grott) beniget. Hag a pep leac'h var hoc'h hent, c'houi ho peus kavet pec'herined, klanvourien, tud fidel a bep stad, aman o kovez, aze o komunia, pelloc'h o pedi dirak ar Verc'hez; savit betek an iliz-veur hag e klefot o kana eun oferen. E pep leac'h, var zouar beniget ar Verc'hez, e pep leac'h e peder, e pep leac'h n'eus nemet oberou a drugarez.

Mat, an oll draou-ze a zo c'hoaz katekiz ! E Lourd ema kaerra

katekiz ar bed oll. N'eo ket henvel, a dra-zur, ouz ar c'hatekiz a reomp e ilizou pe chapelioù hor bro : mes, ar pezh a zo guelloc'h, digas a ra d'eomp da zont eus ar c'henta katekiz a zo bet great d'an dud, eus katekiz hor Zalver Jezuz-Krist e-unan,

Evel er c'hatekiz-se, Jezus-Krist a ra skol e Lourd hag a harp e gelennadurezh var e virakloù.

Evel er Galile, katekiz Lourd a vez great koulz er meaz eus an ilizou hag en diabarsh.

Evel breman 'zo ugent kantved, Jezus a ro e gentelioù e Lourd pa gav an tu d'o roi.

Katekiz Lourd, evel an hini great en dro da vor Jenezared, a diz, n'eo ket hepken ar vugale, mes ar re vras; n'eo ket hepken an dud a gred evit kreski o feiz, mes an dud difeiz evit o digas d'ar virionezh ma z' int tud a volentezh vat.

Eun dra c'hoaz : pa ree Jezus Katekiz d'ar bobl, Mari a veze peurvuia en e gichen o selaou, o sonjal hag o pedi. E Lourd ivez, Mari a zo aze, etouez an dud fidel a ador he mab divin pa dremen dre hentehou al leac'h santel.

Penaos e vez great ar c'hatekiz e Lourd ?

Dre an oberou.

Er familhou kristen ar mammou a gont historioù kaer ha santel d'o bugale. Hag ar vugale, araok ar skol katekiz a oar hag a gar ar vertuzioù a zo bet lakat en o spered hag en o c'halon dre an historioù-ze.

E Lourd, n'eo ket ar vertuzioù hepken eo vez desket evelse, mes ar c'hatekiz penn da benn. Ar veleien, mar kirit, ne ziskouezont ket en eur gentel ez eus eun Doue; mes Doue en em ziskouez e unan dre e virakloù. Ar veleien ne ziskouezont ket eus Jezus gant e gorf, e wad, e ene hag e zivinite dindan spesou ar bara e sakramant an aoter; mes Jezus e sakramant an aoter a zo meulet gant ar bec'herined, pedet hag aspedet gant ar glanvourien, diskouezet dre ar mirakloù a ra var e hent.

Evelse e ree Jezus guech all er Jude hag er Galile. Evelse e ra breman e Lourd. Kentelioù Jezus eo a glaskimp, epad er miz beniget-man, lakat dirak ho taoulagad en envor eus ar pezh a veler e Lourd. An dra-ze a vezo deski a nevez hor c'hatekiz dindan skeuden ha skoazel ar Verc'hez Glorius Vari; an dra-ze a zigaso sonj da lod ez int bet o pardona e Lourd hag a lako e kalon ar re all ar c'hoant da vont betek eno d'o zro.

Bemdez epad ar miz-man ni a velo ouz sklerijen Lourd eur gentel bennak eus ar c'hatekiz. Hag evel ma z' eo Lourd douar ar mirakloù ni a gonto bevech unan eus ar paredigezioù burzudus a veler eno hag a ziskouez ez eo prijet gant ar Verc'hez disken var an douar ha lakat he zreid beniget var zouar hor bro Franz.

SKOUER

PAREDIGEZHIOÙ LOURD

Tost da zek vloaz ha triugent 'zo e c'hoarvez e Lourd traou burzudus hag a c'hell an oll da velet hep gallout o c'hompren. Tost da zek vloaz ha triugent 'zo e klevet kaoz e pep leac'h

eus klanvourien kondaonet gant ar vedisined hag a gav charz ar roc'h burzudus, goude beza bet soubet er pisin pe bemget gant ar zakramant meulet ra vezo, hag a gav ar yec'hed en eun taol en desped da lezennou an natur ha da stad ar ouiziegezh an amzer vremen. Ar paredigezioù-ze ne c'hellont ket beza nac'h rak an oll, an dud difeiz evel ar re all, a c'hell beza test outo. Ar virionezh eo ez eus bet gullet e Lourd, meur a c'hrign-beo (cancer) o vont kuit, eskern torret oc'h en em staga, gouliou o kleizenna tud dall o tont da velet, klanvourien en o zremenvar o kaout ar yec'hed an oll draou-ze e neubeutoc'h a amzer eget ne za ganin d'he lavaret.

An traou a dremen e Lourd, evel an oll draou harpet var destenioù an dud, o deus atao kavet hag a gavo atao tud d'o difen gant kalon ha tud d'o dispenn gant kasoni. Evit diskouez ez int guir, an dud a feiz a vern testeni var desteni. Evit o distruja an dud difeiz a vern gevier var c'hevier hag a embann a pep leac'h n'eus a virakloù nemet er sperezhou trevellet. Etre an dud a feiz hag an dud difeiz ez eus tud dizeblant ha n'ouzont peira da zontjal. Ar vedisined erfin, red mat eo bet d'ezo, evel tud desket, en em lakat da zellet ouz an traou burzudus-se hag embann ar pezh a zontjent outo.

Ar vedisined, en devez herio, ne vouse hoarzon ket evel guechall pa vez komzet dirazo ouz paredigezioù Lourd. A dra zur ne zigemeront evel guir, hep beza o fouezet mat, an traou o velont o vont eneb o gouiziegezh hag o skiant-prena. Mes kompren a reont ez eo red teuler evez mat er paredigezioù burzudus evit gullet hag int a zo guirion pe faos. Ha setu perak e kichen eun neubeut medisined hag a gav easoc'h nac'h mirakloù Masabiel eget mont da velet ha da zeski o-unan, ez eus kalz muioc'h hag a fell d'ezo gullet ar burzudou-ze o deus klevet kaoz outo. Ha p'en em gav ar vedesined-man dirak eur bareanz trum eus eur c'hlenved hag a grign ar c'broc'hen, ar c'hig hag an eskern, red eo d'ezo, neuze amzav e teu ar bareanz-se eus eun nerz ha nema ket en natur.

Lavaret hon deus e teu bep bloaz muioc'h-mui a vedisined d'ar buro hanvet e galleg « Bureau des constatations médicales » buro hag en em garg da ziskouez ez eus paredigezioù dreist natur e Lourd. Epad tregont vloaz, abaoe ar bloavezh 1892, ez eus bet nao mil tri c'hant hag hanter-kant medisin o lakat o hano er buro-ze. Kement paredigezh en em gav en dro da zouar beniget ar Verc'hez a vez sellet piz outi gant tud hag a zo libr, henoret, desket ha gouizieh en o micher. An enklask en dro da beh bareanz a vez great var vel d'an oll gant medisined a bep kreden hag a bep bro. Pep medisin a c'hell lavaret e c'her ha netra ne vez embannet goude an enklask nemet en em glevet e vefent oll da zougen ar memes testi.

An testenioù-ze eta a zo-din da veza kredet, harpet ma z' int var henor ha var ouiziegezh an testou.

Mat, etouez ar paredigezioù dreist-natur-ze skrivet gant ar vedisined eo hon deus great eun dibab, ha kemeret histor unan outo evit pep devez eus ar miz; an oll skouerioù-ze a ziskouezo skler eur c'halloud hag a zo dreist galloud an den, galloud an Hini a c'hell, pa gar, daoubenna oll lezennou an natur ha lakat ac'ha-nomp da blega dirazan, en eur ger, galloud Doue.

Induljansou an Trede-Urz

Oc'h penn an Induljansou merket e taolenn ar Zent, Breudeur ha C'hoarezed an Trede-Urz a c'hell gounid epad ar miz eun Induljans plenier pe eun Induljans vraz :

- I. — Da ze asamble ar Vreuriezh.
- II. — Eun de all epad ar miz, d'an de a blij da bep hini.
- III. — Ar sul diwean ar miz, evit ober bemde eur c'hard eur peden a galon (*oraison*).
- IV. — D'ar c'henta gwener ar miz, o'n em voestla da Galon Zakr Jezuz hag o renevezi ar Brofesion.
- V. — D'ar c'henta sadorn ar miz, o klevet an oferen en enor da Werc'hez Vari konsevet hep pec'het.
- VI. — Bemde, o laret ar beden hanvet « *Kurunen Bugale Sant Fransez* ».

An Absolven jeneral

Evit gounid Induljans vras an Absolven jeneral eo red : kovez, kommunia ha pedi 'vit hon Tad Santel ar Pab (*5 Pater, Ave, Gloria Patri*).

An Absolven jeneral a c'hell bean roet :

- I. — Er gador-govez, goude ar govezion, dre eur bedennig verr, gant peb beleg, adalek ar mintin kent ar gouel, bete hanter-noz an de diwean euz an eizved de warlerc'h.
- II. — Er miz ar gador-govez bepret dre ar beden vraz, eun de a-raok ar gouel, adalek kreiste hag epad ar zun warlerc'h.

Ar gommunion ive a c'hell bean graet de ar gouel, pe an de kent pe unan euz ar seiz de warlerc'h, heb na ve rekis ober anei an de ma resever an Absolven jeneral. Gounid a rer an Induljans pa ve graet an dra diwean a zo gourc'hmenet. Hag evelse evit an Induljansou all.

Ali.

Eun Induljans n'hell bean gouneet, nemet evidomp hon-unan pe evit an anaoun.

Cum permissu Superiorum.

Le Gérant : G. LE BAYON.

Moullerez ER BAYON-ROGER, 13, Tachen Alsace-Lorraine, en Orlant.

Ra vezo metlet Jezuz Krist !

Bepred.

Kenteliou Sant Fransez

Kelaouenn vizek gant Skeudennou

TAOLENN AR MIZ

Goueliou ar miz.....	
Ar spered a binijenn.....	17
Sonjit ervad.....	18
En Otro Sant Erwan.....	19
Buhez kaer eur simiad (douger-sammot).....	23
Bleuniou Sant Fransez (eil pennad).....	25
Sant Konrad a Blezans.....	28
C'hoarezed an Trede-Urz, plached an ilizou.....	31
Lourd, katekiz beo.....	34
Etrezomp.....	

Rédaction et Administration

P. Théodore ROUSSEL

28, Avenue de la Marné, LORIENT

C/c. : 46.28 NANTES

Priz : daou skoued peb bloaz.

MIZ C'HOUEVRER

- 1 Meurz Plac'h Eürus VIRIDIANA, gwerchez euz an Trede-Urz. — I.P.
- 2 Merc'her .. GOUEL AR CHANDELOUR. — A.J. — I.P.
- 3 Yaou S. Blaiz, eskob ha merzer.
- 4 Gwener ... S. JOSÉF A LEONIS, kabusin. — I.P.
- 5 Sadorn ... S. PER BADEZOUR HAG E GOMPAGNUNEZ merzerien euz ar C'henta Urz. — I.P.

- 6 Sul *Pempvet sul goude ar Rouane.*
- 7 Lun Den EÜRUS YAN A TRIORA, merzer euz ar C'henta Urz.
Tud EÜRUS RIZZIER, EJD-MARI hag ANTON A STRONCONE,
kovezoured euz ar C'henta Urz.
- 8 Meurz S. Yan a Mätha, kovez.
- 9 Merc'her .. S. Sirill a Alexandri, eskob, kovez. ha doktor.
- 10 Yaou Santez Skolatika, gwerchez.
- 11 Gwener ... Gouel Itron Varia Lourd.
- 12 Sadorn ... Ar seiz Sant en deus zavet Urz ar Servijerien Mari, kovezou
rion.

- 13 Sul Septuagesim.
- 14 Lun S. Valentin, belek ha merzer.
- 15 Meurz DEN EÜRUS ANDRE A SEGNI, kovez. euz ar C'henta Urz. — I.P.
- 16 Merc'her .. PLAC'H EÜRUS PHILIPPA MARERI, gwerchez euz an Eil Urz.
- 17 Yaou Ofiz an de.
- 18 Gwener ... S. Simeon, eskob ha merzer.
- 19 Sadorn ... S. CONRAD, kovez. euz an Trede-Urz. — I.P.

- 20 Sul Sexagesim. — Den EÜRUS PER A TREJA, kovez. euz ar C'henta Urz.
- 21 Lun Ofiz an de.
- 22 Meurz SANTEZ MARC'HARIT A GORTON, penitantez euz an Trede-Urz.
I. P.
- 23 Merc'her .. PLAC'H EÜRUS IZABEL, gwerchez euz an Eil Urz.
- 24 Yaou S. Mathias, abostol.
- 25 Gwener ... Den EÜRUS SEBASTIAN, kovez. euz ar C'henta Urz.
- 26 Sadorn ... Ofiz ar Werc'hez.

- 27 Sul Quinquagesim.
- 28 Lun PLAC'H EÜRUS ANTONIA, intanvez euz an Eil Urz.

Ar spered a binijenn

Skouerioù ar zent.

Varlerc'h Hor Zalver e ziskibien o deus kerzet dre hent ar C'halvar, o deus gouzanvet o holl foanion, poanion a gorf, poanion a spered, a-unan gant Jesus-Krist, evit beza henvel outan.

An ebestel, gourc'hemennet d'ezo mont dre ar bed holl da brezeg an Avel, a zo aet heb aon ebet. Lavaret oa bet d'ezo : C'hwi a vo persekuted; kaset e vezot eus eul lez-varn d'eun all, pep seurt traou a vo lavaret divar ho penn, pep seurt poanion ho pezo da c'houzanv. Met bezit heb aon. Me a zo bet trec'h d'ar bed. »

Hag an ebestel o deus sentet; prezeget o deus an Avel. Klasket zo bet difenn outo da brezeg, met respontet o deus. « Gwelit ha sonjit. C'hwi, tud, a glask difenn ouzomp prezeg. Met Hor Mestr en deus roet urz d'eomp da brezeg. Senti a rankomp ouz Doue kentoc'h eget ouz an dud... » Taolet int bet er prizon, skourjezet, kastizet e pep giz, met eürus oant o c'houzanv evid o Mestr. Selaouit peseurt mennoziou a oa en o c'halon goude beza bet dirag ar varnerien. « An ebestel, a lavar d'eomp ar Skritur Sakr, a zistroe eus al lez-varn laouen holl, o veza, m'oant bet kavet din da c'houzanv eun dra bennak evit hano Jesus-Krist. »

Ha gant joa ive o deus skuilhet o gwad evit rei testeni d'an Avel. Eürus oant o veza lakeet henvel ouz o Mestr.

Ar verzerien o deus gret evel do, a zo aet ive laouen d'ar maro. Gwelit sant Stefan, sant Lorans e kreiz o foanion, gwelit ar verzerien eus peb amzer. Deiz o maro a oa an deiz eürus evito, rak mont a raent d'an Nenv da welet Jezus.

N'e ket ar verzerien hepken o deus gouzanvet poanion evit Jesus-Krist. An holl zent o deus karet ober pinijenn. Pa lennit buhez ar zent, petra welit ? Eus hini ebet ne lavarer en deus klasket e blijadur er bed-man, eo bet troet var ar c'housket, an debri, an eva. Nann. Met holl int bet mat da bedi, d'ober pinijenn, holl e karent yun, kastiza o c'horf, lakat o c'horf da blega d'ar spered.

An ermited santel en dezert a veve gant grizioù louzou, gant an nebeut frouez a gavent, ne event nemet dour. Al leaned ha leanezed santel er c'houentchou a zo holl merket d'ezo en o reolennoù ober pinijenn ; yun a reont alies, tremen a reont o amzer o pedi hag o labourat, o sevel o spered varzu Doue.

Ar zent n'int ket aet d'ar c'houentchou hag o deus bevet etouez an dud all, holl o deus bevet gant Doue, holl o deus gret pinijenn.

Eur zant, nevez savet var an aoterioù, Sant Yann Mari Vianney, (1) person Ars, a veve, nann gant bara ha dour, met gant avalou-douar

(1) Sr Y.-M. Vianney a oa eus Trede-Urz Sant Fransez.

ha dour. Eur choudourounad avalou-douar a lakee da boazat, hag en eun dro e veze aozet d'ezan meur a bred. Ar pred kenta a veze tomm, met ar re all a veze yen, hag abenn ar fin, an avalou-douar a veze louet. Ne gouske nemet diou pe deir eur bep nozvez. Tremen a rae er gador-govez betek seitek eur bemdez.

Ar c'hardinal Mercier (1), arc'heskob Malines er Beljik, maro n'eus ket pell, ker brudet dre e zeskadurez hag e nerz-kalon, a zo bet ken alies e mesk an dud vras eus ar bed, gouzout a rit peseurt gwele en doa ? Selaout : eur gwele houarn ha varnezan eur c'hol-c'hed plouz, ha netra ken : pallenn ebet. Setu aze gwele ar c'hardinal Mercier.

N'eus ket da argila. Skoueriou Hor Zalver ha skoueriou ar zent a zesk d'eomp e rankomp ober pinijenn, ma fell d'eomp beza e gwirionez kristenien. « An neb a fell d'ezan dont var va lerc'h, eme Hor Zalver, a dle kregi en e groaz. » J.U.

(1) Eus Trede-Urz Sant Fransez ive.

Sonjit ervad

Diwar benn an eilvet eurusted desket
d'eomp gant hor Zalver Jesus.

I. — Sonjit mat er c'homzou-ma, bet lavaret d'eomp gant hor Zalver : « Eurus an dud dous a galon, rag rouantelez an douar a vezo d'ezo ». N'eus fors petra zigwez gantan, a vad pe a fall, an den dous a galon o digemer ato gant laouenidigez, rak enno e wel bolontez santel an Aot. Doue.

An den froudennus, an den en em ro d'ar vuhaneged ha d'ar gounnar n'eo ket eun den dous a galon, ha ma teu ato eurusted da heul an dousder, evel ma lavar hor Zalver, warlerc'h ar vuhaneged e teu ato ive tristidigez.

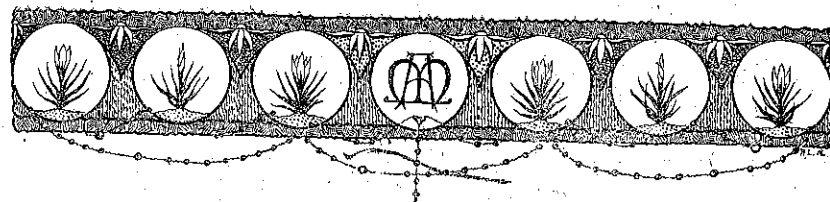
II. — Eas eo d'an den madelezuz kaout eurusted; evit he c'haout n'hen deus ezom eus den, p'eo gwir eienen an holl eurusted a zo en e galon. Morse ne, c'hoanta kaout nemet ar pez a zo hervez Doue hag ar skiant-vat. An hini a zo mestr war e holl c'hoantesgiou, hennez ive a zo mestr war e galon, hennez hen deus e gwirionez kement a c'hoanta.

Ennan e unan eo e hav peb den ar gwir eurusted. Deskit 'ta plega hoc'h holl youlou da youl Doue hag e vezoc'h ato eurus.

III. — D'an dud dous a galon eo e vezo rouantelez an douar, eme hor Zalver. E gwirionez, an dousder a blij d'an holl. Eur gwir gristen ive, dre ar memez vertuz, a c'hounezo beteg kalon e enebou-rien, ha, war ar marc'had, e c'hounezo c'hoaz ar baradoz.

Evit ma chomo Doue en ho kichen, eo red deoc'h beva e peoc'h gant an dud 'zo war o tro : bezit dous a galon hag hen reoc'h eas-tre.

M'ar ema start en ho halon ar vertuz a zouder, heb klemm, c'hwi c'houzanvo bepred, evel m'eo red, an dud hag an amzer.
G. S.

En Otro Sant Erwan

PENNAD KENTAN

Ginivelez — bugaleaj — studioù kentan Sant Erwan.

Quis putas puer iste erit?... (1)

« Deus caritas est » (2), Doue e zo karante. Pep pajenn eus istor ar bed a ro d'imp eun testi bennag eus e vadelez. Pa zeblant ar gaou trec'hi war ar gwir e tibab bepred unan eus e vignoned feal evit sklerijenna e vreudeur dallet hag o lakat a-neve war hent ar wirionez.

Hon bro-ni he deus ive tanvaet alies, a-hed ar c'hantvejou, madelezou Doue ha dre-holl e hanver Breiz Izel « bro ar Zent ».

E-touez ar zent breizad unan a zeblant beza muioc'h karet, muioc'h enoret, muioc'h darempredet gant e genvroiz evit ar re-all holl : an Otro Sant Erwan; hag ar c'hantik, me gred, a zo gwirion pa lar :

N'en eus ket en Breiz, n'en eus ket unan
N'en eus ket eur Zant evel Sant Erwan.

**

Sant Erwan a deuas er bed en maner Kervarzin (3), endro d'eur c'hart leo eus ker Landreger. Eno e oa o chom d'ar c'houlzeze Helouri (4), den a renk uhel (5), mab d'ar marc'heg Tancred a Gervarzin hag en doa gret komz dioutan en brezelioù an duk Maclerc.

Kervarzin a zo eul lec'h hep par er vro a-bez. A neb a deu di evit ar wech kentan a chom dilavar en eur sellet ouz an dolenn gaër a zo dirak e zaoulagad. Ar meazioù en em led keit ha ma c'haller gwelet evel eur voulouzen c'hlaz hadet warni aman ha du-hont, evel perlezennou, tourioù dantelezet. Tour Sant Mikel,

(1) Aviel Sant Lukas : 1-66.

(2) Kentan lizer Sant Iann IV-8.

(3) Maner koz Kervarzin n'emman ken en e zav. Eur poltred anezan gret diwar lavar diou vaquez koz, an diou diwezan o devoa e welet, a chom ganimp hepken. En 1824 e voe savet eun ti neve, war behini e zo skrivet a uz da doul an nor ez eo eno e c'hanas hag e varvas an Otro Sant Erwan. Kervarzin a zo hirie eur vereri vras.

(4) Helouri a vez skrivet ive Haelori pe Helory.

(5) War ardamez tuchentil Kervarzin e oa skrivet : a toutz ditz, a tout dix, pe a tous dix. Ne intenter ket mat ar c'homzou-ze. A neve 'zo eur person tregeriad oc'h intentas evelhen : « Ato uz d'it. » Perag ne sonjemp ket eveltan ? Sklear eo evelse hag eaz da intent. Dre forz sellet bepred uheloc'h, gouenn Helouri a dapas betek al lec'h uhelan a c'hall an den tapout, betek ar zantelez.

Landreger, Pliel, Tredarzek, Pouldouran, Pleuzal, Hengoat, Tro-gry, Peurit, ar Roc'h a weler tro-a-zro; Er pellder, ar Mene-Bre gant e chapel vihan a digas da sonj eus Sant Herve, ken brudet en hon Breiz. En draonienn, ar « Jaudy » a lintr ennad an dour dindan bannou an heol.... Ha, tamm ha tamm, dre forz sellet, ar spered a zav war zu ar C'hrouer hag ar galon a gresk enni ar garante evit an Hini a zo bet ken mat evit e grouadur.

En tu-all d'ar stêr, en eur boked gwe fô e oa en XIIIe kantved maner ar Genkiz. Ennan e veve eun dimezel yaouank, hec'h ano Azou, savet gant he zud en doujans Doue. Helouri he gwelas, he c'haras hag eun de a lakeas e zorn leal en dornig flour Azou.

Kristenien rik ha dispart, an daou bried neve a glaske dreist pep tra zenti en pep digoue eus an Otro Doue, hag an Otro Doue, brasoc'h e largentez bepred evit hini an den, a skuilhas warne e wellan bennoziou.

Eun nozvez, epad he c'houk Azou he doe eun hunvre kaer. Eur vouez dudius a lare d'ei distak : « eur mab a c'hano d'it hag ar mab-ze a vezo eur Zant bras. » O kelou evurus evit eur vamm gristen !... Azou strafuilhet holl mez laouen ive a bedas muioc'h-mui hag a c'hortozas.

Prestig goude, ar 17 a viz here 1253, e c'hanas he mab he-nan (1). Badeet en de warlerc'h, evel ma oa d'ar c'houlz-ze ar c'hustum mat dre-holl, ar potrig a voe roet d'ezan an ano a Yvon pe Erwan. Diwezatac'h e vamm, hag he doa kement a abek da garout he mab, hen gwestlas da Zoue en iliz-veur Landreger ha d'ar Werc'hez Vari en iliz Itron-Varia a Goatkolvezou (2).

Dre ar blanten e weler dija petra a vo, eun de, ar ween, hag e kemerer gant ar blantennig divalo eur preder pemdeiek. Er bugel e weler ive freaz petra a vo an den. Dieaz e vez en em dizober eus ar plegou kemeret abred....

Kerent Erwan her gouie. Epad e yaouankiz e stagjont da hada en e spered hag en e galon ar bleuniou a vennent gwelet diwezatac'h o vleunia en o mab. Elec'h kemer preder hepken gant e gorf, e pleent ive ha dreist-holl gant e ine, gant an ine-ze dasprenet gant gwad eun Doue ha deut da vezan aboue he bad-deiant templ an Drinded Zantel. Karout Doue, karout ar Werc'hez, karout Zent ar vro, setu ar c'henteliou kent an deskjont da Yvon.

Adalek e noad teneran, al lec'h en doa bet an eurvad da c'henel-ennan a bouezas kalz war vue Sant Erwan, rak m'en deve dalc'h-mat « ar ger » eur bouez vras war vue pep den, war vue pep

(1) Sant Erwan en doe eur breur ha teir c'hoar. Unan eus e c'hoarezed, Katel, a oa tri bla kosoc'h evitan. An istor na gomz, koulz laret, nag eus breur nag eus c'hoarezed Sant Erwan. Pa bar an heol d'ar beure ar stered a ia da guz.

(2) Ar skeudenn a bedas diraki mamm Sant Erwan a zo hirie c'hoaz, evel dre yurzud, en iliz parrouz Minihi, a uz d'an oter en tu an aviel. Eul loar a zo dindan he zreid « luna sub pedibus ejus », hag etre he divrec'h, ar Mabig Jesus a zo krog gant e zorn en diouaskell eun evn

Breizad dreist-holl, petra laret neuze pa ve « ar ger » eur c'hornig dudius, eur baradoz bihan evel m'eo Kervarzin ?

Er « ger-ze », diouz an noz, pa vije bodet an holl endro d'an oaled vras kichen eun tantad tan, Yvonig a gleve e dad o kontan doareou ar brezel a re d'ar mare-ze Loeiz IX, Sant Loeiz, roue Frans, d'ar Vusulmaned evit diframma eus a dre o daouarn milliget be hon Zalver Jesus; o veuli ive oberou kaer an duk Per « Mauclerc » gant pehini e vrezelias e dad koz Tancred. Evelse ar bugel a wele lignez uhel e ouenn a glaske pep evel outi kreski c'hoaz he brud vat.

Eno ive e kleve mouez e vamm o rei d'ezan kenteliou fur en eur lakat dirakan bue skouerius ar zent anaveet er vro, Sant Tual, Sant Iltud, Sant Modez, Sant Goneri, Sant Bergat, Sant Ruellin, Sant Tremeur, Santez Trifina, Santez Koupaia ha kalz a re all c'hoaz.

Ar vamm a ra ar zant. Mouez garet e vamm a heuilh bepred an den. Ar pep gwellan ouzimp, hon fe, hon furnez, hon c'harante a deu d'imp diganti. War he barlenn hon deus desket pedi en eur sevel etrezek an Envou hon daouarnigou juntet.... Kelennadurez ar vamm a zo evel eun neuden hag a hentch an den beteg e varo hag ar ger a gaver war e vuzellou an aliesan, dreist holl pa vez er boan pe war e dremenivan, a vez dalc'hmat : « Ma mamm ».

Azou a gelennas he Mab en gwir gristenez. Abred e laras d'ezan ar c'homzou dispar-man hag a dlefe beza kizellet don en kalon e bugale gant pep mamm gristen : « O ma mab karet, bevit bepred en hevelep stumm ma vefet c'houi ive eur zant ». Hag ar potrig, divent dija ha birvidik e garante evit an Otro Doue hag evit e vamm, a responte gant holl fe e galon a vogel : « Ia, mamm vat, n'am eus ken mennoz nemet beza zant eun de. »

Abred Yvonig a diskouezas e oa gwriennet don en e galon ar c'homzou a lare d'e vamm. E vrasan plijadur a vije mont d'an iliz, heuilh an ofisou, selaou ar zarmoniou. Bemde e lare oviz ar Werc'hez. Pa c'halle respont an ofern e levenez a vije divent....

Ahendall ne oa ket diskenvel eus bugale e noad. Gante e kare beza, rak pedi ha studia n'eo nemet an hanter eur buhe eur bugel : c'hoari a zo an hanter all. Beza e oa evite avat evel eun abostol bihan eus pehini e zentent bepred gant plijadur.

O c'hoariou a vije c'hoariou an holl vugale all : awechou kouls-koude e rent proseseoneu, e kanent kantikou, e lennent gwerzioù ; e kanent zoken an ofern evel en iliz.

Erwan a laboure ive er parkou, rak, d'ar c'houlz-ze, er manerioù ne dremenet ket an amzer oc'h ober netra, hag an duchentil a zikoure labourat o douar.

Hon fotrig a vije laketa da vesa al loened pe da ober eul labour all henvel. Eun de, kaset gant e dad da harz ouz ar goulmed dont da zibri an ed neve hadet, Yvonig a welas e vignoned o tont. Petra da ober ? N'halle ket tec'hel ha n'halle ket kennebeut dilezel ar re-all. Eur sonj a dreuzas neuze e spered : stouva an toul kar !... En em zikour a rejont da digas ennad eur c'hoz rod gwetur. Al

loenedigou, o tarnijal endro d'ê, ne oant ket moarvad gwall nê-c'het war an tol; o souez avat a voe brasoc'h pa weljont eun el o terc'hel plas Erwan hag o hargas ane gant eur wialenn. (1)

Pedi, deski, labourat, c'hoari, setu bugaleaj Sant Erwan. Henvel ouz al lili hag a dispak kalei dispar o bleun evit resev bannou an heol beure, e galonig glan a digore abred evit digemer kement a oa kaer, kement a oa mat; ha war galz a vuzellou e teue dija ar gomz a lare gwechall amezeien Zakari hag Elizabeth en eur gomz eus o Mab deut da veza Sant Iann : « *Quis putas puer iste erit ?* » Daoust ar bugelig-ze petra a vo eun de ?.... »

*
**

Er mare amzer ma c'hanas Sant Erwan, mibien hanan ar maner-riou a vije peurvuian marc'heien. Tad ha mamm Yvonig a vije bet ive o c'hoant gwelet o mab marc'heg; mez Doue a nevoa komzet hag, hep chom da dortal e sentjont kerkent, eürus o welet en doa teurveet an Holl C'halloudek skei war dor o zi evit goulenn zikour da astenn eun tammig bihan muioc'h er bed E Rouantelez.

Goude e bask kentan hag e « gonfirmasion », goude beza digemeret en e galon tanzeet gant kement a breder Hon Zalver Jesus Krist, goude beza resevet ar Zakramant a ra ar gwir zoudard kristen, hon fotrig, daoust ma chomas er ger, a welas o tigeri dirakan eur vuhe neve. N'eo ken e vamm e gelenne breman. Fiziet e voe en eur c'hloareg yaouank, e ano Iann a Gergoz, ginidik a Bleuvinian ha meulet dija evit e furnez hag e ouiziegez (2).

Evit diskouez da Vestr he Mab petra a c'houlenne digantan, Azou a gontas d'ezan hec'h hunvre. Eur zant, setu ar pezh a felle d'ei e vije gret eus Yvonig.

Iann a Gergoz a stagas kerkent d'al labour. Deski a reas d'ar bugel ar gramadeg, ar galleg; al latin; pa gave eun dra bennag re dieaz evitan, ez eant o daou; Erwan ha hen, en tu-all d'ar « Jaudy » a dreuzent gant eur vag, betek ti berson Pleuvian an Otro Treoezel. Eno goude eur bedennig gret war an daoulin (3) Iann hag Erwan a gave skoazell ha sklerijenn.

An deioù, ar mizioù, ar blavezioù a dremene evelse buhan, evu-rus. Iann a gare Yvonig, Yvonig a gare Iann. O c'harante a chomo bepred digoummoul, hag eun de — ho ! pebez devez kaer evit eur gwir vignon ! — Iann a deuio da doui dirak barnerien Rom karget da welet ha zant e oa Erwan Helouri, penos en doa gwelet bepred hag en pep lec'h e vignon didamall, direbech, madeleus, leun e galon a garante evit Doue hag evit e nesa.

« Bugel eürus ! »; setu ar gomz a lar pep hini en eur lenn

(1) Burzudou all, a larer, a c'hoarvezas c'hoaz epad e yaouankiz : Eun de, o redek dierc'henn, e troc'has e droad gant eur radenen : « Me garfe, emezan, ne vefe biken ken a raden er park-man. » Aboue, er park ze hag a c'haller gwelet anezan c'hoaz, neus ket bet a raden. Gwapeet eur wech all gant eur Goeloar, Yvon a c'houlennas ma savje kernio d'ezan. Kement-se a digouezas raktal hag al lec'h e oa an den-ze o chom, a zo hanvet, hirie c'hoaz, Kergernio.

(2) Iann a Gergoz a oa ive eus gouenn tuchentil. Maner e dud a weler hirie c'hoaz en Pleuvian al lec'h e oa savet.

(3) Tolenn gret war unan eus prenestrour iliz parrouz Minihi.

istor blavezioù kentan Sant Erwan; hag en eur gloza ar c'hentan pennad eus e vue ken kaer, eur bedenn a deu dija war hon muzellou : « O Sant Erwan, c'houi hag hoc'h eus bet an eurvad da gaout en ho kichen adalek ho kavel eur vamm gristen ha da veza renet abred gant eun den a iliz, grit eur sell a drue eus bugale hon bro a zo kalz dioute hirie etre skilfou mestrou dizoue mestrou digalon. Ne glevont ken komz ouz an Otro Doue a voe desket d'ec'h gant kement a breder karout anezan. Ho ! zikourit adsevel en Breiz ar skolioù kristen; lakit en kalon an tadou hag ar mammou breizad ar mennoz rik da fiziout bepret kousto da gousto o bugale en mestrou, en mestrezed, birvidik en o c'hreiz karante Doue. Erwan, Erwan, bugel eürus, na lezit ket ober gaou ouz ineou bugale Breiz Izel ».

J. C.

Buhez kaer eur simiad (douger-sammou)

D'ar zul, 7 a vezeven 1925, eun oberour tost da 70 vloaz, a varve prim en eur ru eus ker Dublin, en Irland, p' edo o vont e iliz ar Zalver.

Dindan e zilhaz e kaver e binvioù d'ober pinijenn, a zo sanket en e gorf. Piou eo an den-ze ? « Eur c'hamarad eus ar wella, ato prest da renta servich, a lavar an dud e anaveze, ar re a labourer gantan; direbech eo bet ato. »

Tud ar barrez, eus o zu, a lavare ive : « Pa vezemp en oferenn vintin pe en ofisoù all, e welemp ato anezan o pedi var e zaoulin. »

— « Ne vanke morse da zont da vodadeg an *Trede-Urz*, a zisklerie e genvreudeur, met ne glaske ket lakat sellet outan. »

Abenn ar fin e voe gouezet petra oa an den-ze, Matt Talbot.

En o doullig-kambr e voe kavet ar planken koad a zerviche d'ezan da wele, ar voestlad leoriou a roe magadurez d'e ene, hag eun nebeut notennou skrivet gantan; klevet e voe e c'hoar a veve er memes ti gantan, klevet e voe e amezeien hag e vignoned brasa. Hag hervez testeni an holl dud-ze, Matt Talbot a zo bet unan eus ar gristenien o deus, en hon amzer, gret ar brasa pinijen-nou, bevet ar muia gand an Aotrou Doue.

En e yaouankiz goulskoude ne dalveze ket kalz a dra. Ne labouras ket kalz er skol gristen, hag abred e voe lakeet da labourat e ti eur marc'hadour gwin. Eva; a rae kalz, ha ken douget oa d'ar gwin ma tispigne ar pezh brasa eus e c'hounidegez evit senti ouz e dech. Mont a reas betek gwerza e voutou-ler ha bale diarc'henn evit kaout peadra da brena gwin.

Eun deiz, d'an oad a 25 vloaz, eo gounezet gant Breuriez an Tad Maze eneb ar vesventi. Mont a ra da japel ar c'hloerdi bras hag e ra ar bromesa da zilezel, epad tri miz, pep boesoun gouest da vesvi. Da c'houde e ra eur bromesa evit bloaz, ha da c'houde evit ato.

Pareet eus e dech ha gounezet gant gras Doue, e sav uhel uhel er zantelez.

Epad ouspenn 40 vloaz, e kousk a vec'h peder eur bemnoz var e wele koad. Da ziveur eus ar mintin em' an o pedi; kerkent ha ma vez digoret an nor, em' an en iliz, hag e klev an oferennou betek m'eo poent d'ezan mont d'e labour. E labour eo dougenn plench ha treustou d'ober tiez. Pa vez fin d' e zervez, e krog adarre en e bedennou hag en e leoriou santel betek dek eur noz, ato var e zaoulin, zoken pa vez o kemeret e dammig pred. E galon a zo entanet gant eur garantez tommoc'h tommma bemdez evit Jezus krusifiet. Kreski a ra ar garantez-ze o lenn buhez ar zent ha skridou santel. Klask a ra an tu da c'houzany evel Jezus stag ouz ar groaz, hag evit-se e yun, e toug var e gorf chadennou houarn a ra d'ezan kalz poan epad ma vez o tougenn sammou; evit-se ive eo e chom ker pell var e zaoulin. Kement a c'hell espern var an arc'hant a c'hounit a zo roet gantan d'e gerent ezommek ha da visionerien ar Chin.

Sonjal a ra e kroaz e Zalver heb ehan, e pep lec'h, e kreiz e labour, en e doull-kambr, er ru, en hospital m'eo kaset ennan gant e glenvejou kriz, beteg an deiz m'eo tolet gant er maro etre divrec'h e Vestr.

Ato en deus kuzet ouz an dud ar vuhez a binijenn, ar vuhez santel a rene. Ken izel oa a galon ma n'en deus morse diskouezet da zen ebet pegen uhel oa savet e skeul ar zantelez. Goude e varo hepken eo bet anavezet ar vuhez a veve.

Eur skrivagner saoz en deus nevez skrivet buhez Talbot. An holl, en Irland, a lamm var al levr-ze, ha 120.000 a zo bet gwerzet a-benn breman. E pep yez e vo troet al levr-ze. Nevez lakeet eo e galleg, ha fizians hon eus e vo lakeet ive e brezoneg.

En deiz a hirio, pa weler an dud o redet varlerc'h an arc'hant, an enoriou, ar plijadureziou, buhez an den-ze a vezo talvoudus meurbet. An dud ne klaskont nemed o mad o-unan, dilezel a reont o nesa, ar garantez kristen a zo evel maro en o c'halon. Gant pebez nerz ar micherour-ze ker zantel, o vale var roudou an Tadou eus an dezert, a brezeg d'eomp lezenn ar binijenn, lezenn ar garantez !

Hirio siouaz ! ar re a zo oc'h ober prezennou d'an dud var bep tra, a zizonj avechou ar pezh a zo da lakat er penn kenta : da lavaret e ez eus bet eun Doue o karet ac'hanomp betek mervel evidomp var ar groaz hag e tleomp kinnig d'ezan karantez evit karantez.

Matt Talbot en deus karet ar Christ a greiz e galon, epad ugent eur bemdez; evitan hag evid an eneou gounezet gant gwad Jezus eo en deus poaniet ha gouzanvet, hag espernet e arc'hant. Den all ebet nemetan ne anaveze ar pezh a rae bemdez. Met goude e varo eo dizoloet an tenzor a garantez a zouge en e galon.

Ha plijet eo gant Doue lakat ar burzud-ze a garantez hag a nerz kristen da ziwan etouez an dud dister eus an douar, etouez micherourien, tud a renk izel hervez ar bed, met uhel hag uhel bras pa garont o Doue, pa ginnigont d'ezan o labour hag o foan.

J.U.

FIORETTI

PE

Bleuniou Sant Fransez

Eil Pennad

*Diwarbenn Bernez Saonpempet,
Ar c'hentan dilezas ar bed,
Ar bed hag e binvidigez,
Evit mont da heul Sant Fransez.*

Ar c'hentan a laras kenavezo d'ar bed,
Evit kerzout da heul Sant Fransez benniget,
Hennez a oa Bernez, ginidik a Asiz.
Setu aman penôs e troas, gant dispriz,
E gein d'eur bed diboell evit ren eur vuhe
A wir evurusted, da blijout da Zoue.

Sant Fransez a oa c'hoaz e ti e dud er gêr,
Evel eun dijentil, eun Aotrou gwisket kaer,
Daoust ma rê 'n e galon kals a fae war ar bed,
Ma kastize e gorf gant pinijenn galet....
Kals eus e genvroiz da zod hen gemere,
Ha taoliou mein gantan e skoent didrue.
E gerent ken digar hag an divroïdi,
A vale groz d'o mab, e sell kaer d'hen drec'hi.
Met Fransez, dispont mat, e kreiz ar gourventenn,
A chome e galon divrall 'vel eun dervenn,

Goapaerez, teodadou 'dremene 'us d'ezan
 Vel 'us d'eun den kollet komz ha kleved gantan,
 Ken mestr-se d'e unan, Sant Fransez pa welas,
 Bernez, evel kals all, holl manet a chomas,
 Hag hen eun Aotrou bras, eun Aotrou pinvik mor,
 Ha d'an holl skianchou, e spered frank digor,
 « Penôs, eme Vernez, e-kreiz ar binijenn
 « Gallout evel Fransez, ren ar vuhe a-grenn ?
 « Penôs epad daou v'la, taolet ha distaolet,
 « Disprizet gant an holl, hep beza skoazellet,
 « Gallout menel ken serz ha ken diflach er zâ,
 « Pa c'houez kement warnoc'h an avel d'ho frailha ?
 « Red mat eo e teufe diwar lein an Nenvou
 « D'hen kennerzi bemde Doue hag e c'hrasou. » —
 Hag hen raktal d'e gaout, ha laouen d'hen pedi
 Da zont gantan d'e goan, ha da gousket 'n e di.
 Sant Fransez 'asantas; ha Bernez 'n e galon,
 'Lare : « Fenez 'welin santelez ma mignon. » —
 Hag e c'hourc'hemennas ober eur gwele tomm,
 En e gampr e unan, elec'h ma tlee chom
 Ar goulou war elum, ken a barje an de,
 A-us d'an daou genvreur, 'n de warlerc'h ar beure.
 Met ar sant e disfiz, hep larout e bater,
 Yeas klenk d'e wele, evel eun den skuiz kaer.
 Bernez ken prim hag hen, ha monet eus e du,
 Hep chom da bateri, da gousket war ar plu.
 Arôk pell bras amzer, ar pôtr 'oa roc'h — diroc'h.
 « Hep mar, eme Fransez, e kousk evel eur zoc'h. » —
 Ha raktal, sioul, didrouz, e sav diouze wele,
 Ha war benn e zaoulin, hen da bedi neuze,
 Evel ma ped ar Sent, e-trezek an Nenvou,
 Daoujuntret e zaouarn, ha troet e zellou.
 Eus e galon tomm-berv-gant ar gwir garante,
 « Teue ar geriou-man : « Ma Doue ! ma Doue ! »
 Evel-se e chomas, da bedi an Aotrou,
 Beuzet e zaoulagad en eur mor a daerou,
 Kuit da ober eun hun, da c'hortoz ar beure;
 « Hag e bedenn a oa : « Ma Doue ! ma Doue ! »
 N'ae ket pelloc'h ganti; met e-kreiz e galon,
 E n'em veske gantan, Doue ar gwir mignon.
 Ha piou a lavaro, an holl menozioù kaer
 A deue 'n e spered, 'n eur sonjal e brasder,
 E brasder eun Doue, leun a vadelezou,
 Ken mat evid an dud, daoust d'o fallenteziou;
 Ken mat, ken truezus, evid eur bed diroll,
 E kreiz e zizursou, 'vel eur vag en argoll.
 Eun dra 'zo koulskoude : evel 'n eul leor kaer kaer
 Digoret dirazan da lenn gant e Grouer,
 Fransez a wele sklêr, e felle gant Doue,
 En eur rei d'ezan lec'h da zelvel e ine,
 E teuje war eun dro, da rei d'ezan sikour,
 Vit mañ an ineou da ober e labour.

Sklêrijennet neuze gant ar Spered-Santel,
 A bar, lemm e zellou 'n amzer da dont ken pell,
 Servijer paour Doue, o welout, er pellder,
 Ar pezh a oa galvet, gant e Urz, da ober,
 'Grene e izili, evel eur barr deilhoul,
 Hag e c'halve Jezus e-kreiz e drubuilhou,
 Da dont d'hen kennerzi da gas e erv da benn,
 Da dibuni ervat, war he c'hed, eur gudenn,
 Re luiet 'vid an den., e c'halloud ken dister,
 Ma vez, hep kaout skoazell, alies tapet berr.

War alum, hed an noz, 'chomas 'ta ar goulou;
 Ha Bernez 'n e wele, a-dreuz e valvennou
 Hanter serret hepken, a wele awalc'h sklêr,
 Evid heuilhan Fransez hed-ha-hed e bater.
 O welout e vignon, ken trôet da bedi,
 E sante e galon, en e greiz, o virvi.
 Hag hen, 'vel o klevout mouez ar Spered-Santel
 O tesson 'n e galon, hag o tont d'hen gervel
 Da gwiât eur vuhe karget a zizursou,
 Evit 'n em rei a-grenn da Jezus e Aotrou.
 A-us d'an daou genvreur, sklerijenn splann an de
 A oa krog da baran 'n de warlerc'h ar beure,
 Pa fellas da Vernez disklêrian d'e vignon,
 Ar pezh a dremene e goueled e galon.
 « Fransez, ma mignon ker, larit d'in, 'n han 'Doue,
 « Petra am eus d'ober, 'vit trei penn d'am buhe.
 « Kals, kals re a amzer, siouaz am eus kollet
 « Betek hen, o pleustri, plijadurioù ar bed. » —
 « — Bernez, ouz ho klevout, ma c'halon 'zo laouen,
 « Met ho menoz, hep mar, da heuilhan 'vezo tenn.
 « Eomp da gaout Doue, ha goulomp digantan
 « Rei d'imp d'anavezout ar pezh a fell d'ezan,
 « An tu da dibuni penn-da-benn hon c'hudenn,
 « Ha da gaout hon mennad, lec'h ober trô wenn.
 « Allo ! Eomp neuze, eomp d'an eskopti,
 « Eno 'zo eur beleg, hag eur sant a hini.
 « Evidomp, war hon gêr, oferenn a laro.
 « Goude, betek nao eur, gant kalon ni 'bedo.
 « Ni a bedo Doue, da rei d'imp hon gouenn,
 « Da gaout ar vadelez da selaou hon fedenn.
 « Taer gwech e tigorfomp Leor Bras an oferenn,
 « Ma teurvezo Doue, diskoue d'imp sklêrijenn,
 « Da gaout an hent reizan, evit plijout d'ezan
 « Hag arruout, eun de, er Baradoz gantan. »

(da genderc'hel).

An 19 a viz C'houevrer

Sant Konrad a Blezans,

ERMIT,

eus an Drivet-Urz (1290-1351)

Stouomp holl d'an douar, doujus a spered hag izel a galon, hag adoromp eur pennadig en sioulder hon ine an tri ferson eus an Drinded Santel.

Goullomp digantê rei d'imp eur fe grenv ha birvidik, da zel-lout ouz ar bed en dro d'imp, evel gant daoulagad Doue e-unan, ha lezomp hon spered da ninjal war diweskel ar fe a-us da dreou ar bed-man : evelse e welfomp, en eun tol-lagad, evel diwar eur mene-uhel, an holl grouadurien. Pegen kaer neuze na gavfomp ket ar grouadelez a-bez ! Ya ! Doue an neus gret mad pep tra : « *Omnia in sapientia fecisti* », kement tra, o ma Doue, a zo koueet eus ho torn holl-c'halloudek a zo gret gant furnez ha madelez.

Kement tra ! Ya, memes ar poaniou hag an-drubuilh, hag a zo evel louzou c'houero savet diwar druchen ar pec'hed da c'holoi ar bed holl. En gwirione, dirak mister ar poaniou hag an-drubuilh, hadet stank dre ar bed, e kreiz an anken a gav peb den war hent ar vue en draouien a c'hlaç'har-man, eur c'hristen, sklêrijennet gant e fe, a gav mad pep tra hag a ra eun akt a garante en madelez an O. Doue.

Evurus an ine a zo poaniet ha trubuilhet war an douar ! Kement-se a zo eus peurz Doue eur merk a garante. Aboe ma neus bevet e Vab Unik er bed-man ha gouzanvet epad e vue eur merzerenti pemdeiek, dreist-holl aboe an de ma timeas e izili d'ar Groaz war ar mene Kalvar, Doue an Tad a fell d'ean gwelet e pep kristen skeuden Hon Salver, hag ar skeuden-ze nan all ket bean gwirion, nemet bean e vefer eveltan staget war ar Groaz.

Ha setu perak e plij da Zoue, hepken dre vadelez ha trugare, kas kroajou pounar d'e wellan mignoned : Penoz, e gwirione, sevel d'ar zantelez nemet dre hent ar groaz ? Bezet biniget, o ma Doue, evit ar poaniou spontus a zigaset d'in, a lare an den santel Job « *mirabiliter me crucias* ». Ar poaniou eo zin Doue skrivet war an ine. Ra blijjo d'ec'h, o ma Doue, rei d'in ar c'hraas da virout ar zin-ze beteg de ma maro evit ma anavefet an de-se ho labour ennon. Neuze e teurvetef digemer anon en ho Paradoz, hag en eur rei d'in eur gurunen a c'hloar, ec'h eo ho tonezonou e kurunfet em ine, « *Qui coronando merita coronas dona tua.* »

Doue a gasas da Zant Konrad eur groaz pounar a zibabas evitan dre garante, hag ar Zant a c'houveas he dougen. Kemeromp skouer warnan, 'n eur envori an daou dra-ze, ha greomp impli vad eus ar poaniou a vo sammet d'imp war hon skoa.

I

Ar c'hroajou a zo bet evit Konrad eur merk a garante dispar eus peurz Doue.

Evurus an den eo digor e spered war dreou ar bed all ! Ar zent hag an holl dud gwiziek war vue an ine maget gant gras Doue, 'n em gav holl a-unan da laret e lezfe kentoc'h Doue an nenv da gouean war an douar evit lezel e vignoned hep kroaz. Santez Tereza ac'h a beteg laret kement-man : « Adalek, emei, ma c'hoanta eun ine 'n em rei holl da Zoue a greiz kalon, e sav en dro d'ei hag eneb d'ei, bariou arme spontus ». Neuze eta n'eo ket eun dra vad e lezfe Doue anomp dalc'hmad en peuc'h. Lenn a reomp er Skritur Zakr (Tob. XII, 18) : « Dre ma plijec'h da Zoue, e oa ret d'ec'h gouzanv kroaz ha pinijen ».

Ret ! Ya ! ha Sant Konrad an neus komprenet ar gir-ze. Eûn devez, epad ma oa o chaseal, e c'houre'hemennas d'e vevelien c'houezan an tan ebarz an drez hag an torkajou treou sec'h da lakât al loened gwez da zont e-maez eus o zoullou. Met eur baravel a zavas souden hag a dougas an tan re hell : eul loden eus ar c'hoat ac'h eas en ludu, ha setu eur gwall goll evit ar perc'hen. Konrad a zeuas d'ar gear dre guz ha den na zonje e oa hen an ne-voa lakaet an tan.

Eur paour hag a oa o font e-maez eus ar c'hoat da dec'hel diwar an tan, a digoeas d'ean difloupan eus ar c'hoat war zoudarded ar Gouarner : ar re-man a damallas an tan-gwall d'ean hag e zigasas dirag o Mestr : ar Gouarner hen barnas raktal d'ar maro. Konrad, o klevet e oa eun den direbech o vont da rei e vue evit an drouk gret gantan, a chilaouas mqueuz e gonsians, hag ac'h eas da anzav dirag ar Gouarner ne oa nemetan kiriek d'an darvoud. Loskel a rejont neuze ar paour, hag ar Gouarner, o welet ne oa bet c'houezet an tan nemet dre fôt a deurel-plê, a gondaonas Konrad da zie'haoui perc'hen ar c'hoat. Met ken bras e oa ar c'holl ken ma renkas gwerzan e holl vadou, 'n em dizober ive diouz argourou e wreg, ha mont da astenn e zorn da glask bara. E bried a reas eveltan, ha goude eur pennadig amzer, distaget diouz treou ar bed-man dre ar vue a binijen a oa ret d'ê bevan, 'n em westljont o daou da Zoue, hi en Eil Urz Sant Fransez, hag hen en eun ermitaj eus an Drivet-Urz.

Sant Konrad, pa oa o rei an urz da c'houezan an tan, na oa ket o sonjal e oa ar fullen dan-ze o vont da lakât anean d'ober kammajou bras ha stank war hent ar zantelez.

Bezef biniget ha meulet, o ma Doue, pa digaset d'imp kroajou a seurt-se ; ret eo eta kertzout war hent ar groaz evit ober ho polonte ha tostât ouz ar zantelez. Breman e figemerin evel eus ho torn an holl boaniou hag an-drubuilh a gavin d'am diarbenn.

II

Sant Konrad a c'houveas dougen e groaz.

Mont a reas en eul lec'h distro ; e wele a oa an douar noaz, hag evit harpan e benn en nevoa eur min ; da zibri nan, evoa nemet leod kri ha hara brenn. An diaoul a zeuas alies d'e gaout ha d'ober d'ean eur brezel spontus. Evel Sant Jerom ha Sant Anton, e c'hou-

zanvas eus peurz an drouk-spered tentasionou eus ar re vilan hag euzusan. Met da drec'han warnê, e reas evel Sant Beneat ha Sant Fransez, e lakaas e gorf e noaz hag 'n em ruilhas war eur c'houzilhaden drez ha spern sec'h, ac'han ma welas e groc'hen dispennet ha labeet a wad. An diaoul, kounaret ha leun a vez o welet n'alle ket kaout troad war zervijer Doue, a zeuas gwej ha gwej all da dornan anean ha d'ober d'ean ar vilan ma c'halle. Met ar zant a wasae pep tro d'ober pinijen hag an diaoul a renke skampan mezek ha kazus.

Ine Konrad eta a gave boed, bue ha nerz er poaniou, ha dre ar poaniou-ze e pigne war skeul ar zantelez hag e tostae bemde muioc'h ouz Doue. Pet a ve kavet hag a zonj gantê bean arru mad ha c'hoantaet gant an holl : o superioed a gar anê, o c'henvreudeur a zouj anê hag an dud a gan o meulodi hag a garg anê a enor, hag e kredont diwar ken nebeud bean parfet ! Ha koulz koude alies na vent nemet tud dallet gant o hunvreou !

Ra blijjo da Zoue hadan war o hent kroajou da zigori d'ê o daoulagad war ar vue-man : ha pa deufont da deukan ouz unan eus ar c'hroajou-ze, ha marteze d'en em c'hloazan beteg ar gwad, karet d'ê astenni o dorn da dastumm anei eus tre o zreid ha da rei d'ei eur pok a greiz kalon, rag eun testeni eo eus karante Doue en o c'henver.

N'o deus neuze nemet sonjal en komzou an êl da Dobi goz : « Dre ma plijec'h da Zoue, e oa ret d'ec'h gouzanv kroaz ha pinijen ». Alies, 'n eur zellet en dro d'imp, e welomp ar vad o sevel hag o kreski e kreiz an drubuilh. Kement-se a c'hoarveas gant Urz Sant Fransez, pa glaskas ar zant lakât anean war droad. Nag a drubuilh hag a boan a c'houzanas ive Santez Tereza, pa c'hoantaas sevel he manatiou. Nag a wad an neus skuilhet ar verzerien war diaze an Iliz, hon Mamm Santel.

Ya ! ma plijomb da Zoue, bezomp en gortoz e c'houezo an diaoulou war hon ine meur a c'houad amzer fall. Met diwallomp da fallgaloni e kreiz an emgann : Doue a zo en hon c'hichen ha d'ean e vo ar gir diwean.

Istor. — An O. Doue a deurevas embann zantelez Konrad 'n eur rei d'ean ar galloud d'ober burzudou ha da zisklêrian an amzer da zont. Eur gernez a c'hoarveas er Vro, hag eur bern tud a zeuas da gaout ar Zant da c'houlen digantan da vihanan skoazel e bedennou. Konrad a zantas eur vammen a garante o sevel en e galon hag o kargan e ine holl a drue evit an dud paour-ze n'o devoa ken tamm ebet da zibri. Hag e troas war zu Doue, da c'houlen digantan eur burzud. Raktal an Ele a ziskennas eus an nenvou da zigas d'ean boed evit an holl. Ar burzud-ze ac'h eas ar vrud anean pell tro war dro, hag an dud a ziredas dre vilherou da gaout ar Zant : meur a wej ec'h adneveas ar burzud dre nerz e beden hag e fe.

Peden. — « Teurveet chilaou o ma Doue, ar beden galonek a gasomp trezek d'ec'h de ouel an den evurus Konrad, ha peogwir pedennou ar Breur santel-ze a blijje kement d'ec'h, lezet-an da ginnig d'ec'h, dre e bedennou talvoudek, hon oberou dister. »

Menez. — Adalek breman e kerzin war roudou Sant Konrad :

pa zantas war e skoa ar groaz pounar sammet d'ean gant Doue, elec'h 'n em zével eneb an dorn a waske warnan, e troas a-grenn war zu e Dad a zo en nenv, hag en em skoas etre e zivrec'h : evelse e teuas da vean eur zant. Gween zantel ar groaz a roas d'ean freuz, magadurez ha nerz.

Boked (Tennet eus levriou Sant Bonaventur). — « E kreiz an anken hag ar poaniou euzusan, na welan, evel louzou, nemet ar Groaz. »
E. B.

C'hoarezed an Trede-Urz, plac'hed an ilizou

« An itrounez ha merc'hed yaouank a zalc'h e ratre al lienach hag ar guiskamanchou oferen a zo bet merket o hent d'ezho gant tud santel ; daoust hag ar Verc'hez Vari he-unan n'eo ket bet ar genta anez ho, pa bourchase maillurou ar Mabik Jesus ? Daoust ha ne zispennont ket roudou Santez Martha, hag ar gragez santel a ya da heul Hor Zalver ? »

Setu linennou kenta ar skrid kaer a ginnigas eun dimezel e pevare Emgleo bras Paris var ar Zakramant meulet ra vezo, evit diskleria e tle ar merc'hed kristen, koz ha yaouank, poania da gempen ar guiskamanehou oferen, an ilizou, hag an traou kaer a zo enno. Er pennad skrid-se, berr aouac'h, e oa eur maread kenteliou roet gant eun dimezell guizieg ha kristen.

Petra eo ar vouez-se, nemet eun ekleo euz mouez an Tad Sant Fransez, o c'houlen digant e vugale kaout soursi euz an ilizou, dre respet avit Korf ha Goad Hor Zalver Jesus-Christ ? Mar o deus ar gragez santel, hanvet hueloc'h, bet soursi euz Hor Zalver, daoust ha Sant Fransez n'eo ket bet soursius atao euz an ilizou ? O skuba a rea he-unan, goure'hemen a rea da zantez Klara ha d'he leanezed ober lienach sakr, kas a rea he Vreudeur da rei d'an ilizou paour kaliriu pinvidig ha traou presius, evit ma vije kaeroc'h al lidou santel.

C'hoarezed an Trede Urz, evit beza guir vugale Sant Fransez, a zo dleet eta d'ezho 1°) derc'hel e stad vad traou sakr ar zekreteri ; 2°) o nevezi ; 3°) kempen ha kaerât an ilizou.

Derc'hel kempen traou sakr ar zekreteri.

Pa raint al labour-ze, ar C'hoarezed a zikouro kalz an aotrou Person. Ker eo, hirio, paea devezourien ; e parrezio a zo, na gaver maouez ebet d'ober al labour-ze ; ma n'eus ket a leanezed er barrez, da biou eo entent ouz an iliz ? Da verc'hed an Trede-Urz.

E meur a barrez, diou pe deir C'hoar hag o deus amzer da rei d'an Aotrou Doue, en em glev evit kempen traou an iliz, epad diou pe deir heur bep sizum pe bep miz. En eur barrez hag a anavezan, ar C'hoarezed a labour, eur vech er miz, da gempen, eun dro, al lienach ; eun dro all, ar guiskamanchou oferen ; eun trede tro, e reont d'al listri sakr lugerni ; en doare-ze, kement

tra a zo implijet gant ar beleg en iliz, a joum atao kempen ha dereat.

Rouez bras eo ar parrezioù ha ne ve ket enno C'hoarezed aoualc'h d'ober al labour-ze. E leac'hioù a zo, an aotrou Persoun he-unan a c'houlenn al labour-ze, evit an Aotrou Doue ; e leac'hioù all, ar C'hoarezed en em glevo da genta etrezho, hag en em ginnigo d'ezhan da c'houde. E pe leac'h ema ar barrez ha ne ve ket enno eur vaouez a feiz, prest da voda eun nebeudik merc'hed all, evit ma choumo kaer ti an Aotrou Doue ? Ha da biou eo beza er penn araok evit an dra-ze, ma n'eo ket da C'hoarezed an Trede Urz eo ?

Nevezi al lienach hag ar guiskamanchou sakr.

An dra-man a zo dièsoc'h d'ober : an ilizou a zo ker paour, hag ar guiskamanchou ker ker ! E pe leac'h e vezo kavet ar c'hant lur pe ar c'hant skoed a ranker rei hirio evit an disterra euz ar guiskamanchou iliz ?

Bez' ez eus, guir eo, eun Emgleo hanvet e galleg (*Œuvre des Tabernacles*) hag a ro, bep bloaz, eur bern mad a viskamanchou oferen d'ar parrezioù paour hag ezomek, mes eur vez eo e teufe kalz parrezioù euz an eskopti da c'houlenn sikour digant an Emgleo-ze. E pe leac'h ema feiz an dud en amzer hirio ? Eur barrez a zo eur familh vras, hag a dlefe beva gant sikour he oll bugale.

Guehall goz, p'o doa feiz ar gristenien, ha pa ouient beva, evit kement tra vras a zigoueze en eun ti pinvidig : eur vadiziant, eun eured, eur pask kenta solanel, e veze roet eur prof benag d'an iliz : setu ma choume eaz al listri sakr e ratre. Breman, ar gerent a gavo eaz mil lur evit guiska o merc'h savet da blac'h yaouank, hag en oad da vont d'ar pardonioù, o dezo poan o kaout eur guennegik benag da rei d'o iliz. An aotrou Persoun a zo neuze henvel aoualc'h ouz eur paour keaz oc'h asten e zourn evit goulenn an aluzen digant an divroidi : digant an *Œuvre des Campagnes* pe digant eun Emgleo all benag.

Dalc'hit mad d'ar gizioù koz, mar dint devot ; ha sikourit ar re a zo pinvidikoc'h evidoc'h da gaout sonj, mar kavit tro d'hen ober heb beza kasaüs : eun aluzen d'an iliz !

Kempen ha kaerât an ilizou.

Nak a bed euz ar veleien a zo diès ho fenn, pa 'z eont en ho iliz ! E meur a leac'h, ar mogerioù a zo varnho mein skulptret fin, guer a liou ar prenescher a zo pinvidig ha flamm, siouaz ! ar pave a zo louz avel ar seiz pec'hed marvel. Ar c'hloc'her ha plac'h ar c'hadorioù a ra eur briz kempen ; buana ma c'hellont ; rak n'int ket paet aoualc'h evit gellout rei ho oll amzer d'an iliz, setu ma choum meur a roued bian, steuet gant ar c'hefnid, da viska kornioù ha digornioù tro an iliz.

Daoust ha pedi a reer ker c'houek en eun iliz diskempen ? Ne reer ket : spered an den, e leac'h choum seder var ar beden, a ya da redet, ha da zoniañ : « Va c'hampr a zo neatoc'h, kempennoc'h eget ti an Aotrou Doue. » Setu ma seller a gleiz hag a zeou, evit gullet ar mankou a zo ; an amzer a ya atao en dro, ar beden n'ez a ket.

Ar zekreteri a zo, avechou, ken lous hag an iliz, ma n'eo ket

lousoc'h. Dies bras eo dere'hel kempen an arrebeuri, pa ves koz Noe ar c'hoatach, poultrennet a bell zo, hag avechou prenvedet. Dies eo eta miret an traou kempen eno.

An dimezell euz Emgleo bras Paris a zo bet menek anezhi er penn kenta euz ar gaozeaden-man a lavar : « E leac'h ma 'z eus skolioù kristen, n'e ket dies ober d'ar re vrasaik euz ar vugale ober eur skuba d'an iliz, bep er mare. An taol balaen-ze o zikourfe da garet o iliz, ha da zougen interest da draou an Aotrou Doue. Ober a raint eun tam trous benak epad ho labour, guir eo, mes kement-se ne zispiljo nemeur da Zoue, pa labourer evithan. »

Skouerioù roet d'ar C'hoarezed.

E bro an Alsas, ar barresioniz o deus soursi euz o iliz evel euz o zi.

Eun aotrou persoun, nevez hanvet en eur barrez, difeiz aoualc'h, euz kreiz ar Frans, a lavaras d'e dud, araok ar pask kenta bras : « An henor da skuba an iliz ha da lakât bokedou var an aoterioù, a vezo da vamou ar vugale a ra o Fask kenta. » Bishoaz mam, betek neuze, n'e doa skuilhet eur berad c'houezen pe loc'het eur c'hreunen boultren, en iliz, araok Pask ar vugale ; er bloavez-se, an iliz a oue kempennet evel eur guenneg nevez flamm. An aoterioù a blege dindan ho beac'h bokedou. Ar mamou a lavare : « An henor-ze a zo dleet d'eomp. » Ar c'hiz-se a bet kendalc'het, na petra 'ta ?

En eur barrez euz eskopti Kemper, ar C'hoarezed, henvel ouz Sant Fransez ho Zad, pa zifallas iliz Sant Damian, o deus laket kaer ar japel e leac'h m'en em vodont : great o doa eur gest ha resevet 2.000 lur.

Prestik goude, an aotrou Persoun en deus goulennet digantho kestral dre ar barrez evit Emgleo Sant Korantin ha Sant Paol : resevet o deus 10.000 lur.

E parrez Q., ar c'hoarezet o deus gret sevel eur japel vras, en henor da Zant Jozef. Unan anezo, dreist-oll, e deus roet eun aluzen gaer, evit al labour ze.

En eur barrez vras euz eskopti Kambrai, ar merc'hed a ra, diou vech er bloaz, eur c'hempen a zoare d'an iliz : al labour a bad eiz dez, mes ne joum ket an disterra poultr e nep leac'h.

En eur barrez all, ar C'hoarezed o deus an aoter vras da viska, hed ar bloaz ; mes gualc'hi ha kempen a reont an oll iliz, derc'hent ar gouelioù bras.

E parrezioù F. hag N., ar C'hoarezed a ra eur c'hempen bras d'ar zekreteri, eur vech bep miz.

En eur barrez all, ar c'hloc'her a roas eun devez he zilez. An aotrou Persoun a reas eur galv d'ar C'hoarezed, hag ar re-man a rannas al labour etrezho : pep rum a deue, d'e dro, da gaeat ti an Aotrou Doue.

Setu, e berr gomzou, ar pezh am oa da lavaret da C'hoarezed an Trede Urz euz an eskopti. Anaout a reont breman eun nebeud skouerioù kaer roet gant tud hag o deus dispennet roudoù Sant Fransez, an Tad muia karet ; mar karont, e raint eun draik benag, hi ive, evit an Aotrou Doue. Ha goude beza heuilhet unan pe unan euz ar skouerioù-ze, ha great koulz hag ar C'hoarezed-se, marteze, gant an amzer, e raint guelloc'h.

Breur Kr.

Lourd ha kenta guirionez ar c'hatekiz: Bez 'ez eus eun Doue.

Evel mean diazez ar guirioneziou hon deus ha gredi, ar c'hatekiz e lak ar virionez-man: bez 'ez eus eun Doue.

Katekiz hon eskopti ne ra nemet lavaret: « Bez 'ez eus eun Doue », mes ne glask ket hen diskouez, abalamour, emichanz, pa oa bet great ar c'hatekiz-se, an oll en hor bro a grede e Doue.

Sionaz! n'ema mui an traou evelse ha red eo en hon amzer diskouez ez eus eun Doue.

Ar virionez se a lugern skedus e Lourd: e Lourd, pep tra a embann hag a ziskouez ez eus eun Doue.

Bez 'ez eus meur a zoare da ziskouez ar virionez-se; deomp a spered betek Lourd hag e velfomp kement-se.

Da genta, bez 'ez eus eun Doue peguir ar bed a zo ha peguir ar bed n'en deus ket gallet en em ober e unan.... Evel ma zeo red kaout eur mansoner evit ober eun ti, evelse ivez ez eo red kaout eur c'hrouer evit ober eus a netra an nenv hag an douar.

Mar-ho peuz c'hoant da lakat an dra-ze mat dirak ho taoulagad, sellit da genta ouz an ilizou kaer savet gant an dud e Lourd, ouz iliz ar Rozera hag an iliz-veur. Nag a ijin, nag a ouiziegezh n'eus ket bet red da gaout evit dont a benn eus eun hevelep pezh labour! Ilizou Lourd a gan ijin an dud!

Mes lezit ho sellou da vont pelloc'h: sellit ouz an draonien a red enni ar Gav, sellit ouz an torgennou goloet a goajou, ouz ar menezioù goloet a erc'h hag a ra evel eur, zeizen c'hlaz pe eur gurunen veur en dro da Lourd ha livirit d'in ha n'eo ket kaer an daolen. An daolen-ze goulskoude n'eo ket bet great gant an dud; an daolen-ze a zo bet great eus a neha. Pebez micherour n'eus ket bet red da gaout evit he ober. D'ar micherour-ze ni a ro an hano santel a Zoue.

Setu kenta doare da ziskouez ez eus eun Doue. Digemeret a reomp anezi e Lourd eus daouarn ar Verc'hez-Vari. Kas a ra ac'hanomp betek he Mab evel ma gasas guechall betek ennan ar vesaerien humbl hag ar rouaned vras.

Eun eil doare da ziskouez ez eus eun Doue, e gaout a reomp en hor c'houstianz, er vouez-se hag a lavar d'eomp e vezimp rekompanset ma reomp ar mad ha kastizet ma reomp an drouk. Bez ez eus eta eun Test eus hon oberou ha ne c'heller kuzat netra outan, eun Test ha ne c'heller ket miret outan da roi da bep

hini ar rekompans en deus gounezet dre e oberou mat pe ar c'hastiz en deus meritet dre a wall oberou.

Pa vez pec'het, mouez ar goustianz a gemer eun hanq all: hanvet e vez « more'hed » e brezoneg, « remords » e galleg. Brouda 'ra ac'hanomp ken a reomp ar pezh a c'houlenn diganeomp. Ha petra c'houlenn diganeomp? Goulenn a ra ma c'houlennimp pardon eus hor pec'hejou; lavaret a ra d'eomp e c'hell ar pec'hed beza pardonet var an douar-man, ez eo Doue ken truezus ha ma zeo leal, e c'hellomp hag e tleomp goulenn truez hag ez eo red ober ar pezh a fell da Zoue evit kaout e bardon. En eur ger, ar goustianz, deuet da veza more'hed, a gas ac'hanomp d'ar gador-govez. Eno e kavomp eur beleg hag a zo bet lavaret d'ezan gant hor Zalver: « Ar pec'hejou a vezo pardonet d'ar re a bardonfot d'ezo. »

Mat, e Lourd, ar goustianz dihunet gant gras hor Zalver Jezuz-Krist ha peden an Intron-Varia, a zo krenvoc'h he mouez eget e leac'h all. Bez 'ez eus mareou, evel da Bask, evel d'ar retrejou, evel d'ar misionou, mareou hag e sav ar goustianz uheloc'h he mouez; mes bez ez eus ivez leac'hioù da glevet guelloc'h ar vouez-se, Lourd a zo unan eus al leac'hioù-ze: n'eus leac'h all ebet eus an douar hag e vez kavet ennan kement a gadorioù kovez, na ken neubeut kement a bec'herien kaset betek enno gant o c'houstianz ha gant dorn ar Verc'hez gloriüs Vari.

Ya, bez 'ez eus eun Doue hag ar goustianz eo e vouez!

Bez 'ez eus eun trede doare da ziskouez ez eus eun Doue. Setu hen aman: e peb amzer hag e pep bro ar virionez-se a zo bet kredet: ar pezh a ziskouez ez eo skler hag eas da gompren memes evit ar berra sperejou, peguir ez eo kredet koulz gant ar bobloù dizek ha gant ar bobloù desket.

Kement-se a zo eas da velet e Lourd en devez herio. Mont a ra tud da Lourd eus a bep tu hag e guirionez, eus pevar c'horn ar bed. Daoust ha bez ez eus eur bobl er bed, ha n'en defe ket c'hoaz digaset unan bennak eus e vugale da bedi ehars treid Intron Varia Lourd? Ne gav ket d'in. E Lourd ez eus bet kanet meuleudi da Zoue ha goulennet truez digantan e kement yez a zo. E Lourd ez eo bet kinniget sakrifiz santel an oferen gant beleien a bep bro. E Lourd ez eus bet gullet klanvourien digaset eus ar penn pella eus ar bed. E Lourd ouz bolz an iliz-veur, e veler banielou oll rouanteleziou an douar. Eus Lourd erfin ez eus distroet d'ar ger milionou a bec'herined laouen, starloc'h ha dounnoc'h en o spered o feiz e Doue dre m'o doa gullet eno e vuzudou.

Bez 'ez eus eun doare all da ziskouez ez eus eun Doue diazez var e gomzou E-unan. Ni a velo kement-se varc'hoaz. Hennoz sonjop ez eo Mari mamm Doue ha mamm an dud ha goulennomp diganti kemeret truez ouz he bugale dall, ouz ar re ne velont nag ar Mab nag ar Vamm!....

SKOUEER

PAREANZ EUR VAOUEZ DALL

An Intron Bire, eus Santez-Jemm (Vendée)

An intron Bire, ganet Mari Lukaz, oajet a zaou vloaz ha daour ugent, dimezet er bloavezh 1886 ha maimm da c'houec'h krouadur a oa bet skoet en deveziou kenta a viz c'houevrer 1908 gant eur c'hlenved hag a reas d'ezi koll he zantimant vat épad c'houec'h devez. Pa deuas he anaoudegez d'ezi en dro ar paourkeas maouez a oa dall !

He dallentez a deue eus ma oa distrujet en he fenn nervennoù ar gueled. Ervez an dud a vicher, ar c'hlenved-se ne c'helle ket beza pareet.

An intron geas e lakeas neuze he fizianz en Hini a c'hell pep tra, hag a gavas an tu, goude kalz a drubuilhoù, da veza digemeret etouez ar re glanv a yee eus ar Vande da Lourd.

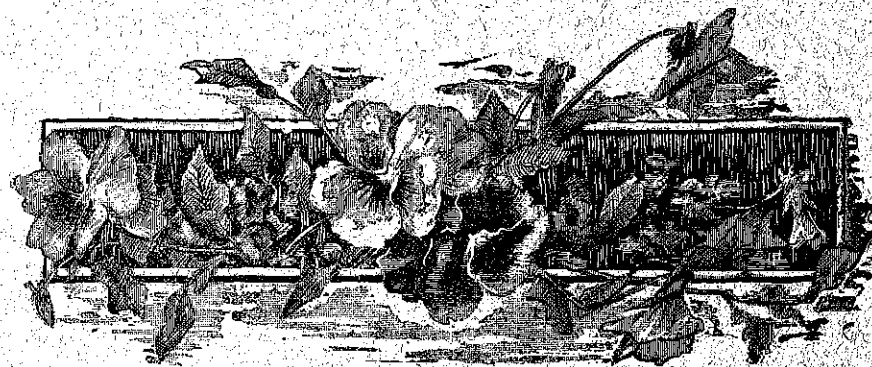
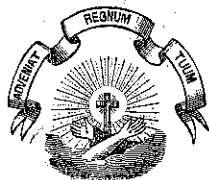
Kerkent ha goulou deiz, d'an eil devez, d'ar merc'her 5 a viz eost 1908 an intron Bire a c'houlenn beza kaset dirak ar Groñt, evit komunia hag en em unani gant ar bec'herined hag ar glanvourien all a oa eno o pedi.

Da zek heur ha kart, goude an oferen diveza, e vez douget ar spesou zantel da iliz ar Rozera. Ha setu, eun hag eun, pa dremen ebioù d'ezi ar Zakramant meubet ra vezo eus an Aoter, ma sav an dallee, ma lavar goustadik : « Oh ! guelet a ran ar Ver-c'hez ! » ha ma kouez, semplet, en he goetur vihan. Mes ne zale ket da zistroi enni he-unan. Guelet a ra adarre, mes skler an taolman, skeuden venn an Intron Varia e kleuz ar roc'h, ha sellei a ra, leun a joa, ouz kement tra a zo en dro d'ezi.

An hini dall a vele !

Er buro, e leac'h ma z eo kaset deustu, ar vedisined niverus a zo eno a lavar ez eo deuet d'ezi ar gueled en dro ; lenn a c'hell ar bihanna lizerennou laket dirazi. Eur medisin evit an daoulagad eus Rouan, an aotrou Lainey, a fell d'ezan guelet eus a dostoc'h penaos ez eo c'hoarvezet ar burzud. Sellet a ra piz ouz he daoulagad : tra souezus ! Ar vaouez-se hag a vel, a vel gant daoulagad maro ! Mab he lagad a jom evel mouget ! ar vuez na dlee dont ennan nemet divezatoc'h.

Hag evit guir, vardro eur miz goude, galvet da Boitiers, an intron Bire a zo sellet adarre ouz he daoulagad gant tri medisin, eur medisin belj en o zouez, an aotrou Rubbrecht, hag an taolman ne gaver tamm klenved ebed enno ; goueled he daoulagad a zo yac'h, an intron Bire a zo pare mat ha pare diveas oll lezennoù anavezet an natur.

ETREZOMP

Bennoz Doue ! gant eun nebeudik alioù.

Eur blijadur eo evidoun, azalek breman, trugarekat a greiz kalon, ar re o deus gret digemer vat da « Genteliou Sant Fransez », Bennoz Doue d'an Otrou Duparc, eskob Kemper ha Leouen, en deus bet ar vadelez da lavaret deomp e oa « *eurus bras da velet mouilla Kenteliou Sant Fransez* » hag en deus benniget, evel eun tad, « *ar Renner, ar skrivagnerien hag al lennerien*. »

Bennoz Doue d'an Otrou Serrand, eskob Sant Briek ha Landreger, en deus skrivet deomp ar c'homzoù man : « N'hellan « nemet meuli ho kelaouen-vrezonek, pa ze guir ne-glask nemet rei « da vugale Sant Fransez eus an Trede Urz speret guirion o Zad, « ha goulenn a ran, var ho labour, guella bennoziou an nenv. »

Eun nebeut amzer goude e prize c'hoaz skriva deomp : « Eurus « oun o klevet emañ ho kelaouen o vont da veza moulet, hag o sonjal ez eus tri eus va beleien, dibabet mat, hag a skrivo enni. Plijet gant Doue rei dezi kalz, kalz lennerien, ha pedi ran Hor Zalver J.K. d'e benniga gant e Renner hag ar re a labouro gantan. »

Bennoz Doue d'an Tad Jacques, superior an Tadou Kabusinet, evit ar vro, en deus ive roet skoazel deomp ha benniget ar gelaouen, gant e labourerien.

Trugarez, a wir galon, d'ar skrivagnerien o deus, hep marc'hata, en despet d'o labourioù all, kinniget din o fluen gouizieq, dre garantez evit Doue, evit Sant Fransez, evit an eneou hag evit ar vro.

Piou n'anavez ket gouiziegez an Otrou Chaloni Uguen, an Otronez Y. Madec, J. Le Goff, F. Guéguen, G. Saout, Y. Brochen, J. Coccaign, J. Clisson, an Tadou Barnabé, Fulgence, Tugdual hag Yvon ?

Ganto, « Kenteliou Sant Fransez » a zo sur da vont mat en dro. Ar gelaouen nevez a zo savet evit Bretonet Leouen, Kerne ha Treger : rak-se den ebet na vo souezet o kaout varni pennadoù skrid e brezounek Leouen, pennadoù all, e brezounek Kerne, ha pennadoù all, e brezounek Treger. Gant eun tammig bolontez vat, an holl a c'hell kompren peb tra.

Trugarez d'an dud o deus e frenet dija, evit eur bloaz, en eur lavaret deomp e oa ezom d'e c'haout.

Trugarez d'ar re a labour da greski niver e lennerien; trugarez d'ar c'helaouennou o deus e embannet hag e meulet.

Trugarez, en eur ger, da gement hini en deus roet sikour deomp en eun doare bennag.

Ar « C'henteliou », en eur rei magadurez iac'hus ha santel da eneou o lennerien, a glasko lakat bugale familh vraz Sant Fransez d'en em anaout guelloc'h ha d'en em garet muioc'h. Keleier vo kavet enno divarhenn Urs Sant Fransez a bez, met keleier, dreist peb tra, divarhenn breuriezou ar vro; na vo ken d'ober nemet digas deomp ar muia guella eus ar c'heleier ze.

Hervez eur c'hustum santel, ni lako pedi, bep miz, evit hor breudeur ha c'hoarezet maro eus an Trede-Urz. Unan bennag, eus peb breuriez, hag a voar skriva, a gaso eta d'an Tad Rener hanoioù ha lez-hanoioù ar re varo, o hano breur, pe c'hoar, o oad, deiz o profesion ha deiz o maro.

Neus goulennet netra evit kementse; gouskoude mar ve roet eun aluzennig bennag e timmichou, e vo digemeret gant anaoudegez vat.

Lakat a refomp pedi ive evit an holl mennoziou digaset deomp : tud klanv, pec'herien, traou kollet, etc....

An Tad Rener o vo prest ato da rei sklerijen d'al lennerien vargement a c'houennint; gouskoude, evel ma koustken ker kas lize-riou breman, int pedet da lakat eun timbr evit ar respount.

C'hoaz eur vech, bennoz Doue ! trugarez ! Ra blijo gant hon Tad Sant Fransez astenn, varnoc'h ha var ho familhou, e zourn tachet, evit ho penniga !

PEDENNOU GOULENNET

Lennerien kristen, pedet evit :

Hon Tad Santel ar Pab, an Otronez Eskibien, ar veleien, Urz Sant Fransez, ar visionerien, breuriezou Breiz.

Eur gouent, — eur plac'h yaouank klanv, — eur familh ankeniet.

Tud galvet d'ar gouent. — Distro meur a bec'her ouz Doue.

MISIONOU. — Pedit kalonek evit ar misionou roet gant hon Tadou, ma tougint frouez puilh evit gloar Doue ha silvidez an aneou :

E *Ploare*, eus an 12 d'an 30 a viz Genvér, gant an Tadou Barnabe, Fulgence hag Yvon.

E *Canihuel*, eus an 10 d'ar 27 a viz c'houevrer, gant an Tadou Barnabe Fulgence ha Tugdual.

cum permissu superiorum.

Le Gérant : G. LE BAYON.

Moullerez AR BAYON-ROGER, 13, Tachen Alsace-Lorraine, en Orlant.

Ra vezo meulet Jezuz Krist !

Bepred.

Kenteliou Sant Fransez

Kelaouenn viziek gant Skeudennou

TAOLENN AR MIZ

Goueliou ar miz.....	37
Lizer hon Tad Santel ar Pab Pi XI.....	40
Buez Sant Fransez a Assis.....	46
Ar spered a binijen.....	47
Kelou eus ar Breuriezou.....	48
En Otro Sant Erwan — Eilvet pennad.....	52
An den evurus Per a Sienn.....	55
Bleuniou Sant Fransez.....	57
Lourd, katekiz beo.....	
Pedennoù goulennet.....	

Rédaction et Administration

P. Théodore ROUSSEL

28, Avenue de la Marne, LORIENT

C/c. : 46.28 NANTES

Priz : daou skoued ar bloaz.

MIZ MEURZ

- 1 Meurz Ofiz an de.
 - 2 Merc'her .. *Merc'her al luda.*
PLAC'H EÜRUS AGNES A BRAG, gwerchez euz an Eil Urz.
 - 3 Yaou Ofiz an de.
 - 4 Gwener ... S. Kasimir, kovez. — *Hent ar Groaz.* — A.J. — I.P.
 - 5 Sadorn ... S. YAN-JOSEF AR GROAZ, kovez. euz an C'henta Urz. — I.P.
-
- 6 Sul *Kenta Sul a C'hoareiz.*
SANTEZ KOLETTA, gwerchez euz an Eil Urz. — I.P.
 - 7 Lun S. Thomas a Akin, kovez. ha Doktor.
 - 8 Meurz S. YAN DOUE, kovez. euz an Trede-Urz.
 - 9 Merc'her .. *Pevare amzer (Daouzek deiziou).* — SANTEZ KATEL A VOLOGN,
gwerchez euz ar C'henta Urz. — I.P.
 - 10 Yaou An Daou-ugent Kurunet merzeriet en Sebast.
 - 11 Gwener .. *Pevare amzer (Daouzek deiziou).* — TUD EÜRUS YAN-BADE-
ZOUR HA KRISTOL, kovez. euz ar C'henta Urz.
 - 12 Sadorn ... *Pevare amzer (Daouzek deiziou).* — S. POL A LEON.
-
- 13 Sul *Eil Sul a C'hoareiz.*
DEN EÜRUS AGNELLO, kovez. euz ar C'henta Urz.
 - 14 Lun Ofiz an de.
 - 15 Meurz Ofiz an de.
 - 16 Merc'her .. Ofiz an de.
 - 17 Yaou S. Patrik, eskob.
 - 18 Gwener .. DEN EÜRUS SALVATOR, kovez. euz ar C'henta Urz.
 - 19 Sadorn ... S. JOSEF, pried ar Werc'hez Vari. — A.J. — I.P.
-
- 20 Sul *Trivet Sul a C'hoareiz.*
TUD EÜRUS YAN A BARM ha MARK, kovez. euz ar C'henta Urz.
DEN EÜRUS HIPPOLYT, kovez. euz an Trede-Urz.
 - 21 Lun S. Beneat, abad.
 - 22 Meurz S. BENVENU, eskob euz ar C'henta Urz.
 - 23 Merc'her .. Ofiz an de.
 - 24 Yaou S. Gabriel, arc'hél.
 - 25 Gwener .. ANNONSIASION AR WERC'HEZ VARI. — A.J. — I.P.
DEN EÜRUS JEREMI LAMBERTINGHI, kovez. euz an Trede-Urz.
 - 26 Sadorn ... DEN EÜRUS DIDAS-JOSEF A GADIX, kabusin. — I.P.
-
- 27 Sul *Pevare Sul a C'hoareiz.*
 - 28 Lun S. YAN KAPISTRAN, kovez. euz ar C'henta Urz. — I.P.
 - 29 Meurz PLAC'H EÜRUS JANN-MARI A VAILLE, intañvez euz an Trede-Urz.
 - 30 Merc'her .. Ofiz an de.
 - 31 Yaou Ofiz an de.
Ar Gwener Groaz. Kemeret gant peb unan : I.P.

Lizer hon Tad Santel ar Pab PI XI

DIWARBENN AR 700th BLOAVEZ GOUDE MARO SANT FRANSEZ ASIZ
(Kendalch).

Doareou ar bed, hag an Itali dreistholl en amzer Sant Fransez.

Pep hini ac'hanoc'h, Breudeur enorus, a oar pegen trubuilhus ha pegen ankenius oa stad ar bed hag hini an dud en amzer Sant Fransez. Lakomp e oa ar feiz gwriziennet dounpoc'h neuze er c'halonou; red mat hen anzav pa weler d'ar mareou-ze, an dud a bep stad o redek, holl a unan, daoust ma n'oant ket gwir zou-darded, da vroioù ar Sav-heol evit tenna Bez hor Zalver a-dre daouarn an Turked. Daoust da gement-man, e park an Aotrou Doue e save hag e kreske muioc'h mui al louzeier fall, da lavaret eo ar c'hredennou faoz, hadet gant tud a ouïe rei da gredi ez oant kristenien fur ha santel, hag a lake da fazia buan awalc'h eur c'halzik a eneoù diaviz ha gwan : c'houezet ganto tangwall ar gasoni a groge er c'halonou. Gwelet e veze tud oc'h en em zével eneb iliz hor Zalver, o tamall d'ezi pec'hejou lod eus he bugale, hag o tiskleria gant lore'h oant galvet gant Doue d'he zantelaat. Abarz nemeur avat, dre ma taolent dismegans war an Tad Santel ar Pab, e tiskouezent anat d'an holl ar pezh a ao en o

zonj. Al lodenn vrasa anezo en em roas d'an dizurziou mezusa; klask a rejont zoken lakat ar freuz hag ar reuz etouez an dud en eur zismantri ar pezh a zo mên-diaze ar relijion, an tiegeziou hag ar rouanteleziou. Meur a wech eo bet gwelet, edoug ar c'hantvejou enebourien an Iliz o rei an dorn da enebourien ar vro.

Ar feiz a oa c'hoaz beo en eneou, daoust m'oa klouaraet mat. Karantez an dud avat ouz an Aotrou Doue a oa ker yenaet ma seblante beza maro pe dostik. An dud n'en em glevet ket, hag en Itali, dreistholl, dalc'hmat e save brezel etre ar c'hêriou : ar re vrasa a glaske lakat ar re vihanoc'h da blega d'ezo, hag ar re-man d'o zro a boanie d'en em denna a zindan ar yeo; e pep ker zoken e save bec'h etre ar re a glaske ober o mistri enni.

Abalamour da gement-se, diouz an daou du, e veze dismantr ha lazerez didruez : kerioù a veze preizadet ha losket; an dud a veze kaset er mêz eus o bro, o danvez hag o madou a veze gwerzet. Truezus meurbet oa doare-beva eul lodenn vras eus an dud :

Etre mistri ha servicherien, etre bras ha bihan, etre paour ha pinvidik, perc'hen ha merour, ez oa neuze muioc'h a gemm hag a zisparti eget n'oa dereat : an dud a renk izel a veze gwasket hag evel breset gand an dud a renk uheloc'h, heb n'hellent en em zifenn. Re zouget d'en em garet o unan, re droet gant madou an douar, an holl ne c'hoantaent nemet eun dra : dastum ha bernia danvez. N'oa ket a lezennou e nep lec'h evit merka an dispignou ha dre-ze pep hini a glaske diskouez gant lorc'h e binvidigez dré ar gwiskamanchou, ar banveziou, ar plijadureziou a bep seurt. Ne vezo nemet disprizans evid ar baourentez hag ar beorien; an dud taget gant klenved al lorgnez, niverus-tre en amzeriou-ze, a veze miret outo chom etouez an dud all, hag a ranke mont da veva e tiez savet evito e-tal ar c'hêriou. Ha ret eo laret e kroge re alies klenved an ebatou direol er re-ze zoken hag o devoa dre garg da rei skouer vat d'an holl; daout ma 'z oa kouskoude etouez an dud a iliz meur a hini o veva evel sent.

Deut e oa ar c'hiz da brofita ar muia ma c'helled a bep tra; darn a denne arc'hant digant an nesa dre grizder, pe dre uzulierez; darn all her c'hlaske en eur werza ar c'hargou-uhel, an enoriou, ar justis zoken, en eur lezel o buhez gand an dorfetourien barnet d'ar maro, p'o deveze arc'hant da rei d'o barnerien.

An Iliz a gredas tamall ha kaztiza. Met penôs digas gwellaenn pa weled an impalaered o-unan o rei skouer-fall d'an holl, o tizenti ouz ar Pabed, o teurel zoken dismegans warno. Ar relijiuzed, hag o doa grêt kement a vad, deuet da veza re henvel ouz an dud all, n'hellent mui diarbenn an droug. Gwir eo, meur a Urz, savet nevez a oa, evid ar wazed, a roe eun tammik harp d'an Iliz, re nebeut avat evit rei ar pare da eur bed deuet da veza re glany, hag a c'houlenne evit gwellaat e stad muioc'h c'hoaz a sklerijenn hag a garantez.

Eur gerig diwarbenn Santelez Sant Fransez.

Evit rei d'ar bed ar sklerijenn en doa ezomm, evit e lakat da zenti ouz lezenn ar Aviel, an Aotrou Doue en deus dibabet Sant Fransez, ha grêt d'ezan lugerni evel eun heol. Rak, hervez komzou

Dant, ar barz brudet, ha re Thomas a Gelano : « lugerni a rea evel eur steredenn e kreiz tenvalijenn an noz a c'holoe an douar ».

Pa oa pôtr yaouank, eur spered lemm ha gouiziek d'ezan, e karie, diouz ma konter, gwiska dilhajoù kaer, flour hag aes, paea prejou ker d'e vignoned, ha redek ganto dre ruiou Asiz en eur gana kanaouennou plijadurus. An holl kouskoude a anzave oa direbech e vuhez, onest e gomzou, distag e galon diouz madou an douar. Goude beza bet prizoniet e Perouz, warlerc'h eur brezel, goude beza bet gwasket gand eur c'hlenved, e welas, n'eo ket heb eston, n'oa mui ar memez den. Kouskoude, gand aon da glevet mouez Doue, e tec'has war hent an Apuli, mall gantan ober taoliou kaer, evit gounit brud. E kreiz e veach, eur vouez deuet eus an nenv a c'hourc'hemennas d'ezan distrei da Asiz : « Eno, eme ar vouez, e klevoc'h petra ho peus da ober. »

Goude beza chomet eur pennad hep gouzout petra c'houlenne Doue digantan, eun dervez, o klevet lenn en iliz, epad an oferen, al lodenn Aviel a'zo ano ennan eus ar baourentez en doa gourc'hemennet a Zalver d'e Ebestel, kent o c'has da brezek dre ar Galile, e teuas da gompren e ranke beva hervez lezenn an Aviel, ha servicha Jezuz-Krist. Diwar neuze e poanias da veza henvel ouz Jezuz, hag a-unan gantan a spered hag a galon. « Etouez an dud, koulz ha pa veze e unan penn, ne ebane da zonjal e kroaz hor Zalver. En amzer genta m'edo o servicha an Doue krusifiet, e welas meur a wech, pe re all a welas abalamour d'ezan, kroaziou burzudus » (Thomas a Gelano).

Bet eo, e gwirionez, eur zoudard leal ha kalonek, eur marc'hek dispar, en arme Jezuz. Evit dont da veza, hen hag e ziskibien, henvel a grenn ouz e Vestr, en doa kemeret ar pleg da glask dalc'hmat ali an Aviel. War an Aviel en deus diazezet al lezenn en deus lezet gand e venec'h, ha buhez an Ebestel eo en deus lakat dirag o daoulagad, evit ma kemerfent skouer diwarno. Hag evit-se, eo e skrivas ar c'homzou man er penn kenta eus e reolenn : « Setu aman berr Reolenn ha buhez Breudeur ma Urz : heulia penn da benn lezenn zantel Aviel hor Zalver Jezuz-Krist ».

(Da genderc'hel).

Seder ato !

Elec'h beza o klemm 've drein da heul ar roz,
Ankeniou peurvuia da heul al levenez,
Bezomp laouen kentoc'h ha lavaromp bennoz,
Dre ma ve roz er spenn ha joa 'mesk an enkreiz !

SEB.

Buez Sant Fransez a Assis

PENNAD KENTA

HE YAOUANKIZ ER BED

1. — He c'hinivelez.

Assis a zo eur gear goant, diazezet oc'h eun dorgen, hueloc'h eget eur vro gaer ha pinvidig, goloet a c'hlasvez hag a vleun, gant guiniennou druz ha guez olivez yac'hus. Feunteunioù ha dour red a rō buez ha freskadurez d'ar parkeier ha d'ar fenneier, menezioù Montefalco hag an Apennin a zav varzu an nenv ho c'hern ourgouillus. Eno, er vro-ze ken dudius da velet, eo bet savet Sant Fransez, ar Paour dispar, an hini a zo bet hag a jom atao, ar skouer kaera euz paourentez Mab Doue er bed-man.

Ganet eo bet, var a greder, d'ar 26 a viz guengolo 1182, bet eo frouez kenta pedennou he vam. He dad a veze great anezhan Per Bernardone; he vam a oa Pika, ganet er c'hresdeiz euz ar Frans, en eur vro hanvet ar Provans, hag a vele alies, en amzer-ze, marc'hadourien an Itali. Per en doa soursi gant an arc'hant hag

an danvez, pinvidig e oa, mont a rea alies er Frans da brena ar seiz hag ar mezer a briz, epad ma tionalle Pika ar gear.

Glac'haret o velet n'e doa ket a vugale, ar vestrez yaouank a ziskenn avechou betek eur japelik konsakret da Itroun Varia an Elez, hag eno e pede a greiz kalon Mam zantel an Aotrou Doue da rei d'ezhi eur c'hrouadur. He feden a oue selaouet.

Pa deuas an dervezioù ma tlié genel ar c'hrouadur, ar vam a oue er boan hag en anken : « Ar bugel, eme eur pardouner hag a deuas d'an ti heb ma c'houfet dioc'h a be leac'h, ar bugel na velo an deiz nemet en eur c'hraou. »

Pika a oue souezet da genta pa oue diskleriet d'ezhi komzou an den, senti a reas evelato, hag ar c'hrouadur a c'hanas kerkent er c'hraou, var ar plouz. Ar c'hraou-ze, santeleat gant eur c'hrouadur ker mignoun da Zoue, a zo bet great anezhan eun orator, eun ti a beden, ha pardounerien Assis a c'hell lenn a zioc'h an or ar c'homzou kaer-man :

Er c'hraou-man, guechall, en orator chenchet,
Eo ganet Sant Fransez, guir vellezour ar bed.

Eur guir gristen n'eo souezet, e doare ebet, o klevet hano euz ar ginivelez-se. Mab Doue a zo ganet e kraou Bethleem, Fransez, he zervicher bras, mignoun ar baourentez evel Hor Zalver, a zo ganet, hen ive, en eur c'hraou, var ar plouz.

2. — Badezet eo.

Ar c'hrouadur benniget a oue kaset buan d'an iliz da vadezi, reseo a reas ar zakramant en iliz Sant Rufin; hanvet e oue Ian en henor da zant Ian Vadezour. Pa oue distroet d'ar gear, setu eur pardouner o c'houlenn he velet : ar vagerez a lavaras nan da genta, mes an den a bedas kement, ma oue digaset an ealik d'ezhan.

Eurus ha laouen, ar pardonner a gemeras ar c'hrouadur, a bokas d'ezhan gant teneredigez, hag her rentas d'he vagerez en eur ziskleria : « Daou grouadur a zo ganet hirio er gear-man : unan anezho, an hini a zo var va divreac'h, a vezo eur zant bras, egile a vezo eur pec'her euz ar re voasa ». Var ar c'homzou-ze, an den a reas sin ar groaz var skoaz kleiz ar c'hrouadur, a bedas ar vagerez da gaout soursi ganthan, ha padal, ne oue mui guelet.

Piou e oa ar pardouner-ze ? Eun eal, mechans, hag a deue, a berz Doue, da ziskleria d'ar vam, peger presius e oa an tenzor fiziet ennh.

D'ar mare-ze, Per Kernardone a rea eur veach er Frans evit he gemverz. Foug bras a oue ennhan, d'an distro, pa velas he vab, ha pa oue diskleriet d'ezhan kement a oa c'hoarvezet d'he c'hinivelez. Lavaret a reas neuze : « Karet a ran ar Frans abalamour m'e deus roet d'in va fried ha ma 'z eus tud vad er vro-ze, setu perak va c'hrouadur a vezo great Fransez anezhan, ha n'eo ket Ian eo. » Nak a sked a dlie rei ar mab d'an hano-ze !

3. — Fransez krouadur.

An historiou koz na drouc'hont ket eur ger divar benn bloaveziou kenta ar zant; lavaret a reont eun dra hebken : he vam a oa eur guir vam gristen, soursius euz he deveriou. Entent a c'heller eta e vagas he-unan he c'hrouadur, e teskas d'ezhan he greansou, e voazas anezhan da groazia he zaouarn ha da bedi, e taolas evez mad anezan atao hag e peb leac'h. Doue hebken a oar pegement a c'hrasou a deu d'eur c'hrouadur dre eur vam devot.

Evel ma teu ar bokedou, gant gliz ar mintin ha bannou an heol da zispaka ha da zigeri koant ha fresk, evelse spered ar c'hrouadur a zigore gant kenteliou he vam. Bez 'en devoue eur breur hag a oue hanvet Anjelo da lavaret eo, eal; pa oue Fransez en oad da studia, e oue kaset da skol gristen beleien Sant-Jorj, tost aoualc'h d'he di.

Ar paotrik en doa spered, mes ne oue ket lezet da goza er skol, kerkent ha ma ouezas eur ger latin benag, e rankas choum er gear da zikour he dad. Vardro pevarzek vloaz e oa neuze.

Fransez, mad da zenti ouz he dad hag he vam, mad da dremen diouz an hostizien, laouen atao evit an oll, a oue buan eur zikour euz ar re vella evit he dud. An tad a oue lorc'h ennhan, ha dizale, e roas d'he vab kosa eul loden euz ar gounedigez a veze great en ti.

4. — Roue ar baotred yaouank.

Fransez a gavas buan implij d'he venneien. Kalz paotred a oa e kear Assis, mab Per Bernardone a glaskas kamaradet euz he renk, hag o veza m'en doa arc'hant da forani, ar re all a rea atao eun digemer mad d'ezhan. Mont a rea gantho dre ruiou kear en eur gana, ha p'en deze paet eur pred mad ha lipous d'ezho, ar moueziou a veze c'hoaz krenvoc'h da skiltrusoc'h. Evelato, bis-koaz ne ganas soniou re skanv, soniou dem-louz. Er berr amzer, ar marc'hadour yaouank a oue roue paotred Assis.

Troet gant ar bed evel ma oa en amzer-ze, an den yaouank a deuas buan da garet an dillad brao : guisket faro e veze.

Mont a reas dizale dreist rouden ar furnez evit ar guiskamant : ar mezer, ar seiz ne vezent morse re gaer evithan, hag en doare-ze, e rea dispignou bras.

An tad, foug ennhan da genta o velet he vab meulet dreist an oll gant ar baotred yaouank euz he oad, a gavas dies evelato p'her guelas o forani he arc'hant ken dizoursi-ze. « Mab, emezhan, lavaret a rafet ez out mab eur roue kentoc'h eget mab eur marc'hadour, » mes Fransez ne rea van, hag a gendalc'he. He vam hen difenne : « Hor mab, emezhi, a vev evel eur prins yaouank, mes divezatoc'h e vevo evel eur prins euz an nenv. »

Petra rea d'ezhi komz en doare-ze ? Sonj e doa, sur aoualc'h, euz komzou eal ar ginivelez : « Eur zant bras e vezo ar c'hrouadur-man, » ha neuze, gouzout a rea e choume he mab pur. Evit guir, piou a zifenna eur c'hrouadur, ma n'eo ket ar vam eo ?

Pe seurt doare den e oa neuze Fransez, e kreiz he vrud ? Setu ama he batrom : An den yaouank a oa eur c'hrenn den, stumet mad. Treud e oa kentoc'h eget lard, eur c'hroc'hen fin d'ezhan. He dal a oa digor ha ledan, he zent guen ha stard, he vleu du, he zrem kaer, eun tamik deuet gant an heol, he vuzellou a oa koant hag he vouse'hoarz dudius. He zaoulagad du a oa leun a dan, a zouder hag a volesti ; ar peoc'h ha purete he ene a lugerne var he zrem, hag a roe sked d'ezhan.

Gant an dra-ze, Fransez a oa mad da gaozeal gant furnez, he vouez a oa flour hag eas da ren evit ar c'han, mad e oa da c'hoarzin ha da rei levenez d'ar re all, eun en he oberou, ha leun a galon evit an oll.

5. — He burete hag he garantez evit an nesa.

Diou vertuz kaer a viras neuze Fransez d'en em goll gant ar bed : he burete hag he garantez evit ar beorien.

He burete a oa bras, ha biskoaz ger divalo na gouezas divar he vuzellou. Guir eo, ar baotred yaouank a oa en dro d'ezhan ne oant ket ker chast hag hen, eur gomz dizoare benag a gleve eur vech en amzer, mes ar re all a ouie ervad e reant poan da Fransez, setu ma taolent muioc'hik a evez. « Doue a ziouall he zervicher, » eme zant Bonavantur, pa skrivas Buez Sant Fransez. Penaoz e vefemp souezet o velet Doue o tiouall Fransez, pa zonzomp e tlie he izili dougen divezatoc'h merkou Gouliou Hor Zalver ?

Eun den, ha ne oa ket fur aoualc'h a hent all, a ziskouezas divar neuze ar respet a oa dleet da vab Pêr Bernardone. Ken alies guech ha ma kave Fransez var he hent, an hanter zod a ziviske he vantel, hag hen astenne dindan treid ar zant : « Henori a ran a vremen, emezhan, enn den hag a raio traou kaer dizale, hag a vezo meulet dre ar bed oll : »

Eil vertuz kaer Fransez a oa he garantez evit ar beorien. Lavaret a rea he-unan divezatoc'h d'he ziskibien genta : « Biskoaz paour n'en deus goulennet eun draik benag diganen, heb na ven bet tenneat e goneled va c'halon ». Rei a rea eta an aluzen gant largentez ha gant plijadur.

Dre ma save, dre ma c'houneze muioc'h a arc'hant, en deveze muioc'h da zispign, hag ar peb brasa a yea, da genta, etre daouarn ar baotred a gemere ho ebatou ganthan. Mes eun dervez e teuas d'ezhan eur zonz euz an nenv : « Brokus out, Fransez, emezhan o komz outhan he unan, brokus evit da vignouned, mad eo, mes epad pegeit e rentint d'id karantez evit karantez ? Epad nebeudik aoualc'h a amzer. Ma res er vad-se d'ar paour evit Doue, epad pegeit er pezo da c'hounit ? Epad an eternite. Ha Doue a zo mad da zigoll an neb a ra aluzen. » Var ar zonz-se, an den yaouank a deuas da veza euz ar re vroktusa e kenver ar paour.

Eun dervez evelato, pa oa an den yaouank oc'h entent ouz eun toullad tud bodet en dro d'ezhan en he stal vezer, ha mall gantho beza servichet, e kasas divar he dro, hag heb netra, eur paour keaz hag a c'houlenne enn dra benag, en han Doue. « Re a labour am eus d'ober breman, » eme Fransez.

A veac'h e oa eat ar paour kuit, ma savas keuz gant Fransez. « Ma ve bet deut an den-ze, emezhan, da c'houlenn eun aluzen diganez en hano eun duk pe eur c'homt euz an noblans, te pefe roet d'ezhan dioc'h tu he c'houlenn, ha laouen c'hoaz. Hogen, ar paour-ze a deue e guirionez euz perz roue ar rouaned ha mestr ar vistri, hag e leac'h he zelaou, te peus he gaset kuit seac'h ha dichek ! » Glac'haret oll, Fransez a reas lam euz he stal, a bakas buan ar paour, a roas d'ezhan eun aluzen binvidig, hag a lavaras da Zoue : « Biken mui na joumin heb rei eun aluzen benag d'an neb a c'houlenn diganen, en han Doue. »

Hed he vuez, ar zant a viras he bromesa.

F.M.

*

Eur yalc'hat aour
Ra vad d'ar paour :
Eun tamm karantez guirion
Ra muioc'h vad d'ar galon.

SEB.

Ar spered a binijenn ha Sant Franséz a Asiz

En e Lizer-Meur eus an dregont a ebrel 1926, ar Pab Pi XI a gomz evelhen eus Sant Fransez a Asiz. »

« P'en doe evit mat troet kein d'ar bed, ec'h en em lakeas da vouga youlou direiz a galon, ha ma teuent da glask birvi, ez ae hep marc'hata d'en em ruilh etouez an drez hag ar spern pe d'en em doler en dour yen e kreiz ar goanv.

Ne ehane, dre e skoueriou hag e gomzou, da zougenn an dud d'ober pinijenn.

Var e gorf e lakee eur c'houriz-reun, evit gwiskamant en doa eur vantel paour ha garo, diarc'henn e valee, hag evit kousket e tole e benn var eur maen pe eun tamm koad, ne gemere a voued nemet ar pezh a oa ret evit chom beo, hag e veske c'hoaz ar boued-ze gant dour ha ludu evit m'en defe blazenn fall; tremen a rae zoken al lodenn vrasa eus ar bloaz var yun, kouls lavaret. E gorf, hanvet gantan loen-samm, a gastize hep truez pe hen a vije yac'h, pe hen a vije klanv. Ma klaske ar c'horf enebi ouz ar spered, e kastize anezan gwasoc'h c'hoaz. Er bloaveziou diveza eus e vuhez, deuet da veza demhenvel ouz ar C'hrist, evel staget ouz ar groaz dre ar gouliou a oa en e izili, bourrevet gant ar c'hlenvejou neuze zoken ne roas d'e gorf an distera ehan, an distera frealzidigez. Poania a reas en hevelep doare da voaza e vreudeur d'ober pinijenn. Evelato e lavaras d'ezo ne dlient ket mont dreist ar muzul. »

Ezomm a oa, e amzer sant Fransez, d'ober pinijenn. An holl a oa troet, evel hirio, da c'hounit arc'hant, kalz arc'hant, ha buan. Ha perak ? Evel hirio, evit prena dilhad kaer, ober leinou bras ha kaout plijadureziou a bep seurt. N'o doa nemet dispriiz evit ar beorien hag ar baourentez, heug o doa ouz an dud lor, stank d'ar mare-ze, hag a veze bodet e tiez savet evito pell eus an tiez all, ha dilezet.

An dud a iliz zoken, ar venec'h en o c'houentchou, n'o doa ket holl gouezet en em zifenn ouz ar gizioù fall a rene ar bed, ha meur a hini o doa dilezet spered an Aviel.

Poent oa e teufe unan bennak da gomz d'an dud en hañho Aviel Jesus-Krist ha da veva hervez an Aviel-ze, evit deski d'ar gristenien penos e tleont beva, ma fell d'ezo e gwirionez beza kristenien.

Doae a gemeras truez ouz an dud hag a zigasas d'ezo Sant Fransez a Asiz da brezeg ar binijenn, da zeski hent ar Baradoz d'ar re n'e anavezent mui.

Klevet a reas eun deiz en eun iliz ar c'homzou-man eus an Aviel : « Na zougite ganeoc'h nag aour, nag arc'hant, na diou wiskamant, na boutou, na baz. »

Kemeret a reas ger evit ger kenteliou an Aviel, ha senti a reas outo. Ne voe gwennege ebet mui en e c'hodell, ne zougas mui nemet eur vantel baour, var e dreid noaz a valee dre an hentchou.

Varlerc'h o zad Sant Fransez, varlerc'h an holl zent zo bet var an douar varlerc'h Hor Zalver, tud an Trede Urz a garo ive ober pinijenn. Gwisket e vezint dereat, met ne glaskint morse an dilhad kaer, a briz bras. Ar merc'hed, sentus ouz aliou an Tad santel er Pab hag an eskibien, en em ziuallio diouz ar gizioù divalo a zo en em skignet breman e pep lec'h, kouls lavaret, a zougo saeou hir a ziskenn beteg an treid, dilhad da c'holoio o gouzoug. Ret eo mont eneb ar c'hiz, pa vez ar c'hiz diskiant.

Ne raint ket dispignou foll evit an debri hag an eva, hag o yec'hed ne vezo nemet gwelloc'h, hag e chomo ganto peadra d'ober aluzenn.

Karet a raint yun bep gwech m'eo merket d'ezo en o reoleñn, hag aliesoc'h zoken, m'o deus nerz awalc'h.

Dalc'her a raint var o zeod, karantezus e vezint en o c'homzou.

Ne lezint dervez ebet da dremen hep kinnig da Zoue pedennou, pinijennou hag oberou, mat.

J.U.

Kelou eus ar Breuriezou

Kerrien. — An Tad Barnabe zo bet o velet c'hoarezet an Trede-Urz e Kerrien (eskopti Kemper), hag en deus prezeget d'ezo eun tammig retred, d'an 2 ha d'an 3 a viz C'houevrer.

En despet d'an amzer gris, ar c'hoarezet a zo deut, memez ar re goz, ar muia ma c'hellent, da glevet e genteliou. Mar o deus roet skouer vat en amzer dremenet, fianz on deus e labourint c'hoaz muioc'h, en amzer da zont, evit miret doujans ha karante Doue, er barrez. Ra blijio gant Hor Zalver hag hon Tad Sant Fransez o benniga !

Poullan. — Epad ar mision roet e Poullan (here 1924) 17 plac'h iaouank pe gragez a gemeras skapuler Sant Fransez. Ar Vreuriez renet eus ar gwella a zo beo-buezek. An Tad Bizitour, elec'h eun tamall c'houero bennag, n'eus bet nemet meuleudi da rei d'ar C'hoarezed. Unan eus ar re-ma zo bet galvet da ren ar vuhe pinijennus Leanezed Santez Klara.

13 a gemer Kenteliou Sant Fransez.

Ploare. — An holl dud a oar ar vad grêt gwechall e parrez brudet Ploare dre ar misionner santel Dom Mikêl an Nobletz.

Daoust d'ar skoueriou milliget an amzer a vrema, eul loden vrasan eus Ploareiz a chom fidel d'ar feiz o zadou koz.

Hen diskoet o deus o tont niverus da selaou ar 5 prezegen grêt hemde en o iliz epad 15 deiz. Hen diskoet o deus dre ar prosesion gaer grêt en deiz diveza evit enori hon Zalver hag e Groaz.

Hen diskoet o deus zoken o kemer 45 anê skapuler Sant Fransez. Ra blijio digant Doue binniga tud Ploare ha rei buhe hirr d'ar Vreuriez neve.

En Otro Sant Erwan

EILVET PENNAD

Sant Erwan en skolioù Paris hag Orléans — E vue zantel dija.

« Scientiis clarus refulsit. » (1)

An amzer a dremene buhan en maner Kervarzin. Krog e oa dija ar bla 1267 hag Yvonig a oa breman oajet a bevarzek vla.

E dad hag e vamm hag o doa, goude Doue, laket da ziwan en e galonig grian bleuenn gaër ar furnez, a oa en o c'halon eul levenez divent, al levenez gwirion a danva an holl gerent gristen pa welont o bugale o vont eün bepred gant an hent mat diskouezet d'ê gante.

Ar ré hen anaveze, ar re her gwele o tont hag o vont, ar re a veve endro da Gervarzin o doa evit Erwan eur garante doujus. Evite holl hon fotrig a oa eur skouer pemdeiek. E fe, e garante evit an Otro Doue, e c'hlanded, e zouder, e vadelez e kenver ar beorien (2) o doa goneet d'ezan an holl galonou.

Siouaz ! pep tra a dremen... hag an amzer evurus, hon defe kement a c'hoant da viret dalc'hmat, a zeblant nijal.... Blavezioù dizoursi eur yaouankiz dinec'h, tremenet dindan lagad madelezes kerent azeulet (3), nag a bed a sonj ennoc'h gant keun ha gant daelou !!.... Nag a bed na intentont nemet diwezat, pa o deve tanvaet bara c'houero ar vue, pegen dous eo beva « er ger » ha peger c'houec eo kaout war e dro eun tad hag eur vamm bepred leun a breder !....

Evel m'hon deus gwelet, blavezioù kentan Yvonig Helouri a voe evurus bras. Mez evitan ive a oa achu breman amzer ar vugaleaj.

Desket en doa kement a c'halle deski d'ezan Yann a Gergoz ha person Pleuvian. Red e oa sellet a-zevri (4) ouz an amzer da zont.

Garo e oa, a dra zur, evit Helouri hag Azou sonjal en disparti. Hogen n'halled ket lezel hep magadurez eur spered ken digor. Goude beza goulennet ali beleien Landreger, ali o mignoned, an daou bried, frailhet avat o c'halon, a assantas lezel Yvonig da vont pell diouz ar ger da heuilh kelennadurez mestrou brudet skolioù meur Paris.

Doue a lake, dre eno, kerent e « vignonig bihan » d'E zikour da ziazeza zantelez o mabig. An otrethur a roent d'ezan a digore dirakan an hent a dlee e gas ken uhel hag e lakat da enebi ouz ar gaou en eun doare ken skedus.

Evelse an Holl C'halloudek hon kas hag hon digas evel ma plij

(1) « Skedi a reas dre ar ouiziegezh » (ovis Sant Erwan).

(2) Alies, ez yaouank, e kemere dija, hep gout d'e dud, eun draig bennag, war e brejou evit hen rei d'ar beorien.

(3) Azeulet : pour lesquels on a un culte.

(4) A-zevri : pour de bon.

gant. En digouezioù disteran hon bue e kavfemp alies, ma telfemp evez, E zorn madelezes.

En deioù diwezan a viz gwengolo 1267, Erwan Helouri a gimias ouz e dad, ouz e vamm, ouz e vignoned, ouz e beorien, niverus dija, ouz bro gaër e gavel.... hag en em lakeas en hent evit kerbenn Bro-C'hall, a gevred gant Yann a Gergoz. Goude beza bet e vestr, heman a deue da veza e genseurt. Epad e studi e vo bepred e kichen Yvonig er memez kambr, ouz an hevelep tol, oc'h ober ar memez deverioù....

Pa arrujont e Paris, goude eur veaj hirr ha poanuis, e kavjont eno, a leiz a skolaerien all diredet a bep tu da gas da benn, evelte o studi (1).

Evel just e-touez kement a dud yaouank ez oa eun tammig a bep seurt. E kichen ar re a labour e gant kalon, hep ehan, kalz a ehane dalc'hmat hag e gouee, dre o leziregezh, er plegou fall a gemer peurvuian an den didalve.

Erwan na oa ket deut ken pell eus kement a gare evit koll e amzer. Betek e skouarn doujus e teue, da bep mare, mouez karan-tezus e vamm da laret d'ezan goustadig : « *Bevit bepret, ma mabig, en hevelep stumm ma vefet sant eun de.* ».

Labourat, hon potrig her gre, a dra zur, kement ha m'her c'haller ober, ha c'houec'h vla goude ma oa en em gavet en Paris e teuas da veza, d'e dro, mestr ha kelenner (2).

Kelenn skolaerien eus e oad, pebez lec'h d'en em uhelat evit eur potr yaouank oajet a ugent vla ! Gwelet hon deus bet hinien-nou eveltan hag en em sonje neuze ken speredek ma na felle gante ken kredi nemet ar pezh a intentent ha ma lezent a goste, evel diotachou, gwirioneou zantel ar fe hag a dleomp koulskoude kredi, ha kredi start, hep o furchal zoken.

Mez Erwan, pa welas ar veulodi o tont, pa zantas an drouk spered o rodeal endro d'ezan evit klask e daga, a droc'has krenn gant studioù ar bed evit pleustri hepken war skiantchou ar fe, war an « theoloji ». (3)

Eno en doe eur mestr eus an dibab, an doktor brudet Sant Bonavantur.

(1) Endro da 25.000 skolaer a oa en Paris, en XIIIe kantved, d'ar poent ma arruas Sant Erwan.

(2) An deket test, Herri Fichet, kenseurt ha mignon d'ar zant, a lar e kelenne Erwan awechou. An darnvuian eus ar re o deus komzet eus Sant Erwan a zo a du gantan; unan bennag koulskoude en deus laret n'halle ket kement-se beza gwir. Mez perag n'en dije ket d'e dro, pegwir an holl a lar en doa eur spered eus al lemman, kelennet ar re-all goude c'houec'h vla studi ? Daoust ha ne voe ket gwelet milleroù a skolaerien o tont da selaou Abelard pa ne oa c'hoaz heman nemet potrig yaouank ?....

(3) Pa arrujont e Paris Yann hag Erwan a lojas er ru ar « Fouarre » pe ar « Feurre » da laret eo en ru « ar plouz ». Er ru-ze eo e oa ar skolioù bras hag hec'h ano a « Fouarre » a voe roet d'ezan o vean ma vije azeet dalc'hmat ar skolaerien war eun tamm plouz pa selaouent o c'helennerien.

Pa grogjont gant studi skiantchou ar fe hon fotred yaouank a gemeras eul lojeiz neve tostoc'hig d'o skol, en ru « Sant Yan a Veauvais » e kichen an ti e oa ennan e chom menezh urz « Sant Yann a Jeruzalem ».

Pevar bla e tremenas er skol neve, blavezioù evurus pegwir e teske anaveout gwelloc'h an Hini a gare a greiz e galon ha pegwir studi an « theoloji » e rente muioc'h gouest da zifenn gwirioù ar relijion gwapeet alies dirakan gant glabouzerien divez.

Er bla 1277, dek vla goude ma oant en em gavet en Paris, Erwan ha Yann a Gergoz (1), barrek breman war ar skiantchou o doa pleustret warne, a fellas gante c'hoaz arok distrei d'o bro, elec'h koulskoude edod ouz o gortoz, peurachui o deskadurez en eur studian breman skiant al lezennou (2).

Evit eur seurt studi skoliou Paris a oa pell warlerc'h skol Orleans. Er skol-man e oa neuze, evel kelennerien, mestrou ar brudet (3). An daou vignon a guitaas eta Paris, elec'h o doa labouret ha pedet kement hag elec'h e oa dija Erwan brudet evit e zantelez (4).

En Orleans e stagjont raktal gant o labour neve. Erwan a zeblante labourat muioc'h c'hoaz evit en Paris.... Sonjal a re moarvad er vad divent a raje, eun de, en e vro en eur zifenn gwirioù zakr e beorien enep da fallagriez ar pinvidik a glaske o gwaska.

Daou vla (5) e chomjont en skol Orleans, daou vla re verr da veno Yvonig, ken stag breman ouz al labour ma na gemere ken amzer da gousket (6) ha ma n'halled ket, zoken e vignoned, e zistagan ouz an dol a labour warni.

Diwezatac'h pa vezo gwelet o varn gant eur ouiziegezh hag eur furnez dispar an holl a chomo souezet, pep hini hen meulo en eur laret dichek : Doue a zo gantan; mez ped a sonjo pegement e poanias du-ze er skoliou meur, nag a nozvezioù a dremenias, daoust m'edo skuiz maro, hep serri e zaoulagad evit gallout ober vad d'e nesa ha renta da Zoue eun tammig muioc'h a c'hloar ?...

Arabad sonjal e vez eun dra bennag hep poan.... hag al labourioù a spered a zo, anat eo, kalz gwasoc'h en pep stumm evit al labour gorf.

E Paris hag en Orleans Erwan a gavas potred yaouank vreizad, skolaerien eveltan (7). Dreize eo hon deus anavezet bue hon Sant

(1) Yann a Gergoz a deuas d'ar mare-ze da ober eun dro de Vreiz ha da zigas da Gervarzin kelou eus e vignon.

(2) « Jurisprudence. »

(3) Per ar Chapel ha Guillaume a Vlaze. Tra souezus : eun niz da bep hini eus ar re-man, Roger ar Chapel, eskop « Limoges » hag Aquilin a Vlaze eskob « Angoulême » eo a voe karget, evel iski bien, da emklask diwar benn Zantelez Erwan Helouri.

(4) Paris a vboda gentan o sevel eun iliz en enor da Sant Erwan adalek ma voe laketa war roll ar zent.

(5) An Otro France a skriv eo bet eno pevar bla, daoust ma lar ne ieas nemet er bla 1277. Kement-se n'hall ket beza rak er bla 1280 e kavomp Erwan en Roazon.

(6) Testeni ar 14th test.

(7) Ouspenn Yann a Gergoz Erwan, a oa gantan en Paris : Yvon Suet eus ar Roc'h, Herri Fichet eus Peurit, Raoul Potarn eus Lanmeur. En Orleans : Yvon Treoezel eus Pleuvian ha Guillaume Pierre (Gwilherm pe Gwill ar Pierrez en brezoneg) eus Landreger. Heman a voe diwezatac'h kure en iliz veur Landreger.

epad e studi rak holl o doe, en e c'hozni, an eurvad da zisplega dirak barnerien Rom penos o doa gwelet Erwan Helouri o veva en o c'hichen.

Unan dioute, Gwilherm ar Pierrez e ano, a ro eun diverran sklear eus doare buhe skolaer Kervarzin : « Biskoaz, emezan, n'am eus gwelet Erwan o kemer peurz er c'hoarioù trouzus a save alies, etreze, darn eus ar skolaerien; biskoaz n'am eus klevet war e vuzellou nag eul le Doue nag eur gomz dizonest; biskoaz kennebeut n'am eus kavet ennan an disteran si a-enep d'ar C'hlanded. »

Pa wele dirakan eur pennadig amzer, elec'h mont da ebatou hag en dije moarvad bet enne plijadur mez elec'h en dije marteze kollet enor ha gened e yaouankiz, Erwan a re gant skolaerien e vro eun tamm kozeadenn. Gante e komze eus Breiz, eus Landreger, eus e gerent doaniet, eus an distro.... hag evel just ar yez a gomzent etreze a vije dalc'hmat — pell eus ar ger e vez kavet dousoc'h c'hoaz ha kaeroc'h — ar yez desket gante ez vihanig war barlenn o mamm : ar brezoneg (1).

Plijout a re d'ezan ive mont da bedi da ilizou Paris : da iliz-veur a Itron-Varia, neve achu d'ar c'houlz-ze, d'ar chapel savet gant Sant Loeiz evit digemer kurunen spenn Hon Zalver, da chapel bugale Sant Fransez (2).

Ken alies ha m'her galle en dije an ofern; bemde e lenne « buez ar zent », al levr dispar ze hag a zo evit pep kristen eun tenzor ar brassan; bemde ive e re d'e gorf, evit e lakat da blegan d'e spered, gouzanv hep seurt pinijennou.

Dija ec'h intente erfad eo red d'eur c'hristen dougen, d'e dro, e groaz ha gouzanv eun dra bennag dre garante evit an Hini en deus gouzanvet evit dasprenan ar bed ar poanioù ar muian euzus.

Morse ne gouske en e wele daoust m'en doa en e gambr unan eus ar c'houekan. Bep noz en em astenne gwisket war eun dor-nadig plouz. Ar c'hig servijet er prejoù e vire anezan evit e rei d'ar beorien. Ne eve nemet dour.... ha bep gwener e iune en eur dremen a zevez, koulz laret, hep tamm....

Skouer dispar en eur potrig yaouank pinvidik, eaz d'ezan, ma en dije bet c'hoant kemer e blijadur ! E-holl vignoned a chome souezet ouz e welet ken rust evit e gorf. Buhan ar vrud eus e zantelez e ieas a-dreuz d'ar skoliou : ar skolaerien en douje ha meur a hini a lezas a goste o dizurzioù mezus en eur welet pinijennou Erwan : « Elec'h e tremen ar zent, Doue a dremen gante »...

Ha hirie, en eur sonjal er milieroù a skolaerien a ra o studi en milieroù a skoliou, eur bedenn a sav a neve war hon muzellou : « O Sant Erwan, skolaer meurbed skouerius, grit eur sell madeleus ouz ar skolaerien. En o zouez, siouaz ! mui c'hoaz evit gwechall, kalz a vev pell ouz an otro Doue. Zikourit eta, o sant benniget, dre o pedennoù galloudus, bleuenn dener ar fe ha lilenn dinamm ar gwerc'hted da skedi a-neve e kalonou yaouankiz ar skoliou bras ! »

J.C.

(1) Skolaerien pep bro — eus an holl vroioù e tiredent da Baris — en em vode alies assamblez. Eno, muioc'h evit en nep lec'h all e welent pegen krenv ez eo evit en em garout, liamm ar ouenn.

(2) Bugale Sant Fransez a oa neve arru en Paris. En o zouez eo e tibabas, Erwan, a lar an O. France, e govesour ha rener e ine,

Ar 16 a viz Meurzh

An den evurus Per a Sienn

MICHEROUR

eus an Drivet-Urz (+ 1289)

Dougomp hon sonj trezek kerig Nazareth elec'h ma teuas da chom ar Familh Santel, ar Mabig Jezus gant e Vamm ar Werc'hez Vari ha Sant Joseph e Dad-mager, goude bean bevet en harlu eur pennadig amzer en Ejipt evit tec'hel dirak kleze ha kounar ar Roue Herodes. Setu int o zri adare en o bro, ebarz eun tammig ti dister : pebez enor ha gloar a deu d'an ti bihan-ze evit rei lojeiz d'an Eil Person eus an Drinded Santel 'n em c'hret den, ha d'e Vamm, kaeran krouadurez a zo bet hag a vo ! Gwelomp dre hon spered an Ele o tarnijal a-us d'an ti binniget-ze hag o kanan laouen ha doujus meulodi da Jezus o Mestr. 'N em unanomp gantê da adori Mab Doue, ar Micherour divin, hag an neus teurveet diski e vicher a galvez gant an O. Sant Joseph ha gonid e vara dre e labour. Kaeran bue an hini a zo bet renet eno epad tregont vla e-kreiz ar sioulder, ar peuc'h, al levenez hag ar sentidigez !

Adoromp eta Jezus en e vue guzet a Nazareth, ha trugarekaomp anean da vean roet d'imp skouer an holl vertuioù a zo ezomm e-touez an dud a renk izel, e-touez an dud a dle senti. Pedomp ive evit micherourien an amzer a ren, evit ma welfont e tleont kemer skouer warnan da wellât o stad hag er bed-man hag er bed-all. Ha ma kavont eman re bell dioutê pe re uhel evitê skouerioù Hon Salver, nesoc'h d'ê e kavont an den evurus Per a Sienn, hag a zo bet skouer : 1°) ar vicherourien kristen ; 2°) an-dud o deus c'hoant d'ober o dever e-kenver o Bro.

Gwelomp penôz.

I

An den evurus Per a Sienn a zo bet skouer ar micherour kristen.

Arôk ar relijion gristen, e oa daou rumm tud war an douar, ha n'en em veskent kammed : *ar pennou-bras*, mestr d'an holl vadou ha bêli d'ê war an holl, pinvik ive hag alies kri ha kollet gant ar vue fall, ha dindanê, *an dud vihan*, *sklavourien*, ha na oant ken nemet hanter-tud, dre forz plegan war o labour dindan an tôliou evel loened. Met Hon Salver a zo deut war an douar hag an neus laret d'ar pennou-bras : « N'ankouaet ket ho peus en nenv eur Mestr hag a gemero ganec'h hoc'h unan ar skourje ho po kemeret da bilât ar sklavour », ha d'ar sklavour : « Sav breman da daoulagad war gât ar groaz : eno e tiski penôz e ve gouzanvet poan », ha d'an holl : « Gouveet hoc'h eus en nenv ar memes Tad : Breudeur oc'h eta, krouet gant ar memes Doue, ha prenet gant ar memes gwad, an hini am eus skuilhet war ar menez Kalvar ».

Diwar ar gelennadurez-se e zo savet eur bed neve : al lezen goz a zo bet toget gant al lezen neve, ha frankis ar micherour kristen an neus lac'het stad reuzeudik ar sklavourien. Rag labou-

rât breman a zo enorus aboe ma neus teurveet eun Doue 'n em c'hret den, diski ha kemer eur vicher.

Per a envoras alies ar skouer roet d'ean gant e Zoue, hag evelse e teuas d'ean nerz-kalon da labourât heb ehan, koulz laret, d'ober kribou. Biskoaz na werzas marc'hadourez fall, ha pa nije e varc'hadourez eur si benag, e lare d'ar brenerien gant aon d'ober gaou outê. Tremen a re kalz a dud dre e di, ha den ebet na ehikane war ar priz.

E labour poanuis a zifenne outan iun ; koulzskoude en dije bet c'hoant da iun bemde. Da vihanan, evit ober pinijen bepret, e tigemere gant levenez ha dre garante evit Doue, an holl boaniou a c'hoarvee gantan. Kement-se, martze, a gavfet nebeud a dra, met sonjet, me ho ped, pegement a zouder hag a basianted eo ret kaout evit ober ze bemde-hag pad ar vue eus eil penn an de d'egile. Pebez merzerenti ! met ive pebez merit, ha pebez kuru-nen er Baradoz !

Evit mirout birvidik tenzor karante Doue a oa kuzet en e galon, na lare gir ebet heb ezomm, rag, emean, eun devez a digoeo evit peb hini anomp hag e vefomp barnet war gement gir a vo koueet diwar hon muzellou. Evel ma lavar Sant Jakes, an hini nan ouve ket ober eur skoulm en e deod, pa ve ret, an neus bruzunet nerz e relijion. Per a lakeas pevarzek vla da gemer e bleg mad, met ive goude bean brezeliet epad keit-se eneb ar c'hoant direiz da gomz, e oa deut da c'houzout tevel : na gomze nemet dre ret ; pa vije o werzan e varc'hadourez, e lare ar priz, ha netra ken. Dirag ar veleien hag an dud oajet, na grede ket digori e c'heno, nemet pedet e vije gantê d'hen ober.

Bemde e komunie, goude bean kovesaet. Pelec'h e kavfer micherourien evel Pêr en de hirie ? Ha koulzskoude ma sonjfont piou int ! Pebez enor, am eus laret uheloc'h, evit an ti, e Nazareth, elec'h eo bet 'n em c'hret den Jezus, ar Verb divin, Mab an Tad eternal, hag elec'h en neus tremenet al loden vrasan eus e vue war an douar. Ya ! Pebez enor ! Met sonj ive, kristen, e tiskenn ennout Jezus e-unan, ar memes hini, a veve e Nazareth, pa dostaes ouz Sakramant an Oter. Na teus anvi ebet ken eta da gaout ouz an ti binniget-se, peogwir e c'halles bemde digemer en da di da unan, ti da gorf, da Salver madelezes. Hag evel nan neus ket goullet Doue lezel da gouean pe da vean diskaret an ti elec'h en noa bevet e Vab war an douar, met an neus gret dougen anean gant e Ele betag Loretta, evelse ive ar c'horf an nevo resevet gant devosion Jezus er Gomunion, a savo deus ar be eus a varo da veo, hag a vo douget war eur gommoulen a c'hloar beteg ar Baradoz da veuli Doue da viken e-kreiz eun evurusted dispar.

II

An den evurus Pêr a Sienn a zo bet skouer an dud a gar o Bro hag o deus c'hoant d'ober o dever en he c'henver.

Peb hini a dle sikour, herve e danve, ar gouarnamanchou : en amzer a beuc'h, e tle sikour derc'hel war droad eun arme ; ma zo c'hoant da gerzet war henchou bras ha brao, e tleer sikour ober henchou neve pe dresan ar re goz. Eno eman ar justis : eun dever

eo, e gwirione, paeen an tailhou, beteg na lakao ket ar gouarnamant an arc'hant dastumet d'ober brezel d'an Iliz.

Ar Pennou-bras a rene war Gear Sienn o devoa diskarget hon micherour santel diouz kalz a dailhou, ha goullet digantan kepen skoazel e bedennou. Met Pêr a felle d'ean kaout e lod er frêjou hag en dispignou gret gant Kear, ken koulz hag an dud all, hag e kase d'ar Gouarner arc'hant evit e lod eus an tailhou.

Pa varvas, Kear Sienn a-bez a deuas da interamant ar paour kez micherour : e genvrois a savas d'ean eur be eus ar c'haeran gant marbr gwenn. Burzudou eleiz a c'hoarveas war ar be-zé, hag ar vrud eus santelez Pêr 'n em ledas abred war ar vro. Ar Pab e-unan Pi II a réas eur sarmon en Iliz-Veur Sienn da embann ha meuli e vertuioù.

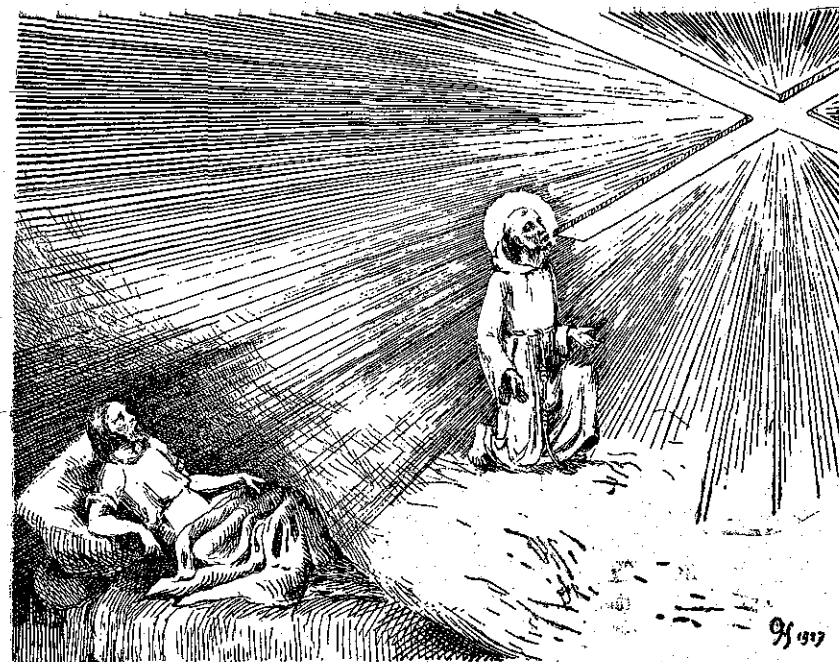
E-touez ar vertuioù-man, an hini a skedas ar muian en e vue a oe an izelder a galon. Ha evit diskoe pegen gwir eo gir an Aviel, Doue an nevoa uhelaet hag enoret an hini a oa 'n em izelaet epad e vue.

Diwallomp ni, ma Breudeur eus an Drivet-Urz, da gredi biken e c'hallfemp tostât d'ar santelez nemet dre hent an izelder a galon hag ar binijen. An den a deu war an douar gant ar pec'hed orijinel hag an tri dech fall a lez en o ine war e lerc'h, da laret eo, ar luksur, an ourgouilh hag an avaristed. Hini pe hini eus an tri dech-se a gemer an trec'h war an daou all, bep ma kresk ar bugel : ac'hanta, ar santelez evit pep kristen eo dont a-benn eus an tech fall-ze, 'n eur hadan en e blas ar vertu a zo eneb d'ean. Bezomp sur, pan hon devo kabestret an tech-se, mammenn ar re all, hon devo kabestret hon zechou holl, ha ma lakaomp da greski en hon ine ar vertu a zo eneb d'ean hag a vo boeden hon santelez, an holl vertuioù, war an dro, ac'h ei war greski en-nomp. Na gollomp ket eta hon nerz o klask ober brezel d'hon holl dechou fall asambles, nag o klask gonid an holl vertuioù asambles, met krogomp gant unan hepken.

Istor. — Eur manac'h eus kentan urz Sant Fransez a c'houllas digant Pêr pesort pinijennou a dlee dibab da rei evit ar pec'hejou bras a vije disklêriet d'ean er gador-govez : Ma Zad, eme an den evurus, Hon Salver a zo bêt madelezes e-kenver ar bec'herien; bezet eta sonj ec'h oc'h karget da rei, er gador-govez, e vadou hen ha nann ho madou c'houi; roet anê eta, evel e re Hon Salver e unan, gant largente ».

Peden. — « Teurveet, o ma Doue, rei d'hon fedennou, an izelder a galon, c'houi hag hoc'h eus, evit diskoe e plije d'ec'h e humilite, frealzet ine an den evurus Pêr 'n eur displegan diraki meur a wêj eur c'hornig eus an nenvou. »

Boked. — (Komz an den evurus pa vije meulet e zevosion). — « Ho meulodi a laka ar bouldren ac'h on me da vean skubet gant avel an ourgouilh. An den a zo nebeud a dra, hag ezen fall ar vanite, pa c'houez war an ine, a laka anei da blegan ken êzet evel eur bar avel eur gorzenn elez ».

Bleuniou Sant Fransez

Eil Pennad (Kendalch)

Gant komzou Sant Fransez, Bernez a asantas
 Ha warlec'h e vignon, d'an eskopti 'yeas,
 Ar beleg evite, 'savas ouz an Aoter,
 Hag int da bedi start war eun dro Hon Salver.
 Achu d'o fedennou, 'vit senti ouz ar sant,
 Ar beleg war al leor enlivet en arc'hant,
 En ano an Aotrou, a reas sin ar Groaz
 Ha war vetek taer gwech 'tigoras al Leor Bras.
 « Ma breudeur, emezan, setu d'imp, taol ha taol,
 « Kenteliou kaer dispar d'hon c'harz da vont da goll.
 « Hon Salver a lavar, el leor an Aviel,
 « D'an den yaouank, o klask ren eur vuhe santel :
 « Mar fell d'ec'h, beza sant, gwerzit ho paeadra,
 « Hen roët d'ar beorien, ha, d'am heul, hep jala, »
 « Hag arôk ma kasas en hent e ebistel,
 « Evit deski d'an dud Lezenn an Aviel :
 « Pa z' efet, emezan da redek an henchou;
 « Na baz, na yalc'h ganec'h, nag arc'hant, na botou. »
 « Eur gentel evite da lakât o fizianz
 « En o Doue hepken, ha da vont gant doujanz,
 « Warlerc'h an ineou, kuit da glask netra ken,
 « D'o c'hounit da Jezus, ha d'al Lezenn gristen. » —
 Evid an daervet gwech, al leor p'hen digoras,
 War ar c'homzou kaer-man e zellou a gouezas :

« Kerzout war ma roudou, an neb a fell d'ezan,
 « Eun dra en deus d'ober, 'n em drec'hi da gentan;
 « Samman a galon vat, e groaz war e ziouskoa,
 « Dont neuze war ma lerc'h, dinec'h, na petra 'ta ! » —
 « Bernez ma mignon ker, setu an ali kaer
 « A ro, eme Fransez, d'imp Jezus Hon Salver.
 « It, breman, dalc'hit mat d'ar pezh hoc'h eus klevet,
 « Ha ra vezo meulet e ano benniget,
 « Pegwir 'teurve gantan, diskoue d'imp frêz an hent,
 « A c'haller kaout warnan 'an tu da veza zent. » —
 Bernez 'oa pinvik bras, met daoust d'e holl vadou,
 E lakas en e benn, war lavar an Aotrou,
 Lakât e dreou e gwerz, ar priman ma c'halje
 D'ober en-dro d'ezan muioc'h a vad gante.
 Fransez a roas dorn evid hen lodenni
 Hervez al lealded hag ezomm pep hini :
 Gwraze intanvezet, an holl emzivaded,
 Menec'h, leanezed, tud klanv, pec'hirined,
 D'an holl dud ezommek, rojont aluzennou
 D'ê da gaout diwarne, mel e lein an Nenvou.

Eun den anvet Jelvestr, o welout Sant Fransez
 O rei an aluzenn kement, ken alies,
 Entanet e galon, e galon a zotenn,
 Gant an dastum arc'hant, ha dreist holl, aour melen,
 A deuas, eun devez, d'e gaout beteg e di,
 Reut, c'houezet d'ezan, dioustu, hep besteodi :
 « Glevit ket, emezan, n'hoc'h eus ket peurbacet
 Ar vein prenet ganec'h, c'houi 'oar, 'vid adfichan
 Mogeriou ha tîenn Iliz Sant Damian !
 Aotrou ! hirie 'fell d'in, e paelec'h ho skôdenn,
 P'hoc'h eus kement a aour da rei en aluzenn ! » —
 Dirag eun den ken tost, Fransez 'chomas manet :
 Met chipotal gantan, ar zant na c'houllas ket.
 Evid heulian war ze Lezenn an Aviel,
 Yalc'h Bernez a zigor, hag an aour en avel !
 « Dalit, eme Fransez, gant eun dornad arc'hant,
 Ha ma n'eo ket awalc'h, me 'roio d'ec'h c'hoaz kant. »
 Jelvestr, eur stad ennan, gant ken bras madelez,
 A laras : « Kenavo ! » Hag arôk, hag ermaez !...
 Astennet gant an noz he mantell war ar bed,
 Ha Jelvestr 'n e wele, ne oa ket 'vit kousket.
 E benn gant e yalc'had ha gant an daou vignon
 E teuas prenv ar c'heuz da grignat e galon.
 Betek taer noz dioustu, e seblantas gwelet
 E genou Sant Fransez, eur groaz kaer, alaouret,
 War dreuziou, an Nenvou, harpet ganti he fenn,
 Eus Sav-heol da guz- heol he diouvrec'h war astenn.
 Strafilhet holl gant se, Jelvestr a welas sklêr,
 Penôs 'roe Doue d'ezan eur gentell gaer.
 E vadou a roas, raktal en aluzenn,
 'Vit plijout da Zoue, 'vit sikour ar beorien.

Evel an daou genseurd da vanac'h a yeas;
 Hag hen deut da veza prestik eur zant ken bras,
 Ma tiskenn Doue, diouz lein ar Baradoz,
 D'ober gant e vignon, alies meur a gaoz.
 Sant Fransez e unan, 'vel ma welfomp war ze,
 'N deus laret, adlaret sklêr mat ar wirione.
 An dijentil Bernez na chomas ket ive,
 Hep kaout grasou dispar, a-vern, digant Doue.
 Na ped kwech daoulinet, stag war e bedennou
 Ne seblante beza e spered e Nenvou,
 Evel eun ael Doue, distag diouz an douar
 O kanan, d'an Drindd, ha meuleudi, ha gloar.

Hon Urz 'zo bet savet, piou da drugarekât,
 « Larit d'in, 'me Fransez, ma n'eo Bernez hon zad ?
 « Piou en deus, da gentan, trôet e gein d'ar bed,
 « Hag e-tre ar beorien e vadou lodennet ?
 « Bernez, dreist ar re all. Eveltan piou biskoaz
 « Vefe bet kement-se 'n em lakêt war an noaz,
 « Vit mont da glask repu War galon Hon Salver ?
 « Ra vezo e ano meulet e peb amzer !
 « Laromp d'ezan eta, laromp mil trugare,
 « Ha da gouezan warnan bennoz, grasou Doue.

POTR JULUEN.

LOURD, katekiz beo

EIL DEVEZ

Lourd ha kenta guirionez ar c'hatekiz :
 « Bez 'ez eus eun Doue ». (Kendalc'h)

Spered an den gant e sklerijen e unan a c'hell gouzout ez eus
 eun Doue hag en deus krouet pep tra : ar bed en dianveas, ar
 goustianz en diabars a embann ar virionez-se hag an oll boblou a
 bleg d'ez.

Doue goulskoude en deus kavet eunoc'h hent da rei da c'hou-
 zout ez eus outan. Petra 'ra eur vamm evit he bugel. Ne c'hortoz ket
 an devez ma kompreno gant e spered e-unan ez eus eun Doue :
 nann, diskouez a ra Doue d'ezan evel ma c'hell hen ober; komz
 a ra d'ezan eus an Doue mat en deus krouet anezan hag eus ar
 Mabig Jezuz en deus saveteet anezan.

Deustu d'ar penn-kenta eus ar bed, Doue en deus great ar

memes tra : en em ziskouezet ez eo da Adam ha da Eva; ha mar o deus ar re-man kredet e Doue n'eo ket da genta abalamour m'o doa e gavet gant o spered mes abalamour m'o doa e velet skler en e oberou.

P'en em ziskouez Doue e-unan, her c'hompren a rit, n'eus ket da glask pelloc'h ez eus outan.

Mat, e Lourd, Doue a deu adarre, evel pa lavarfen, d'en em ziskouez.

Tud hanter-zesket o doa eur vech muioc'h nac'hed Doue : « Kre-di e Doue, emezo, an dra-ze a oa mat guehall goz evit dalc'hen an dud var an hent mat; mes en devez herio, pa z eo lemmoc'h spered an den, n'eus netra d'ober gant eun hevelep kreden. » En em zizober a reent diouz Doue evel ma teuer d'en em zizober diouz eur micherour hag en deus peurc'hreat e labour.

Petra 'reas Doue ? En em ziskouez a reas adarre. A dra sur n'en em ziskouezas ket E-unan, mes en em ziskouez a reas en e oberou. D'an dud ne velent mui anezan e traou krouet ar bed, Doue a roas miraklou evit ma ne c'helljent mui nac'h anezan.

Diskouez Doue, setu labour an oll viraklou, labour miraklou Lourd evel hini ar re all.

Kalz a dud ne velont er miraklou nemet madoberou hag e guirionez miraklou Lourd a zo peurvuia madoberou peguir e roont ar pare eus a glenvejou poanuis; e Lourd evel er Jude hag er Galile, Jezuz a dremen en eur ober vad e kompagnunez e vamm zantel.

Mes labour kenta ar mirakl a zo diskouez ez eus eun Doue hag eur Broidanz. A dra zur, al labour-ze a c'hell beza great dre bareanz eun den dall : mes an dallentez en devezo bet Doue c'hoant da barea eo dallentez an-dud o deus daoulagad evit chom hep guelet sklerijen ar feiz.

E Lourd herio, evel guehall en Douar Zantel, Doue ne glask ket ar bareanz evit ar bareanz, — pane-ze e vefe kalz muioc'h a viraklou ! — Mes ar bareanz evit ar feiz, hag evit an dra-man eur mirakl a zo awalc'h. En Douar Zantel, Jezuz e lavare e oa Doue hag a ree miraklou evit hen diskouez : « Ma ne fell ket d'eoc'h kredi va c'homzou, emezan, kredit da vihana va oberou. » « An oberou-ze, emezan c'hoaz, a ziskouez d'an dud ez oun bet digaset gant va Zad. » Ha pa z'ea da resusita Lazar : « Laouen oun », emezan d'e ebester. Perak ez eo laouen ? A dra zur, dre ma sonj e tigasoe buez en eur mignon karet hag e lakaio levenez e kalon an diou c'hoar Mart ha Mari-Madalen. Jezuz a zo ken madelezes ha ken truezus ma trid e galon pa gav an tu d'ober plijadur d'ar re all !... Mes e druez a diz da genta an eneou : C'hoant en deus da ziskouez d'an eneou-ze ez eo Hen an Hini a zo digaset evit o zavetei : « Laouen oun, emezan en eur gomz euz ar mirakl ema o vont d'ober, laouen oun evit ma kredfot. »

A dra-zur, bez'ez eus e Lourd kant ha kant klanvour hag a c'houlenn paredigez o c'horf ha Jezuz a zell outo gant truez. Mes bez'ez eus e pep leac'h, milherou ha milherou a eneou hag a zo klanv hag a zo maro ha ne c'houlennont ket zoken na paraa na distroi d'ar stad a c'hras : setu aze ar c'hlenved bras a vel Jezuz

dreist-oll ha pa bare eur c'horf e fell d'Ezan e ve pareet milherou a eneou.

Penaos an dra-ze ?

Oh ! netra nemet dre ma z eus awalc'h eus eur mirakl evit freuza eur steuen kredennou faos gwiet gant kement a boan gant pabored difeiz evel ma z eus awalc'h eus eun taol biz evit teuler d'an traon eur bern kartou savet gant eur bugel.

Setu aman, mar kirit, eun den hag a zo bet flastret gant an « train ». En eun taol, an den-ze a zo pare mat, pa dremen ebioù d'ezan ar Zakramant meulet ra vezo eus an Aoter. Ober 'reer enklask var enklask : guir eo ez eo bet flastret; guir eo ez eo pare; guir eo ez eo bet pareet en eun taol; guir eo e chom pare ! — N'eus ket da glask pemp troad d'ar maout, setu aze eur mirakl.

Hag eur mirakl a ziskouez Doue : Doue a zo 'drenv ar mirakl ken zur hag ar gurun 'drenv al luc'heden.

Varlerc'h eur mirakl n'eus ket da nac'h Doue.

Bez'ez eus miraklou, bez'ez eus eta eun Doue.

Bez'ez eus miraklou, eur mister ne c'hell ket eta beza nac'hed var zigarez ma z eo eur mister.

Bez'ez eus miraklou, Doue eta en em emell ouzomp.

Bez'ez eus miraklou er relijion gatolik hag er relijion gatolik hepken : ar relijion-ze a zo eta guirion.

Ar virionez a zo gant ar relijion gatolik : red eo eta kredi he c'heleennadurez, c'heuilha he gourc'hemennou hag en em brepari evit ar bed all.

Setu aze ar pezh eo red embann varlerc'h eur mirakl.

SKOUER

Paredigez Gabriel Gargam

E fin ar blaovez 1901, kazetennou an oll broiou o deus komzet eus paredigez Gabriel Gargam. An oll levrioù a zo bet skrivet abaoue divar benn Lourd a gont histor an den-ze eus servich ar post oajet a dregont vloaz hag a oue bet, d'ar 17 a viz Kerzu 1899, stlapet pell er meaz eus e « vagon » brevet gant eur stokaden c'hoarvezet var linen Pariz-Bourdel. Antronoz vintin, pa oue tennet a zindan eur vantel erc'h kouezet varnan epad an noz, e oue guelet e oa seizet azalek e gazeliou betek e dreid dre ma oa gwasket boueden e levenez gein ha pladet e beultrin hag e stomog. Ar paourkeas ne c'helle ket sevel e benn ha pa finve an distera e taole gwad dre e c'hinoù. E spered a oa chomet lemm.

A benn eur pennad amzer e c'hornailhen hag e stomag re striseat, n'oant mui evit digemeret boued hag, epad pemzek miz, e oue red maga anezan gant dourennou yen diskennet ennan dre eur gorzen. En doare-ze, Gargam a yee bemdez var dreuta ha var falla hag hep dale e teuas gouliou en e dreid : bizied e dreid krignet gant ar vreinaurez a oa du ha maro. En eur ger, evel ma lavare unan eus brudeta medisined hospitalioù Pariz, Gargam a oue klanv penn-kil ha troad hag heb esperanz ebet da barea. E stad reuzeudik a oue guelet hag embannet gant ouспен dek medisined pa oue red d'ezan prozezi ouz kompagnunez an hent-houarn evit kaout diganti tri ugent mil lur gwir ha c'houec'h mil lur leve ar

bloaz, hed e vuez. Araok dougen ar zetanz ar varnerien a lavaras e vije red d'ezan kaout hiviziken daou zen en e gichen, da roi d'ezan, hag en noz hag en deiz, ar pezh en doa ezom da gaout.

Gargam n'oa ket eun den a feiz. Dilezet en doa pell a oa an oferen hag ar zakramanchou. Ma asantas erfin beza kaset da Lourd n'oa nemet evit selaou peden e vamm deuet var an oad. D'an 20 a viz guengolo 1901, Gargam astennet var eur planken, a zo diskennet e ker ar miraklou da zeiz eur diouz ar mintin. Douget eo deustu d'ar Grott ha komuniet ez eo dindan spesou eur binsadenik vara. Santout a ra neuze evel debren en e zivisker seizes mes e stad na janch ket. Eo, eun dra a janch ennan : Gargam dizeblant betek neuze ouz ar pedennou kinniget evitan da Zoue ha d'ar Ver-c'hez, Gargam a zo teneeret e galon. Ne c'hell ket pedi, mes c'hoant en deus da bedi; e zaelou a red; kavet en deus buez ar c'hras ha yec'hed e ene.

Ar memes devez, d'an abardaez, Gargam a gemer plas, var blasen ar Rosera, etouez ar glanvourien renket evit ar prosesion. Mes skuisder ar veach en deus ken dinerzet anezan ma koll e anaoudegez ha m'en em led liou ar maro var e zremm. Emer o vont d'e zougen en dro d'an hospital pa c'houlenn unan eus e gerent evitan : « En han Doue, lezit anezan c'hoaz eur pennad aman; tenna 'ra c'hoaz e alan, ma varv me a daolo va mouchouar var e benn ha den ne ouezo netra ».

Tostât a ra goulskoude an Hosti divin. Hep gouzout mat petra 'ra, Gargam a zigor e zaoulagad hag a dro e zell etrezek enni. Ha neuze, en eun taol, evel dibradet, ar c'hlanvour a zav, en e roched, henvel ouz eur c'horf maro o tont eus ar bez ! Mont a ra da heul ar zakramant ken a deuer da asten anezan en dro var e gravaz. Pare eo !

E buro ar vedisined triugent medisin a zo red d'ezo anzav e c'hell an den a oa seizes finval e oll izili. Gargam n'eo mui an den hanter-varo a oa araok. Evel savet eo eus a varo da veo ! Gouliou e dreid a veler ar c'hroc'hen oc'h en em asten varno. Bale 'ra gant e zivisker kurzet. Debri 'ra evel peb unan. Kozeal a ra gant eur vouez skler. Treut ez eo c'hoaz evel an ankou mes abenn eun neubent deveziou en devezo gounezet ouspenn ugent lur.

Gant ar Feiz Gargam en deus adkavet ar yec'hed. E neubeutoc'h a amzer eget ne z a d'hel lavaret, an den-ze en e angoni a zo deuet eus dor ar maro d'ar vuez.

Gabriel Gargam a zo herio yac'h pesk. Bez' ez eo, pemp bloaz var 'r urgent 'zo, eun testeni beo eus eur mirakl skedus, rak pareet eo bet gant Doue.

F.G.

PEDENNOU GOULENNET

Lennerien kristen, pedit evit :

Hon Tad Santel ar Pab, an Otronez-Eskibien, ar veleien, Urz Sant Fransez, ar visionerien, breuriezou Breiz.

Hor skoliou kristen, o mistri ha mestrezet. — Freret an « Des-kadurez Kristen » Ploermel. — Leanezet ar Spered-Santel, Sant Briek. — Leanezet Jezus, Kermaria. — Leanezet ar Furnez (Sagasse).

Meur a relijiuz klanv, — eur relijiuz yaouank.

Distro meur a bec'her ouz Doue, — meur a glanvour, — meur a familh ankeniet. — Meur a zen yaouank hag a blac'h yaouank. — Eur guden dies da zibuna.

— o —

MISIONOU. — Pedit kalonek evit ar misionou roet gant hon Tadou, ma tougint frouez puilh evit gloar Doue ha silvidigez an eneou :

E Kamlez, (eskopti Sant-Briek), eus an 3 d'an 20 a viz Meurz, gant an Tadou Tugdual hag Yvon.

— o —

Kristenien eus an Trede-Urz, evit kement-se holl, lavarit, mar plij, 3 Ave Maria hag ar bedennig : « Hon Tad Sant Fransez, pedit evito. »

BENNOZ DA ZOUE

Evit eur c'hras bet, dre skoazel Sant Fransez.

— *

Profou

Evit bara Sant Anton	16 real
Evit « Kentellou Sant Fransez » :	
Unan hag a guz e hano	10 lur
Unan all	20 real

Evit misionou pell an Tadou Kapusinet :

Dzel R. J. : 50 lur.

X. : 100 lur.

BENNOZ DOUE !

— *

Collection CARITAS

BIBLIOTHEQUE FRANCISCaine DE VIE SPIRITUELLE

Librairie Bloud et Gay, 3, rue Garancière, Paris-6^e

On se prend à regretter d'avoir passé tant de temps à chercher ailleurs des leçons de spiritualité, alors qu'il serait si simple de se mettre à l'école de Saint François dans la contemplation de Jésus crucifié. (Cardinal MERCIER).

VIENNENT DE PARAÎTRE :

1. — **Boniface Maes**. — **Théologie Mystique** (1669). Traduit du latin par le P. Martial Lekeux, O.F.M. — 184 pages.

2. — **Anonyme** (XVe siècle). — **Indica mihi...** (Très pieuses méditations sur la Vie et la Passion du Christ). Traduit du vieux flamand par Marie-Magdeleine Saeyens. Préface de S.G. Mgr G. Waffelaert, Evêque de Bruges. — 212 pages.

5. — **I. Fioretti** (Les petites fleurs de la vie de Saint François). — Trad. d'Arnold Goffin, nouvelle édition. — 234 pages.

Les ouvrages de la collection Caritas sont publiés dans le format in-16; leur nombre de pages varie de 160 à 350 pages environ et leur prix de 8 à 12 fr. + 40 %.

Il paraîtra environ 6 volumes par an.

Une réduction de 10 % sera accordée pour une souscription ferme à 10 volumes.

VIENNENT DE PARAÎTRE :

à la LIBRAIRIE SAINT-FRANÇOIS, 4, rue Cassette, Paris-6^e

Cheques Postaux 575-77

LES MARTYRS FRANCISCAINS DES CARMES :

Le Bienheureux Appollinaire de Fribourg, capucin.

Le Bienheureux Jean François Burté, cordelier.

Le Bienheureux Séverin Girault, Tertiaire Régulier.

1 volume 120 pages, 4 francs.

P. Auguste, O.M.C. — **Saint François, Réalisateur de l'Evangile**. — 1 franc.

Lettre Encyclique de S.S. le Pape Pie XI à l'occasion du VIIe Centenaire de la Mort de Saint François d'Assise. 0 fr. 60.

Cum permissu Superiorum.

Le Gérant : G. LE BAYON.

Moullerez AR BAYON-ROGER, 13, Tachen Alsace-Lorraine, en Orlant.

Verziken

Miz Ebrel 1927

Niverenn

Ra-vezo-mentel Jezus-Krist

Repred

Kenteliou

Sant Fransez

Kelaouenn vizek gant Skendennou

PAOLENN AR MIZ

Gonefion ar miz	
Mall Jezus d'ar-houarn	31
Ar-epoed ar-bunfenn	32
Burté, Mgr. Mabo	33
Burté, Sant Fransez d'Assis	34
Burté, Sant Fransez	35
Ar-piech e-yeveus d'ar-bunfenn	36
Ar-piech e-yeveus d'ar-bunfenn	37
Ar-piech e-yeveus d'ar-bunfenn	38
Ar-piech e-yeveus d'ar-bunfenn	39
Ar-piech e-yeveus d'ar-bunfenn	40
Ar-piech e-yeveus d'ar-bunfenn	41
Ar-piech e-yeveus d'ar-bunfenn	42
Ar-piech e-yeveus d'ar-bunfenn	43
Ar-piech e-yeveus d'ar-bunfenn	44
Ar-piech e-yeveus d'ar-bunfenn	45
Ar-piech e-yeveus d'ar-bunfenn	46
Ar-piech e-yeveus d'ar-bunfenn	47
Ar-piech e-yeveus d'ar-bunfenn	48
Ar-piech e-yeveus d'ar-bunfenn	49
Ar-piech e-yeveus d'ar-bunfenn	50

Redaction et Administration

P. FLORENT, 10005547

25, Avenue de la Marine, 10005547

C/c. 4323, NANTES

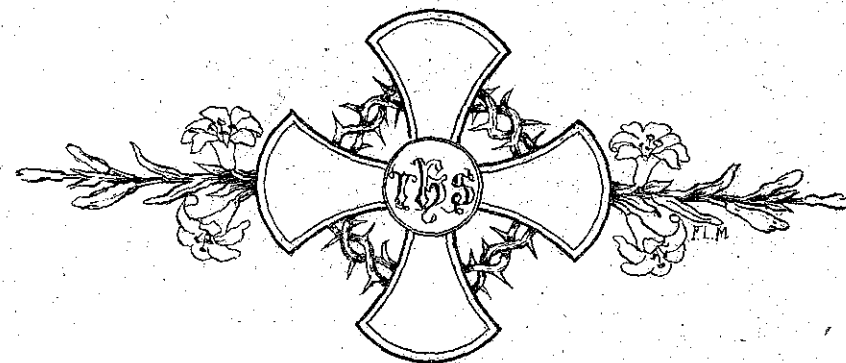
Priz : 1 franc (d'ar-bunfenn)

MIZ EBREL

1	Gwener	Ofiz an de.
2	Sadorn	DEN EÜRUS LEOPOLD, kovez. euz a C'henta Urz.
3	Sul	Sul ar Basion — TUD EÜRUS GANDULF HA YAN A BINNA, kovez. euz ar C'henta Urz.
4	Lun	S. BENEAD A FILADELFI, kovez. euz ar C'henta Urz.
DEN EÜRUS GUILHERM, euz an Trede-Urz.
5	Meurz	S. Visant Ferrier, kovez.
PLAC'H EÜRUS MARI-CRESCENTIA, Gwerchez euz an Trede-Urz.
6	Merc'her	Ofiz an de.
7	Yaou	Ofiz an de.
8	Gwener	Seiz Glac'har ar Werc'hez Glorius Vari.
DEN EÜRUS JULIAN, kovez. euz ar C'henta Urz.
9	Sadorn	DEN EÜRUS THOMAS A TOLENTINO, merzer euz ar C'henta Urz.
10	Sul	Sul Bleunioù. — A.J.
11	Lun	Lun santel. — A.J.
12	Meurz	Meurz santel. — A.J.
13	Merc'her	Merc'her santel. — A.J.
14	Yaou	Yaou Gamblid. — A.J. — I.P.
15	Gwener	Gwener ar Groaz. — A.J. — I.P.
16	Sadorn	Sadorn Santel. — A.J. — (I.P. o renevezi ar Profesion : d'an de-ma en doa hon Tad S. Fransez grêt profesion er C'henta Urz.
17	Sul	SUL FASK. — A.J. — I.P.
18	Lun	Lun Fask. — DEN EÜRUS ANDRE, kovez. euz ar C'henta Urz.
19	Meurz	Meurz Fask. — DEN EÜRUS KONRAD, kovez. euz ar C'henta Urz.
20	Merc'her	Ofiz an eizvet.
21	Yaou	Ofiz an eizvet.
22	Gwener	DEN EÜRUS FRANSEZ A FABRIANO, kovez. euz ar C'henta Urz.
23	Sadorn	DEN EÜRUS EUDIO A ASIZ, kovez. euz ar C'henta Urz.
24	Sul	Sul ar C'hasimodo. — I.P. (S. Fidel).
25	Lun	S. Mark, aviel.
26	Meurz	S. FIDEL A SIGMARINJEN, merzer, kabusin.
27	Merc'her	DEN EÜRUS JAKEZ, kovez. euz ar C'henta Urz.
28	Yaou	DEN EÜRUS LUCHEZIUS, kovez. kenta den a yeas en Trede-Urz.
— I.P.
S. Pôl a Groaz, kovez. — I.P.
29	Gwener	S. Per, merzer e Urz S. Dominik.
30	Sadorn	Gouel ar Werc'hez Vari, Mamm ar Pastor mad.
DEN EÜRUS BENEAT A URBINO, kabusin.
DEN EÜRUS BENEAD-JOSEF COTTOLONGO, kovez. euz an Trede-Urz.

GOUELIOU ALL

10	Ebrel	DEN EÜRUS MARK A VOLOGN, kovez. euz ar C'henta Urz.
11	Ebrel	DEN EÜRUS EL A GLAVESIO, kovez. euz ar C'henta Urz.
16	Ebrel	S. BENEAD-JOSEF LABRE, kovez. dioc'h Breuriez korden S. Fransez. — PLAC'H EÜRUS BERNADETT SOUBIROUS, gwerchez euz an Trede-Urz.

Mall Jezus da c'houzanv e Basion

Baptismum habeo baptizari...

« Devi ra va c'halon, gant tan ar garante,
 Gant ar vall da velet o c'houlaoù an de,
 An de ma vin beuzet, em goad evit an dud,
 Ha ma c'hellin gouzanv evito poaniou yud....
 Deuit eta bourrevien, diwiskit ar c'horf man
 Hag e noaz ouz eur peul stagit start anezan,
 Ha neuze, didruez, gant skourjezou kalet.
 Lopit, lopit varnan, ken a vo dispennet;
 Lopit, ken na vo mui, var va oll izili,
 'Zalek ar penn d'an treid, nemet eur pezh gouli.
 Goudeze, gant spenn kris, gweit eur gurunen
 Hag hep damant ebet e zankit var va fenn;
 Gwaskit, gwaskit varni; mac'hit ha mac'hit c'hoaz,
 Ma zantin, hep dale, dindan an toliou baz,
 O vont doun 'bars va zal hag em fenn, tro var dro,
 Broudou hir ha flemmus ar gurunen garo....
 Ar groaz ! setu ar groaz, eur groaz huel pouner;
 Astenn 'ran va diwrec'h, evit he digemer;
 Pokat a ran d'ezi, gant eur gwir garantez.
 O devez evurus ! devez a levenez !
 Buan ! buan en hent ! didrouz ha dilavar,
 M'en em gavin kentoc'h, var lein menez Kalvar.
 Oh ! breman, bourrevien, setu deut ar mare :
 Diframmit divarnon va dilhad adarre;
 Roit din da vlaza gwin trenk ha westl c'hwero.
 Gant ar c'hoant da c'houzanv va c'halon zo bere.
 Met, o kroaz benniget, na mall eo ganin-me
 Mont da c'hourvez varnoc'h, 'vit kloza va bue !....
 Ah ! setu me varni ! O bourrevien, hastit;
 Ne zaleit ket pelloc'h; va stagit, va stagit !
 Astenn 'ran deoc'h va zreid, kinnig 'ran va daouarn;
 Kemerit ho morzol hag ho tachou houarn....
 Oh ! e palf va dorn-kreiz, setu beg eun tach teo;
 Setu toliou morzol, hag, a dreuz ar c'hig beo,

An houarn a dremen, hag ar goad a red puilh.
O anken dudius ! gant joa, me ho kutuilh.
Setu 'bars va dorn deou, eun tach ive sanket....
Setu, vardro va zreid, va bourrevien kluchet :
Astenn a reont reud va c'horf var ar planken,
Ken a strak va eskern. Oh ! na pebez anken !
Labourit, bourrevien : gant tachou brasoc'h c'hoaz,
Ah ! treuzit din va zreid, d'o staga ouz ar groaz.
Ma c'hellin varnezi divoaska, hep finval,
Ar poaniou spontusa c'hell an den da zonzal....
Pevare n'em gavin, dre beder gouli vras,
Em zreid hag em daouarn, istribilh ouz ar groaz,
Epad teir eur amzer, brevet gant ar poaniou,
Evit digori frank dor eurus an Nenvou
Da gement pec'her paour a rayo-piniñ
Hag a vo kalonek da viret va lezen ?
Savit, savit ar groaz sounn var gern ar menez,
Ma vo guelet a bell splander va c'harantez.
Ah ! mar vouife an dud pegement o c'haran,
Daoust a chom e rafent etre skilfou Satan ?....
Oh ! na mall eo ganin kas da benn va ero !
Gant ar c'hoant da c'houzanv, va c'halon zo bero ! »

SEB.

Ar spered a binijenn

An Iliz ha lezenn ar Binijenn.

An Iliz a zo fiziet enni kelennadurez Hor Zalver, ha ne c'hell diverka netra eus ar pezh a zo skrivet en Aviel.

Abalamour da-ze, evit chom sentus ouz mouez he Mestr, an Iliz he deus, adaleg ar penn kenta, aliet an dud d'ober pinijenn. Evit o zikour he deus savet lezenn ar c'horaiz, ar pevare amzer, ar vijilou, ar gwener.

Lod a lavar : « Ra vezimp lezet d'ober pinijenn evel ma karimp. » Siouaz ! ker bras eo sempladurez an dud, ma ne rafent tamm pinijenn ebet neuze ! »

Nann, lezet d'ober o fenn o-unan, an darn vrasa eus an dud ne rafent tamm pinijenn ebet. — Breman, o senti ouz an Iliz, e tiskouezer volonte vat, ha kement-se a zo talvoudus, a zo eur binijenn. Ya, ar re a zo sentus e-doug ar bloaz ouz lezennou an Iliz, a ra pinijenn. N'e ket kalet ar pezh a c'houlenn an Iliz en deiz

hirio. N'eus forz : Senti a zo mat ato, an hini a zo sentus ouz mouez an Iliz a blij da Zoue.

Ar c'horaiz gwechall a oa dies awalc'h, pa veze ret tremen hep kig epad daou-ugent dervez. Met hirio ne c'houlennet lezel ar c'hig a gostez nemet diou vech ar zizun : « d'ar gwener ha d'ar mer-c'her. Hag an distera abeg a zo awalc'h evit chom hep yun.

Rak-se ar gristenien vat ha kenyeudeur an Trede Urz a zantellaio amzer ar c'horaiz dre o fedennou gret gwelloc'h, dre hent ar Groaz a raint aliesoc'h, dre binijennou all a gemerint a galon vat. Ret eo evit paea dle ar pec'hed ha beza trec'h d'an droukspered. « Dre binijenn ar C'horaiz, a skrive ar Pab Beneat XIV e 1741, eo ec'h en em lakomp dishenvel diouz enebourien ar Groaz ; dre ar binijenn eo e pellaomp diouzomp kounnar Doue, e resevomp sikour an Nenv hag omp kennerzet eneb an drouk sperejou. Ma teu lezenn ar binijenn da loskât, e zaio nebeutoc'h a bedennou varzu Doue, ar relijion gatolik a gollo eus he c'haerder, an eneo kristen eus o nerz ; ar broiou a gouezo varno gwall-euriou, ha pep-seurt droug en em gavo gant an dud. »

Ha gwechall ; epad ar C'horaiz, ar gristenien a gare ober pinijenn. Ar c'hoariou a veze difennet, ar chase dilezet. Hag en amzeriou ma veze selaouet mouez an Iliz gant ar broiou kristen, ar brezel ive a ehane epad ar C'horaiz, var urz an Iliz. *Ehan a berz Doue*. Setu an hano roet d'al lezenn-ze a vire ouz an dud d'en em ganna epad ar c'horaiz hag amzeriou all eus ar bloaz.

Ar binijenn a dle beza e goueled ar galon. Kaout keuz gwirion d'ar pec'hejou ha kastiza ar c'horf, setu aze petra eo ar binijenn. Epad ar bloaz, ha dreist-holl er c'horaiz hag en amzeriou merket gant an Iliz, ar gristenien a garo ober pinijenn. Ha pinijenn a c'heller ober hep rei da anaout d'an dud all, hervez ali-Hor Zalver :

« Pa yunit, na vezit ket trist, evit ma ouezo an dud ho peus yunit. Met goalc'hit ho tremm, bezit, laouen, evit na ouezo ket an dud, ha Doue, an Hini a lenn er galon, a roio d'ec'h ho pae. »

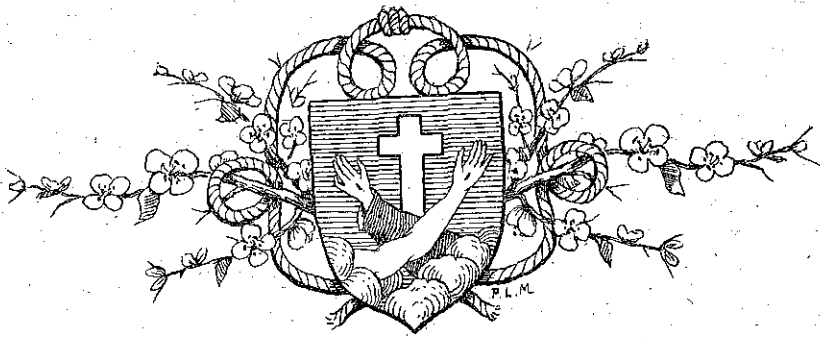
Ar re ne yunont ket, o veza n'o deus ket a nerz awalc'h, a c'hell evelato ober pinijennou a hep-seurt da blijout da Zoue : evel debri eun tamm nebeutoc'h d'ar prejou, lezel a gostez eun tamm skotenn, eun aval pe eun dra all, eva nebeutoc'h a vin, ha zoken chom hep kemeret na gwin na boesoun all nemet dour. Ar yec'hed ne vo ket falloc'h, ha pinijenn a vo gret. Traou all c'hoaz : sevel eur c'hart-eur pe eun hanter-eur abretoc'h, diskouez muioc'h a nerz-kalon el labour, gouzanv ar re all gant brasoc'h pasianted, beilha var an teod, beza karantezus en hor c'homzou, ober aluzenn, hag, evit gellout ober brasoc'h aluzenn, chom hep butum. Pep hini a gavo tro d'ober pinijenn kement ha ma karo ha d'en em zantellât.

J. U.

Abaoue ma zeus tud var an douar,
Darn a zo tomm, darn a zo klouar,
Darn all a zo, siouaz ! ien-du....
Pe domm, pe glouar, pe sklaset oc'hu ?

SEB.

Buhez Maze Talbot

Simiad (douger-sammou)

*« Rouantelez an menh n'eo ket bet prometet d'an dud fur ha desket eus ar bed, met d'ar re a zo henvel ouz ar vugale vihan. »
(Troet divar linennou skrivet gantan).*

D'ar 7 a vezeven 1925, d'ar zul, gouel an Dreinded, eun den a goueze e ru Granby, e Dublin, p'edo o vont da iliz Ar Zalver, iliz an Dominikaned. Vardro nav eur hanter eus ar mintin oa. En eur c'harr e voe kaset kerkent da hospital Jervis Street, 300 metr bennak ac'hano. Maro oa; ha kerkent e voe roet urz d'e lakat e sal ar re varo, hag eul leanez gand eur vaouez all a zeuas evid e zebelia.

Kaout a rajont dindan e zilhad eur jadenn garr a rae diou vech an dro d'ar c'horf; eun tammig kordenn he dalc'he, hag ouz ar gordennig-ze oa stag meur a vetalenn. Ouz ar vrec'h zehou ez oa eur jadenn vihanoc'h, hag en dro d'ar vrec'h kleiz edo kordenn Sant Fransez; eur jadenn henvel ouz hini ar vrec'h a starde unan eus an divesker; hag ar c'har all a oa eur gordenn endro d'ez.

Ar c'horf a oa nê, daoust m'oa sanket ennan ar chadennoù merglet.

Eun dra souezus oa kement-se, hag e voe grêt enklask. Ar pezh a lakimp aman a zo bet diskleriet gant kerent tosta ha gant mignonned Talbot ha gand ar re a voe, epad ouspenn tregont vloaz, o veva en e gichen, hag e welas o pedi hag o labourat. Evez mat a zo bet taolet var gement a zo skrivet aman, ha pep tra a zo gwir penn da benn.

Doue a zebiant beza dibabet an den-ze a renk izel evid ober anezan eur zervicher fidel demhenvel, dre e binijennou hag e zantelez, ouz sent koz an Irland, ker kalet goulskoude o buhez. Trugarekeomp Doue da veza savet ken uhel eur micherour dister a veve hag a bede, dec'h c'hoaz, en eun toullig kambr eus Dublin.

I PENNAD

E familh. — Yaouankiz Maze Talbot. — Distrei a ra da Zoue.
E stumm-spered.

Maze Talbot a c'hanas e 1857 en eur familh micherourien, hag a voe badezet e iliz Sant-Loranz o'Toole, e Dublin.

Mont a reas da skol ar Frered (Breudeur kristen). Met buan e chomas er ger eus ar skol, evid en em rei da labourat. Da genta e voe lakeet e ti eur marc'hadour gwin, an aotrou Burke.

Ez vihan oa troet var ar c'hoari kement ha n'eus forz piou eus e oad.

N'en doa ket a zoare da zont da veza santel evel ma teuas e gwirionez. Pell ac'hano : rak troet oa da eva, ha dispign a rae e arc'hant en ostaleriou. Var a gonte e vamm divezatoc'h, meur a vech e werzas e voutou-ler evit gellout eva hag e tistroe d'ar ger var e lerou.

Evelse a reas betek e 25 vloaz. Neuze, en eun taol, e 1863, eur zadorn da noz, e tisklerias d'e vamm edo o vont da gemeret ar « pledge », da lakat e hano en eur Vreuriezh eneb ar vezventi, d'ober ar bromesa da jom heb eba boesoun ebet gouest da vezvi (1).

Mamm Talbot ne reas ket kalz a van evit klevet he mab « Dalc'h start, emezi ». An den yaouank a yeas eta da skolach Klontiffe, kloerdi an eskopti, galvet ive skolach ar Groaz-Santel. Eno ez oa eur chapel digor d'an holl, hag eno eo e voe savet ar Vreuriezh. Ober a reas ar bromesa da zilezel pep boesoun gouest da vezvi, epad tri miz, etre daouarn an aotrou, Keane, Renre ar skolach. Sonjal a rae, evel ma lavaras divezatoc'h d'e vamm, kemeret adarre e liberte goude an tri miz. Evelato e nevezas e bromesa, da genta evit bloaz hag erfin evid e vuhez penn da benn.

Goude beza kuitaet ti an aotrou Burke, e labouras da genta e ti an aotrou Pemberton, a zave tiez ha traou all, ha d'e 37 vloaz e voe kemeret gand an aotrone Martin, marc'hadourien koad, o doa o stal vras e kichen kalou kear, er c'harter hanvet North Wall. Eno e chomas betek ma kollas e nerz hag e yec'hed, 1923 (2).

Epad ma voe beo e vamm, e vevas ganti; divezatoc'h e fermas eur gambr a gouste d'ezan vardro eur skoued ar zizun.

(1) Ar Vreuriezh eneb ar vezventi a voe savet en Irland e penn kenta ar c'hanterved diveza. Ne c'hounezas ket kalz a dud er bloaveziou kenta. Met an Tad Theobald Mathew, kapusin, en em lakeas d'ober prezegennoù, hag ar Vreuriezh a voe neuze skignet buan; etre ar bloaveziou 1837-45 7 milioun bennak o doa roet o hano. Met kalz ne zalc'hent ket mat d'o ger. Eum Tad Jezuisit, Cullen, a etinas an traou er Vreuriezh, a rannas an dud e meur a lodenn, gant eur rener, eur zekretour. Ar Vreuriezh a voe eur Vreuriezh katolik hag a reas kalz vad.

E Frans, ez eus savet ive eur Vreuriezh katolik eneb ar vezventi : Ar Groaz Wenn, a c'houlenñ lezel a goste pep boesoun gret gand alkool, met a ro aotre da eva gwin, chistr, bier, gant na vezo ket evet re, rak an hini a vije mezo gant gwin, chistr, na c'hell ket chom er Groaz Wenn.

Ar Groaz Aour, a c'houlenñ digand an dud lezel a goste zoken ar gwin, chistr, bier. Ar re a zo er Groaz Aour ne evont nemet-dour, lez. Seulvui a dud a vezo er Groaz Wenn hag er Groaz aour, seul welloc'h ez aio an traou, rak ar vezventi a a ra eun droug spontus d'an iliz ha d'ar vro.

(2) Betek 1896, Maze en doa gallet bep mintin klevet an oferenñ da benn eur e iliz an Tadou Jezuisit. An oferenñ a voe da c'houde lavaret divezatoc'h, ha Maze ne c'helle mui he c'hlevet, p'e gwir e ranke kregi en e labour, da c'houec'h eur, e ti an aotrou Pemberton. Abalamour da-ze eo ez eas gand an aotrone Martin, rak en o zi n'en doa d'em em gaout nemet da eiz eur.

Ne zimezas ket. Epad m'edo e ti an aotrou Pemberton, heman e gasas eun deiz da labourat da di eur pastor protestant. Keginerez ar pastor, eur vaouez katolik ha devot bras, a welas buan peger zantel oa ar micherour yaouank, hag heman eus e du a voe gounezet gand stumm dereat ar plac'h a zoujans Doue. Ar geginerez a gomzas da Dalbot eus dimezi, e lavaras he doa eun tamm mat a arc'hant espernet, hag e c'helfent beva en o aes. Talbot a gomansas eun naved evid anaout bolontez Doue en e genver. Dont a reas respont an Nenv, ha Talbot a welas skler oa galvet da zervicha Doue o chom dizemez, ha ne voe mui en arvar var gement-se.

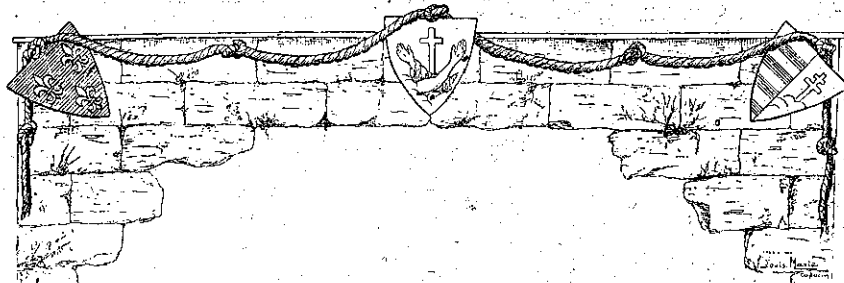
Komanset en doa e vuhez a binijenn en deiz m'en doa evit mat kemeret ar « *pledge* », ar bromesa da zilezel pep boesoun gouest da vezvi. E binijennou ne rajont nemet kreski da c'houde epad ouspenn 40 vloaz.

Ne c'hounezas ket muioc'h eget eur micherour all, etre 6 ha 8 skoued ar zizun, araog ar brezel; goude ar brezel an holl o devoe brasoc'h pae.

Setu aman petra lavar divar e benn unan hag en deus bevet en e gichen evad 25 bloaz : « N'oa tamm dishenvel dioc'h eun all da welet. E zilhada veze paour, met nêt; bihanoc'h eget eur c'halz eus an dud, oa treut, tâer, krenv. Bale a rae buan, a gammejou bras, en eur lezel e gorf da vralla eun tammig. Ne glaske ket ober neuziou, ato e voe eun den eün, dereat, poellek. O sellet mat, e welec'h oa uhel e dal, round e ividigou. E zaoulagad a oa bras, e valvennou pounner, ar pezh a roe d'ezan stumm eun den a-benn. Pa veze komzet dirazan eus eun dra hag a blije d'ezan, e kave gerioù leun a vuhez hag a dan a ziskoueze menoziou e spered, Barn eün a rae an traou, leun oa a furnez, a skiant, ha buan e komprenne. Daoust ma z'oa eun den a renk izel, e dempzspered a blije meurbet. » E c'hoar a lavar d'comp e veze ato Maze laouen; eur vouez v Rao en doa hag en dezo plijadur o kana hymnou ha kantikoù an Iliz pa veze e-unan en e gambr.

Eur Breur karget eus iliz Sant Fransez Xavier, iliz ar Jezuisted, e Gardiner Street, hag a anaveze mat Talbot, a lavar e komze nebeut; eun den fur hag eveziek oa. Ne gomze morse da genta da hini ebet eus ar Breudeur. Met, pa veze roet tro d'ezan, e lavare dispont hag eün petra zonje var gement tra a veze displeget.

J.U.

Buez Sant Fransez a Assis

PENNAD KENTA

HE YAOUANKIZ ER BED

6. — Ar boan. Prizouniet.

Setu aze, e berr gomzou, buez Sant Fransez a Assis en he yaouankiz. Fransez a c'houneze eta he arc'hant eas aoualc'h, he zispign a rea ken eas all pe easoc'h c'hoaz, kemeret a rea he blijadur gan eur maread paotred yaouank all ker skanv pe skanvoc'h hag hen, ha touellet gant ar bed evel dhan. Eur vech ar mare, an den yaouank a 'z ea da ober baleou var ar meaz, ha pa bare he zaoulagad var al liorzou koant, var ar prajeier pinvidikeat gant bokedou liou fresk d'ezho, pa gleve dour ar voazen o kana dre ma tiskenne en draonien, e save he galon varzu Doue evit he veuli da veza great ar bed ker kaer, hag ar meaziou ker koant. D'an distro e kear, Fransez en em roe adarre d'ar bed.

An eürusdet, ar beva eas a ra alies ankounac'hât an Aotrou Doue, ar boan a ra d'an den sonjal n'ema ket var an douar evit choum atao, mes evit gounit ar baradoz. Hent ar boan pe mar kirit hent ar groaz a zo hent bras ar baradoz, eme Imitasion Hor Zalver Jesus-Christ. Fransez a oa e riskl d'en em goll o veva en eürusdet, setu neuze Doue a reas d'ar boan digeri d'ezhan he zaoulagad.

Sevel a reas brezel, en amzer-ze, er bloaz 1201, etre kear Assis ha kear Perous. Tud ar gear-man, krenvoc'h eget re Assis, o doa c'hoant ober ho mistri, neuze paotred yad Assis a zavas evit difen ho bro. Fransez, leun a galon, a embregas an armou gant ar baotred yaouank all, hag a stourmas euz he holl nerz, mes soudarded Assis a rankas plega : eur maread anezho a oue lazê. Eur c'halz re all a oue paket, gant Fransez en hô zouez, ha prizouniet e kear Perous.

Daoust ne oa ket euz an noblans, mañ Per Bernardone a oa guisket ker pinvidig hag a ouie komz ker brao, gant eun doare seven, ma oa klozet etouez an dijentiled. Amzer en devoue neuze da zonjal a-zevri e guirioneziou bras ar relijion; epad ar bloaz leun ma choumas e prisoun Perous, e c'hellas entent peger bresk eo neuden ar vuez, rak meur a hini euz he vignouned a oa bet

Sant Fransez a gan e prizoun Perous

lazet, ha pegen dall eo an hini a glask an eürusdet var an douar, rak an distera tra a c'hell hon diskar.

Evelato, an den yaouank ne gollas ket kalon. Choum a reas laouen, er prizoun memez, epad ma oa he vignouned beuzet en ho daelou ha beac'hiet gant ar velkoni, ha d'ar re a oa souezet oc'h he velet ker mao, e respountas : « N'eo ket me en em roio d'an dizesper evel doc'h-hu. Va guelet a rit hirio karget a chaden-nou, mes va guelet a reot eun dervez henoret gant an oll. » E pe leac'h e kave hardizegez da gomz er giz-ze ? Marteze er zonz euz komzou an eal a oa deut dindan furm eur pardouner da henori he c'hinivelez.

Mar tiskouezas karantez d'an oll, oc'h ho c'honsoli guella ma c'helle en ho zristidegez, Fransez a verkas pegen doun e oa gri-ziennet ar garantez-se en he galon, o frealzi eur marc'hek hag a oa disprizet gant an oll. An marc'hek-se, ter da vont e koun-nar, blonset he galon abalamour m'en doa kollet he liberte, a oa eat gouez, ha n'en doa nemet komzou faeüs ha leun a zisprijans evit he c'hoardou hag he genvroiz. An oll en em glevas evit choum veb komz ganthan.

Pa lavaran an oll, e lavaran fall, Fransez, en despet d'ar boan en doa da c'houzanv gant ar marc'hek-se, a oue atao mad evithan, a zalc'has koumpagnunez d'ezhan, hag e reas d'ezhan, gant poan hag amzer, gouzanv diezamanchou ar prizoun gant pasianted, ha beza karantezus evit ar re all.

Divar neuze, muioc'h c'hoaz eget araok, mab Bernadone a oue meulet gant an oll.

Er bloaz 1202, ar peoc'h a oue sinet etre Assis ha Perous, hag an oll brizounerien a c'hellas distrei d'ar gear.

Fransez, kalz parfetoc'h kristen eget araok, na gredas ket eve-lato trei kein d'he vignouned p'en em gavas en ho zouez, hag a glaskas he blijadur gantho adarre.

Drean ar boan ne oa ket sanket doun aoualc'h enghan, evit ober d'ezhan entent da vad hag evit atao, peger vean eo an tamik eürusdet a gaved er bed.

Redet a reas a nevez varlerc'h an ebatou, mes choum a reas atao pur. An hini a oue divezatoc'h he vignoun guella, hag he govesour, ar Frer Leon, a velas, eun dervez, dre he gousk, he Dad eürus var gern eur menez e kreiz eul liorz bleun koant, gant eul lilien guen flamm en he zorn, hag eur vouez euz an nenv a zisklerias d'ezhan : « Al lilien-ze a verk purete dinam Fransez ».

7. — Ar c'hlenved

Ar prizoun a oa bet madelez kenta an Aotrou Doue evit lakât he zervicher var hent ar zantelez huella, pa 'z eo guir Fransez n'en doa ket ententet freaz aoualc'h ar gentel-ze, Doue a zigasas d'ezhan ar c'hlenved : an eil madelez euz he berz. Epad tri bloaz en doa klasket ar blijadur, goude prizoun Perous.

Ar c'hlenved a skoas an den yaouank a oue hir ha poanius, choum a reas pell var he vele, ha da c'houde, etre he vele hag an tan. Parea a reas evelato, rak Doue en doa sonj ober traou bras dre ar c'hlanvour-ze, hag en dro genta ma reas eur bale, har-pet var eur vaz, er meaz euz kear Assis, e oue souezet maro. Gwelet a rea dirazhan traonien ha menez, parkeier ha fœenneier, glasvez ha bokedou, mes an oll draou-ze ne oant mui kaer evel guechall. Ar bokedou a oa disliiv evithan, trouz an dour a zis-kenne en draonien en eur richona a oa skuizus evit he ziskouarn, ha kaout a reas dizaour ar frouez a zebras. Setu ma sonjas : « Petra eo eta gened ha madelez traou ar bed-man ? Netra. Doue hebken a zo gened, Doue hebken en deus madelez. Pegen dall oun-me bet beteghen, o rei va c'halon da draou ken dister ! »

Hag e lavaras c'hoaz outhan he-unan : « Pe seurt implij a rin euz va buez ? Choum da c'hoariellat atao gant eun toulladik pennou skanv ? Nan, da Zoue e vezin, hag evit merka da Zoue our d'ezhan, e rin vad d'an nesa dre an oberou a drugarez. »

Sonjou mad an den yaouank ne oant ket eur bouilh moged hag a 'z a gant an avel. Kaout a reas var he hent, prestik goude, eun dijentil guisket ker paour ma oa eun druez he velet : Fransez a ziviska he zillad brao evit ho rei d'ezhan.

F. M.

An dour a c'hleb, an tan a zev :
Ar c'hristen mat, evit Doue a vev.

SEB.

Bleuniou Sant Fransez

III^{et} Pennad

*Selaouit breman, mignoned,
Selaouit mat, hag e klevfet
Penôs Fransez, savet 'n e benn.
Enep Bernez, eun drouk-kredenn,
A laras, dichek, d'e vignon,
Evit dizamman e galon :
« Taer gwech dustu, gant ho potou,
« Mac'hîd d'in ma goûg, ma genou. »*

Sant Fransez a Asiz, servijer Hon Salver,
Dre forz 'nem gastizan, ha pinnijenn ober,
Dre forz tremen an noz, o larout pedennou,
E zaoulagad beuzet en eur mor a daerou,
A yê war denvalât bemde e sklêrijenn,
Ha na wele ket ken, 'vit larout, eun dakenn.
C'hoant d'ezan gant Bernez, d'ober eun tammik kaoz.
Diwarbenn treou ar Fe, Doue, ar Baradoz.
E yeas eun devez, da gaout e genvroad,
A oa, d'ar mare-ze, o pedi 'n kreiz ar c'hoad,
Da vihanan a gorf, rak e ine, hep mar
Unanet gant Doue, oa ken war an douar.
Ar sant, a-zoug e gamm, hen sioulik da dostât.
« Deut ganin, 'me Fransez, deut da gomz eur pennad.

« Aman pell diouz an drouz, aman, ô ma breur ker
« An dall paour 'n ho kichen, gavo berr an amzer. »
Pe ver us d'ar bed-man, 'n em dennet ken uhel,
Mouez an den da glevout e ve siouaz re bell.
Ha pe ver gant Doue, ha n'eo ket gant an dud,
Ar skouarn na glev ken, hag an teod a chom mut.
Ouz komzou e vignon, Bernez na reas van;
Ne rannas ket eur ger, nann, na bras na bihan.
Oa ket Fransez hep gout, penôs diouz an Nenvou,
E koueze war Bernez 'vel eur mor a c'hrasou,
Grasou a bep doare, ha ken madelezes
Ma c'halle kaozeal, 'vel daou vreur, gant Jezus.
Oa, ket ar wech kentan, d'ezan e gwirione,
Da welout dirazan ar burzud dispar-ze.
Met pa felle d'ezan, ober, daoust d'e anken,
Ober gant e genvreur, eun tamm kaozeadenn,
E c'hortozas Fransez, eur pennadig gantan,
Ha war vetek diou wech, e c'halvas anezan.
Met perak koll amzer o komz gant eur bouzar,
A ne c'houll ket diskenn, diskenn war an douar !
Fransez 'droas e gein hag a dec'has neuze
Ken sioul ha ma oa deut, eun tammik, ac'hane.
Ha petra da sonjal ! Bernez têt gwech galvet,
A rê 'ta e benn fall, pa ne responte ket ?
Setu ar menozioù (1), 'deue da rodellât
E spered Sant Fransez, pa chomas, eur pennad,
'N e za, er wenojenn, hag evit gourc'hemenn,
D'e vignon, hen gortoz. 'n eur hirât e bedenn,
E-keit ha ma vije, o c'houit a veg-troad
eul lec'hig digenvez (2) eun tamm pelloch er c'hoad,
'Vit gallout azetoc'h lavarout e bedenn,
Komz ive gant Doue, ha digantan goulenn,
Goulenn evit petra, e oa Bernez chomet,
Hep respont anezan, hag hen têt gwech galvet.

E oa c'hoaz Sant Fransez, o larout e bedenn,
Pa glevas mouez Doue, o tredern 'us d'e benn :
« Da betra, paour bihan, bezan ken strafuilhet ?
« Hag hen ez eo dleet, 'vit holl madou ar bed,
« Dilezel eun Doue, ha dont war an douar,
« Diouz lein ar Baradoz, larit, da gaout glac'har
« Bernez, ho kenvreur ker, p'hen galvec'h, neus ket pell,
« A oa o komz ganin, o komz evel eun ael.
« N'alle ket, neuze 'ta, lezel e bedennou,
« Evit monet ganec'h, 'vit respont d'ho komzou.
« Neuze 'e oa Bernez ken pell diouz ar bed-man,
« Ma oa deut e galon 'n em c'halon da domman.
« Vezit ket 'ta nec'het, ma ne respontas gèr,
« Rak holl mouezioù ar bed a zo kals re dister,

(1) Pensées.

(2) Solitaire.

« Evit bezan klevet, e kalon eun Doue,
 « Gant neb a deu ebarz da vagan e ine. — »
 War ze, Fransez raktal, e galon en enkrez
 Evit goulenn pardon, a ya da gaout Bernez.
 Dre ar wennojenig, ar sant paour a deue,
 Pleget e benn gantan, en eur bedi Doue.
 Bernez deut adarre, eun tamm war an douar,
 P'hen gwel, a benndaoulin hag a chom dilavar.
 « Allo, ma breurig kaez, 'savit buan 'n ho sa;
 « Ma selaouit, mar plij, ma kontin d'ec'h eun dra,
 « Ma kontin, 'me Fransez, d'ec'h aman war an taol
 « Ar pezh a drubuilh d'in ma spered ken diroll.
 « Bremaik, pe oac'h du-hont daoulinet o pedi
 « Ho c'halven d'am selaou, nê oa ket 'vit c'hoari.
 « Met ken troët e oa ho spered gant Doue,
 « War gaoz Doue ha c'houi, an eil gant egile,
 « Ma n'allas ket ma mouez ganec'h bezan klevet;
 « Ne rêc'h ket, nan, eur van, ha setu me poaniet.
 « M'am bije gouvezet ar pezh ouzon breman !
 « Gwelet am eus Doue, ha klevet 'm eus gantan,
 « Vije ket bet savet, enep d'ec'h, 'n em spered
 « Eun drouk-sonj ken diboell. Anzav 'ran ma fec'hed,
 « Ha breman, oh ya, ya, e c'houlennan pardon,
 « Pardon 'vit ma fec'hed, 'zamm kement ma c'halon.
 « Bezit ar vadelez da selaou ma fedenn
 « Ha mar don pardonet, roit d'in pinnijenn.
 « Dleout a red senti, herve hon reolenn;
 « Setu aman, ma breur, setu ma c'houre'hemenn. » —
 « — Da senti, me 'zo prest, ha koulskoude, ma zad,
 « Gant, aon e vefe c'hoaz re diaes ar marc'had,
 « Roit arôk ho kêr, e refet c'houi d'ho trô,
 « Ar pezh a larin d'ec'h, kerkouls-all, ha dillô (1). » —
 « — Ac'hanta, ya, Bernez, ar marc'had a zo graet,
 « Ha war ze, etrezomp, tabut na vezo ket. » —
 « — Petra 'fell d'ec'h, neuze, e rafen me breman,
 « Lavarit d'in, ma zad, lavarit hep kaout doan. » —
 « — Setu aman ma urz; ouzin 'renket senti,
 « Ha ma spered re feuls, eo red hen kabestri.
 « War an douar kalet, ma c'horf 'ya da c'hourve;
 « Eun troad e lakfet d'in a-dreuz ma goûg neuze;
 « Hag egile, dustu, da stouvan ma genou.
 « Ma c'horf taer gwech 'vel se 'vac'hfet gant ho potou,
 « En eul lavaret d'in : « Ne glevit ket, Fransez !
 « Foei ! Foei ! harao warnoc'h ! ha n'hoc'h eus ket a vez !
 « Da reudi ho korf brein, 'chomfet breman aze.
 « N'hoc'h ken 'met eun den fall, mab brao Bernadone !
 « Ha da betra magan kement a vrasoni ?
 « Neus ket, war an douar, falloc'h evidoc'houi ! » —
 Bernez, c'hallet kredi, n'en devoa ket c'hoant kaer
 Da senti d'eur seurt urz, evitan re bounner,

(1) Sur le champ.

Met ouz red n 'ez eus ken d'ober nemet plegan;
 Ha Bernez, den d'e c'hêr, dousik 'yeas d'ezan.
 « Me ho ped, 'me Fransez, diskleirit d'in, d'ho trô,
 « Petra 'dlean ober; evelloc'h, me 'sento. » —
 « — 'Vel ma laret, ma zad; pa vefomp hon daouik,
 « Bep tro, klevit mat, ma c'houre'hemenn 'zo strik,
 « 'Vo red d'ec'h krozal d'in, ober d'in rebechou,
 « 'Vit ma kasin da get, buan, ma gwall dechou. » —
 Ar sant 'chomas manet, dirak ar c'homzou-ze;
 Bernez'oa, d'e veno, disi e gwirione,
 Eun den santel dispar, netra da gaout ennan.
 Da vezan disgweet, ha netra da eeünan.
 Adalek an de-se, e tremenas Fransez,
 Hep chom da gomz gantan ken pell, ken alies,
 Gant an aon da renkout, rebechat d'e genvreur,
 Eur sant ma oa unan, 'vel ne oa ket nemeur.
 Eun draig, eun netra, en dije graet d'ezan,
 'Leiz e walc'h, goude-ze, trubuilh, glac'har ha poan.
 Gwech pe wech, koulskoude, pe fell d'ezan, kaer,
 Tremien, gant e genvreur, eur pennadig amzer,
 O komz eus o Doue, eus treou ar Baradoz,
 E tec'he kuit, timat (1), goude eun tammik kaoz.
 Na pegement a vad, ne rê ket d'ar galon
 Gwelout an doujanz vras, ar ganrante wirion,
 An izelded dispar, a entane Fransez
 En andred e genvreur hag e vignon Bernez,
 Ar c'hentan a deuas, en Urz savet gantan
 Evit klask diarbenn dizursou, ar bed-man.

Gloar, enor, meuleudi da Jezus Hon Salver,
 Da Fransez, paour Doue, e wellan servijer.
 Ra vefont, war eun dro, gant ar bed holl meulet,
 Meulet hag enoret. Evel-se bezet graet.

P. J.

(1) Vite.

Ar 27^a a viz Ebrel

Ar plac'h evurus Janed a Vaille,

INTANVEZ

eus an Drivet-Urz (1331-1414)

Adoromp Hon Salver Jezus-Krist en e darempred gant an ineou : pa wêl eun ine a volonte vad, digor, evel eur vleunen da zav-heol, da zigemer tonumder ha sklêrijen bannou e c'hras, e lêz goustadik e groaz da bouezan war he dioukskoa, evit distagan anei a-nebeudou diouz plijadurioù ar bed ha diouti hec'h-unan, hag evit ober dreizi treou burzudus e-touez an dud. Planten ar zantelez, charz eun ine, a digoe d'ei peurvuian krige e-kreiz joaiou ar mene Tabor, met na deu da darêvi nemet war ar mene Kalvar, douraet gant daerou ar c'hlaç'har.

Santelez ar plac'h evurus Janed a Vaille a zo bet maget gant kroajou. Gwelomp :

1°) Penoz ar vagadurez-ze a zistagas he c'halon diouz ar bed-man.

2°) Pesort beli koulzoude he deus bet war ar bed en dro d'ei.

I

Ar plac'h evurus Janed a Vaille ac'h ê bet distag
he c'halon diouz ar bed.

Janed o frealzî ar brizonerien.

Sant Bonaventur a zo leun a veulodi, pa gomz eus talvoudegez dispar ar c'hroajou hag an tenzorou kuzet ennê : « Ar groaz, emean, ac'h ê dor ar Baradoz, iec'hed ar bed, silvidigez an ineou, tenzor ar zent, mizilour ar vertuioù, hent ar zilvidigez ; ar groaz a zo war an dro al lestr hag ar porz-môr, kurunen an dud a vo salvet, eul liorz a dudi, eun nerz dispar, ha harp ar berfek-sion ». Janed he devoa bet eus an nenv donezon ar fe hag eur galon droet kaer war ar pinijennou. N'he devoa nemet unek vla, hag ar Werc'hez glorius Vari a lakaas eur pennadik ar Mabig Jezus etre he divrec'h, 'n eur c'houlèn diganti envori alies poaniou euzus e Basion.

Eur beleg eus Urz Sant Fransez a digoeas d'eun bean dibabet da sturian anei war hent ar zantelez. Pebez frouez na dennas ket Janed eus e aliou ! Hag ive, o welet he skouer, holl dud an ti a gerzas laouen trezeg ar zantelez.

Hon flac'h evurus na zistage ket he sonj diouz Kroaz he Salver : war ar Groaz e veve gantan, ha koulzoude na oa c'hoaz nemet eur bugel, ha d'an oad-se na ziwan ket founnus peurvuian er galon c'hoant d'ober pinijen.

He zud a zimeas anei d'ar Baron Robert a Silly. Heman, hag a douje ive a greiz e galon e Zalver Jezus, a zigemeraz Janed en e di kentoc'h evel c'hoar evit evel pried. O daou, eta, e veyent en doujans hag en karante Doue : douar mad, en gwirione, evit Doue da hadan kroajou war hent an ineou a volonte vad-se.

Galvet da zifenn ar Frans, Robert a digoeas d'eun bean gret prizonier gant e enebourien, met ar Werc'hez Vari, hag a re diouti frealzidigez a dud glac'haret, a reas eur burzud da dennan anean eus tre o daouarn.

Met siouaz ! ar brezel an nevoa dismantret madou an daou bried. Koulzoude ar bevien hag an dud ezommek a zeuas bepred, evel arôk, a vandennou d'ar c'hastel. Frailhet he c'halon o welet kement a dud en eur stad ken reuzeudik ha ken nebeud a dra da rannan etrede, ar Varonez a zavas he daoulagad leun a daerou war du an Hini an nevoa bevet pemp mil a Judevien gant daouig tamm bara, raktal, o burzud a garante ! ar bara a greskas etre he daouarn.

Evit heuilh ar skouer roet gant Sant Loeiz, e roe bemde, en enor d'Hon Salver ha d'e Ebestel, da zibri da drizek paour, goude bean gwalc'het d'ê o zreid. Digemer a reas ive en he zi emzivadad bihan da zevel. Na dremenê ket eun devez hep bean frealzet eur boan benag.

Ar maro kri a dizammas d'ei war he dioukskoa eur groaz gwall bouner : he fried a deuas da vervel hag he zud-kaer a skoas anei e-maez eus o c'hastel. Setu hon flac'h, eta, hec'h unan hep skoazel na madou : met karante Doue a verve en he c'halon, ha hi, evit ober plijadur da Jezus dre he finijen hag hec'h izelder a galon, ac'h eas deus an eil dor d'eben da glask bara. Eun devez, Sant Erwan 'n em diskoeas d'ei gant sae an Drivet-Urz hag a laras d'ei : « Ma keres kuitât ar bed, e tanvai adaleg breman joaiou ar Baradoz ». Neuze e westlas he bue d'an dud ezommek hag e tremenas hec'h amzer en dro d'ar bevien ha d'an dud lór, evel gwejjall Sant Fransez e-unan. Dre he fedennou hag he douzder, e tizroas kalz anê diwar hent ar pec'hejou hudur ; mont a re da welet ha da frealzi ar brizonerien ; heuilh a re betek ar yunuter diwean ar re anê a vije barnet d'ar maro, ha, war he fedeh, meur a bec'hêr a dizroas ouz Doue. Tremena a re dre-holl, 'n eur ober ar vad.

II

Ar plac'h evurus Janed a Vaille he deus bet
beli kalz war ar bed.

En hec'h amzer e oa daou dra hag a re d'ei kalonad ; douar he Bro, douar Frans, a oa pladet dindan botez pouner an es-

tren, hag an Iliz Santel, he Mamm, a oa enni enebiez ha disparti etre ar gristenien, rag en penn an Iliz e oa daou pe dri Bab. Hon flac'h evurus a gare re he Bro hag an Iliz evit chom a zav, heb ober netra, dirag o gwallleurioù. Mont a reas da gaout ar Roue Charles VI, he c'halon bruzunet gant an anken, met krenvaet gant nerz ar beden. Ar Roue he chilaouas gant preder evel ma ve chilaouet kannad an O. Doue, ha lezennou an amzer-ze a doug, a blasou, merk an aliou roet d'ar Roue gant Janed. Laret a rer memes e tisklêrias da Charles VI, eus peurz Doue, amzer da zont e Rouantelez, met ar pezh a zo bet etrede o daou diwarbenn ze a zo manet kuzet d'an dud all.

Da vihanan, ar pezh a zisklêrias diwarbenn an amzer ma achufe an enebiez e-touez ar gristenien, pa oant rannet etre daou pe dri Bab, an neus roet da c'houzout e wele gant daoulagad Doue en amzer da zont. E-touez an treou kuzet a zisklêrias, e laras d'eur manac'h eus Urz Sant Frañsez e vije kanvet da Bab; hag, en gwirione, ar manac'h-se a deuas da vean ar Pab Alexandr V.

Janed a valeas c'hoaz eus an eil Bro d'eben da lakât ober pedi ebarz ar ilizou gant ar Bobl kristen ha da zihunan fe gousket an dud lezirek. Evel-se e reas kalz evit silvidigezh he Bro hag unvaniez ar gristenien.

Chomomp zouezet aman dirag al labour gret gant an O. Doue dre zorn ar plac'h-man : setu hi tec'het eus ar bed, ha koulzskoude nebeud a dud o deus bet kement ha hi a veli hag a c'halloud war ar bed.

O kristen, dalc'h eur pennadig da spered da zonzal en kement-man : ar bed holl a zo renet gant Doue, hag an disteran tra a zo er bed an neus e blas hag e labour merket d'ean evit peb amzer gant Doue e-unan. An den dre e liberte, a c'hall enebi ouz Doue, met biken den ebet n'allo harz ar bed hag an treou da arruout elec'h ma neus c'hoant Doue da wêlet nê o tigoecout. Neuze, eta, n'eo ket 'n eur veskan kalz a dreou, 'n eur darempredi kalz a dud, 'n eur ober kalz a drouz e ve gret peurvuian ar gwella labour, met 'n eur bedi kalonek arôk ober eun dra, da c'houlenn digant Doue rei d'imp da c'houzout e volonte. Neuze hon labour diazeet war ar furnez a dougo frouez a heuc'h hag a evurusted, rag ar frouez-se a vo bet c'hoantaet gant Doue e-unan.

Istor. — Ar plac'h evurus a Vaille, hag a blijed d'ei sarmonioù kaer, a bede Doue gant eur fe birvidik da rei d'ar brezegeien ar sklerijen d dije ezomm evit komz evel ma oa dleet. Kement se a oa anaveet e-touez ar veleien, ha meur a brezegeier a zo bet sikouret gant gras Doue, pa o dije re a boan oc'h ober pe o tiski o zarnon, raktal ma o dije goullet zikour digant Doue en hano Janed.

Peden. — « Jezus, ma Zalver benniget, gwir Doue ha gwir den, me en em westl d'ac'h korf hag ine; kemeret anon evit ho merc'h; kinnig a ran d'ac'h ma c'halon, roet d'in hoc'h hini, pe gret na reio an daou galon nemet unan hepken ».

Menez. — Pedi a rin alies Janed a Vaille, n'eus forzh pelec'h e tigoec d'in bean, pe guzet en eur gouent benag pa e-kreiz ar bed

war dachen-labour ar misionou, rag fe am eus en he galloud burzudus da rei d'in, eus peurz Doue, sklêrijen ha vertu.

Boked. — Ar plac'h evurus a lare ar gir-man d'ar brezegeien : « Klasket magan an ineou gant gwirioneou sklêr mat, hep klask rei da zonzal d'ar re a zo o chilaou anoc'h, hoc'h eus eun gomz kaer ha flour, eur spered lemm hag eur wiziegezh dispar. Eur wiziegezh heb ezomm en eur brezegeier a c'hall mont beteg ar spered d'ober d'ean plijadur, met na n'ei ket beteg ar galon da dizrei anei ouz Doue. »

E.B.

Sonjit ervat

An trede eurusted desket d'eomp en Aviel.

I. — Sonjit : dre ar c'homzou-ma, a lavar d'eomp an Aviel : « eurus ar re a skuill d'aelou, rag Doue o c'hennerzo » hor Zalver a fell dezan deski d'an dud talvoudegezh an d'aelou santel, d'aelou ar galon. Hor pec'hejou eo kenta tra a dle hon lakaat da skuill d'aelou. Gwir eo e sakramant ar binijen int bet pardonet d'eomp, met an hini a lenv d'ezo a ziskouez gwelloc'h pegement e kar Doue.

Eur pec'het, unan hepken, a ve tra awalc'h evit ober d'eomp gouela epad hor buez a-hed. Ha ni, siwaz, pet pec'het n'hon eus ket great ! Daoust ha lenva a reomp d'ezo ! Na c'hellomp morse, eb aon da fazia, lavaret eo bet hor pec'hejou pardonet penn-da-benn. Na eanomp ket eta da gaout keuz d'ezo.

II. — Ar sonj hepken eus pec'hejou o nesa a zo bet ato tra awalc'h evit lakaat an d'aelou da sevel e daoulagad an dud santella, pa sonjen pegement mat eo Doue. Pec'hejou an dud eo o deus lakeat an d'aelou e daoulagad Jezuz. An Aviel ne lavar ket hen dije hor Zalver c'hoarzet, aliez avat e lavar en deus lenvet.

Sonjit : nag a bec'hejou a vez great dre ar bed, ha lod marteze abalamour d'an skuer fall bet roet ganec'h c'houi. Ma karit Doue hag o nesa, ar gwel eus ar pec'hejou-ze a lakei an dour da sevel en ho taoulagad.

III. — Sonjit : ha goude na vije bet pec'het ebet great dre ar bed, ma karit Doue evel m'eo dleet, beza dalc'het pell dioutan a ve tra awalc'h d'eoc'h da lenva. War an douar-ma ni a zo pell dious ti hon tad, hag e riskl d'her c'holl evit ato. Na velit ket eno eun abeg mat d'ho taelou !

Lezit eta a gostez plijadureziou divlas ar bed, hag e kreiz ho prasa levez, n'ankounac'hait ket dousder an d'aelou santel.

Gouela hag hirvoudi gant ar c'hoant da vont d'ar gwir eurusted setu ar gwella doare d'he c'haout.

G. S.

LOURD, katekiz beo

TREDE DEVEZ

Lourd ha Providanz Doue

Bez 'ez eus bet en amzer goz é Bro-C'hall rouaned hag a jome en o falez hag a leze unan all bennag da c'houarn o zujidi. Hanvet int bet en histor *ar rouaned diegus*.

Bez 'ez eus tud, her gueleit hon deus, hag a nac'h ez eus eun Doue. Gueleit hon deus ivez e fazient hag e lakent ar re all da fazia, rak diskouezet hon deus mat e meur a zoare ez eus eun Doue.

Bez' ez eus tud all ha ne 'z eont ket betek nac'h eun Doue hag en deus krouet an nenv hag an douar. Mes, var o meno, Doue a lez ar bed en deus krouet da droi egiz ma kar; evito Roue an nenv hag an douar a zo ivez eur roue diegus hag a jom e palez an nenvou dall ouz hon ezommou ha bouzar ouz hor pedennou.

Ar gelennadurez-se goest da lakat an dizesper da vont e kalon pep den a zo ar c'hontrol beo d'ar virionez. Gouzout a reomp, an Iliz hen desk d'eomp, en em emell Doue ouzomp, e sell ouzomp hag e-selaou ac'hanomp gant madelez, e ren ac'hanomp gant furnez, e kennerz ac'hanomp en hon trubuilhou, e hentch ac'hanomp varzu ar haradoz, ez eo, en eur ger, n'eo ket hepken *krouer* ar bed, mes ivez e *c'houarn*.

Gouarnamant ar bed gant Doue a zo hanvet ar Brovidanz.... Ha ma sked ar *Brovidanz-se* e pep leac'h, e sked muioc'h c'hoaz e Lourd eget e leac'h all.

Perak ez a kement a dud da Lourd ? Evit kaout grasou ! an dud a red da Lourd evit goulenn sikour digant Doue en o zrubuilhou hag en o foaniou, en o foan-spered hag en o foan-gorf. En eur-ger, an dud a red da Lourd dre ma ouezont ez eo Doue eno kalz brokusoc'h eget e leac'h all gant e c'hrasou.

Hag an dud-se ne fazient ket. Ar virionez a zo ganto.

Penaos ne ven fe ket ? An hini en deus da genta lakat an dud da vont da Lourd eo ar Verc'hez gloriüs Vari dre m'en eur ziskouezas da Vernadett Soubirous er bloavez 1858. Hogen n'eus ket par da Vari evit diskouez Providanz Doue. Sonjet kentoc'h en hanoïou a roer d'ezi : hanvet eo *Mamm Doue* ha *Mamm an dud*.

Mari da genta a zo Mamm da Zoue. — Mamm eo da Zoue dre ma z eo falvezet gant Mab Doue en em ober den ha dre eno kaout eur vam. Mes perak ez eo falvezet an dra ze gant Doue ? Abalamour ma felle d'Ezan adsevel an dud kouezet er pec'hed ha diframma anezo adre skilfou an diaoul. Hag aman e kavomp dourn ar Brovidanz; rak m'en dije Doue lezet an dud el leac'h ma oant, an

dud a vije chomet en o dallentez hag en o dizurziou. Mes nann ! Doue a zo falvezet gantan en em ober den evit parae guelloc'h an dud : hag abalamour da-ze Mari a zo Mamm da Zoue; an hanoze a zigas d'eomp da zonj eus an oll vurzudou a druez great gant ar Brovidanz !

Mari a zo ouspenn Mamm an dud. — Sonj ho peus : e tal ar groaz Mari a glevas he Mab o lavaret d'ezi en eur ziskouez an abostol yaouank Sant Yann : « Setu aze ho mab », ha Mari a gomprenas e roe Jezus d'ezi, en diskib mui-karet, an oll dud e oa o vont da vervel evito. En despet da fallagriez an dud Mari ne argilas ket dirak bolontez he Mab : kemeret a reas an oll dud da vibien ha divar neuze e teuas da veza hor Mamm.

« *Mamm an dud* », an hano-ze, bezit sur, n'eo ket hepken eun henor evit Mari. Nann ! En eur gemeret anezan, ar Verc'hez gloriüs Vari e deus kemeret ivez ar garg da ziuall ha da zifen pephini ac'hanomp gant nerz ha teneridigez eur vamm. Aotrou person santel Arz a oa boazet da lavaret : « Ar Verc'hez Vari na c'hello diskuiza nemet goude ar varn ziveza; re he deus d'ober ganeomp ac'handi madelez Vari evit pephini ac'hanomp, evit an dud a zo bet araozomp hag evit an dud a deuo var hon leac'h betek fin ar bed.... »

Ervez kreden devot an Iliz Mari a zo etre Jezus hag an dud evit ma tremeno dre he daouarn an oll grasou a deu d'eomp digant Doue. Ar virionez-se a zo eas da velet e Lourd. Grasou Doue a gouez eno stankoc'h eget e leac'h all. Perak ? Dre m'e deus Mari choazet Lourd evit gueleit he bugale eus an douar.

Bezomp leun a fizianz e Providanz Doue ha goulennomp he skoazel dre Vari. Ma zigouez ganeomp chom hep kaout ar pez a c'houlennomp, sonjomp e tleomp goulenn dreist pep tra silvidigez hon ene ha goulennomp digant ar Verc'hez gloriüs Vari seveni evidomp ar bromesa great ganti da Vernadett : « Me a bromet d'eoc'h e vefot eurus, n'eo ket er bed-man mes er bed all. »

SKOUER

Paredigez Juliett Forêt.

E maner koz Villpint, e Sevrans-Livri (Seine-et-Oise) peder leo hanter diouz Pariz, ez eus eun hospital evit ar merc'hed yaouank klanv o skevent. Oc'h entent ouz ar paourkeas merc'hed yaouank-se ez eus leanezed eus urz Intron-Varia Wir Zikour. Bep bloaz, unan eus al leanezed-se ar vamm Mari-Albert a gas ganti da Lourd eur vandennadig eus he c'hlanvourezed hag avechou hini pe hini outo a vez pareet gant Mari konsevet heb pec'hed.

Eus a c'houec'h klanvourez kaset tri bloaz araok da Lourd eus hospital Villpint ne jome mui e buez nemet Juliett Forêt. Gueleit a reer mat dourn ar Brovidanz en he faredigez digouezet er bloavezh 1899.

Juliett, lakat etouez ar re a oa ar gwasas taget gant ar c'hlenved a c'hortoze ar maro, prest da blega da volontez Doue. Eun esperans goulskoude a jome ganti : « Ma c'hellfen, emezi, distroi da Lourd me 'zo sur e parefen ! »

Eun devez ma oa sonj Lourd en he fenn, Julienn a velas daou protestant o tont betek enni : eur medisin eus a Bariz hag e vreur. Ar medisin a ziskouezas kalz a vadelez en he c'henver, ar pezh a lakeas en he c'halon kalz anaoudegez vat evitan. Her gullet a reomp en eul lizer skrivet ganti eun neubeut devezioù goude d'eur Verchez Vari ! Ma ne vefen ket pareet e kavfen diés bras ; goulskoude ober a rafen a galon vat ar zakrifis eus va yec'hed hag eus va buez evit ma teuo d'ar relijion gatolik ar medisin protestant a zo bet o velet ac'hanon. »

Ar zakrifis-se a zo bet rekompanset. Intron Varia Lourd en deus selaouet oll bedennou ar plac'h yaouank devot.

Hep dale Julienn a yee da Lourd gant pelerinaj broadel Franz. E prosesion ar Zakramant, var blasen ar Rozera, pa dremene Jezus dirak he c'hravaz ar glanvourez yaouank a zante eur yec'hed burzudus oc'h en em zila en he c'horf a bez. Sevel a ree kerkent, pare mat eus ar c'hlenved skrijus en doa kaset anezi betek dor ar vered.

En eur glevet ar c'helou, ar medisin a skriva d'e dro : « Lammat a ra va c'halon o klevet ez eo bet pareet Julienn Forêt en eun doare burzudus, o klevet ivez he doa great ar zakrifis eus he buez evidomp ; fizianz am eus d'he gullet pa vezin distro da Bariz, evit he meuli hag he zrugarekât. »

Ar medisin-ze en deus great e veuiou e kouent an Tadou Redamp-toristed hag e vreur a zo breman katolik.

F. G.

Pedomp evit hon Anaon

Kemper. — An Otro Chaloni GADON, gwechall Superior ar C'hloerdi bras hag aboue 16 vloaz vikel vras an Eskopti, maro e 13 meurzh d'an oad a 82 vloaz.

N'am eus ket anaveet gwelloc'h belek », eme an Otro Duparc, Eskob a Kemper.

Sant-Briek. — An Otro Chaloni CARLUER, sekretour braz en Eskopti, maro e 14 meurzh d'an oad a 63 bloaz. Bet e oa kelenner e kloerdi bihan Landreger, hag e Kloerdi bras Sant-Briek.

An Otro Carluer oa karet gant an holl ; bean oa eur belek santel evel ma n'eus laret an Otro 'N Eskop. An Otro Carluer oe bet unan eus ar re Genta da rei e ano evit « *Kenteliou Sant Fransez.* »

Guitameze. — Mari OULHEN (*C'hoar Mari Jezus*) maro d'an 11 a viz C'houevrer 1927, goude 30 vloaz profesion en Trede Urz.

*

PEDENNOU GOULENNET

Lenneren Kristen, petit poë.

Hon misionerien Kabusined a Vreiz-Izel a zo gant 30 Gabusin all o labourat da ober kristenion eus an 12 000 000 banian e bro **Raipoutania** (Indoustan) Setu amañ o anevion
 An Tad Hippolyte, Eugen ar Gac eus Lezardre, Esk. Sant-Briek
 An Tad Sylvain, Eugen ar Sant, eus Drezeny, id.
 An Tad Reginald, Ian Roussel eus Lamball, id.
 An Tad Guy, Leandr ar Floch eus Bontreog, id.
 An Tad Fransez-Regis, Leon Mace eus Loscouet, id.
 An Breur Hilamon, Erwan ar Falher eus Ploubezn, id.
 An Tad Armand, Ernest Douarin, Superior eus Gwened.
 An Tad Charles, Alfred an Neouannic eus Plemeur, Esk. Gwened
 An Tad P. Matelin ar Ruvel eus an Orant, id.
 An Breur Veran, Tili ar Bounellec eus Loomene, id.
 An Tad Lucien, Ian Villen eus Naoned.
 An Tad Clodoald, Theophil Mace eus Herio, Esk. Naoned
 An Breur Philibert, Mauris Duteil eus Bouguennas, Esk. Naoned.

Dou misioner all c'hoaz eus hon bro a zo e **Constantinopl**
 An Tad Herve, Erwan Seyer eus Kamez, Esk. Sant-Briek, Superiour ar mision.
 An Tad Fusch, Ian ar Febyre eus Plemeur, Esk. Gwened.

Pedit ive evit :

Hon Tad Santel ar Pab, an Otronnez Eskibien, ar veleien, Urz Sant Fransez, Breimezon Breiz, Hor skolioù kristen, o mistri ha mesurezen, — Freret an « *Deskademie kristen* », Ploermel, Freret ar skolioù kristen, — Leanezet an Spered-Santel, Sant-Briek, — Leanezet Jezus, Kermaria, — Leanezet ar Fumnez (Sagessse), — Leanezet a Brovidans Doue, Crehen, Meur a relijion klav, — Disbronnec'h a bec her ouz Doue, — Meur a glanyour, — Meur a Rannabonkeniel, — Meur a zen yaouank hag a blac'h yaouank, — Emden yaouank o klask e stad a vuhe, — Patronaj, Landerne, — Emden diés da zibuna.

MISIONNOU — Pedit kalonek evit ar misionerion roet gant hon Tadou, an dougint fregez puih evit gloar Doue ha silvidigez an anaon.

E Ploermel (Eskopti-Kemper) eus 31 a Veurz d'an 17 a viz Ebrel, gant an Tadou Barnabe, Fulgence, Tugdual hag Yvon.

E Raipoutania (Eskopti-Kemper) eus 27 Ebrel d'an 15 a viz Mae gant ar memes re.

Krusenenn eus an Trede-Urz, evit kement-se holl, lavaret, mar eus 3 Ave Maria hag ar bedennou. — Hon Tad Sant Fransez, pedit evit hon

Levr neve e brezonek Gwened

LIVR PEDENNEU
OVEREN ha GOSPEREU

GROEIT

e latin hag e brehoneg

GET

EN DD. GUILLEVIC HA PRIELLEC

PRIZ :

Basane pleine, racinée jaune, <i>tranche jaspée</i>	15,50
Pleine toile noire, <i>tranche jaspée</i>	13, »
— — — <i>tranche rouge</i>	14, »
— — — <i>tranche dorée</i>	17,40
Mouton noir chagriné, <i>tranche dorée</i>	20,50
Chagrin noir, <i>tranche dorée</i>	24,75

E ti LAFOLYE Gwened.

Cum permissu Superiorum.

Le Gérant : G. LE BAYON.

Moullerez AR BAYON-ROGER, 13, Tachen Alsace-Lorraine, en Orian.

Bloaz kenta

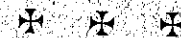
Miz Mae 1927

Niverenn 5

Ra vezo meulet Jezuz Krist !

Bepred.

Kenteliou Saint Fransez

Kelaouenn vizek gant Skeudennou

TAOLENN AR MIZ

Gouelioù ar miz.....	81
Saint Fransez e skol ar Grouadurien.....	83
Buhez Maze Talbot.....	86
Buhez Saint Fransez a Assis.....	88
Kelou eus ar Breuriezou.....	89
Bleuniou Saint Fransez.....	94
Sonjit ervat.....	95
Saint Ferdinand.....	98
Lourd, katekiz beo.....	100
Pedomp evit hon Anaon.....	100

Rédaction et Administration

P. Théodore ROUSSEL

F.M. Capucin

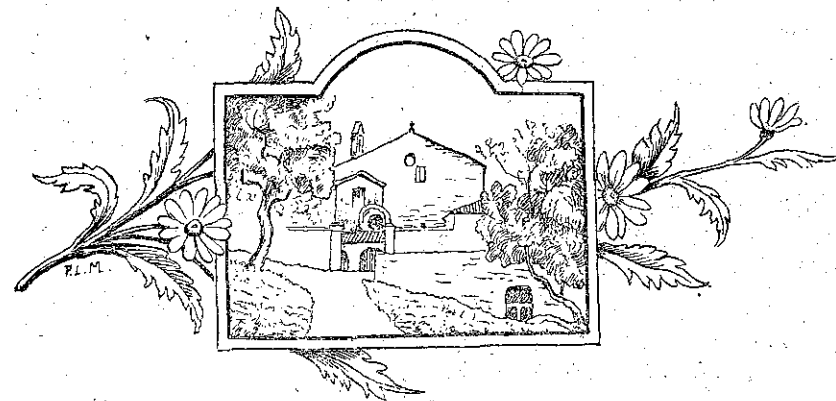
28, Avenue de la Marne, LORIENT

C/c. : 46.28 NANTES

Priz : daou skoued ar bloaz.

MIZ MAE

- 1 Sul *Eil sul goude Pask.* — S. Philipp ha S. Jakez, Ebestel.
DEN EÜRUS JULIAN, kovez. euz ar C'henta Urz.
DEN EÜRUS VIVALD, kovez. euz an Trede-Urz.
PLAC'H EÜRUS PETRONIL A DROVES, gwerc'hez euz an Eil Urz.
S. BRIEG, KENTA ESKOB S. Brieg.
 - 2 Lun S. Athanaz, kovez. ha Doktor.
 - 3 Meurz Gouel ar Groaz kavet.
 - 4 Merc'her GOUEL BRAS S. JOSEF, Patroun an Iliz katolik. — I.P.
DEN EÜRUS LADISLAS, kovez. euz ar C'henta Urz.
 - 5 Yaou DEN EÜRUS BENVENU A RECINETO, kovez. euz ar C'henta Urz.
 - 6 Gwener .. DEN EÜRUS BERTHELE PUCCI, kovez. euz ar C'henta Urz.
 - 7 Sadorn ... S. Stanislas, eskob ha merzer.
-
- 8 Sul *Trede sul goude Pask.*
 - 9 Lun S. Gregor a Nazians, Eskob, kovez. ha Doktor.
 - 10 Meurz S. Antonin, Eskob ha kovez.
 - 11 Merc'her .. GOUEL BELEGOU S. KORANTIN ha S. PÔL, eskibien ha kovez.
 - 12 Yaou S. Nere hag e gompagnunez, merzerien.
 - 13 Gwener .. S. PER REGALAT, kovez. euz ar C'henta Urz. — I.P.
S. Servez, Eskob.
 - 14 Sadorn ... Ofiz ar Werc'hez.
-
- 15 Sul *Pevare sul goude Pask.*
 - 16 Lun S. Ubald, kovez.
 - 17 Meurz S. PASKAL BAYLON, kovez. euz ar C'henta Urz. — I.P.
 - 18 Merc'her .. S. FELIX A GANTALIS, kapusin. — I.P.
 - 19 Yaou S. ERVOAN (pe Youen) kovez. euz an Trede-Urz.
Tud EÜRUS YAN HA PER merzerien ha THEOPHIL, kovez. euz
ar C'henta Urz. — PLAC'H EÜRUS HUMILIANA, intañvez euz
an Trede-Urz.
 - 20 Gwener .. S. BERNARDIN A SIENN, kovez. euz ar C'henta Urz. — I.P.
 - 21 Sadorn ... DEN EÜRUS KRISPIN A VITERB, kapusin. — I.P.
-
- 22 Sul *Pempet sul goude Pask.*
 - 23 Lun *Rogasionou.* — Ofiz an de.
S. YAN BADEZOUR ROSSI, kovez. euz ar C'henta Urz.
 - 24 Meurz *Rogasionou.* — Ofiz an de.
 - 25 Merc'her .. *Rogasionou.* — Gouel Dedi an Iliz vras a Asiz.
 - 26 Yaou YAOU AN ASANSTON pe Yaou-Bask. — A.J. — I.P.
 - 27 Gwener .. S. Bed, kovez. ha Doktor.
 - 28 Sadorn .. S. Augustin a Gantorbery, eskob ha kovez.
DEN EÜRUS HERCULAN, kovez. euz ar C'henta Urz.
-
- 29 Sul *Ar zul goude an Asanston.*
Tud EÜRUS RAIMOND HA STEFAN, merzerien euz ar C'henta
Urz.
 - 30 Lun SANTEZ JANN D'ARK, gwerc'hez euz an Trede-Urz.
S. FERDINAND roue, euz an Trede-Urz. — I.P.
 - 31 Meurz SANTEZ ANJELA MERISI, gwerc'hez euz an Trede-Urz. — I.P.
PLAC'H EÜRUS BAPTISTA VERANI, gwerc'hez euz an Eil Urz.

Sant Fransez e skol ar Grouadurien

Andante

Bet oun er skol, a la - va -

re Sant Fran - séz, Gand o - be - rou an Dou - e

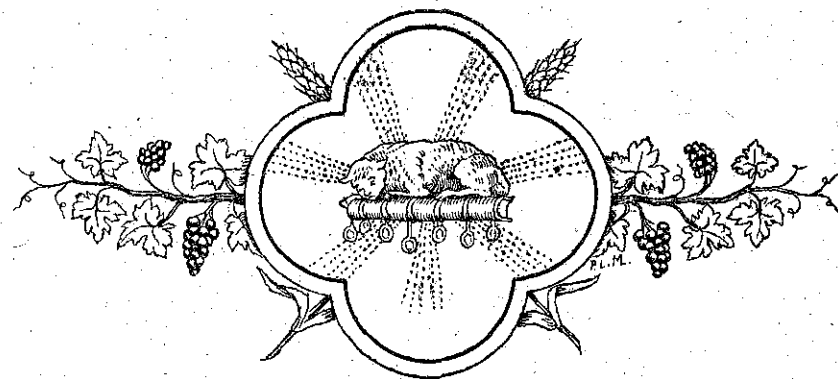
a ga - ran - tez; Hag en o yez e la - rent;

d'in hep di - han: meu - lit Dou - e, de - nig bi - han.

1. — Bet oun er skol, a lavare Sant Fransez,
Gand oberou an Doue a garantez,
Hag en o yez, e larent d'in hep dihan;
Meulit Doue, denig bihan !
2. — Gwelet em eus e bolz huel an nenvou,
Stered arc'hant o lintra vel mil goulou,
Hag en o yez, e larent d'in hep dihan :
Meulit Doue, denig bihan !
3. — Gwelet em eus alies al loar velen
Hag an heol tomm, ranter bras er sklerijen,
Hag en o yez, e larent d'in hep dihan :
Meulit Doue, denig bihan !
4. — Gwelet em eus, 'n'eur vale war ar meziou,
'Touez ar teot glaz, bleuniou koant a vilionou,
Hag en o yez, e larent d'in hep dihan :
Meulit Doue, denig bihan !

- 5.— Gwelet em eus stankennou doun ha tenval,
Menezioù sounn, o gern huel ha divral,
Hag en o yez, e larent d'in hep dihan :
Meulit Doue, denig bihan !
- 6.— Gwelet em eus ar c'haera perlezennoù :
Gliz ar mintin o krena war an deilhoul,
Hag en o yez, e larent d'in hep dihan :
Meulit Doue, denig bihan !
- 7.— Gwelet em eus dour bras ar mor eonennus,
Mil ha mil ster o redeg d'ezan founnus,
Hag en o yez, e larent d'in hep dihan :
Meulit Doue, denig bihan !
- 8.— Klevet em eus an avel foll o yudal,
Ar c'hurunou, a-zioc'h va fenn, o strakal,
Hag en o yez, e larent d'in hep dihan :
Meulit Doue, denig bihan !
- 9.— Klevet em eus tarzioù gwenn ar mor spontus
D'ar reier du o rei pokou strafuilhus,
Hag en o yez, e larent d'in hep dihan :
Meulit Doue, denig bihan !
- 10.— Klevet em eus mouez al labousedigou
O kana flour, var bord o neizouigou,
Hag en o yez, e larent d'in hep dihan :
Meulit Doue, denig bihan !
- 11.— Klevet em eus mouez ar c'hleier benniget
O son sklintin, en touriou dantelezet,
Hag en o yez, e larent d'in hep dihan :
Meulit Doue, denig bihan !
- 12.— Klevet em eus mouezig ar vugaligou
O c'hatouilhat war barlen o mammigou,
Hag en o yez, e larent d'in hep dihan :
Meulit Doue, denig bihan !
- 13.— Klevet a ran mouez ar Zent hag an Elez,
Er baradoz, o kana gant levenez,
Hag en o yez, e laront d'in hep dihan :
Meulit Doue, denig bihan !
- 14.— C'houi, tud difeiz, hag a zo dall ha bouar,
Klevit hirio mouez an nenv hag an douar :
En o zavar, e laront d'eoc'h heb paouez :
Meulit Doue, tudigou kez !

SEB.

Buhez Maze Talbot

Simiad (douger-sammou)

II PENNAD

Penaos e tremene e zervez. — Labour. — Pedennou. —
Petra oa gand e gamaraded.

Epad al lodenn vrasa eus e vuhez, Maze a zavas bep mintin da ziv' eur. Eur plankenn en doa evit gwele hag evit penn-wele eun tamm koad. Setu aze var betra e kouskas epad 14 vloaz leun. Epad an deiz e lakee eul liser var ar plankenn d'e guzat ouz daoulagad an dud. Epad an noz e kemere eun hanter-pallenn ha netra ken. Pa veze re yen epad ar goanv, e leze e c'hoar da lakat eur zac'h bennak var c'horre e hanter pallenn, met ne felle d'ezan kaout pallenn all ebet.

Eus diveur da beder eur e pede daoulinet var e wele, e zivrec'h e kroaz. Da beder eur e save, ha p'en deze en em gempennet, ec'h en em roe adarre d'ar bedenn beteg an oferenn. Epad ma voe oferenn da bemp eur e iliz ar Jezuisted, an oferenn-ze eo a glevas. Divezatoc'h, Maze a gendalc'has evelato da vont d'an iliz da bemp eur, hag e c'hortoze er mēz ma vije digoret an nor, vardro pemp eur hanter. Pe vras pe fall e vije an amzer, e c'hortoze var e zaoulin e kichen ar glouedenn-houarn (1).

Eno, var ar maen, e tiskuize var e zaoulin noaz. Ato hag e pep lec'h e pede var e zaoulin, hag e zaoulin noaz. Evit gellout ober ar binijenn-ze hep rei da c'houzout d'an dud, en doa grēt eur faout en e vragez a-zioc'h an daoulin; e vantel a guze ar faout-se, hag evelse an dud ne anavezent ket e dro-ijin.

Kerkent ha ma veze digoret dor an iliz, e taouline var an treuzou, hag e poke d'an douar gant doujans, hag e kerze betek dirag an aoter vras. M'en deze amzer awalc'h araog an oferenn, e rae hent ar Groaz var e zaoulin noaz ato, var e zaoulin kuzet gand e vantel.

(1) En Irland em 'an ar c'hiz evelse da zaoulina e kichen dor an iliz, da bokat d'an nor. Er broiou a feiz e weler ive traou hēvel : er Spagn, e Breiz, e Lourd.

Epad an oferenn, e gorf ato sounn, Maze a jome daoulinet, zoken epad an Aviel ; n'en deze levr ebet, met pedi a rae, e zaoulagad troet ouz an douar. Epad an oferenn e kommunie, ha goude fin an oferenn ne jome ket pell mui en iliz. Mont a rae er mêz, ne zelle nag a zehou nag a gleiz, met eün e kerze gand e hent. Netra ennan ne c'helle skei daoulagad an dud nemet e stumm, e zoare santel.

Digouezet en e di, e tomme ar chokolat pourchaset gand e c'hoar en deiz araok ; eun tammig bara a zebre gand ar chokolat, hag ez ae neuze d'e labour, en eur ober vardro eun hanter-eur vale.

M'en deze amzer awalc'h, ez ae, en eur dremen, en iliz, d'ober eur bedennig, met ne jome ket pell. Daou eveziad (karget da doler evez var al labourerien), a anavezaz Talbot epad ouspenn 30 vloaz, a lavar n'en em gave morse re zivezat. Eur vech hepken oa digouezet goude m'oa komanset al labour : n'en doa ket klevet ar c'harr o tont er porz, hag oa chomet re bell er c'hardi el lec'h m'oa boazet d'en em denna da bedi epad ma veze ehan.

Ne zistroe ket d'ar gêr da eur ar prejou, hag e tremene an darn vrasa eus an amzer-ze o lavaret pedennou. Ne zigasas morse netra da zebri, keit ha ma voe yac'h ; goude e glenved, e tigasas gantan eun tammig bara, a zebre epad ma veze ar re all gand o merenn. E gamaraded a ginnige d'ezan meur a vech lod eus o boued ; kemeret a rae eun tammig, gand aon ne vije anavezet e yun striz.

P'en deze anaoudegez awalc'h eus an dud, e konte d'ezo epad an ehan istoriou tennet eus buhez ar Zent. E gamaraded o deze plijadur. Maze a gonte brao an traou. Doue e veze ato a-zioc'h e spered, ne c'helle komz nemet eus Doue.

Eun deiz e komze gand unan eus e vistri divarbenn an doare d'ober vad da eneou an dud. Difenn a reas e veno, e zoare da varn gant kement a nerz ma voe souezet an eveziad, hag heman a rebechas d'ezan beza bet re hardis e kenver eur mestr. En em guitat a rajont hep lavaret muioc'h. Eun dervez pe zaou da c'houde, Maze a zeuas da gaout e vestr : Hor Zalver, emezan, en doa lavaret d'ezan e tlie goulenn pardon, hag e teue da c'hou lenn pardon.

Eun nebeut bloavezioù a zo, an dud a labour e gant Talbot a oa boazet da doui ! Talbot bep tro a rae rebechoù kalet d'ar re a doue, ha goude e labour ec'h en em denne en e gardi betek ma teue eur c'harr all, hag e kinnige da Zoue e bedennou evid ar gwall-gomzou en doa klevet. Ma wele unan eus e gamaraded o chom hep lavaret komzou fall, met o c'hoarzin en eur glevet ar re all, Maze her galve en eur c'horn tro bennak da fin an dervez, hag a roe d'ezan da gompren ne dlle ket evelse kemeret plijadur o klevet leou-douet. Antronoz e tigase eul levr santel bennak d'an den yaouank en doa gourdrouzet en derc'hent.

Al labourerien da genta a glaske goapât Talbot, met buan e voe skoet o spered gand e nerz-kalon hag e lealded, gand e zantelezh, ha dizale ne voe mui klevet o toui er porz ma labour e ennan.

Maze a oa eun den eün, gwirion gand e gamaraded hag e vistri. An dourn a roe d'e gamaraded d'o zikour da wellât o stad hag

e lavare heb aon e veno divarbenn deveriou ha gwirion ar vistri hag al labourerien (1).

Pa veze freuz gand al labourerien, p'en em vodent evit gwelet petra d'ober, Maze a roe peoc'h ; plega a rae d'ar pez a veze bet kavet mat gand an darn vrasa, met n'ez ae morse d'ober trouz ha ne c'houlenne ket beza paet evid amzer ar « *grev* », an ehan-labour. Pa veze kinniget d'ezan arc'hant evid an amzer-ze, her c'hemere, met ne grede ket oa arc'hant dleet.

Just ha leal a c'hoantae beza ato hag aon en doa da vankout var ar poent-se e kenver e vistri hag e gamaraded.

Avechou e veze eur vag da ziskarga buan evit ma c'helfe mont eus ar porz gand ar mare. An dud neuze a labour e tu all d'an eur, hag o deze vardro dek real ouspenn o fae.

Eur vech, goude eun hevelep labour, an tenzorier a welas n'oa ket deuet Maze da gerc'hat e bae. Antronoz e c'houlennas outan perak. Maze a lavaras e kave dies kemeret an arc'hant-se ; meur a vech o deze, epad ar zizun, pennadou ehan ; ha n'oa ket just, pa veze ret, labourat eun nebeut euriou muioc'h ?

Ar mestr a roas da gompren d'ezan ne c'helle ket direnka e gontchou evid eun den hepken, hag a roas d'ezan dek real. Maze, evelato, a gendalc'has d'ober evel araok : ne c'houlennas morse gwennege ebet evid al labour a rae goude an eur, hag ar mestr a rankas kas d'ezan e bae.

An dra-ze a ziskouez pegement e prize ar justis hag al lealded. Gwir en doa da veza paet evid eul labour grêt goude an eur, met gand aon n'en dije ket gounezet mat awalc'h e bae evid e holl zervezioù labour, en defe gant joa grêt eun eur bennak evid netra.

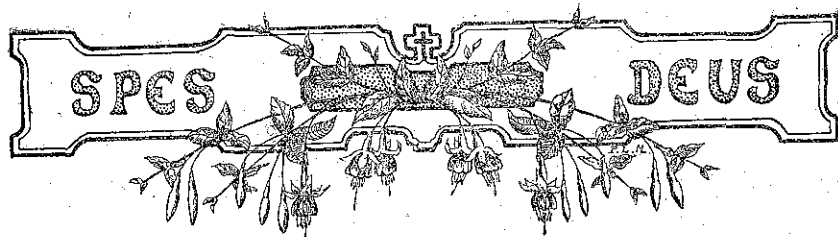
O kuitat e labour da bemp eur hanter, Maze a zistroe d'e gambr hag a gave e bred aozet gand e c'hoar. O vont en e gambr, e tenne e vantel, e poke d'ar groaz hag e kemere e bred, daoulinet e kichen an daol. P'en deze echu, e c'hoar a renke e gambr hag hen leze e-unan. Ne zave ket. Kregi a rae kerkent en e bedennou a gendalc'he betek dek eur hanter, ha neuze ez ae erfin da gousket.

J.U.

(1) Eul « *Labourman* » oa, da lavaret eo e klaske reizha mat stad al labourerien. Gwelet a rae ne veze ket atao roet d'al labourer ar pez en doa gwir da gaout hag ec'h en em lakee a-du gand e gamaraded, met morse ne reas d'e vistri eun dra ha ne vije ket just, leal.

Ha pa vijec'h krenv evel Samson,
Skiantet bras evel Salomon,
Pinvidig mor evel Krezus,
Ma n'o peus karantez Jezus,
Ne gredit ket beza eürus.

SEB.

Buez Sant Fransez a Assis

PENNAD KENTA

HE YAOUANKIZ ER BED

8.— Lez kaer ha soudarded.

Doue, kountant euz he zervicher abalamour ma oa koulz da ober evel ma oa da lavaret, her sklerijennas en noz varlerc'h. Guelet a reas, dre he huvre, eul lez kaer ha pinvidig, leun a armou gant eur groaz varnho. « Evit piou an armou hag ar maner kaer-ze ? » a c'houlennas Fransez kerkent.

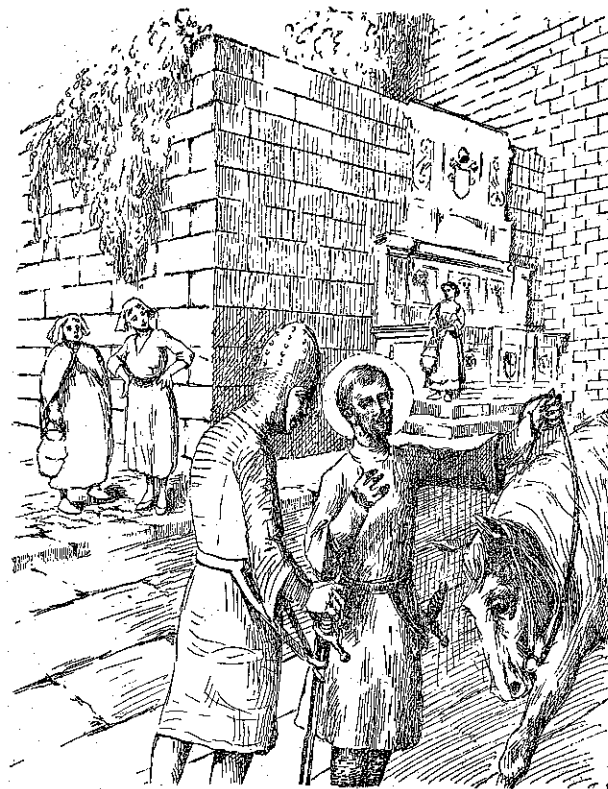
— « Evidot hag evit da zoudarded, » eme eur vouez.

Da c'houlou deiz, pa zavas an den yaouank, e teuas da zoni d'ezhan euz he huvre, ha divar neuze, he spered a nije heb ehan varzu ar zoudarded a dlie ren var an dachen.

Sant Fransez, var warc'h, o vont d'ar brezel gand Ian a Vrienn

Pa glevas hano euz eun dijentil hag e dlie mont euz Assis da zikour soudarded ar Pab en eur brezel er C'hresdeiz euz an Itali, Fransez a zonjas e oa galvet gant Doue da vont da heul an dijentil, setu ma prenas dioc'htu eun harnez brezel euz ar re binvidika. Mont a reas en hent, guisket evel eur prins, ha lavaret a reas : « Gounit a rin eur renk huel. Pa gouskas e Spolet, eun daouzek leo benag dious Assis, e klevas ar memez mouez en doa klevet dija, oc'h he c'hervel adarre dre he hano : « Fransez, pehini anezho ho daou a c'hel ober ar muia a vad, pe ar mestr pe ar mevel, ar pinvidig pe ar paour ? — Ar mestr pinvidig, eme ar zant. — Perak 'ta neuze, e zilezes-te Doue, a zo ar mestr ha pinvidig, evit redet varlerc'h an den, a zo ar zervicher hag ar paour ? — Aotrou, eme neuze Fransez, petra fell d'eoc'h e rafen ? — Kea var da giz, eme ar vouez, distro d'az kear, eno e vezo diskleriet d'id ar pezh ec'h eus da ober, rak an traou ez peus guelet a zell ouz an ene. »

War leuren kear Asiz, Sant Fransez a ro e varc'h d'eur marc'hek paour

9. — Koan ziveza. Da Zoue.

Kerkent ha ma c'houlouas an deiz, an den yaouank a lavaras kenavezo d'he genvroiz, souezet ganthan, hag a deuas var he giz, evit senti ouz mouez an Aotrou Doue. En Assis, he vignouned a

dridas ho c'halon p'her gueljoint : « Bez' e vezi, emezho, hor rener adarre, evel m'out bet beteghen. » O fedi a reas da zont oll d'eur goan vras a rofe d'ezho, evit kaout plijadur asambles, eur vech all c'hoaz.

Ar goan a oue pinvidig bras, ar baotred yaouank a c'hoarze hag a varvaille, Fransez a zonje. Poania a reas da veza laouen, mes ne c'hoarze mui a greiz kalon, evel guechall.

Achu koan, ar yaouankizou a yeas d'ober eun dro dre gear, o veuli mab Per Bernardone; hen a yea var ho lerc'h, mes padal e choumas a zav, he spered kollet e Doue. Pegen dudius e oue ar mare-ze evithan !

He vignouned, p'her gueljoint evel sounnet e kreiz ar ru, a deuas var he dro, hag a oue nec'het da genta : kollet en doa he liou flamm. Dont a reas dizale ennhan he unan, setu ma c'houlennas ar re all diganthan en eur c'hoapât eun tamik : « E pe leac'h, da viana, e oa nijet da spered ? Daoust ha sonj e poa mont gant eur vero'h benag ? — Ia, emezhan, gant eur vouez stard ha seder, er zonz emañ kemeret da bried ar binvidika, an noplâ, ar gaera a zo bet biskoaz ! »

Fransez a zonje er baourentez, a zo bet pried Hor Salver hed he vuez, betek he varo var ar groaz, ha pa c'hoarzas d'ezhan he vignonned, ne lavaras mui ger. Entent a rea breman, sklerijennet gant Doue, pegen didalvez e oa bet he vuez betek neuze, hag en doa disprizans evithan he unan.

F. M.

Kelou eus ar Breuriezou

Guipavas. — C'hoarezet Trede Urz Sant Fransez o deus bet eur retred a dri devez, (10-13 Meurz) prezeget gant an Tad Barnabe. N'eus nemet meuleudi da rei d'ezo, evit ar boan a gemeront d'ober labour Doue er barrez, dreist peb tra, dre o skuer vat. Kompren a reont muioc'h mui pegen kaer eo heuilh hor Zalver J.-K., var roudou Sant Fransez. Yaouank c'hoaz, ar vreuriez a zo dija niverus : ouspenn kant a vo enn 'hi, arok pell.

Eleksionou zo bet gret, ha Mari Dilasser zo bet hanvet adarre da zuperoiez.

Boulvriak. — Aman, an Trede-Urz voe bet savet, e dizoc'h ar mision bras roet er bloaz 1920, gant Tadou Kapusinet. An Tad Fulgence zo bet o welet ar c'hoarezet, d'an 28 a viz C'houevrer diveza. Bolonte vat zo en o zouez, hag o niver, a dra zur, ne rei nemet kreski ; rak an Otrou person, petra bennag m'en em gav e penn eur barrez vras, n'ankoua ket bugale Sant Fransez : bep miz e ro d'ezo kenteliou santel, e chapel Sant Briak.

Gondelin. — An Trede-Urz, e Goudelin, a zo e gwirione benniget gant Doue : Diou eus ar c'hoarezet a zo aet da leanezet, hag, ar pep a zo kaeroc'h c'hoaz, ar beleg yaouank, a rene ar Vreuriez, a zo aet da vanac'h e Urz ar C'hapusinet.

Doue da venniga muioc'h- mui breuriez Itron Varia an Enez !

Bleuniou Sant Fransez

IV^{et} Pennad

Setu aman penôs eun ael,
Deut eus an Nerc'h a denn-askell
E kouent traonienn Spoleta,
A-berz Doue da zouara,
Gant ar penn-rener Elias
Eur gaozeadenn a reas;
Ha penôs distoket gantan

E laras kenavo d'ezan,
Evit monet ac'hane, pell,
War hent Sant Jakez Kompostell,
'Lec'h ma n'em gavas gant Bernez
Ha ma tisklêrias d'heman fréz
Penôs ar rener Elias,
Ken reut d'ezan, hen distokas.

Yaouankik c'hoaz an Urz, nebeut a dud ennan,
Na kouent ebet d'e da c'hallout n'em vodan,
Sant Fransez c'hoanteas mont beteg ar Galis
Da welout Sant Jakez, da bedi 'n e iliz.
Eun nebeut kenvreudeur, en e birc'hinerez
A yeas d'hen ambroug, hag en o zouez Bernez.
E oant 'ta gant o hent, hag ar Sant n'em gavet
Gant eur paourkaez klanvour, eun drue hen gwelet.
« Ne glevit ket, Bernez, setu ma gourc'hemenn :
« War dro ar c'hlanvour man, chomfet aman laouen. »
En eur souba e benn, Bernez a zaoulinas;
Da urz e dad santel, gant doujanz a blegas.
Manet e unanik, ar re all gant o c'hent,
Laret o c'henavo, a yeas holl kerkent;
Hag e kêr Sant Jakez, int arru a-gevred
E tremenjont an noz, en iliz venniget,

Epad ma oant eno, o pedi gant kalon,
 Doue roas da c'hoût da Fransez, e vignon,
 E renkje 'n'em lakât da zével kouëntchou,
 Eun tamm dre-holl er bed, war ar maez, er c'hêriou.
 E Urz, e gwirione a dlee 'n'em astenn,
 Menec'h a-vern ennan, 'vel ar mez en dervenn.
 Kuit da droidellat, Fransez 'gavas an tu,
 Da zével dre eno eun tamm kouent dioustu.
 Achu d'e weladenn, e tiszroe d'ar gêr,
 Dre an hevelep hent ma tiskennas e kêr,
 P'arruas gant Bernêz, 'n e gichen e glanvour,
 Yac'h, sers mat en e-zav, 'vel eur pesk en e zour.
 « Da vla e vo ho trô, Bernez, ô ma breur kaez
 Da vont da bardonan, betek kêr Sant Jakez
 « Hennez a vo ho kopr. En hent ez an brema
 « Da dremen eur pennad, e traonienn Spoleta. » —
 En draoniennig didrouz 'lec'h ma veve Fransez,
 Pell diouz safar ar bed, e-kreiz al levenez,
 Maze hag Elias, hag o holl genvreudeur,
 Ouz o zad ker karet, na dostaent nemeur,
 Pa vije o pedi, distag diouz ar bed-man,
 Penn ouz penn gant Doue, gant aon d'e drubuilhan,
 O doujanz evitan, kerkouls o c'harante
 Ne devoa ket o far, neblec'h e gwirione;
 Rak ne oant ket hep goût penôs 'n e bedennoù
 Doue da gomz-outan 'deue eus an Nenvou,
 Da gomz ouz e vignon ha da zizoloï
 D'ezan eur bern treou kaer, ouspenn eun neventi.

Sant Fransez, eun devez, oa o pedi, er c'hoad
 Setu eun den yaouank, da welout, hegarat,
 Gwisket e beajour, graet gantan kalz a hent,
 O n'em gaout a greiz-holl, e toull dor ar gouent.
 Hag hen da skei, da skei, a daoliou dorn serret,
 Ya, e-pad pell amzer, ma chomas holl manet,
 Manet gant ar spouron, menec'h ar manati
 O klevout war an nor, kement all a dourni.
 Maze, hast kaer warnan a redas a veg-troad,
 Hag en eur digeri : « Glevit ket, ma den mât !
 « Eus pelec'h e teuit ? D'ho stumm da c'houll digor,
 « N'hoc'h ket eus ar vro-man, nan, nann, war ma enor. » —
 — « Penôs 'ta 'dlee skei, lavarit d'in dioustu,
 « Eme an divrôad, penôs, 'vit kaout repu ? » —
 — « Taer gwech e ve skôet; taer gwech, 'laras Maze
 « 'N eur lezel 'tre bep taol, eur pennadik dale.
 « E c'hortozer, neuze, ken ma teu ar porjer,
 « Peurdibunet gantan e damm *Pater noster*.
 « Ha da zont, ma tilerc'h, dao d'ezi c'hoaz neuze,
 « War an nor, dous ha brao, e skôer adarre. » —
 — « 'M eus ket amzer da goll, eme an divrôad.
 « Hag em eus skôet krenv, da veza klevet mât.
 « Ma beaj a zo hir, an hent a zo diaes,
 « Me a zo deut aman, evit komz ouz Fransez.

« Er c'hoad eman breman, gant Doue, e bedenn.
 « Hen abuzi, dre-ze, o na c'houllfen biken.
 « Bezit 'ta 'n han Doue, bezit ar vadelez
 « Da c'hervel Elias, Elias ho preur kaez,
 « Eun den a skiant bras, hag a zoare, herve,
 « Da gaozeal gantan, laouen ma vefe. » —
 Maze 'yeas dustu, da larout d'Elias :
 « Eun estranjour, aman, d'ho kwelout 'n eus c'hoant bras. » —
 Heman, e benn e gouez, na c'houllas ket senti,
 Ha setu krog Maze, krog da n'em dregasi.
 Nec'het bras, a dra sur, 'vel Pêr gant e bec'hed,
 Da be sant n'em westlan, ar paour ne ouie ket.
 « Ma laran; n'all ket dont, e vo gaou a larin;
 « Ha ma laran : ne fell, rei skouer fall a c'hallin. »
 Epad ma rodelle an treou-ze 'n e spered,
 An estranjour er maez war an treuziou chomet
 E oa e holl skiant, o vonet digantan;
 Hag hen da skei ken gwas, ma skoas da gentan.
 Maze 'dizro buan, hag a lar krak-ha-krenn :
 « A zo brao, pôtr yaouank ! Terri ma gourc'hemenn ? » —
 — « Elias, me oar mât, ne fell ket d'ezan dont,
 « Eme an estranjour, n'hoc'h eus ken nemet mont
 « Da larout da Fransez, e renkan komz gantan;
 « Gant e bedenn, er c'hoad, eman, c'houi oar, breman,
 « Ha gant aon e teufe, evidon d'he berrât.
 « Ra digaso d'am c'haout, Breur Elias, timat. » —
 Maze 'sentas dioustu, hag hen da gaout ar sant,
 D'ober e gefridi, kuit da gaout nec'hamant.
 Fransez, war e zaoulin, 'lare e bedennoù,
 E zaoulagad troët e-treze an Nenvou.
 Ha piou an divrôad d'ar manati deuet ?
 Eun ael en den gwisket, gant Doue degaset.
 Kuit da sevel 'n e zav, diwar an douar yen,
 Lec'h ma oa gant Doue ken troët 'n e bedenn,
 Sant Fransez d'e genvreur na rannas 'met eur ger :
 « Maze, ma breur bihan, dizroït prim d'ar gêr;
 Larit da Elias, herve ma dle senti,
 Monet, hag hep dale 'n toull dor ar manati;
 An estranjour gantan 'n deus ezom d'ober kaoz,
 Allo ! mât eo 'vel-se, me ro d'ec'h ma bennoz. » —
 — « Oa ket da larout nann; hag Elias dioustu
 A mont da doull an nor, droug ennan, e benn du.
 Hag en eur digeri, 'n eun taol ken a zone :
 « Ac'hanta ! pôtr yaouank ! petra 'glasket 'vel-se ? » —
 — « Diwallit mat, ma breur, eme an divrôad,
 « E teufe ar gounnar, eun tamm re d'ho gouesât;
 « Ganti e ve dallet, ken aezet, an ine,
 « Ma n'all ken goût pelec'h e ve ar wirione. » —
 — « Lavarit, neuze ta, 'me Elias, e berv
 « Petra fell d'ec'h 'rafen ? Vo kef marvat re c'houerv ? »
 — « Ac'hanta, ma breur ker, ar re 'fell d'e pleustri
 « Lezenn an Aviel, ha n'allont ket dibri

« Ar pezh 've war an daol, da brejan degaset,
 « Herve m'en deus Jezus, e-unan disklêriet ?
 « Ha piou, lavarit d'in, ma drofe en e benn,
 « A c'hallfe, hep pec'hed, ahendall gourc'hemenn ? » —
 Elias, gourd d'ezan : « Kouls ha c'houi, me 'oar-ze !
 « 'Meus mann da larout d'ec'h, it arôk da vale ! » —
 — « Ya ! ya ! 'me egile, met dont a rin a-benn
 « Da ziluian war ze arôk d'ec'h ar gudenn ». —
 Dirag eur seurt komzou, fuloret Elias,
 E sachas, krenv, an nor, ha war e c'hiz 'deuas.
 En e gamprig didrouz, eun tamm torret d'ezan,
 Elias a chomas, neuze, da brederian.
 Ar pezh 'oa tremenet, a boanie e spered ;
 Goût petra da respont, ne oa ket tra aezet.
 Ar pôtr a oa nec'het : penôs kaout sklêrijenn
 Da zibuni ervat, war he c'hed e gudenn !
 Elias, klevit mat, Elias 'oa neuze
 'Vel eil-rener, karget, da ren an Urz neve
 Hag elec'h derc'hel kont, hag eus an Avel,
 Hag eus lezenn e Urz, ganti 'yeas re bell.
 Anezan e unan, setu, e gwirione,
 Ouz an holl genvreudeur, Elias o tifenn
 Dibri tamm kig ebet, hed ar bla, penn-da-benn.
 Ha gant e veajour, Elias tapet ber
 Na gave ket dioustu.... ar respont da ober.
 Nec'het 'ta ar paourkaez, ne oa ket 'vit lemel
 Diwar e damm spered, komzou ken leun a boell,
 Komzou eur pôtr yaouank ken divalc'h (1), da welet
 Ha 'vid o disklêrian, herve, gwelloc'h tuet.
 'Trezek dor ar gouent, Elias 'n eur redad
 A yeas, bec'h warnan, warlerc'h an divroad.
 Met, ne oa ken eno ; ha da belec'h 'oa aët ?
 Gant ourgouilh ar manac'h, e oa bet ken feuket (2).
 Ma kavas, 'oa eur vez, 'vid eun den ken diboell
 Beza degemeret da ziviz gant eun ael.
 Gant Doue, e unan, Fransez sklêrijennet
 War ar pezh a oa bet gant e vreur tremenet,
 Peurachu d'e beden, a tizroas d'ar gêr,
 Ha da gaout Elias, a yeas gant herrder,
 Evit rebech d'ezan, ar pezh en devoa graet.
 D'ar paourkaez estranjour d'ar menati deuet.
 « Graet hoc'h eus, Elias, klevit, eur pec'hed bras.
 « Perak beza ken rust, ha da betra argas,
 « Argas eun ael Doue, degaset en hon zi
 « Eus lein ar baradoz 'vid hon sklêrijenni ?
 « Elias, ma breur ker, aon 'm eus, ken a grenan
 « E teufe hoc'h ourgouilh, siouaz, d'ho kastian
 « E teufe an Ankou d'ho kas gantan, kent pell,
 « Ermaez hon Urz santel, 'vel eun diaoul, da vervel. »

(1) Divalc'h : humble, modeste,
 (2) Feuket : rebuté,

Fransez, lemm e lagad, er pellder a lenne ;
 Rak ne oa ken manac'h, Elias, pa varve.
 D'an devez, ha zoken, d'an eur ma kuitaas
 Toull dor ar manati, ken rog da Elias,
 Gwisket evel ma oa, e beajour dre ze,
 Da Vernez a-greiz holl, an ael 'n em diskoueze,
 Pad ma oa azezet, war ribl eur ster, skuiz faez
 En eur dizrei d'ar gêr eus Iliz Sant Jakez.
 « Penôs, man kont ganec'h ! Ha c'houi yac'h, ha sers kâer ? »
 « Peuc'h Doue da veza ganec'h, ô ma breur ker ! »
 Vel-se 'komzas an ael, ouz Bernez souezet
 Dirag eun estranjour, ken kaer all da welet,
 A gomze yez e vro, ha ken karantezus,
 Ma c'houlennas outan, Bernez, ken difaeus (1)
 « Eus pelec'h e teuet, lavarit d'in, mabig ? » —
 — « Eus manati Fransez, eme an ael, dousik.
 « E sell a oan d'ober, eun tammik kaoz gantan,
 « Met ne oa ket er gêr ; gant Doue a unan,
 « E n'em gave er c'hoad, er c'hoad gant e bedenn ;
 « Ha mont d'hen egazi, nann, c'houi oar, na c'houlenn.
 « Maze hag Elias, war eun dro, ha Jily,
 « A zo breman, eno, gant Sant Fransez, o zri.
 « Gant Maze 'm eus desket ar stumm da c'houll digor,
 « Vit beza arru mat, kaout repu, gant enor.
 « D'ar pezh a c'houlennis digantan, Elias
 « Skouarn vouzar gant fae, da gentan a reas.
 « Deut eun tamm keuz d'ezan, e klaskas goude ze
 « Ober eur gaoz ganin, met divezat, kalz re.
 « Breman, neuze, Bernez, ha c'houi 'larfe d'in sklêr » —
 « Perag ne fell ket d'ec'h, treizan, aman ar stêr ? » —
 « Ar ster a zo rê dôn, d'in da welet, aotrou,
 « Hag e c'hallfen beza beuzet, kuit a ardou. » —
 — « Ac'hanta, 'me an ael, hon daou ni 'yelo 'ta,
 « Hag e krogas 'n e zorn, hag evel larout ya
 « Ken skanv hag eur blouzenn, en tu-all d'ar stêr vras,
 « Evel hep goût d'ezan, Bernez a n'em gavas.
 Anat d'ezan da c'hoût penôs e oa eun ael,
 E laras gant doujan, laouen, a vouez uhel :
 « Aelig ar Baradoz, gant Doue benniget
 « Lavarit d'in, mar plij, hoc'h ano gant reizded (2) » —
 — « Ma ano, 'me an ael ! Petra c'houlennet c'houi ?
 « Ma ano 'zo dispar, evel-tan 'n eus hini. »
 Hag e yeas arôk, an ael, evel eun tenn.
 Frealzet e galon da Vernez penn-da-benn,
 Kement, ken a dride, ha gantan paeadra
 Da gaout, 'pad e veaj, ha levez, ha joa,
 E siellas raktal, start mat, en e spered
 An de, an eur ma oa deut an ael d'e welet.

(1) Ken difaeus : bien simplement.
 (2) Gant reizded : en vérité

P'an arruas er gêr, distro eus Sant Jakez
Er gouent, 'lec'h ma oa, gant e dri vreur, Fransez,
E tisklêrias d'e holl, 'n'eur gaer a gontadenn,
Gant ar brasan evez, istor e weladenn.
'Oa ket da larout nann, hennez 'oa an hini
A oa deut, eun devez, beteg ar manati,
Anat, 'oa bet gwelet, d'an hevelep mare.
Gant daou genvreur Fransez, ha gant Bernez ive.

P.J.

Sonjit ervat

War ar pedervet eurusted eus an Aviel

I. — Sonjit ervat : dre ar c'homzou-ma : « Eurus ar re o deus naoun ha sec'het eus ar zantelez, rag m'ho dezo o goalc'h », hor Zalver a zesk d'eomp gant pe seurt aket e tleomp klask ar vertuz hag ar zantelez. Eurus an dud o c'hask rag diskouez a reont anaout talvoudegez gwirion an traou, o klask dreist peb tra all, ar vertuz a zo gwir eurusted ar vuez.

Karet ar zantelez a zo eur merk a zilvidigez, ha din int a druez an dud n'he c'haront ket. Ra zeui bemdez ar c'hoant-ze da greski en ho kalon. An den hen deus ar zantelez a c'hell beza dibreder gant holl draou an douar, rag beza hen deus kement a c'hell da c'hoantât a vella.

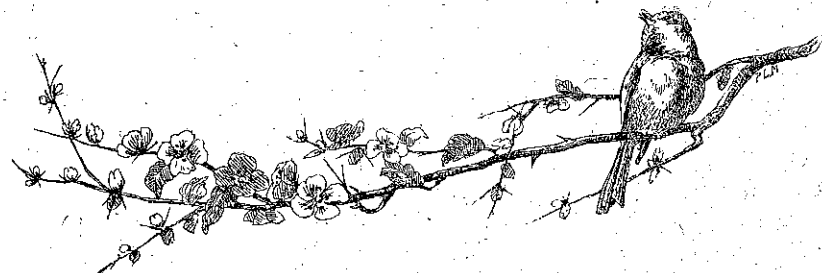
II. — Sonjit ervat pegen krenv e tle beza ar c'hoant da veza santel, p'eo gwir hor Zalver e-unan eo a lavar e tle beza evel an naoun hag ar sec'het. Ar c'hoant-ze a dle, ouspenn, beza paduz, na dle morse mervel ha war an douar netra na dle gellout e zerri. Seulwi e sonjoc'h e Doue, ha seulvuic'h e tle kreski ho c'hoant da veza santel. Evit gellout kaout ar zantelez netra war an douar-ma na dle ober aoun d'eomp.

M'ar d'oc'h lezireg ha kisidig ous ar boan n'oc'h eus ket an naoun hag ar sec'het a gomz anezo hor Zalver. Neuze n'e velit ket mat, pegen kaer tra eo ar vertuz ha pegen ret eo d'eomp e c'haout.

III. — Sonjit pegen eurust eo an hini hen deus kement a c'hoanta. Ma c'hoantaît ar zantelez, m'ho peus naoun ha sec'het eus ar vertuz, hor Zalver, hen lavaret hen deus, o roio d'eoc'h. Eaz eo gwelit, ar zantelez a zo eun dra etre Doue hag an den. D'an den e c'hoanta, Doue e ro.

Perag n'oc'h ket santel ? Abalamour ma c'hoantaît traou didalvez, na c'hellit da gaout, ha na c'hoantaît ket ar pezh a rofe Doue deoc'h ma karfec'h o goulenn digantañ.

G. S.

An 30 a viz Mae

SANT FERDINAND

ROUE KASTILH ER SPAGN
eus an Drivet-Urz (1200-1252)

Sant Ferdinand a zo bet eur Roue brezellour. Ar brezel ! Setu aze eur gir hag a laka, dreist-holl en de hirie, sperejou an dud da bennfollan. Poblou o tagan an eil eben, ha tud en em lac'han etrede ! Hag-en kement-se n'ê ket spontus ?

Ya, en gwirione, ar brezel a zo eur walen euzus hag a dleer pellât anei ar muian ma c'haller. Rag ar bed holl a hirvoud warlerc'h ar peuc'h. Met ar peuc'h na n'all ren e-touez an dud nemet diazeet e vefe war doujans ha karante Doue. Pet gwej n'hoc'h eus ket klevet laret : an dud holl a zo breudeur. Hag alies ar c'homzou-ze a goue diwar muzellou pe diwar pluen kozeourien pe skrivagnerien ha na gredont ken en Doue. Paour kez tud ! ma teufent an disteran tamm d'en em zonzal ! Breudeur n'allont bean breudeur nemet dre m'o deus ar memes Tad, ha Tad an holl dud ac'h ê an hini a zo en nenv ! Neuze, eta, ma n'anveont ken o Zad a zo en nenv, piou ha petra a lakao hag a dalc'ho etre an dud ar Vreudeuriez ? Nac'han Doue, e gwirione, a zo disklerian na n'ouller ken eus an dud evel breudeur, rak, pa n'allor ken laret « Doue evit an holl », na chom ken en doare-bevan an dud nemet « peb hini evitan e-unan ». Met pa ve peb hini o klask skrapat d'e gât, ne ve ket pell tabud ha kann o sevel. Doue, a dra zur, a bermet brezellou e-touez an dud evel eur walen-gastiz evit digas d'ê da zonzj o deus er Baradoz eun Tad gwirion, mammen ar peuc'h hag ar garante.

Adoromp eta hon Zad a zo en nenv ha karomp ar peuc'h, pegwir Doue ac'h ê Doue ar peuc'h ha pegwir ive ar peuc'h hag al levezne a vo hon lod epad an eternite.

Met diwallomp e vefemp treitouret gant eur galon re wag ha re dener. A-wejou ec'h ê ret ober brezel, pe ve d'ober difenn ar peuc'h, ar vro pe ar fe.

Sant Ferdinand na reas gwej ebet brezel da zen nemet evit an tri dra-ze. Met ive, evit kaout an trec'h, e c'houlle digant e zoudarded kentoc'h ar zentidigez ouz lezennou Doue evit nerz-kalon en emgann.

Gwelomp daou dra en bue ar zant bras-man : 1°) *Ar chans an neus bet en e vrezelioù a dleas d'e zevesion d'ar Werc'hez Vari ;* 2°) *Spered Sant Fransez a oa ennan.*

I

An trec'h war e enebourien a dleas Ferdinand da Vari.

Ar pesked 'n em denn d'ar mor, a lavar ar furnez natural; « evelse ive, eme Sant Bonavantur, holl c'hrasou ar zent 'n em denn da Vari. Ar c'hrasou diniver roet d'an Ele, d'ar Batriarched, d'ar Brofeted, d'an Ebestel, d'ar Verzerien, d'ar Govizourien ha d'ar Gwerc'hez, 'n em denn holl da Vari. Netra souezus en ze, pegwir eo'h e dreizi ec'h e bet tremenet ha diouti ec'h e bet dic'hlanet war ar bed ster ar c'hrasou ».

Ar gelennadurez-se a oa anveet e-touez kerent Sant Ferdinand; kenderv-gompez d'hon Sant Loeiz, Roue Frans, Ferdinand a greskas e kreiz devosion Mari, pegwir an XIII^{ek} kantved a zo bet hanvet kantved Mari.

Banniel ar Werc'hez a vije douget dalc'hmad 'rôk d'an armeou, pa rent brezel d'ar Vuzulmaned. Ar Spagn a oa pell a oa he goug dindan botez pounar an dud fall man. Met an hini he devoa, herve ar Skritur Zakr, friket e benn d'an drouk-spered ha bruznet an holl falz-kredennou eneb d'ar Fe, a dlee ive, dre dorn Ferdinand, skuban ar Vorianed diwar douar ar Spagn. Ferdinand a ziskoeas d'ei e anaoudegez vad : kement gwej an nije an trec'h war e enebourien, e roe gloar ar viktôr da Vari. Hag evit diskoe e zoujans da Vamm Doue, e kinnige d'ei hag e re bennigan en hec'h hano Ilizou ar Vuzulmaned an nije kemeret diwar o c'houst, evel iliz Kear Kordon.

En Iliz-man e c'hoantaas bean sebeliet dirak skeuden Mari. Dereat e oa d'ean kousket e hun diwean ouz treid an hini a oa bet e skoazel hag e nerz epad e vue hag he devoa gret d'ean, dre he galloud burzudus, kaout alies an trec'h war enebourien he Mab Jezus.

II

Spered Sant Fransez a oa en Sant Ferdinand

Sant Ferdinand a entane e zoudarded 'n eur c'houezan start en o c'halonou ar ioul da stourm ouz enebourien ar Vro hag ar Relijion : ar garante hirvidik a diskoe en e labour pemdeiek a oa diazeet holl war e fe gristen : pebez c'hoant na nevoa ket da welet an Aviel o c'houloui ar bed holl ! hirvoudi a re gant keun ha karante o sonjal n'alle ober nemet eul loden vihan eus al labour an nije bet c'hoant d'ober evit gloar an O. Doue. Muioc'h a fians an nevoa en pedennou e genvreudeur eus an Drivet-Urz evit en nerz e armeou, ha, dre-ze, e klaske ledan en dro d'ean muioc'h mui spered an Drivet-Urz. Evelse, tamm ha tamm, an dud a gemere kalon a-neve hag a deue da zervijan en e armeou eneb da enebourien ar fe, ar vorianed.

Ar Roue Ferdinand a re er Spagn ar pezh a re menec'h Sant Fransez en Itali er memes amzer. En Itali, an Impaler Frederik II a oa 'n em zavet eneb d'ar Pab hag a re brezel d'ean. Mibien Sant Fransez a gase dre ar bed holl urzjou ar Pab hag a re da anaveout a-dreuz ar gristenez a-bez an eskummunugennou a gouee diouz dorn an Tad Santel war benn an impaler fallakr.

Spered Sant Fransez, eta, a gennerze ar c'halonou hag a zigase

dija d'an ineou, evel an heol-hanv o sevel, bannou e domnder hag e sklerijen.

Ar Roue Ferdinand na oa ket hepken eur brezellour bras; bean an nevoa ive ar garante ar vrasan e-kenver e sujidi. Unan eus ar pen-nou bras a oa en dro d'ean a laras d'ean eun devez sevel tailhou neve diwar an dud evit frêjou ar brezel : « Doue, emean, d'am miro d'ober ze. E Brovidans a zo madelezus hag a deuio d'am zikour. Muioc'h a aon am eus eus malloz eur baourez evit eus holl armeou ar Vuzulmaned ».

Gonid a reas war ar Vorianed kalz a zouarou, rak, pa oa neve-et da roue, loden vrasan ar Spagn a oa etre o daouarn. Ha koulz-koude biskoaz na zavas en e spered ar c'hoant d'en em veuli : « Kement hag am eus, a lare, am eus bet digant Doue hag a dle hepken zervijan d'e c'hloar ». Hag en eur beden galonek e lare c'hoaz : « Gouzout a ret, o ma Doue, c'houi hag a lenn en pep kuzan eus ar c'halonou, na glaskan nemet ho kloar, ha nann ma hini. Ar pezh a c'houlenn n'eo ket kaout eur rouantelez hag a dremeno, met rei da anaveout muioc'h mui hoc'h hano santel. »

Sant Ferdinand a rentas e ine d'e Grouer ha d'e Vestr; gwisket gantan e zilhad a vreur eus an Drivet-Urz, evit bean prest da stourm ha da drec'han war an diaoul en e angoni. Eul levezenez dispar a deuas da frealzi e ine war e dremenven : evurus e oa, en eur eus e varo, e c'halle rei d'ean e unan an testi na nevoa labourer nemet evit astenn rouantelez Jezus-Krist hag evit mad e sujidi.

Peden. — « O Doue, c'houi hag hoc'h eus roet da Sant Ferdinand, kovezour, ar c'hras d'ober evidoc'h e vrezellou ha da gaout an trec'h war enebourien ar fe, gret ma vefomp, dre skoazel e beden, delivret eus enebourien ar c'horf hag an ine. »

Menez. — Me a heuilho skouer ar sant bras-man, 'n eur glask da gentan rouantelez an nen ha gwirioù Doue, dindan skoazel galloudus ar Werc'hez Vari.

Boked. — (*Kouet diwar bluen ar Pab Gregor IX*) : « Breudeur an Drivet-Urz ac'h e gwir soudarded ar C'hrist, silvidigez ar bed kristen, evel ma oa bet gwejall ar Makabeed silvidigez ar Judevien ». Hag ar Pab Leon XIII an neus laret na oa gir re ebet er meulodi-ze.

E.B.

Eur vaouez koant
Ha diskiant,
A zo 'giz eur rilhozen aour
Staget d'eur wiz ouz e fri glaour !

(Prov. XI, 22).

SEB.

LOURD, katekiz beo

PEVARE DEVEZ

Lourd hag ar mirakl.

Doue n'en deus ket dilezet ar bed en deus krouet; pell ac'hano ! Mirout, ren ha gouarn a ra anezan dre e Brovidanz : setu ar virionez a feiz hon doa sonjet enni deac'h, daoulinet a spered ehars rec'hier Lourd, el leac'h ma z eo en em ziskouezet ken skler ar Brovidanz-se.

Mes n'hon deus ket lavaret c'hoaz e teu Doue da ziskouez e Brovidanz e Lourd dreist-oll dre ar *mirakl*. An dra-ze eo a livirimp *herio*.

Peurvuia Doue a c'houarn ar bed dre al lezennou en deus douget evitan abaoue ma z eus outan; a heb eternite Doue a vel labour ha frouez al lezennou-ze reizet gantan en eun hevelep doare ma reont an dra-man-dra, d'an deiz-man-deiz, ha d'an heur-man-heur.... Al labour-ze a zo great gant Providanz Doue mes n'eo ket burzudus.

Avechou goulskoude Doue a ya pelloc'h : eleac'h lezel da c'hoari lezennou ha nerz an natur, Doue a ra d'e benn e-unan : eleac'h, mar kirit, parea eur c'hlanvour dre labour eur medisin ha nerz al louzeier, Doue a bare anezan hep medisin na louzou : « Bez pare, va bolontez eo », a lavare Jezus d'eun den lor ha kerkent heman a oa nefeet.

Doue a c'hell ober miraklou; n'eus douetanz ebet da gaout var gement-se pa ouezer petra eo Doue. Doue a zo oll-c'halloudek hag abalamour da-ze pa fell d'ezan eun dra, an dra-ze a vezo deustu. D'ar penn kenta eus ar bed, Doue a lavaras : « Ra vezo sklerijen hag er sklerijen a baras ». Hag an Hini en deus krouet eus a netra kement a zo ne c'hellfe ket roi ar yec'hed d'eur c'hlanvour pe ar vuez d'eur c'horf maro ? Respont : « Nann, » a vefe diskiant.

« Mes Doue, a lavaro unan bennak, Doue ne janch ket. Hogen e volontez he deus roet lezennou d'an natur kerkent ha ma oue krouet : an devez ma rafe eun dra bennak, diveaz al lezennou-ze, e volontez a janchfe ha Doue ne vefe ket parfet. »

Bezit dineac'h : ar mirakl ne janch ket bolontez Doue; p'en deus douget lezennou an natur, Doue a zo falvezet gantan er memes amzer miret outo da c'hoari en dro-man-dro. Evelse, douget en deus eul lezen hag a ra d'an dour redek eus an treac'h d'an traon; mes, er memes amzer, Doue a zo falvezet gantan e redje d'an deiz man-deiz ha d'an heur-man-heur dour ar Jourden eus an traon d'an treac'h.

« Mes, e vezo goulennet c'hoaz, daoust ha kement-se a zo din eus eun Doue fur ? Mar en deus Doue roet lezennou d'an natur n'eo nemet evit ma c'hellimp o anaout hag o lakat da dalvezout. Mes ne c'hellomp o anaout na tenna diouto hor mad ma teuont da janch. Evelse, penaos e c'hellimp-ni sevel eur vilin-zour var ribl eur ster ma red he dour guech d'an traon ha guech d'an treac'h ? »

Bezit adarre dineac'h ! Ar mirakl, dre natur, ne c'hoarvez ket alies; ne c'hell ket eta miret ouz an dud d'ober o labour ervez o furnez. Jezuz en deus chanchet an dour e guin e eured Kana; n'eus ket bet eur gwinienn neubeutoc'h. Jezuz en deus, diou vech, kresket niver an torzou bara : barañ ebet n'en deus sarret e di, labourer douar ebet na zo chomet hep hada guiniz en eur lavaret : « Ne dalv ket ar boan poazat bara nag hada guiniz peguñ gant pemp torz e c'helfer breman maga pemp mail den. » Erfin, evit distroi da Lourd, ar miraklou great eno n'o deus laket medisin ebet da glask eur vicher all.

Arabat d'eomp eta beza neac'het gant an traou zot a gle-vomp avechou eneb ar mirakl. An traou diot-se a veler mat o zotoni dirak ar virionez man : Doue a zo oll c'halloudek.

Hel lavaret hon deus, ar mirakl a zo rouez dre natur.... mes e Lourd n'eo ket ken rouez hag e leac'h all. Er c'horn douar beniget-se Doue a gar skoi an taoliou ze eus e Brovidanz hanvet miraklou. Perak, nemet evit henori an Hini a oue Mamm e Vab en em c'hreat den ? Mari he doa dibabet al leac'h-se evit disken var an douar : daoust ha dont a c'helle d'al leac'h-se gant he daouarn goullo ? Nann. Azalek an devez m'en em ziskouezas e Masabiel ar burzudou divin a zo c'hoarvezet stank ha stank. Bemdez epad ar miz-man e vezo kontet d'oc'h unan eus ar burzudou-ze : evit o c'honta oll e ve red kalz a viziou Mari.

Evel just ne gomzomp aman nemet eus ar miraklou embannet gant ar buro hanvet e galleg « *Bureau des constatations médicales* », miraklou ha n'eus eta douetanz ebet da gaout varno. An oll viraklou-ze a zo c'hoarvezet e Lourd pe, da vihana, goude pedennou great da Intron Varia Lourd. Ra zeuo an dra-ze da greski hor fizianz e Mari ! N'eo ket, a dra zur, oll c'halloudek dreizi he-unan, mes he Mab Jezuz a zo oll c'halloudek : daoust ha n'eo ket awalc'h ? Deomp gant fizianz da gaout an Hini a zo bet hanvet ken mat gant Tadou an Iliz « An Oll-c'halloud o pedi. »

SKOUER

Pareanz an dimezel Juliett Nansey eus Chaumont.

D'ar bloavezh 1921, Juliett Nansey he doa tregont vloaz. Dek vloaz araok Juliett he doa distaolet gwad evit ar vech kenta gant eur c'hlenved en he gouzoug. Divar neuze kement-se a c'hoarvezas ganti ken alies guech ma teue d'ezi ar paz hag he boezellou a glanvas. Erfin ar glanvourez baour ne zavo mui diouz he guele divar viz even 1920 ha medisined Chaumont, dic'halloud dirak he c'hlenved, n'o deus fizianz ebet mui d'he farea.

Dinerzet oll, prest da vouga gant ar paz, devet gant eun dersien domm ha goloet gant eur c'houezen yen, Juliett n'ema ket mat

awalc'h he anaoudegez ganti pa zigouez e Lourd d'ar guener 19^e a viz eost 1921.

Hep dale, vandro pemp heur eus an abardaez, Juliett Nansey a zo diskennet er pisin, hanter varo, ha kerkent e teu d'ezhi he anaoudegez vat : en em zantout a ra pare ! Tenna 'ra he alan heb poan ; ar paz a zo kouezet.

Antronoz, er buro, pemp medisin a zo karget d'ober varni o enklask. Red eo d'ezo, da genta, guele ha klanv e oa ar plac'h yaouank gant ar c'hlenved a lavarar d'ezo a zo kouezet en eun taol. Sellet a reont eta ouz-paperoù ar glanvourez ha kaout a reont en o zouez testeni ar medisin a veze var he zro : ar medisin ze, an aotrou Weil, eus Chaumont, a lavar ez eo klanv pennou skevent an dimezel Nansey gant ar c'hlenved hanvet e galleg « tuberculose », ema ganti ar paz, ez eo red d'ezhi chom en he guele ken simpl ez eo eat, e tistaol avechou gwad, ez eo dies bras d'ezhi debri hag ez eo chomet heb anaoudegez epad an daou viz diveza.

Goude beza sellet ouz ar paperoù ar vedisined a zell ouz ar plac'h yaouank ha setu aman ar pezh a gavont : « Ar skevent a zo pare ; alanat a ra mat eus an daou du ; n'eus mui na tersien na paz. »

Antronoz, er memes buro, Juliett Nansey a zistro adarre dirak an oll vedisined a oue kavet an deiz-se e Lourd. An oll vedisined-se a ra adarre o enklask an eil goude egile ha setu aman o respont d'ar goulennoù great outo.

1^a Daoust ha klanv eo bet Juliett Nansey en he skevent ? — Ya.

2^e Ha kaout a rit anezi pare ? — Ya.

3^e Daoust hag ar baredigez-se a zo dleet d'an natur ? — N'eo ket.

Evel m'her guele, n'eus bet kaoz ebet a virakl ; ar ger n'eo ket deuet var o muzelloù.

An traou a dremen atao evelse e Lourd. Ar vedisined ne reont nemet diskouez merk burzudus ar pareansou bet dre ar Verc'hez dinam. An-Iliz hag an Iliz hepken a c'hell embann ar mirakl.

Yec'hed Juliett Nansey adkavet hep louzou na medisin a bad atao. Bep bloaz ar plac'h yaouank, breman krenv ha leun a vuez, a zistro da Lourd evit trugarekât an Hini en deus roet d'ezhi ar yec'hed-se.

Pedomp evit hon Anaon

An Oriant. — An Tad JOACHIM, maro d'an 28^e a viz Meurz, d'an oad a 67 vloaz, o ren e 50^{es} bloavezh a vuhez manac'h kapusin.

Guipavas. — Mari-Jann COLIN, (C'hoar Sant Mikael), maro d'ar 25 a viz C'houevrer, goude 3 bloaz profesion.

PEDENNOU GOULENNET

Lennerien kristen, pedit evit :

Hon Tad Santel ar Pab, an Otronez Eskibien, ar veleien, Urz Sant Fransez, ar visionerien, breuriezou Breiz.

Hor skoliou kristen, o mistri ha mestrezet.

3 visioner all a Vreiz-Izel e mision Radjpoutana bet dizonet e miz ebrel :

An Tad Olier, Rene ar Breton, eus Montroulez, esk. Kemper.

An Tad Raoul, Joseph Durand, eus Argentré-du-Plessis, esk. Roazon
Ar Breur Ernest, Loeiz Durand,

MISIONOU. — Pedit kalonek evit ar misionou roet gant hon Tadou, ma tougint frouez puilh evit gloar Doue ha silvidigez an eneoù :

E *Poullaouen* (Eskopti Kemper), eus ar 27 a viz Ebrel d'ar 15 a viz Mae, gant an Tadou Barnabe, Fulgence, Tugdual, Yvon.

En *Erge-Vihan*, (Esk. Kemper), eus ar 25 a viz Mae d'an 12 a viz Even, gant ar memez re.

Kristenien eus an Trede-Urz, evit kement-se holl, lavarit, mar plij, 3 Ave Maria hag ar bedennig : « Hon Tad Sant Fransez, pedit evito. »

Ar c'hlenved a vir ouz an Otrou Coccagn da gendalc'h gant *Buhez Sant Erwan*. Pedomp Doue da renta d'ezan heb dale ar yec'hed, evit ma c'hellou en em rei adarre d'e labour kaer ha talvoudus.

Taolit evez :

E Niveren Ebrel, en trede pennad eus *Lourd*, katekiz beo, diou linen a zo bet siouaz tremenet.

Lennit :

pajen 79 : linen 17.

« Ar Verc'hez Vari na c'hellou diskuiza nemet goude ar varn ziveza ; re he deus d'ober ganeomp ac'handi evit gallout diskuiza !... » Ar c'homzou-ze a ziskouez madelez Mari evit pepini ac'hanomp, evit an dud a zo bet araozomp hag evit an dud a deuo var hon leac'h betek fin ar bed...

pajen 80 : linen 6.

Her guele a reomp en eul lizer skrivet ganti eun neubeut devezioù goude d'eur vadoberourez : « Fizianz am eus, emezi, da veza pareet gant ar Verc'hez Vari !

awalc'h he anaoudegez ganti pa zigouez e Lourd d'ar guener 19 a viz eost 1921.

Hep dale, vandro pemp heur eus an abardaez, Julienn Nansey a zo diskennet er pisin, hanter varo, ha kerkent e teu d'ezi he anaoudegez vat : en-em zantout a ra pare ! Tenna 'ra he alan heb poan ; ar paz a zo kouezet.

Antronoz, er buro, pemp medisin a zo karget d'ober varni o enklask. Red eo d'ezo, da genta, gullet ha klanv e oa ar plac'h yaouank gant ar c'hlenved a lavarar d'ezo a zo kouezet en eun taol. Sellet a reont eta ouz-paperou ar glanvourez ha kaout a reont en o zouez testeni ar medisin a veze var he zro : ar medisin ze, an aotrou Weil, eus Chaumont, a lavar ez eo klanv pennou skevent an dimezel Nansey gant ar c'hlenved hanvet e galleg « tuberculose », ema ganti ar paz, ez eo red d'ezi chom en he guele ken simpl ez eo eat, e tistaol avechou gwad, ez eo dies bras d'ezi debri hag ez eo chomet heb anaoudegez epad an daou viz diveza.

Goude beza sellet ouz ar paperou ar vedisined a zell ouz ar plac'h yaouank ha setu aman ar pezh a gavont : « Ar skevent a zo pare ; alanat a ra mat eus an daou du ; n'eus mui na tersien na paz. »

Antronoz, er memes buro, Julienn Nansey a zistro adarre dirak an oll vedisined a oue kavet an deiz-se e Lourd. An oll vedisined-se a ra adarre o enklask an eil goude egile ha setu aman o respont d'ar goulennoù great outo.

1^a Daoust ha klanv eo bet Julienn Nansey en he skevent ? — Ya.

2^a Ha kaout a rit anezi pare ? — Ya.

3^e Daoust hag ar baredigez-se a zo dleet d'an natur ? — N'eo ket.

Evel m'her gullet, n'eus bet kaoz ebet a virakl ; ar ger n'eo ket deuet var o muzellou.

An traou a dremen atao evelse e Lourd. Ar vedisined ne reont nemet diskouez merk burzudus ar pareansou bet dre ar Verc'hez dinan. An-Iliz hag an Iliz hepken a c'hell embann ar mirakl.

Yec'hed Julienn Nansey adkavet hep louzou na medisin a bad atao. Bep bloaz ar plac'h yaouank, breman krenv ha leun a vuez, a zistro da Lourd evit trugarekat an Hini en deus roet d'ezi ar yec'hed-se.

Pedomp evit hon Anaon

An Oriant. — An Tad JOACHIM, maro d'an 28 a viz Meurz, d'an oad a 67 vloaz, o ren e 50° bloavezh a vuhez manac'h kapusin.

Guipavas. — Mari-Jann COLIN, (C'hoar Sant Mikael), maro d'ar 25 a viz C'houevrer, goude 3 bloaz profesion.

PEDENNOU GOULENNET

Lennerien kristen, pedit evit :

Hon Tad Santel ar Pab, an Otronez Eskibien, ar velelen, Urz Sant Fransez, ar visionerien, breuriezou Breiz.

Hor skoliou kristen, o mistri ha mestrezet.

3 visioner all a Vreiz-Izel e mision Radipoutana bet dizonet e miz ebrel.

An Tad Olier, Rene ar Breton, eus Montroulez, esk. Kemper.

An Tad Raoul, Joseph Durand, eus Argentré-du-Plessis, esk. Roazon.

Ar Breur Ernest, Loeiz Durand.

MISIONNOU. — Pedit kalonek evit ar misionnoù roet gant hon Tadou, ma tougint frouez puilh evit gloar Doue ha silvidigezh an eneou :

E *Poullaouen* (Eskopti Kemper), eus ar 27 a viz Ebrel d'ar 15 a viz Mae, gant an Tadou Barnabe, Fulgence, Tugdual, Yvon.

En *Erge-Vihan*, (Esk. Kemper), eus ar 25 a viz Mae d'an 12 a viz Even, gant ar memez re.

Kristenien eus an Trede-Urz, evit kement-se holl, lavarit, mar plij, 3 Ave Maria hag ar bedennig : « Hon Tad Sant Fransez, pedit evito. »

Ar c'hlenved a vir ouz an Otrou Cocalign da gendalc'h gant *Buhez Sant Erwan*. Pedomp Doue da renta d'ezan heb dale ar yec'hed, evit ma c'hello en em rei adarre d'e labour kaer ha talvoudus.

Taolit evez :

E Niveren Ebrel, en trede pennad eus *Lourd*, katekiz beo, diouined a zo bet siouaz tremenet.

Lennit :

pajen 79 : linen 17.

« Ar Verc'hez Vari na c'hello distanka nemet goude ar varn ziveza ; re he deus d'ober ganeomp ac'handi evit gallout diskuiza !... » Ar c'homzou-ze a ziskouez marteze Mari evit pephini ac'hanomp, evit an dud a zo bet araozadep hag evit an dud a deus var hon leac'h betek fin ar bed.

pajen 80 : linen 6.

Her gullet a reomp en eul lizer skrivet ganti eun neubeut devezioù goude d'eun ardoberourez : « Fizianz am eus, emezi, da veza pareet gant ar Verc'hez Vari ! »

Breiz

KAZETENN SAVET EVIT DIRENN AR FE HAG AR VRO

RENER : E. Ar Moal, koadout, dre Wengamg.

BUREO : 27, Bali Charner, Sant-Brieg koumananchou : 5 skoed ar bla.

Ar Brezoneg hag ar Feiz
Azo breur ha c'hoar e Breiz.

Levriou neve e gallek

Librairie T. Tequi, 82, rue Bonaparte, Paris VI

R.P. ALEXIS DE BARBEZIEUX, capucin. — *Lectures évangéliques* pour tous les jours du mois de Marie; in-12, 360 pages, Prix franco : 14 fr.

R.P. FABER. — *De la Dévotion au Pape*; Plaquette in-12. — Prix franco : 4 fr. 20.

Mgr ROLLAND-GOSSELIN, Coadjuteur de Mgr l'Evêque de Versailles. — *Lettres à un Retraitant*. In-24. Prix franco, 2 fr. 25.

G.J. CHAMINADE, Fondateur des Marianistes. — *Petit Traité de la Connaissance de Marie*. — In-32. Prix franco : 3 fr. 30.

Cum permissu Superiorum.

Le Gérant : G. LE BAYON.

Moullerez AR BAYON-ROGER, 13, Tachen Alsace-Lorraine, en Orlant.

Bloaz kenta

Miz Even 1927

Niverenn 6

Ra vezo moullet Jezuz Krist !

Bepred.

Kenteliou Sant Fransez

Kelaouenn vizek gant Skeudennou

TAOLENN AR MIZ

Goueliou ar miz.....	101
Sakramant an oter.....	102
Buhez Sant Fransez a Assis.....	106
Sonjit ervat.....	107
Buhez Maze Talbot.....	110
Bleuniou Sant Fransez (V ^{er} PENNAD).....	113
Kilhok an tour.....	114
Ar plac'h evurus Michelin a Bezaro.....	117
Sant Anton a Badou hag ar Zakramant an oter.....	118
Lourd, katekiz heo.....	118

Rédaction et Administration

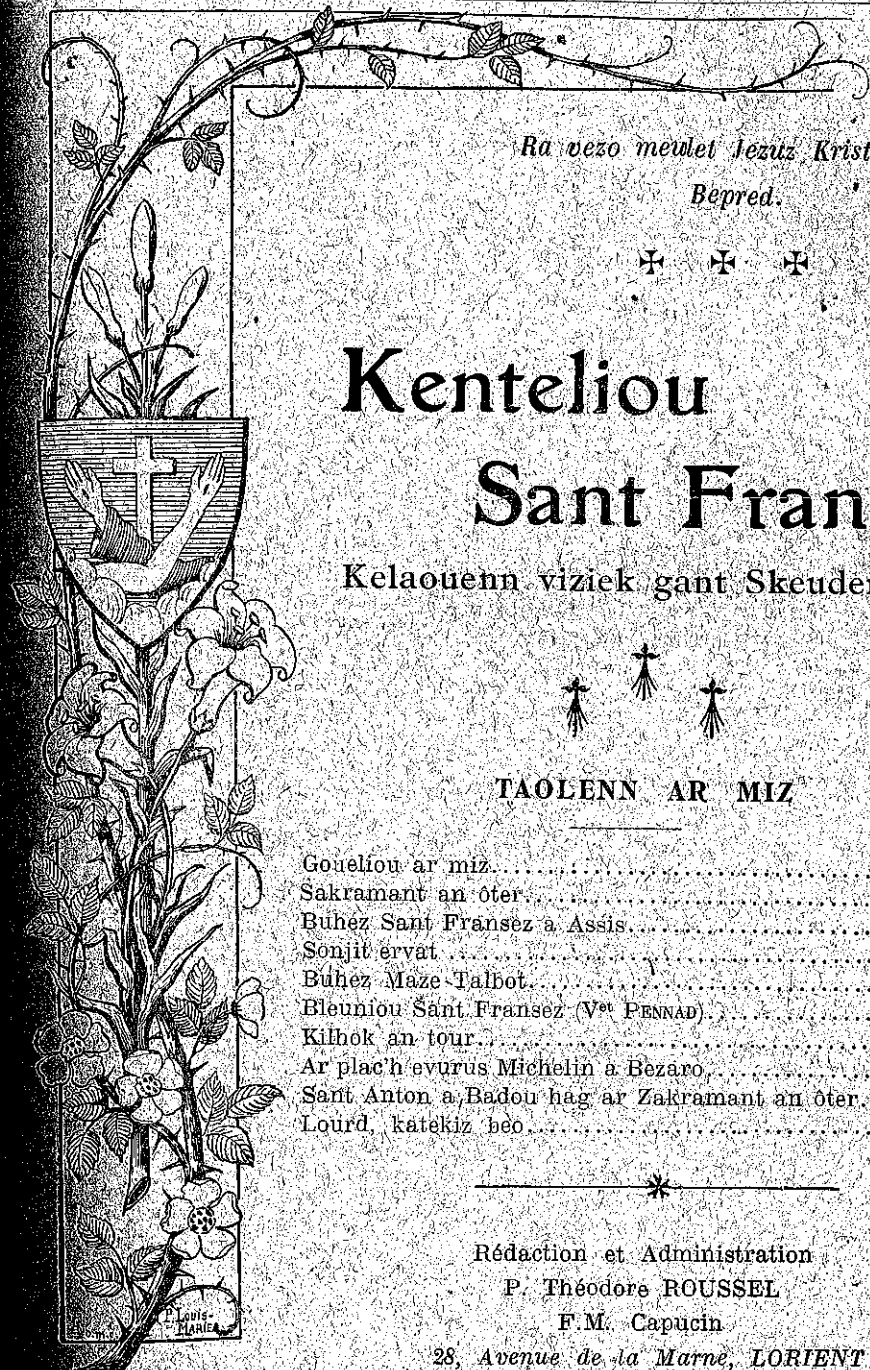
P. Théodore ROUSSEL

F.M. Capucin

28, Avenue de la Marne, LORIENT

C/c. : 46.28 NANTES

Priz : daon skoued ar bloaz.

MIZ EVEN

- 1 Merc'her... AN DEN EURUS FELIX A NIKOSI, kapusin. — I.P.
AN DEN EURUS YAN PELINGOTTO, kovez, eus an Trede-Urz.
2 Yaou Eizvet an Asansion.
3 Gwener... AN DEN EURUS ANDRE SPELLO, kovez, eus ar C'henta Urz. — I.P.
4 Sadorn... *Vijil ar Pantekost.*
AN DEN EURUS PASIFIK, kovez, eus ar C'henta Urz.

- 5 Sul SUL AR PANTEKOST. — A.J.
6 Lun Lun ar Pantekost.
7 Meurzh Meurzh ar Pantekost.
8 Merc'her... Pevare amzer (*Daouzek deiziou*). Ofis ar Pantekost.
9 Yaou Ofis ar Pantekost.
10 Gwener... Pevare amzer (*Daouzek deiziou*). Ofis ar Pantekost.
11 Sadorn... Pevare amzer (*Daouzek deiziou*). Ofis ar Pantekost.
AR PLACH EURUS YOLAND, eus an Eil Urz.

- 12 Sul SUL AN DREINDED. — A.J. — I.P.
13 Lun AN DEN EURUS GUI, kovez, eus ar C'henta Urz.
S. ANTON A BADOU, kovez, eus ar C'henta Urz.
14 Meurzh S. Bazil, Eskob; kovez, ha Doktor.
15 Merc'her... S. Vit, Modest ha Kresans, merzerien.
16 Yaou GOUEL BRAS AR ZAKRAMANT. — A.J. — I.P.
17 Gwener... Ofis ar Zakramant.
18 Sadorn... Ofis ar Zakramant.

- 19 Sul *Ar Zul e eizvet ar Zakramant.*
AR PLACH EURUS MIKELINA, intañvez eus an Trede-Urz.
20 Lun Eizvet, de goude gouel S. Anton. — I.P. — Ofis ar Zakramant.
21 Meurzh Ofis ar Zakramant.
22 Merc'her... Ofis ar Zakramant.
23 Yaou Eizvet ar Zakramant.
24 Gwener... S. YAN BADEZOUR. — I.P.
25 Sadorn... GOUEL AR GALON ZAKR. — A.J. — I.P.

- 26 Sul *Trede Sul goude ar Pantekost.*
27 Lun AN DEN EURUS BENVENU A EUGENIO, kovez, eus ar C'henta Urz.
28 Meurzh S. Irene, Eskob ha Merzer.
29 Merc'her... S. PER ha S. POL, ebestel. — A.J. — I.P.
AN DEN EURUS RAYMOND LULLI, merzer eus ar C'henta Urz.
30 Yaou S. POL, ebestel.

Sakramant an ôter

Kantik troet divar « O l'auguste Sacrement ! » har var ar memez ton

DISKAN

Meuleudi da Jezus,

Kuzet 'n e Zakramant burzudus !

1 O ar Zakramant kaera ! 6 Chom a ra 'bars ar spesou,
'Lec'h eo Doue hor bara ! 'Giz ma chom ar sperejou :
Jezus-Krist a zo ennan : N'eller ket e lodenna,
Var e gomz, kredi a ran, Rak dre holl 'n e bez ema.

2 Selaouit ar gourc'hemenn 7
Grêt gantan, vit peb kristen : Evit kompren kement all ;
« Gant va C'horf ha gant va Goad, Met p'en deus Doue komzet,
Magit oc'h ene ervad. » Diskredi 'vije pec'het.

3 Ar beleg, d'ar Gorreou, 8
N'eur lavaret e gomzou, Neb a zigemer Jezus,
E lak, e peb oferen, 'N eur galon louz ha flerius,
Var an ôter da zisken. A zo fall evel Judas,
Hag a vo barnet ken goas.

4 Hep dont kuit eus an Nenvou, 9
'N em gav var an ôteriou, Neb e zigemer ervad,
Hag e chom bepred en hon touez, A zo dudius e stad ;
Staget dre ar garantez. Jezus-Krist o chom ennan
Ne ra 'met unan gantan.

5 N'eus mui na gwin na bara, 10
N'eus nemet Jezus ama : O Jezus, Den ha Doue,
E Gorf hag e Voad divin, Ni oc'h ador 'bars an Nee,
Lec'h ar bara, 'lec'h ar gwin. Ni oc'h ador, er C'halvar,
Hag 'n ho Sakramant dispar.

SEB.

Buez Sant Fransez a Assis

EIL PENNAD

FRANSEZ EN EM RO DA ZOUE

(1205-1207)

KENTEL 1. — E Grott Soubase: Peoc'h en trubuillou.
He denzor. — Eur vaouez kroumet.

Ar sonjezonou mad a c'houlén amzer evit mont doun e spered eun den. En eur retret, pa ves an ene he unan gant Doue eo eas entent mad guirioneziou ar zilvidigez. Klevet a ra freaz mouez an Aotrou Doue. Fransez evit en em rei oll da Zoue, a glaskas da genta ar peoc'h en eur roc'h kleuz euz menez Soubase, e kichenik Assis. Choum a reas eno epad eur miz.

Daoulinet humbl dirak he Grouer, Fransez a c'houlenne gant daelou pardoun evit bloaveziou he yaouankiz, roet d'ar blijadur ha d'an ebatou, e leac'h beza bet da Zoue. Pedi a re Doue, er memez amzer, da verka d'ezhan an hent a dle heuill evit gounit ar baradoz.

Euz an oll vignouned en doa, en amzer follenteziou he yaouankiz, unan hebken en doa dalc'het mad d'ezhan, setu ma lavare Fransez d'ar mignoun-ze : « Kavet em eus eun tenzor ! Kavet em eus eun tenzor ! » O veza ma pede kalz, ma yune, an den yaouank a oa livet fall ha distrounket oll, setu ma sonje ar mignoun : « Fransez a zifenn ouzin mont ar Grott ganthan, skuis eo o kleuza e diabarz ar Grott evit klask he denzor », mes an tenzor en doa kavet ar zant a oa rouantelez Doue. Ar sonj-se a re a ene Fransez neun en eur mor a beoc'h : kavet en doa Doue. Evelato sonjal a re : « Penaoz e rin evit miret an tenzor-ze ? »

An elez mad a gennerze an den yaouank, mes an drouk elez o doa ive dispennet he roudou, hag a glaske druilla ha dälla he spered, evit ober d'ezhan mont var he giz. Ober a reant d'ezhan sonjal alies en ebatou, hag e c'houlennent diganthan, e goueled he goustians : « Daoust ha trei a ri kein d'an oll draou mad-se ? »

Fransez a anaveze, e kear Assis, eur vaouez koz hag a oa kroumet, kosteziet, torret he c'horf, eun druez he gullet. Hogen an diaoul a lavare da Fransez : « Dizale, te a vezo henvel ouz hounnez, ken divalo ha ken dizoare hag hi. » An den yaouank, roue ar baotred vat euz Assis betek an amzer-ze, a veze nec'het alies, mes neuze e pede startoc'h, hag e klevé mouez an Aotrou Doue en he greiz : « Me a zo da zilvidigez. »

KENTEL 2. — Gueledigez Jesus stag ouz ar groas.
Gouela a ra var ar Bassion.

Epad ar miz retred a reas ar zant yaouank e Grott Soubase, e pleustras guirionezou brasa ar religion gristen, mes ar guel euz Hor Salver stag ouz ar groas a deue alies a var he spered. Guir eo, sonjal a re a Jesus ganet e kraou Bethleem, sonjal a re a Mab Doue o prezeg he Aviel, mes Jesus o savetei an dud dre he Bassion hag he varo var ar Groaz a denerrea ar muia kalon Fransez. Jesus, hor Zalver ! Nak a zaour a gave er ger-ze !

Eun dervez ma sante he galon o tomma muioc'h mui gant ar zont euz Mab Doue staget ouz ar Groaz evel eun torfetour, Hor Zalver he unan en em ziskouezas d'ezhan, evel ma oa en he Bassion. Ar zant a zellas gant karantez ha teneredigez ouz bizach Mab Doue, glac'harus dre nerz ar boan ha seder evelato, hag ar guel-ze a voulas ken doun en he spered ar zont euz Passion Jesus, ma ne c'hellas mui, divar neuze, sonjal ennhi heb skuill daelou.

Avechou zoken, ar sonj-ze a re d'ezhan diroll da lenva, pa veze var vale. Kavet e veze, var dro ar Porsionkul, o tifrounka hag o klemm : « Pe seurt poan o peus ? » a c'houlennas diganthan eun den karantez — « Gouela a ran, emezhan, var Bassion va Zalver Jesus, ha red e vefe mont d'he gouela dre ar bed oll. » Ar zant o oa ker glac'haret, ma reas d'an den all skuill daelou evelldhan.

Ar zant ne zougas nemet epad an daou vloaz diveza euz he vuéz, Pemp Gouli Hor Zalver merket en he gorf, mes ar Gouliou-ze a zo bet merket en he ene, divar an dervez ma velas Jesus stag ouz ar groaz. Entent a reas, en dervez-se, ar virionez kaer-man : Jesus en he Bassion e zo skouer ar guir gristen. An neb piou benag en deus c'hoant beza parfet a dle heuill hor Zalver o pignat var menez Kalvar, ha dougen he Groaz var he lerc'h, heb klemm, ha pa ve kavet pounner bras da zougen.

KENTEL 3. — He garantez dispar evit ar paour, hag evit an ilizou.
Ar Zant a zo da Zoue.

Dre ma tistag kalon eun den diouz madou ar bed, evit en em rei da Zoue, he blijadur, sklear eo, a zo ober vad d'ar paour, abalamour m'eo mignoun ar paour d'an Aotrou Doue.

An den yaouank na re a mui ar marc'hadour, mes rei a ouie an arc'hant gounezet gant an tad, ha ma oa mad da ober aluzen betek neuze, divar an dervez ma velas Jesus stag ouz ar Groaz, e oue guelloc'h c'hoaz. Rei a re a peb tra d'ar beorien : arc'hant, bevans hag he zillad memez ; paour ebet n'ez ea diouthan heb beza resevet he c'houlén.

Mar boa mad da zikour an oll beorien, red eo anzav e sikoure ar veleien gant muioc'h a blijadur eget an dud all. « Int-hi eo, eme an den santel, a ra da gorf ha da c'hoad Hor Zalver disken var an aoter », ha Fransez en doa neuze dija, eun devosion vras evit Jesus-Christ e sakramant he garantez. Rei a re a eta kalz d'an ilizou paour, d'ar chapelioù dilezet, ha d'an aoterioù diskempen e gavet er chapelioù-ze. Arc'hant en doa etre he zaouarn, mes dispign a re a kalz, en henvelep doare ma oue lezhanvet Tad ar beorien.

Pa ne véze ket he dad er gear, an den yaouank a véze broku-soc'h c'hoaz. Eun dervez ma ne oat var c'hed euz den dianveaz, Fransez en doa karget an daol a vara, a gig, hag a galz meuzou, setu ma c'houlennas he vam souezet, diganhan : « Evit-piou e peus prenet kement-se a draou ? — Mam, emezhan, gant eur mouzc'hoarz dudiuz, evit peorien an Aotrou Doue eo, rak bez emaint oll em c'halon. » E leac'h klem ha skandalat, Pika a vouze'hoarzas d'he mab : plijadur a rea d'ezhi.

Evelato, ma oa an den yaouank laouen o rei, kement-se ne oa ket aoualc'h evithan, c'hoant en doa beza oll da Zoue. Hogen, an neb piou benag a ro he zanvez da Zoue, he n'en em ro ket he unan, a zalc'h ganhan ar peb guella, n'eo ket da Zoue penn da benn.

KENTEL 4. — Fransez, paour e Rom. Goulen a ra an aluzen.

En despet d'ar c'hoant en devoa da veva e paour guirion, en den yaouank na gredas ket ober ar paour dioc'htu en Assis, re a vez en defe bet, dirak he vignouned kenta. Eun den n'ez a ket da zant bras en eun dervez.

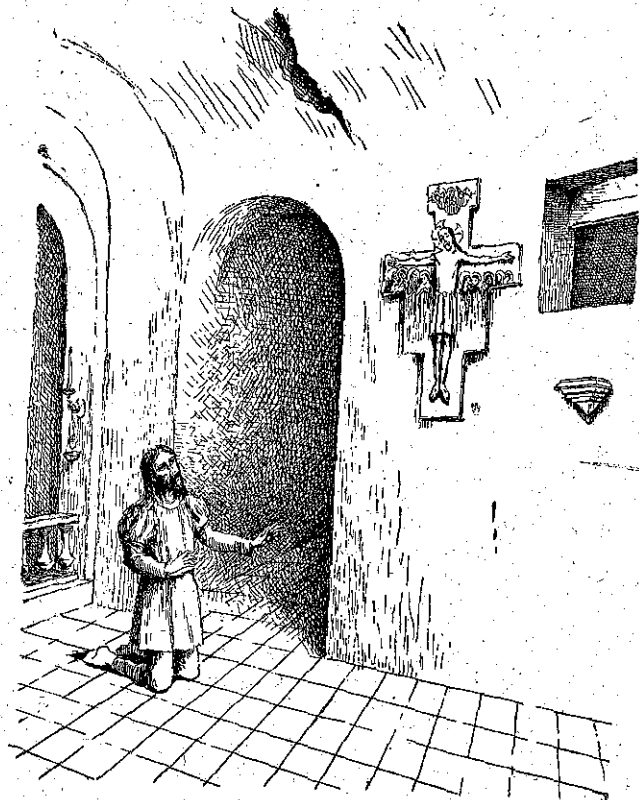
Evit deski en em drec'hi, ober fae var ar *respet humen*, Fransez a reas he sonj da vont da genta a bell, d'eul leac'h ha ne vije ket anavezet. Setu ma lavaras : « Mont a rin da Rom, da bardouna var bez an ebestel sant Per ha sant Paol. »

Lavaret a reas he sonj d'he dud, hag er re-man a roas d'ezhan guennien da herzel ouz mizou ar veach. Pa zigouezas e Rom, an den yaouank a yeas huan da stoui betek ar pave en iliz sant-Per, hag a joumas pelle eno, he spered kollet er beden. Iliz gaer sant Per ne oa ket peur-zavet c'hoaz, hag ar bardounerien a roe guenneien evit paea an artizaned.

Pa zavas divar ar pave, Fransez a oue rannet he galon o velet pegen dister e oa ar profou roet gant an dud. « Penaoz, emezhan, eo deut ar gristenien da gaout ken nebeud a feiz ? Relegou an abostol bras sant Per, an hini a zo bet lakeat gant Hor Zalver e penn an ebestel a zo ama, en iliz-man, hag an dud a ro ken nebeud a dra evit he c'haerât ! Eur vez eo, e guirionez. » En he garantez hag e respet evit prins an ebestel, Fransez a gemeras eur vozad arc'hant, hag he strinkas dioc'htu var bez an abostol santel.

Pa 'z eas er meaz euz an iliz, an den yaouank a velas eno eur maread peorien o c'houlenn an aluzen. Troka a reas dioc'htu he zillad deread oc'h dillad ar paour falla guisket a oa eno, hag ez eas da c'houde, e mesk ar re all, o c'houlenn an aluzen evelldho. Choum a reas eno betek ar pardaez noz, o c'houlenn e galleg, eun draig benag, en han' Doue, digant an dud vad a deue d'an iliz da bardouna. Dioc'h ar pardaez, e tebras gant ar beorien all.

Peger kaer eo ar skouer a ro d'eomp ar zant en dervez-se ! Ne rea ket c'hoaz fae aoualc'h var ar bed evit disprijout he lavarou, c'hoant en doa beva er baourentez, hag en doa evel mez oc'h en em lakât paour e kear Assis, setu neuze ez a pell. Dre eno, e c'hounit ar c'hras da veza sikouret gant an Aotrou Doue, hag e reseô grasou krenv aoualc'h evit gellout beva er baourentez guirion, en he vro, koulz ha a leac'h all.

KENTEL 5. — Christ iliz sant-Damien a gomz da vuzud : Rapar va zi. Guerza a ra seiz evit kaout arc'hant.

Goude beza kemeret en dro, digant paour Rom, he zillad pardouner, Fransez a zistroas d'ar gear. En em roet e oa da Zoue, mes c'hoant en doa anaout an doare guella d'he zervicha ervad, hag evit-se, e pede birvidik hag alies.

Eun dervez ma oa eat er meaz euz kear Assis, e kavas var he hent eun iliz paour ha dirapar lakeat en hano sant Damian, hag ez eaz ennh. Eno, daoulinet dirak taolen Jesus-Christ stag ouz ar groaz, en den yaouank a reas ar beden gaer-man, en deus aslavaret alies da c'houde : « Aotrou Doue leun a c'hloar, ha c'houi, Salver Jesus, me ho ped d'am sklerijenna ha da rei d'in eur feiz krenv, eun esperans stard, hag eur garantez birvidik. Grit d'in, Aotrou Doue hoc'h anaout ker mad, ma rin peb tra hervez ho sklerijen hag ho polontez santel. »

Dre ma pede, daoulagad ar zant a bare gant tederedigez var imach Hor Zalver, ha setu ar C'hrist o kemeret buez, hag o lavaret d'ezhan ar c'homzou-man : « Ke, Fransez, ha rapar va zi a zo o koueza en he boull. » Ar vouez a roas an urz-se teir guech, hag an den yaouank, goude beza respountet : « A galon vad, Aotrou ! » a joum eno dilavar, evel sounnet : Doue eo en doa komzet d'ezhan !

Divezatoc'h Hor Zalver a sklerijennas he vignoun var ar c'homzou-ze. Doue ne c'houlenne ket diganhan kempenn mein eun iliz, mes miret ouz ar gristenien da joum re droet gant ar bed, evel ma oant neuze : Ober d'ezho karet muioc'h ar baourentez. En dervez-se,

an den yaouank a zonjas en eun dra hebken : « Red eo d'in soursial ouz iliz sant-Damian, setu ma reas sin ar groaz, evit redet buan da gaout beleg an iliz : « Aotrou, eme Fransez o rei eun arc'hant bras d'ar beleg, setu aze peadra da brena eol evit kaout atao eur sklerijen var elum dirak imach ar C'Hrist a zo aze. »

Fransez a zistroas da c'houde d'ar gear, a zastumas eun nebeud dillad seiz a briz, a zavas var gein eul loen, hag a redas da Foligno d'ho guerza, marc'h hag all. Kas a reas dioc'htu arc'hant he verza-den da veleg Sant-Damian, e veze great anezhan an aotrou Per.

Gant aon rak tad Fransez, ar beleg ne gredas ket reseo an arc'hant, an den yaouank hen lakeas neuze var rizen eur prenestre euz, an iliz, pa'z eo guir n'her c'hemeret ket diganthan, hag a joumas da veva eun nebeud derveziou gant ar beleg-se. Mont a rea epad ar peb brasa euz he amzer da bedi en eur grott, e kichen an iliz; rak eno, pell diouz trouz ar bed, e o klevre freasoc'h mouez an Aotrou Doue o komz outhan.

Nak hen a zisprije breman an danvez ! Ne zelle ket muioc'h ouz an arc'hant eget ouz pri he voutou. Y. M.

Sonjit ervat

Pempet eurusted an Aviel

I. — Sonjit pegen laouen eo d'eomp klevet hor Zalver o lavaret : « Eurus an den trugarezuz, rag kaout a rei trugaréz ». Kement gwir levez a c'hell an den da danva er bed-ma pe er bed all, kement gras a c'hell da gaout war an douar, kement eurusted a c'hed kaout er baradoz, holl int donezonou eus a vadelez Doue.

Grit ur zell ous ho sempladurez hag e veloc'h raktal pegen bras ezom ha peus eus a vadelez Doue. Na c'hellit netra hep sikour madelez Doue. Klaskit eta an tu da denna warnoc'h ar vadelez-ze.

II. — Sonjit mat : Doue a lavar e vezo madelezuz nemet e kenver an dud a vezo bet madelezuz e kenver o nesa. Petra eo beza madelezuz ! Kaout eur galon tener e kenver an nesa, beza prest da rei dezan sikour en e oll ezommou ken evit ar c'horf ken evit an ene, ha kement-ze dre garantez evit Doue, er gwel a Zoue. C'hoant ho peus e teufe Doue war ho sikour ? Sikourit o nesa ha Doue ho sikouro. Doue a rei evidoc'h ar pezo o pezo great evit ar re all.

III. — Sonjit pegen bras fizianz da veza sikouret gant Doue a c'hell da gaout an dud a zo madelezuz. An dud-ze lakât a reont Doue en o gle, rag Doue a lavar e sell evel great evitan kement a reomp evit hon nesa, ha Doue, morse, na lez e c'hle da baea.

E peb den war an douar gwelit hor Zalver e-unan, hag e vezo eaz d'eoc'h beza mat en e genver. Meulit madelez ha trugarez Jezuz ! Daoust n'ema ket en hor galloud paea da Zoue an holl vadelez hen deus bet evidomp, Doue evit an neubeuta tra a reomp evit hon nesa, a zo anaoudeg de'omp. Ma sonjit ervat en eur vadelez ken bras, ken dispar, eaz e vezo d'eoc'h karet Doue hag ho nesa, beza madelezuz en o c'henver. G. S.

Buhez Maze Talbot

Simiad (douger-sammou)

III PENNAD

E bedennou

N'eo ket aes diskouez penn da benn e zoare da bedi ha da zervicha Doue. Adalek div eur eus ar mintin betek pemp eur hanter pe vandro, e pede en e gambr, ha diouz an noz adalek c'houec'h eur hanter betek ma z'ae da gousket, betek dek eur hanter pe unek eur.

Ar zul a veze eun dervez implijet mat. Chom a rae en iliz adalek pemp eur hanter betek bennoz ar Zakramant a veze roet goude an oferenn ziveza da eun eur hanter goude kreisteiz.

Hervez ar gouel, e tremene, mintinvez ar zul pe e iliz an Tadou Jezusted, e Gardiner Street; pe e iliz an Dominikaned, Dominick Street, pe c'hoaz e iliz an Tadou karmez, Klarendon Street. Ne zigore levr ebet en iliz; a galon eo e pede, pe c'hoaz marteze e lavare ar pedennou a anaveze. D'ar pardaez, ez ae da vodadeg e Vreurie, e Gardiner Street (1).

Goude Hor Zalver, Talbot a gare hag a enore meurbet ar Verc'hez Vari, Mamm Doue. Bemdez e lavare d'he enori : ofiz bihan ar Verc'hez, pemzek dizenez ar Rozera, chapeled Itron Varia ar seiz glac'har hag hini Itron Varia, konsevet hep pec'hed.

E bedennou all bemdez a oa c'hoaz chapeled ar Spered Santel, chapeled Sant Mikael, chapeled ar Galon Zakr hag hini an eneou eus ar Purkator. (2)

Bemdez, dioc'h an noz, e lavare c'hoaz eun niver bras a Litanioù a gave en e leoriou a zevosion, ha kalz pedennou all hervez amzer ar bloaz.

E Trede-Urz Sant Fransez edo. Bep gwech m'en em vode e genvreudeur, e veze en o zouez, e iliz Leaned Sant Fransez, kae ar Varc'hadourien. Ar c'hiz a zo gant kenvreudeur an Trede-Urz, p'en em vodout bep miz, da lenn hanoioù ar genvreudeur maro, hag evit pep hini ar re a jom'beo a lavar eur chapeled. Talbot a lavare e japeled araok kuitat an iliz. Ouspenn, e lavare bemdez ar pedennou merket gand ar reolenn. (3).

(1) Ar Vreurie, a zo eur vodadeg tud evid enori ar Verc'hez ha kreski er zantelez. Savet d'ar c'houezekvet kantved, ar Breuriezioù a zo c'hoaz anezo e meur a vro hag a gendalc'h d'ober vad d'an dud.

(2) Ar chapeledou-ze a zo hanvet evel-se o veza ma lavarer var greun ar chapeled eur bedenn verr. Evel-se chapeled ar Galon Zakr a vez lavaret gand ar chapeled ordinal : var bep greunen vihan, e lec'h *Ave Maria*, e lavarer : « Kalon dous a Jezus, bezit va c'harantez », ha var ar jadenn e vez lavaret. « Jezus, dous hag izel a galon, grit va c'halon henvel ouz hoc'h hini. » Var ar greun bras e vez lavaret : « Kalon dous a Vari, bezit va zilvidigez. » Er penn kenta hag er fin, e vez lavaret ar bedenn : *Ánima Christi*.

(3) Ar pedennou-ze, abaoe m'eo bet reizet a-nevez reolenn an Trede-Urz gand ar Pab Leon XIII, a zo : 12 *Pater, Ave, Gloria*, eur vech bemdez. Gwechall o doa da lavaret ofiz bihan ar Verc'hez, hag a re ne ouient ket lenn, a veze merket d'ezo pet gwech lavaret *Pater, Ave, Credo*.

Talbot en em brepare d'an holl goueliou dre eun naved. En e leoriou e kaver a-man hag a-hont : notennou da verka peur ober an naved. An naved da zant Mikael a zo d'an 21 a viz gwenngolo, an naved d'an Ael gardian a zo d'ar 24.

Derc'hent gwener kenta ar miz e rae ato an eur zantel. (1)

Ato e veze goulennet pedennou digantan, ha ne lavare morse nann.

Hag e bedennou a veze selaouet gant Doue, evel ma welomp dre al liziri a veze skrivet d'e drugarekaat.

Unan bennak a c'houlenne eun deiz digantan ha bet en doa, eun dro bennak, kemennadurez var eün eus an Nenv, hag e respontas : « Eur vech hepken ». Ha setu aman penaos.

Eun den eus e anaoudegez, en doa dilezet e zeveuriou a gristen, a varvas hep sakramanchou, Talbot a voe dihunet e kreiz an noz gand eur vouez a lavare dezan pedi d'an eur-ze. Hag e sentas. Antronoz e klevas oa maro an den-ze en noz, d'an eur m'oa bet dihunet.

Eun all a lavar ez eus deuet, dre e bedennou, kalz grasou evid an douar-man, Setu aman eun nebeut a c'heller da gonta.

Eun afer a-bouez ne c'helle ket beza renket, kaer o doa en dud, Neuze e voe goulennet digant Talbot sikour e bedennou : kerkent an traou a droas brao, hag e nebeutoc'h eget pemzek dervez an afer a voe reizet eus ar gwella.

Eur mignon all, en doa eun tamm tabut gand e familh, a c'houlennas ive pedennou Talbot; eur pennad goude oa renket an traou, deuet ar peoc'h.

Eun distro da Zoue hag a reas kalz trouz a voe distro eur miche-rour n'oa ket bet abaoe tregont vloaz o tostaat ouz ar zakramanchou. Talbot hag hen, en em gavet eun deiz an eil gand égile, a gomzas divarbenn ar Vreuriez eneb ar vesventi. Ar micherour a lavare, lorc'h ennan, en doa lezet a gostez pep boesoun abaoe meur a vloaz. « Hag hoc'h ene ? », la c'houlennas Talbot raktal, a pe stad em'an ? » Egile a rankas anzav n'oa ket tostaat ouz ar zakramanchou ha n'en doa klevet oferenn ebet abaoe tregont vloaz. Talbot a ziskouezas d'ezan e peseurt riskl bras edo hag a reas ker brao m'hel lakeas da vont gantan antronoz da skolach ar Groaz-Santel, e Klouff, hag eno ar micherour a goveseas e bec'hejou d'an aotrou Keane. Da c'houde, hentchet ato gant Talbot, ez eas da iliz Sant Fransez Xavier (*Gardiner Street*) da lakat e hano e Breuriez ar Galon Zakr, hag e teuas da veza unan eus ar re wella er Vreuriez. Bep tro ma wele Talbot divezatoc'h, e lavare d'ezan e anaoudegez vat.

Ar micherour-ze a voe lazet dre zarvoud e kreiz labourat.

IV PENNAD

Al leoriou a lenne.

Talbot a lenne leoriou santel diouz an noz epad hir amzer. Lenn mat a rae. Envor vat en doa ive, hag e talc'he koun eus kement

(1) An devosion-ze, desket gand Hor Zaver e-unan da zantez Ma-charit Mari, a rae d'ezan tremen eun eur o pedi, etre unek eur hag hanter-noz pa c'helle, etre ar yaou hag ar gwener kenta, unanet gand Hor Zalver o pedi e liorz Gethsemani.

en doa lennet e buhez ar zent; gouzout a rae peur oant ganet, peur oant maro, peur oant bet lakeet var roll ar zent.

O sellet ouz e armelad leoriou, dalc'homp sonj n'en doa an den-ze nemet eun nebeudig deskadurez; a vec'h ma oueze lenn ha skriva pa ehanas da vont d'ar skol.

Anaout a rae e-unan oa dizek, ha ne groge morse en eul leor hep pedi ar Spered-Santel. Goulenn a rae digantan sklerijenn hag ar c'hras da gompren ha da denna e vad eus ar pezh m'edo o vont da lenn.

E leoriou miret en eur voestl vihan a gomz holl, koulz lavaret, eus buhez an ene. O sellet piz outo, e c'hellomp gwelet e ene o sevel eus pazenn genta ar zantelezh beteg ar stad kaer a unaniez gant Doue.

Ato en doa karet studia buhez ar Zent. Ouspenn leor bras buhez ar Zent gant Butler (trieuoc'hvet kantved), en doa c'hoaz, e leoriou bihan, buhez ar re a zo bet nevez lakeet var roll ar Zent.

Evid ar zent nevez en doa kalz leoriou moulet gant ar « Catholic Truth Society », Kannad ar Galon Zakr en Irland.

Bez en doa leoriou Newman ive; met lavaret a c'heller en doa dreist pep tra leoriou da zeski karet Hor Zalver hag ar Verc'hez.

Divarbenn Hor Zalver en doa : *Imitation ar Galon Zakr*, gand an Tad Arnold, Jezuit; *Poaniou H.Z.J.K.*, gand an Tad Thomas a Jezus, Jesuit (leor skrivet e yez ar Portugal ha troet e galleg gand an Tad Alleaume, Jezuit); *Jezus*, gand an Tad Sertillanges, Dominikan; *Pep tra evit Jezus*, gand an Tad Faber, Oratorian.

Daou eus e leoriou a ziskouez d'eomp pegement e kare ar Verc'hez : *Istor an devosion wirion evid ar Verc'hez Vari*, gand an den eürus Grigon a Vontfort, ha pennadoù eus *Kear Doue*, tennet eus skridoù ar plac'h santel Mari a Agreda. Al leor-ze a gare meurbet; n'her preste da zen, hen hag a roe pe a breste gant plijadur e leoriou all.

Bez en doa c'hoaz leor Sant Fransez a Zal : *an Hent d'ar vuhez devot*; *prezegennou* an Tad Faber; *skridoù santel Louis de Blois*; *Leor-dourn an eneou devot*, gand an Tad Grou Jezuit; *skiant an ene*, gand Pagani.

Epad ma selle ouz al leoriou, e voe diskouezet d'an hini en deus skrivet buhez Talbot pevar leorig a zerviche bemdez. Er re-ze eo e kave ar pedennou a gare lavaret, hag oant koz, duet, teuzet, goenvet, stardet gant lasou. Ar goloioù kenta a oa bet nevezet.

Ar pajennou distaget a ziskoueze oant bet troet ha distroet meur ar-vech epad meur a vloaz. Leun oant ive, al leoriou-ze, a skeuden-nou hag a follennou. Varno Talbot en doa skrivet meur a dra kavet kaer gantan p'edo o lenn, evel :

« Hor Zalver en em ziskouezas eun deiz da zantez Gertrud, drouklivet, skuiz, goloet a c'hwad hag a fank, hag e lavaras d'ezi : « Va merc'h, digorit d'in ho kalon, ma z'in enni da ziskuiza. Rak faezet oun gand an derveziou-man a fallagriez. »

« Gwerc'hez santel, tri dra a c'houlennan diganeoc'h : gras Doue, bezans Doue, bennoz Doue ».

Karet a rae e leoriou. Heb ehan e komze anezo. Rak enno eo e kave skiant ar zent,

Bleuniou Sant Fransez

— Vte Pennad

<i>Sant Fransèz na veve</i>	<i>E kâs e vreur Bernez,</i>
<i>Nemet 'vit gloar Doue;</i>	<i>D'ezan 'vel kefridi</i>
<i>Da Vologn, eun devez</i>	<i>Sevel eur manati.</i>

En E furnez dispar, Doue en doa galvet
 Fransez hag e vreudeur, hag ervât dibabet,
 Evit mont da embann-kroaz Jezus Hon Salver,
 E-kreiz eur bed digar ha dianaoudek kaer,
 Benveg ebet gante, nemet o c'harante,
 Skoueriou, oberou mat ha komzou leun a fe.
 Dre holl hag e peb lec'h, kerkouls, e pep digoue,
 E vije 'vid an dud, o gwelont, eun drue;
 O c'horf paour kastizet gant ker bras pinijenn,
 Eus Jezus 'n e boaniou, e oant ar gwir skeudenn.
 Laouen 'n o faourente, e oa kals well gante,
 Gant ma chomje bepred 'n o c'halon gras Doue,
 Plegan o choug d'ar vez, d'an holl dismegansou,
 Kentoc'h evit bezan karget a enoriou,
 Ha kavout meuleudi a-vern digant ar bed,
 Evel ma c'hoarveze gant ar fals-profeted.
 Ken santel 'oant zoken, ma rae vad d'o c'halon,
 Gouzav a-berz an dud, elec'h kaout re a don.
 Mont e rent da vale, dinec'h, a-dreuz, a-hed,
 Evel estranjourien, evel pirc'hirined,

Paouroc'h eget paouran, ha netra ken gante,
 Netra, nemet ar Groaz, kroaz ar Salver Doue.
 En o c'hreiz e verve gwad ar gwir winienn,
 Ha diwarnan, dre holl, e save gwad kristen,
 Eur gwad a entane, e-kreiz an ineou,
 Fe, Fizianz, Karante e Jezus Hon Aotrou.

A-vec'h ma oa de Urz, bezan gantan savet,
 Ma kasas, Sant Fransez, e vreur 'muian karet,
 Bernez, da gêr Bologn, d'ober eur gefridi,
 A dougje frouez dispar 'vit gloar ha meuleudi
 Eun Doue bet kêr mât e-kenver e vignon,
 Ma skede war e dal, vertuziou e galon.
 War ger Fransez e dad, Bernez neuze 'lakas,
 Gant gwir sentidigez, 'n e gerc'hen, sin ar Groaz,
 Ha dioustu, laouen bras, kuit da droïdellat,
 E-treze kêr Bologn, hen mont da labourat.
 Pan arrûas eno, e zilhad e druilhous,
 Ha Yann grenn da redek, gant prez, war e zeulious,
 D'ober gantan al lu, 'vel e-kerz Marlarije;
 Ar paourkêz den, da zod, 'oa kemeret gante.
 Met Bernez na rae van; ze 'oa nebeut a dra;
 Evit Jezus e vestr, hen c'houzavvas gant joa.
 Kaeroc'h, 'vit ma vije graet mui a oab outan,
 E yeas, ar manac'h war blas-kêr d'azezan.
 Ha setu eur bobl tud, 'vel eur bagad brini,
 O tont en-dro d'ezan, a bep korn, a bep ti.
 Sachan 'rer, didrue, war e goz pichourell (1),
 Ar poultr, a voziadou, 'goue warnan hep herzel.
 'Vel grizilh, er goanv, 'koue ar vein warnezan;
 A-daoliou dorn zoken, mont 'raefer c'hoaz d'ezan.
 E kreiz e drubuilhou, Bernez na ranne gêr;
 E galon a chome bepred dous ha tener.
 'Vel eun oan da douzan, rae ket eur finvadenn,
 Ha dindan an taoliou, e seblante laouen.
 Kouls all, lec'h pellât ha kemerout an tec'h,
 Meur a devez dioustu, e teuas war al lec'h;
 Ha war eur skabell-vaen, pell amzer azezet,
 E c'hortoze dispont, bezan skôtet, goapaet.
 Evit bezan habask (2) eo red kaout perfetiz,
 An neb hen goar bezan, a zo santel-iskiz.
 O welout ar paourkaez, dalc'hmat dindan ar bec'h,
 Ar joa 'n e zaoulagad, hag e spered dinec'h,
 Eun doktor a lezenn, sebezet a vennas,
 E renke, ar manac'h, bezan, sur, eur zant bras.
 Hen kerkent da dostât : « Piou hoc'houi ? emezan,
 « Ha petra, ma Doue, deuit d'ober aman ? » —
 Bernez, kuit da respont, a furchas 'n e vruched;
 « Sed aman d'ec'h, Aotrou, mar keret, hen lennfe. » —

(1) Pichourell : capuchon.
 (2) Habask : patient.

Heman pouezet gantan, reolenn Sant Fransez,
 A c'hourc'hemenn d'an den ken dispar santelez :
 « Red eo d'in, hen anzav, 'mezan, d'e genseurted,
 « Biskoaz, nann, 'mem buhe, biskoaz n'em eus gwelet,
 « Eur reolenn ker kaer, ken reiz ha ken santel,
 « Evid hon ren, war-eun, d'an Nenv a-denn-askell.
 « Ar re o deus graet droug, kement, d'ar paourkaez-man,
 « A zo, dirak Doue, gwall gablus, a gredan.
 « Ha breman, ma den mât, emezan, da Vernez :
 « Mar fell d'ec'h er gêr-man dont d'ober hoc'h annez, (1)
 « 'N eur sevel eur gouent 'lec'h ma c'hellfet, aezet,
 « Kuit da vezan, 'velhen, taolet ha distaolet,
 « Kanan gloar, meuleudi, ha jerviji Doue,
 « A galon vât, dioustu, 'vit selvel ma ine,
 « Me a rey d'ec'h skoazell ha dorn, eus ma gwellan,
 « Da c'hallout kaout lojeiz, a-zoare, d'ec'h aman. » —
 — « Doktor, eme bernez, Jezus 'n deus, a gredan
 « Lakaet ar menoz-ze 'n ho spered da diwan.
 « Mât eo d'in ho kinnig; d'ec'h, Aotrou, trugare,
 « Gras d'ec'h, Jezus aman 'yo enoret bemde. » —
 An doktor, stad ennan, 'gasas Bernez d'e di;
 Biskoaz, nann, n'en doa bet kement all a dudi.

Ha pa oa den d'e c'hér, abred e pourvezas
 Da Vernez e lojeiz, ha brao hen kempennas.
 Adaleg an de se, e fellas d'an doktor,
 Ken trôet d'ober vad, en dije an enor
 Da vezan kemeret, 'vel tad ha difenner,
 Gant Bernez da gentan ha gant e vreudeur ker.
 Hag ar sant, e vije klevet gant e gomzou
 Eur c'houez ken burzudus ha gant sent an Nenvou,
 Ma teue ar gêriz d'ober enor d'ezan,
 Hag en o zouez ar re a skôe mein gantan.
 Na pegen evurus ne vije ket an holl
 O steki e burell (2) an hini 'oa ar foll !
 Netra 'met hen gwelout o treuzi ruiou kêr,
 'Tride ar c'halonou a garante dener.
 Met Bernez a Asiz 'oa eun den ken santel,
 Ken striz evid heulian Lezenn an Aviel,
 O klask kerzout bepred, gant kement a evez
 Tosloc'h tost da Jezus ha d'e dad Sant Fransez
 Ma teuas da grenan rag enoriou stipet,
 Ha meuleudi ar bed, gant Doue milliget.
 Gant aon da goll eta peuc'h santel e ine
 Ha da dremen, eun de, hep gonit al lore,
 E kemeras an tec'h e tizroas d'ar gêr,
 Ha da Fransez, dichek, e laras berr-ha-berr :
 « E kêr Bologn, ma zad, eur gouent 'm eus savet;
 « D'he dere'hell en he zav, kenvreudeur di kaset,

(1) Ober an annez : demeurer.
 (2) Burell : robe de bure.

« Rak n'em eus ket fizianz d'ober ar vad eno;
 « Gwasoc'h, da 'n em goll, evidon riskl a zo,
 « Dre forz kaout meuleudi digant an dud, bemde,
 « Ha bezan enoret, enoret dreist gante. » —
 O klevout disklêrian ar pezh 'oa tremenet,
 Ha, dre dorn Breur Bernez, eul labour ker kaer graet,
 Fransez a daoulinas evit trugarekât
 Eun Doue 'n o c'henver ken douget ha ken mât,
 Ma lake da vleunian 'n eun doare kaer dispar
 An Urz 'devoa savet e skeud kroaz ar C'halvar.
 Ha da Vologn, neuze, evel d'al Lombardi,
 E kasas krenvreudeur, d'e holl 'vit kefridi,
 Sevel du-man, du-hont 'n e ano kouenchou,
 Ma kreskje gloar Doue ha mad an ineou.

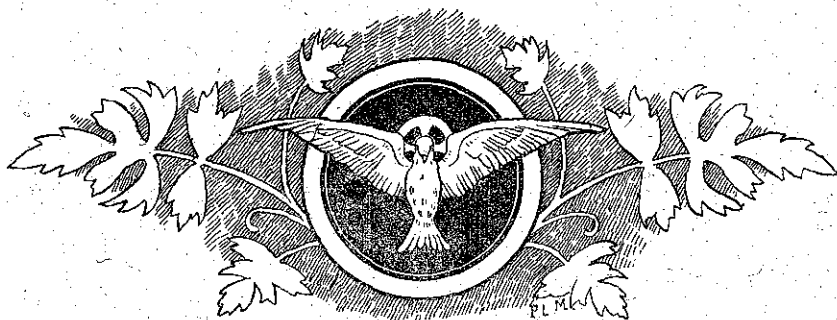
P. J.

Kilhok an tour

Displegomp ar virionez, glok :
 Darn a lavar 'vez ar c'hilhok,
 War veg an tour, o trei, o trei,
 Gant peb avel a zeu d'e skei,
 Evit saludi fall ha mad :
 Ar bleiz kerklouz hag an danvad....
 Met kement-se a zo geier
 Livet gant teodou dibreder....
 Nan ! nan ! ne dro ket ar c'hilhok,
 Evit tenna d'an oll e dok.
 Mar vez gwelet o trei, o trei,
 Gant peb avel a zeu d'e skei,
 Eo, a dra zur, vit dere'hell penn
 Da gonnar ruz ar gorventen....
 Bezit eta, yaouankiziu,
 Henvel ouz keijer an touriou,
 Neket evit laret « amen ! »
 Da gement hini a dremen;
 Met, evit stourm ato dispart
 Enep ho techou divergont.

SEB.

ABAOUÉ M'EO SAVET, DA LAVARET EO, A HED SEIZ KANT VLOAZ.
 TREDE URZ SANT FRANSEZ A ZO BET MEULET GANT DAOU GONSIL
 BRAS, GANT 70 PAB, E 200 LIZER; HAG AN TADOU SANTEL AR PABET
 O DEUS PEDET START AN ESKIBIEN HAG AR VELEIEN DA REI SKLERIEN
 VARNAN, E PEB DOARE, D'AR GRISTENIEN.

An 19 a viz Even

Ar plac'h evurus Michelin a Bezaro

INTANVEZ

eus an Drivet-Urz

(1300-1356)

Troomp hon spered war du Doue hepken, ha stagomp outan hon c'halonou, pegwir an holl dreou a dremen, hen e-unan na dremen ket. Adoromp anean eta gant eur fe birvidik ha goulomp digantan ar c'hras d'e garout muioc'h mui.

Hon Salver a wel gant plijadur an ineou o tostât evelse ouz e Dad, ha pa gav eun ine a volonte vad, e tenn eus e garante eviti, da c'honid anei a-bez, ter c'hras talvoudek, ar c'hras da gaout aon eus e varnedigez, evit he c'hastian; ar c'hras da c'houlzanv poaniou, evit paeen skoden he fec'hejou hag ar c'hras da garout Doue, ar c'hras kaeran a c'hallfer kaout, pegwir e tigor d'an ine dorejou er Baradoz peurbadus.

Hon flac'h evurus he deus bet digant Jezus an ter c'hras-se, evel ma c'haller hen gwelet en he bue, pa veve en kreiz ar bed kenkoulz ha pa veve evel c'hoar ebarz an Drivet-Urz.

I

Bue ar plac'h evurus Michelin a Bezaro e kreiz ar bed.

Michelin a oa bet dimezet yaouankig c'hoaz da eun denjentil eus noblans Malatesta, hag a oa eur brank anei o ren war Rimini. Doue a venigas o friedelez ha Michelin a c'hanas eur mab. Pebez joa e kalon ar vamm yaouank ! Santout a reas o sevel en he c'hreiz eur mor a garante evit he c'hrouadur. Er mor ze e klaskas beui he glac'har, pa digoueas d'ei chom hec'h unan gant he bugel, intanvez da ugent vla ! Ha Michelin a droas war he mab holl garante hec'h c'halon.

Karante eur vamm evit he bugel a zo eun dra gaer meurbet, met eur vamm he deus da diwall da vean dallet gant ar garanteze, hag a c'hallfe, ma vefe maget eus se, morgan en he c'halon ar zont eus ar grouadurien all ha koll anaoudegez eus Doue, hon Zad hag hon C'hrouer.

He bugel a deuas da vean evit Michelin he Doue, hag alies ar garante he devoa evitan a harze anei da drei he daoulagad war du an nenv.

Doue koulzoude an nevoa c'hoant d'ober eur zantez gant ar plac'h-se ken stag he c'halon ouz ar bed. Kas a reas d'ei eur baourez kez eus ar Syri : homan, eus Trivet-Urz Sant Fransez, he devoa gwestlet he bue d'ar beden ha d'ar binijen. Michelin, o welet pegen devot e oa ar Syrianez, a ginnigas d'ei lojeiz en he falez. Ar baourez a deureas kemer al lojeiz kinniget d'ei, evit ma raje vad da ine an hini he devoa c'hoant d'ober vad d'he c'horf.

Epad an ebatou a vije gret gwej ha gwej all er c'hastel evit an dud a noblans, hag a distroe kement ar sperejou diwar Doue hag ar vue gristen, an estranjourez devot a gase tresek an nenv pedennou birvidik da zic'haoui kalon Jezus ken dilezet gant ar gristenien. Pedi a re dreist-holl evit ma tistroje Michelin ouz Doue.

« Ah ! ma mesrtez karet, a lare d'an intanvez, mac'h anvejec'h Doue ha mar ho pije tanvaet e donezonou, e rafec'h ho fae war madou an douar evit gonid er Baradoz eur gurunen a c'hloar hag a rafe hoc'h evurusted da viken. » Neuze Michelin, 'n eur diskoe gant lorc'h he dilhad a brinsez a lugerne warnê an aour hag ar mein prisiu e kreiz ar voulouz hag an dantelez, a responte d'ei : « Ar baradoz ? an evurusted ? Ma dilhad kaer ac'h e ma baradoz ha ma gened ma evurusted ; biskoaz den ebet na zo deut eus ar bed all da laret ar c'hontrel ! »

— « O Itron gez, a responte d'he zro ar Syrianez, ho madou a zo evel ar poultr war an hent bras : eur bar-avel a zav souden, hag er poultr a ve skubet ; ho kened ive a dremenno evel ar bleun er prajou ; ar binvidigez, gwir eo, a zonjer ec'h e mammen ar peuc'h hag al levenez, ha pa ve bevet en he c'hreiz, na lez war an ine nemet blaz an dristidigez, ha diwar ze e sav an dic'hout evit pep tra gant ar gounar hag ar gasoni hag ive ar spont eus ar vue all gant e frouez, an dizesper. »

— « Ma c'hoar, a lare neuze Michelin, ha c'hoant ho pije e kuitafen ar bed ? Siouas ! ma mab a zo et gantan ma c'halon, ha ma finvidigez a harz anon da zével ma spered war du an O. Doue. »

— « Pedomp eta, eme ar baourez, ha Doue a blenao an hent dirakoc'h. »

An de warlerc'h, Michelin, stouet dirag eur grusifi, a glevas eur vouez hag a lare d'ei : « Me ac'h a da gemer da vab em Baradoz, ha neuze e vo dizereet da galon hag e kavi ar peuc'h. » Dizro d'he falez, e kavas ar bugel klanv : dambrest goude, e rentas, en e huenaden diwean, e ine glan da Zoue : an diou blac'h a wela an Ele o tougen anei d'an nenv.

— « Ho polonte beet gret », eme ar vamm 'n eur ginnigan da Zoue ar zakrifis pouneran a c'halle ober war an douar.

Disket, tadou ha mammou kristen, plegan ho spered dirag bolonte Doue : na sko kammed nemet gant eun dorn madelezes.

II

Bue ar plac'h evurus Michelin a Bezaro en Drivet-Urz

Michelin neuze a c'hoantaas heuilh an Aviel penn-da-benn : gwerzan a reas he madou hag o roas d'ar bevien, ha goude e c'houllas bean digemeret en Drivet-Urz Sant Fransez. 'N em di-

zober a reas eus he dilhadou a brinsez a lakae kement a lorc'h enni, hag a blije d'ei kement lakât. He douarou, he c'hestel, kement tra a oa d'ei ac'h eas e kerz an dud ezommek en despet d' he c'herent drouk-kontant o welet eun heritaj ken brao o tiflipan digantê.

Ar plac'h evurus a deuas da vean mamm ar bevien, harp an intanvezed ha skoazel an emzivaded. War ar re-man dreist-holl he devoa douget ar garante he devoa bet evit he mabig. Evitê 'n em lakeas da glaskerez-vara; mont a re, he zreid noaz, da c'houlenn eun tammig bara evit ma paefe da Zoue ar dle he devoa gret en e genver pa rene he bue a blijadur en he c'hastel.

He c'herent, pa deue da skei war o dor, a lare d'ar vevelien pourchasan anei : c'hoantaet o devoa memes rei da gredi e oa zod evit ma vije dastumet ha na raje-ken a vez d'ê.

Michelin ac'h a da Jeruzalem en pirc'hirinaj, ha war ar menez Kalvar, hon Salver 'n em diskoue d'ei hag a stok ouz he c'horf troc'h e c'houlou zakr. Evelse e teuas d'ober burzudou hag e pareas meur a den klanv. Pa deuas en dro d'ar gear, an holl a enore anei evel eur zantez.

Ar c'hoar-ze eus an Drivet-Urz ac'h ê unan eus ar re o deus roet ar gwellan da gompren petra eo spered Sant Franséz. « Lakât sklerijen dous ha tomm an Aviel er vue pemdeiek; ar c'horf a zo enebour d'ar spered; war an tammou eus e garante evitan e-unan, an den a dle sevel eun templ evit ar Baourentez kristen; bevan sij elec'h bevan e kreiz ar binvidigez hag ar blijadur; magan karante evit an nesan elec'h kasoni; ober pinijen elec'h kargan ar c'horf; sevel eun tron uhel a garante en hon c'halon da skeuden hon Salver an neus kement hon c'haret, ha klask karout anean bepred muioc'h mui, setu aze spered Sant Fransez, setu aze ar pezh a c'hoantaas lakât da ren er bed. Kas a reas da benn e vennad, pa savas an Drivet-Urz, hag ar plac'h evurus Michelin he deus lakaet ar spered-se en disteran labour eus he bue pemdeiek. Pebez nerz-kalon he deus renket diskoe evit se !

Me ive a embanno dre holl ar geleennadurez-se.

Peden. — « O Doue, c'houi hag hoc'h eus douget kalon ar plac'h evurus Michelin eus karante ar bed man beteg ho karante c'houi, roet d'imp, ni ho ped, dre he meritou ar c'hraas da heuilh he skouer ha da zistagan hon c'halonou diouz an douar evit dastum tenzoriou ha n'efont ket da goll. »

Menez. — Ma n'hallan ket tremen dre gement roud an neus lezet ar plac'h evurus-man war hent ar zantelez, da vihanan e troc'hin al liammou a stag anon ouz ar bed, hag e troin ma holl garante war Groaz hon Salver : Hen a roio d'in da intent yez ar zantelez.

Boked. — (eur gir eus Sant Fransez) : « Ra vo chadennet ma spered holl gant douzder ha tommder ho karante birvidik, o ma Doue, evit na vo ken troet nemet ganec'h. »

E.B.

Sant Anton a Badou hag ar Zakramant an Oter

Sant Anton a oa o prezeg e kêr vras Bourges. Bez a oa eno heretiked ha na felle ket dezo kredi ema hon Zalver e Zakramant ar Oter.

Unan eus pennou bras an heretiked, Père Guyard, goude beza dalhet penn hir amzer d'ar sant, evel na gawe mui netra da respount, a lavaras : « Nebeutoc'h a gomzou; greomp eur marc'had, mar kirit. Me 'm eus du-man eul loen. »

« Me e lakao da iun epad tri dervez. Goude me e digaso var leuren-kêr; c'houi a zeuio ive gant pezh a hanvet ar Zakramant. Me a roo da zibri d'em loen. Mar koue d'an daoulin dirag ar Zakramant elec'h 'n em lakat da zibri e voed, neuze me a gredo, met nan araok. »

Sant Anton a respount : « Ar marc'had a zo grêt, evel ma c'houlennet. »

Al loen a iun epad tri dervez.

Sant Anton, eus e du, a bed, a iun, a ra pinijenn kalet; var e c'houlenn, ar gristenein a bed hag a iun evit ma plijo gant Doue lakat ar virione da skedi.

Setu digouet an deiz merket.

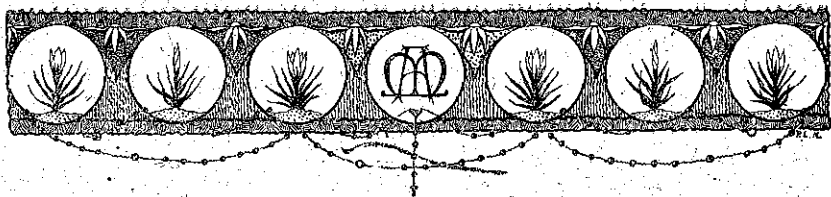
Holl tud kêr a zo bodet var al leuren. Père Guyard a zo aze gant e loen ha Sant Anton gant ar Zakramant meulet ra vezo.

An heretik a ginnig boed d'e loen. O burzud ! Elec'h dibri, al loen 'n em stou d'an daoulin dirag ar Zakramant. Ar gristenein a strak o daouarn hag an heretiked a soubl o fenn gant ar vez.

O wellet eun dra ken sotezus, Père Guyard a lavar : « Me gred ema Jezus-Krist e Zakramant an Oter. »

Evel ma oa pinvidik bras, Père Guyard a reas sevel eun iliz gaer war dachen ar mirakl ha breman c'hoaz a ve grêt eus an iliz-se, iliz Père Guyard.

Kredomp mad ema hon Zalver Jezus-Krist korf, goad, ene ha divinite e Zakramant an Oter.

LOURD, katekiz beo

PEMPET DEVEZ

Lourd ha mister an Dreinded.

Ar genta guirionez da anaout eo ez eus eun Doue . guelel hon deus penaos e teu Lourd da zigas da zonj outi hag ivez pegement en em emell Doue gant madelez ouz e grouadurien pa ra avechou eur *mirakl* evit o zikour.

Hor spered a c'hell tizout ar guirioneziou-ze a zesk d'eomp hor feiz. En o c'hichen ez eus guirioneziou all, divarbenh natur ha labour Doue ha ne c'hellomp anaout nemet gant hor feiz; ar guirioneziou-ze diskleriet d'eomp gant Doue ha desket d'eomp gant an Iliz a zo hanvet « *misteriou* ».

Ne c'hellomp ket ober hor zilvidigez heb anaout ar misteriou nag hep kredi enno. An hini kenta eo mister an Dreinded : outan eo e komzimp herio.

Guelomp da genta petra eo ar mister-ze a dleomp da gredi. Bez 'ez eo, a lavar ar *C'hatekiz*, mister eun Doue hepken e tri ferson. Kaout a reomp aze teir guirionez.

Kenta guirionez : *n'eus nemet eun Doue*. Lavaret ez eus daou a vefe tenna digant unan ar pezh a rofemp d'egile. Evelse, penaos e c'hellfe eun Doue beza oll-c'halloudek ma c'hellfe eun Doue all, oll-c'halloudek ivez, mont en e eneb ? Mes ni n'hon deus doue-tanz ebet var gement-se. Ped guech en hor pedennou, pa lakeomp enno hor c'halon, n'hon deus-ni ket lavaret : « *Va Doue !* » Morse n'eo bet digouezet ganeomp lavaret : « *Va Doueou !* ».

Eil guirionez : An Doue-ze ha n'eus nemetan a zo e *tri bersonach*. Arabat fasia : n'eus kaoz ebet aman ouz tri zoare da gemeret ar memes personach, evel ma c'heller, mar kirit, kemeret mestr ar c'houarnamant evel presidant ar republik, evel den helavar hag evel tad a familh. Nann . bez' ez eus, e guirionez, e Doue tri bersonach ha n'int ket ar memes hini. Doue, a beb eternite a c'han eur Mab unik ; bez' ez eo eta *Tad* hag e *Vab* a zo Doue evel dan hag ar memes Doue egetan peguir n'eus nemet eun Doue. Ouspenn, a beb eternite ivez, an Tad hag ar Mab en em gar etrezo hag ar garantez-se eo an trede personach, personach ha n'eo ket ar memes hini hag an daou all, personach hag a zo Doue evel do hag ar memes Doue egeto ; bez' ez eo ar *Spered-Santel*.

Trede guirionez erfin : an tri bersonach-se a zo *par an eil d'egile* e pep tra, ha kement man a zo red peguir pephini outo a zo Doue ha ne reont nemet ar memes Doue hepken : eun danvez hepken, eun natur hepken, eun divinite hepken, mes a bez da dri bersonach.

Setu aze ar pezh a zo red da c'houzout ha da gredi ; ne lavaran ket : « da gompren », rak an dra-ze a zo eur mister hag, eur vech c'hoaz, ne anavezomp anezan nemet dre ma z eo bet diskleriet d'eomp gant Jezus-Krist p'en deus lavaret d'e ebetel : « It, prezegit d'an oll boblou ha badezit anezo *en hano an Tad hag ar Mab hag ar Spered-Santel*. »

Lavaromp, peguir emomp en eur miz gwestlet da Vari, ez eus etre ar Verc'hez ha pephini eus tri bersonach an Dreinded santel evel eur gerentiach divin. Doue an Tad en deus kemeret anezi da *verc'h*, Doue ar Mab da *vamm*, Doue ar Spered-Santel da *bried*.

Ha breman, mar hon deus c'hoant da velet e Lourd eur skeuen eus an Dreinded santel, deomp da iliz ar Rozera. Eno e kamomp pemzek taolen hag a ziskouez pemzek mister ar Rozera. Chomomp eun abaden dirak an drizekvet taolen, an hini a lak dirak hon daoulagad mister ar Pantekost. An taolennet kristen en deus livet varni an tri bersonach divin. En treac'h e velomp an Tad o kroui ar bed, dindan furm eun den koz evit digas da zonj eus eternite Doue ; var e benn ez eus eul lizeren grek, an delta trigornek hag a zervich pell 'zo d'an Iliz katolik evit diskouez mister eun Doue e tri bersonach. Izeloc'h e velomp Mab Doue savet d'an nenv, da zeiz ar Yaou-Bask ; a-unan gant e Dad e tigas ar Spered-Santel. Heman a zisken var an douar hag a blav uz Mari hag an ebetel ; en dro d'Ezan ez eus eur vandennad elez ha seiz eus ar reman a zo ganto e zeiz donezon evit o roi d'an ebetel evel m'o roo d'eomp divezatoc'h e sakramant ar gonfirmasion. Livet eo dindan furm eur goulm o teuler teodou tan. Setu aze digemmesk an tri bersonach mes o zri ne reont nemet eun Doue hepken.

Eun honor all a vez roet c'hoaz e Lourd d'an Dreinded santel hag adorabl. Pa vez soubet eur c'hlanvour e dour burzudus ar pisinou, e vez lavaret ar pedennou-man evito :

Intron Varia Lourd, pareit hor c'hlanvourien !

Intron Varia Lourd, pareit anezo evit honor ha gloar an Dreinded santel !

Pebez kentel gaer !... Setu aman klanvourien hag a zo deuet eus a bell evit pedi *Intron Varia Lourd*, evit beza soubet en eun dour deuet eus an douar var gomz an *Intron Varia*, evit goulenn o fareanz digant an *Intron Varia* : mes araok pep tra, entetet mat ez eo, ma pareont, ar veuleudi na raio nemet tremen dre an *Intron Varia* evit tizout Doue E-unan, an Dreinded santel hag adorabl !

Eur vech c'hoaz, pebez kentel !... Lakeomp anezi da dalvezout ha sonjomp e komzou an abostol : « N'eus fors petra 'rit, grit pep tra evit gloar Doue ! »

SKOUER

An dimezel Mac'harit Hemour, nao vloaz
var' n ugent, eus Marseilh.

D'he zrivac'h vloaz eo e santas Mac'harit Hemour kenta taolion ar c'hlenved a dlee lakat anezi da vont fall. Azalek miz kenver 1910 ar boan gof a ree d'ezi dislonka eur vech an amzer. Nao vloaz goude, he foanion a deu da greski ; he c'hof a zo kizidik meurbed

hag ar medisin a ra varni ar pezh a hanver e galleg « l'opération de l'appendicite ». Ar plac'h yaouank a vella d'ezi deustu : debri ha pounnerât a ra; poan he deus c'hoaz goulskoude eur vech an amzer. Eur bloaz goude, e miz ebrel 1920, Mac'harit Hemour n'eo mui adarre evit dalc'hen ganti he boued hag an taol-man e tistaol gwad. Kement-man ne bad ket pell mes he, foaniou, kriz awalc'h, a jom krog enni, ar-pezh a ra d'ezi mont treutoc'h-treut.

Eun enklask piz a gav kreskennoù niverus en he c'hof hag en he boezellou. Red eo adarre d'ar medisin kemeret e venviji hag an taol-man ar vellaen a bad tri miz.

E miz kenver 1921, ar boan gof a zistro, ar boezellou a goenv hag ar gwad a zav a boulladou d'ar ginou. Ar plac'h yaouank a zo fall-fall.

An testeni roet dezi gant ar medisin evit ma c'hellje kemeret « train » ar re glanv da vont da Lourd a verk : krign beo en eur c'hof sonnet gant ar c'hreskennoù ha boezellou striseat.

Kaer en deus kemeret louzeier, en em ziskuiza gourvezet en eol, ar glanvourez a gendalc'h da gaout poan, da dreutat ha da fallât. Egiz boued ne c'hell mui kemeret bemdez nemet eul litrad hanter a leaz.

D'an dri a viz guengolo 1921, an dimezel Hemour skuiz-maro-gant ar vech, a zo en eur stad reuzeudik awalc'h pa z eo disken-net e Lourd. Poan griz he deus en he c'hof hag en he gouzoug evel pa vije enno an tan.

D'ar 7 a viz guengolo, vardro nav heur. Mac'harit Hemour a zo douget var eur c'hravaz d'ar pisin. Soubet eo en dour burzudus : a boan ma z eo lavaret ar pedennou d'an Dreinded santel m'en em gav kalz easoc'h. « Seblantout a ra d'ezi ez eo diskoulmet he boezellou hag ez eus evel koezet chadennoù er pisin ». Azeza 'ra : eua 'ra eur volennad leaz hep heugi ha sonjal a ra d'ezi e chom al leaz en he c'hof eleac'h tremen deustu egiz ma ree araok. Antronoz vintin Mac'harit e ev eur volennad kafe leaz hag a zebr bara amannennet, ar pezh n' en doa ket great tri bloaz a oa. Debri 'ra da greizdeiz kig, legumach, piz-glaz; fourmaj ha damm bara hag ar pred-se evel ar re a zebro da c'houde ne ra dies ebet d'ezi.

Distroet da Varseilh, Mac'harit Hemour, goude eun enklask piz great gant ar vedisined, a zo bet embannet pare eus o' glenvejou he c'hof hag he boezellou. Kendalc'hen a ra da zebr pep seurt boued hag er boued a ra vad d'ezi peguir he deus gounezet pevarzek lur en eur miz.

Chomet yac'h abaoue, an dimezel Hemour en deus kemeret dil-had leanez d'an 8 a viz kerzu 1922 e kouent ar Vizitasion e Marseilh, evel m'en doa prometet da Intron Varia Lourd.

He superioze en deus roet d'eomp eus he c'helou da viz eost 1923. « Al leanez yaouank, emezi, a zo yac'h-pesk eiz miz 'zo; c'heuilha 'ra bemdez reolen he urz evel al leanezed all. »

F. G.

Lennerien kristen, pedit evit

Hon Tad Santel ar Pab, an Otronez Eskibien, ar veleien, Urz Sant Fransez, ar visionerien, breuriezou Breiz.
Hor skolioù kristen, o mistri ha mestrezet.

MISIONOU — Pedit kalonek evit ar misionou roet gant hon Tadou, ma tougint frouez puilh evit gloar Doue ha silvidigez an eneoù.

En *Erge-Vihan* (Eskopti Kemper), eus ar 25 a viz Mae d'an 12 a viz Even, gant an Tadou Barnabe, Fulgence, Tugdual, Yvon.

Librairie Saint-François

4, Rue Cassette — PARIS (VIe)

Chèque Postal : Paris 675-77

Mannet du Tiers-Ordre de Saint François , par le R.P. Eugène d'Osly, capucin, 40 ^e mille, relié tranches-rouges	9 fr.
Saint François d'Assise , par le R.P. LEOPOLD DE CHERANCE, capucin, 40 ^e mille	9 fr.
Histoire du Frère Saint François d'Assise , le Chevalier du Christ, par PECORELLA DI DIO, 300 pages, nombreuses illustrations (Pour les jeunes)	7f.50
Vie de Saint François d'Assise , par le P. CUTHBERT, capucin	20 fr.
L'Ideal de Saint François par le P. HILARIN DE LUCERNE, capucin, 2 volumes	24 fr.
Vie de Saint François de THOMAS DE CELANO, traduction par l'abbé FAGOT	18 fr.
Vie de Saint François de Saint BONAVENTURE, traduction par l'abbé FAGOT	12 fr.
Le Crucifix et Saint François d'Assise , par le P. JEAN DE COGNIN, capucin	12 fr.
Saint François d'Assise, Patron des Jeunes Scouts Catholiques , par le P. SIGISMOND, capucin	4f.50
Histoire de Saint François d'Assise , par l'abbé LE MONNIER, 2 volumes (nouvelle édition)	24 fr.
Sainte Elisabeth de Hongrie , patronne du Tiers-Ordre, par le R.P. LEOPOLD DE CHERANCE, capucin	9 fr.

*

Cum permissu Superiorum.

Le Gérant : G. LE BAYON.

Moullerez AR BAYON-ROGER, 13, Tachen Alsace-Lorraine, en Oriant.

Ra vezo meulet Jezuz Krist !

Bepred.

Kenteliou Sant Fransez

Kelaouenn vizek gant Skeudennou

TAOLENN AR MIZ

XXIX Pelerinaj Bretoned Trede-Urz e Santez Anna	
Wened	121
Buhez Sant Fransez a Assis	122
Buhez Maze Talbot	124
Bleuniou S. Fransez (VI ^{te} Pennad)	127
An Den evurus Davouzat	131
Sonjit ervat	133
Lourd, katekiz beo	134
Indulgansou an Trede-Urz	
An Absolyen jeneral	

Rédaction et Administration

P. Théodore ROUSSEL

F.M. Capucin

28, Avenue de la Marne, LORIENT

C/c. : 46.28 NANTES

Priz : daou skoued ar bloaz

MIZ GOUERE

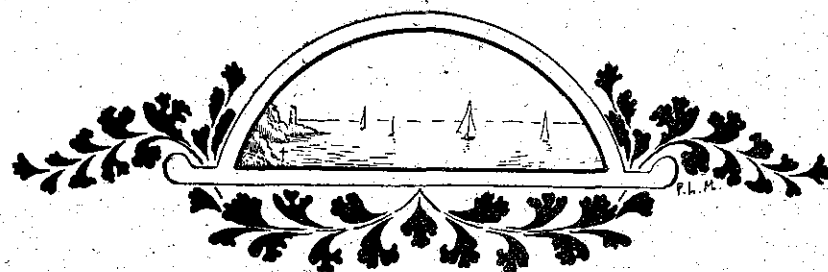
- 1 Gwener ... Goad Presius hor Zalver Jezuz-Krist.
- 2 Sadorn ... Gouel ar Vistasion ar Werc'hez Glorius Vari. — A.J.

- 3 Sul *Pevare Sul goude ar Pantekost.*
- 4 Lun Ofis e eizvet S. Per ha S. Pôl.
- 5 Meurz ... S. Anton Liari Zacharia, kovez.
- 6 Merc'her ... Eizved an Ebestel S. Per ha S. Pôl.
- 7 Yaou ... S. Siril ha S. Methodius, Eskibien ha kovez.
AN DEN EURUS DAVANZAT, kovez eus an Trede-Urz.
- 8 Gwener ... SANTEZ ELISABETH, Rouanez ar Bortugal, intañvez eus an Trede-Urz. — I.P.
- 9 Sadorn ... SANTEZ VERONIKA, gwerc'hez eus an Eil Urz. — I.P.

- 10 Sul *Pempet Sul goude ar Pantekost.*
- 11 Lun S. NIKOLAS hag e GOMPAGNUNEZ, merzerien eus ar C'henta Urz. — I.P.
- 12 Meurz ... S. Yan Gualbert, kovez.
- 13 Merc'her ... S. Anaklet, pab ha merzer.
- 14 Yaou ... S. BONAVANTUR, Doktor eus ar C'henta Urz. — I.P.
AR PLAC'H EURUS ANJELINA, intañvez eus an Trede-Urz.
- 15 Gwener ... S. Herri, kovez.
- 16 Sadorn ... Santez Mari Meno-Karmel.
SANTEZ MARI-MADALEN POSTEL, gwerc'hez eus an Trede-Urz.

- 17 Sul *Chouec'hvet Sul goude ar Pantekost.*
- 18 Lun S. KAMILH LELLIS, kovez eus an Trede-Urz.
- 19 Meurz ... S. VISANT A BOL, kovez eus an Trede-Urz.
- 20 Merc'her ... S. Jerom Emilian, kovez.
- 21 Yaou ... S. FRANSEZ SOLANO, kovez eus ar C'henta Urz. — I.P.
- 22 Gwener ... Santez Mari-Madalen, penitandez.
- 23 Sadorn ... S. Apolliner, Eskob ha merzer.
(Pardon Santez Anna Wened evit re a zo en Trede-Urz).

- 24 Sul *Seizvet Sul goude ar Pantekost.*
S. LAURANS A VRIND, kapusin. — I.P.
AR PLAC'HED EURUS KUNEGONDA HA LOEIZA, gwerc'hez eus an Eil Urz.
- 25 Lun S. Jakez, abostol.
- 26 Meurz ... SANTEZ ANNA, Patrounez ar Vretoned.
AN DEN EURUS ARCHEL, kovez eus ar C'henta Urz.
- 27 Merc'her ... AR PLAC'H EURUS MARI-MADALEN MARTINENGÓ, gwerc'hez eus an Eil Urz. — I.P.
AN DEN EURUS NOVELLON, kovez eus an Trede-Urz.
- 28 Yaou ... S. Nazer hag e Gompagnunez, merzerien.
- 29 Gwener ... S. Gwilherm, Eskob Sant Brieg.
- 30 Sadorn ... Ofis ar Werc'hez.
- 31 Sul *Eizvet Sul goude ar Pantekost.*
S. IGNAS A LOYOLA, kovez eus an Trede-Urz.

XXIX Pelerinaj Bretoned Trede-Urz Sant Fransez

E SANTEZ ANNA WENED

d'an 23 ha d'ar 24 a viz Gouere.

Abaoue 29 vloaz, Bretoned Trede-Urz Sant Fransez o deus ar c'hustum zantel d'en eur voda, dirag o mam vat, Santez Anna Wened. Betek breman, ar pelerinaj-se n'eo ket marteze anavezet mad avoalc'h gant bugale Sant Fransez eus eskoptiou Kemper ha Sant Briek. Goulzkoade netra kaeroc'h, netra guelloc'h evit laouennât ha kennerzi ar galon. Eno, tud an Trede-Urz, — neubeudik diouto alies er parrezioù, — a vel pegen niverus int, a zesk en em anaout hag en em garet, a gemer eun nerz nevez, evit bale kalohek var roudou o Zad.

Var zao ! eta, bugale Sant Fransez : holl da Zantez Anna Wened, d'an 23 a viz Gouere, da reseo bennoz Mam gêz Jezus. Loskit a gostez an digarezioù : N'o pezo ket geuz d'an amzer implijet na d'an arc'hant dispignet.

Setu aman, e berr gomzou, petra vo gret, e ker Santez Anna :

*
**

Urz ar pelerinaj : D'ar zadorn, 23 a viz Gouere, da zerr-nôz, prosesion ar goulou, prezezen evit digori ar pelerinaj.

— Epad an noz, e vo adoret ar Zakramant meulet ra vezo ! gret prezezennoù e galleg hag e brezoneg, kanet kantikou, pedet, kove-sêl.

(Tolit evez : ar c'hovezourien brezoneg en em zalc'ho er c'hadorioù-kovez a zo adrenv ar gador-brezege).

— Da hanter noz, er c'hlostr, hent ar groaz e galleg, — da eun eur eus ar mintin, hent ar groaz e brezoneg, (hent ar groaz prezeget).

— D'ar zul, 24 a viz Gouere, oferennou vit kommunia, da 3, 5 ha 7 eur.

— Da 9 eur, oferenn ar pelerinaj, gant eur prosesion arog, e « Park Santez Anna. »

— Da 10 eur hanter, e tleer en em voda : ar re a gomz e galleg, en teatr : ar re a gomz brezoneg, e chapel ar Zeminer-Bian.

— Da 13 eur, klozaden ar pelerinaj.

*
**

Klevit mat. — Ar Breuriezou zo pedet da zigas ganto o banie-lou. — Kavet e vo kantikou ha medalennoù an Trede-Urz da bre-na, e stal Santez Anna.

Buez Sant Fransez a Assis

EIL PENNAD

FRANSEZ EN EM RO DA ZOUE

(Kendalc'h)

KENTEL 6. — Kuzat a ra diouz he dad. — Eil retred. —
Kennerzet gant Doue.

Eun den hag en deuz guir c'hoant d'en em rei da Zoue da vad, a gavo trubuilhou var he hent. An diaoul a gaeo outhan, evit miret ouz ar vad m'eo galvet an den santel da ober, ha Doue a ro eun tamik kabestr d'an drouk-spered evit amprou he servicher, hag he startât er feiz. Fransez, galvet gant Doue da ober traou ker kaer evit brasa gloar he hano santel, en devoue meur a drubuill en he vuez.

Per Bernardone, pa velas he vab ker brokus evit Doue, a yeas drouk enghan, hag a redas gant eun nebeud amezeien da glask Fransez da Zant-Damien. An den yaouank a glevas trouz ho moueziou, rak kabal a oa gantho, hag a dec'has d'en em guzat en he roc'h kleuz. N'en doa ket c'hoaz nerz kalon aoualc'h da enebi ouz he dad.

An tad a zistroas d'ar gear heb beza kavet he vab, hag heman a reas eur miz retred adarre en he doull kuz, er Grott. Sonjal a rea da vad e Doue, pedi a rea c'houek, gouela a rea noz deiz abalamour m'en doa renet eur vuez ken dibarfet betek neuze. Doue a gennerzas he zervicher, o lavaret d'ezhan : « Me a vezo ganez, n' e peus ezom da gaout aoun rak netra. »

Eur mevel a deue bemdez da zigas, e kuz, eun nebeud boued d'an ermit. Piou a rea d'ezhan dont ? Piou nemet Pika, ar vam garan-tezus ?

An eil retred-se a oue evit Fransez pinvidig bras e grasou an Aotrou Doue. Nak eas eo d'an den, epad eur retred, maga he ene gant sonjezonou santel ! Nak eas eo d'ezhan selaou guelloc'h komzou Doue e goueled ar goustians, hag ho zaouri parfetoc'h ! Nak a nerz a resever, neuze, evit bale var hent ar vertuziou kristen !

Kennerzet gant mouez he goustians ha gant komzou Doue, an den yaouank a lavaras, en he galon : « Aounik oun bet beteghen rak an dud, ha fall da zervicha Doue, mall eo d'in implija va nerz, evit lavaret-kenavezo d'ar bed, hag ober al labour a c'houlén Doue diganen. »

KENTEL 7. — Dispount. — Goapeat. — Kounnar he dad.

Eun dervez eta, goude eur miz retred, Fransez a zistroas e kear gant ar zonz beza da Zoue, ha da Zoue hebken. He galon a oa krenv rak nerz en doa digant Doue.

Tud Assis a oue souezet ha nec'het maro p'her gueljont. He vizaach a oa guen ha distrounket, he ziou voc'h kluzet gant an daelou en doa skuillet, liou ar binijen a oa varnhan. Evelato, bale a rea soun he benn : dispount e oa.

An dud a doa meulet mab Per epad ma rea follenteziou gant ar baotred yaouank all, mes en dervez-se, n'o devoue nemet disprijans evithan : goaspel e oue gant eur c'halz, hag hiniennou euz ar vugale en em roas da deurel mein ha pri outhan : « Eat eo da zot ! » a youc'he an dud. Ar re a oa bet guechall mignouned Fransez, a oa gant ar re voasa oc'h he vafoui breman.

Hen, rannet he galon o velet an dud ker farouel ha ken trahis, a yea atao gant he hent, habask ha seder. He spered a oa kollet e Doue, kollet e Jesus-Christ maro var ar Groaz evit silvidigez an dud a rea goap anezhan.

Pebez rann-galon evit Per Bernadone, pa velas he vab muia karet o tostât, o tont dirak he di. En eul lam e oue er meaz evit skei'var an haillouned a rea goap euz he vab, mes da c'houde, e krogas e Fransez he unan, evit hen heja, her bounta, hag ober d'ezan ar rebechou guasa « Koll a res henor hon hano ! Koll a res henor ar famil ! Petra c'hounezi oc'h ober da zot en doareze ? »

KENTEL 8. — Prisouniet er gear. — Ar vam a dro
gant he mab libr !

Fransez ne respounte netra d'an oll rebechou, setu neuze an tad, drouk enghan muio'h-mui, a glozas he vab en eun toull tenvall euz an ti, en eur lavaret : « Choum a ri aze betek m'e pezo promettet chench buez. » Var ar c'homzou-ze, Per a brennas mad an or.

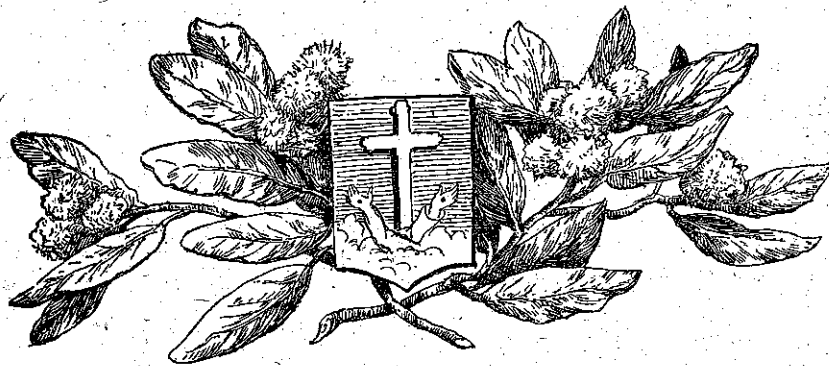
An den yaouank n'en doa respountet nemet eun dra, da oll rebechou he dad : « Galvet oun gant Doue, ha guell eo senti outhan eget ouz an dud. » E mare ebet, ne oa bet unan euz he c'heriou hueloc'h eget egile, rak-se, pa oue he unan en he doull tenvall, e trugarekas Doue da veza roet d'ezhan pasianted.

Pegeit e choumas Fransez e ti he dud heb guir da vont kuit ? Ne ouzor dare : eur miz pe zaou. Ar vam Pika, glac'haret oll o velet he fried kounnaret, a boanias da derri he himor, mes ne c'hounezas netra varnhan. « Hor mab, emezhan, hor rivino, rak kalz re vrokus eo deut da veza gant an arc'hant a c'hell kaout. Ha neuze, petra eo ar frouden-ze a zo deut d'ezhan, e rank beva, var he veno, dishenvel diouz an dud all ? Daoust ha red eo d'ezhan ober kement a follenteziou ? » An tad ne blegas ket da vouez he bried.

Ar vam a glaskas neuze ober d'he mab dont var he giz, mes hen a jomas ker stard all. Eleac'h gounit Fransez, hi eo a oue gounezet ganthan. Dont a reas da entent n'eo ket mad enebi ouz an Aotrou Doue, rak hen a zo mestr an oll dud. Ha neuze, ar prizounier a lavare d'ezhi « Christ ar grusifi en deus komzet ouzin, mam, en iliz Sant Damian, komzet en deus dre vuzud, na c'hellan ket, evelato, dizenti outhan. »

Eun dervez ma oa eat Per diouz ar gear evit he gemverz, ar vam a zibrennas an or, hag a laoskas he mab da vont, d'al leac'h ma plijfe ganthan. Lavaret a rea outhi he unan : « Va mab n'eo ket galvet gant Doue da vont d'ar baradoz dre ar memez hent gant an dud all. »

Pika a oa eur guir vam gristen.

Buhez Maze Talbot

Simiad (douer-sammou)

V PENNAD

E yuniou, e binijennou.

Ret e vefe mont beteg an ermited santel eus penn kenta an iliz evit kaout eun den da garet ar yun hag ar binijenn evel Talbot. En amzeriou diveza, ouz person Ars eo her c'havomp henvel.

Da zul, ha ne gomzomp ket eus ar C'horaiz, e yune betek div eur. Neuze hepken, o tont eus an iliz, e tebre eun dra bennak, ha ne rae pred all ebet da c'houde. Evelato, p'en deze gret eur pred re skanv da ziv eur, e kemere eun tammig bara gand eur banne the, araok mont da vodadeg e Vreuriez.

En derveziou all, goude an oferenn e kemere eun tamm bara hag amann gant chokolat, ha d'an abardaez, eun nebeut kig. Beteg e glenved ne gemeras netra e kreiz an deiz, ha da c'houde zoken, ne gasas gantan en e c'hodell nemet eun tammig bara a zebre da boent meren.

D'al lun evelato, ne gemere netra nemet the ha bara sec'h; da zadorn e rae henvel, en enor d'ar Verc'hez Vari. Da verc'her na zebre ket a gig, avechou hepken e kemere eun tammig amann.

Met epad ar C'horaiz, derc'hent ar goueliou, e tileze kig, lèz hag amann. E miz mezeven e yune evel er C'horaiz, en enor d'ar Galon Zakr. Ober a rae ouspenn ar yuniou merket gant roelenn sant Fransez, ha zoken, a gredomp, goude ma voe ket bihaneet niver an derveziou yun gand ar Pab Leon XIII (1).

O veza m'en deze poan o tebri e vara sec'h, e pede avechou e c'hoar da boazat en dour eur pesk, eur morlouan. Neuze e soube e vara en dour-ze, met ne gemere tamm eus ar pesk.

Eur vaouez vat, o c'houzout en doa Talbot lakeet en e reolenn a vuhez ne dlle morse lavaret nann pa veze kinniget d'ezan eun

(1) Abaoe m'eo bet reizet ar reolenn gand ar Pab Leon XIII, tud an Trede Urz o deus da yun derc'hent gouel sant Fransez ha gouel ar Verc'hez konsevet hep pec'hed. Gwechall ez oa da yun epad an Asvent, ar C'horaiz, pep gwener eus ar bloaz ha pep merc'her adaleg gouel an Holl Zent betek Pask.

dra bennak, e bedas meur a vech da eur an the. Talbot a asante, daoust ma kave dies. Debri a oa evitan eur binijenn (1).

Eun all, he deze digantan leoriou avechou, e bede ive da azeza ouz he zaol. Ne anaveze ket doare beva Talbot. Heman a asante hep lavaret ger hag a zebre eus ar pezh a veze kinniget d'ezan.

Evit kompren peger kalet oa pinijennou Talbot, n'ankouna- c'haomp ket en doa bemdez hag heb ehan eul labour dies ha pounner d'ober; n'en doa nemet ar zul da ziskuiza.

N'oa ket awalc'h evitan yun ha debri nebeut : e pep giz e rae pinijenn. P'oa yaouank, e fume; lezel a reas a gostez ar butum. Abaoe pell amzer ne lenne kazetenn ebet; ne lenne ket zoken ar skritellou staget ouz ar mogerioù. Abaoe kalz miziu edo an dud en Irland o klask miret na vefe savet soudarded evit Bro-Zaoz, pa glevas hano eus an dra-ze evid ar vech kenta.

Ar c'heleier all a gleve pa veze o labourat gand e gamaraded.

Eur pevarzek vloaz bennak araog e varo, leor an den eürus Grignon a Vontfort, ar *Wir Devotion d'ar Verc'hez*, a gouezas etre e zaouarn.

Lenn a reas el leor-ze petra rae *sklaved Mari* : dougenn chadennou en he enor. Neuze eo e kemeras ar chadennou a voe kavet varnan deiz e varo ha ne zilezas nemet epad an nebeut sizunioù a dremenas e Hospital an Drugarez e 1923 ha 1924. Ne felle ket d'ezan rei da anaout d'an dud e binijennou, hag e tennas epad eun nebeut amzer e jadennou.

Da genta e tougas ar jadenn vrasa endro d'e c'houzoug ha d'e gein. Met ne c'helle ket ober e labour evelse, rak, epad an deiz, en doa da zougenn plench var e ziouskoaz, ha pouez ar plench e lakee ar jadenn da vont doun en e groc'hen. Hag e lakeas ar jadenn neuze endro d'e gorf, d'e groazlezh.

Derc'hel a rae e jadennou da vont da gousket. E wele a oa grêt gant plench evel m'eo bet lavaret uheloc'h. An tamm koad a gemere evit penn-wele en doa eun hanter-metr hilder; hag e gornou a oa krennet.

Da fin e vuhez Talbot a oa pounner-gleo ha kigenn a ziou voc'h a oa deuet da galedi o veza stok bep noz ouz eur penn-wele ker garo.

En iliz, evel m'eo bet ive lavaret, epad an Aviel hag ar gredo zoken, e veze ato var e zaoulin noaz. O sevel eur pennadig, en dije en em ziskuizet, met ne felle ket d'ezan sevel. Unan bennak a reas eur vech rebechou d'ezan var ar poent-se. rak koll a rae e yeo'hed, ha ne vije mui gouest da labourat. Talbot a respontas e berr gomzou e rafe kalz muioc'h c'hoaz a binijenn, ma c'helfe.

Karet a rae kalz ar zent o doa grêt pinijennou bras. Gand est — lamm e komze anezo, eus santez Thereza, eus santez Mari an Ejiptianez. « They were great girls. » « Pebez merc'hed ! » emezan (2).

(1) E Bro-Zaoz hag en Irland em'an ar c'hiz da eva the da bemp eur, ha gand an the e vez debret bara, amann, kuignou.

(2) Meuli a c'heller ha meuli a dleer Talbot evid e binijennou. Met m'eo ket mat d'an holl klask ober evel dan. Ret e vefe da genta gou- lenn kuzul digand eur beleg. An holl n'int ket gouest d'ober hevelep pinijennou. Met an holl, avat, a rank kemeret skouer varnan hag ober pinijenn gwella ma c'hellont.

Avechou, o komz gand e c'hoar eus ar c'hras kaer en doa bet digant Doue, en doa e dennet eus dizurziou e yaouankiz, e lavare : « Doue eo en deus gret pep tra, hep tamm mirit eus va ferz. » Aon en deze ato d'en em veuli dirag e c'hoar, pa gomze d'ezi eus traou santel.

Ker bras oa e garantez evit Doue, ma ne c'helle ket avechou he c'huzat. Lod eus e vignoned a zeuas aon d'ezo ne gemerfe lore'h, hag unan, eur vech, a lavaras d'ezan toler evez, rak eun ene savet ken uhel gant Doue a dle en en ziuall diouz al lore'h. Talbot a zelaouas hep lavaret ger hag a respontas : « Awalc'h eo d'in, emezan, sonjal er zent bras evit kas pell al lore'h diouzin, rak ne ran netra e kichen ar pezh a raent. » Hag alies da c'houde e komzas eus kement-se da ziskouez n' en doa ket ankounac'haet ali e vignon. Ar mignon-ze a welas neuze e c'helle Talbot komz heb aon eus madelez Doue en e genver, rak eun den oa evel n'eus ket kalz, eun tempz-spered krenv meurbet.

Eur mignon all a gomzas ive eus an dra-ze d'eur beleg hag a c'houlennas kuzul digantan. Ar beleg a respontas n'eus ket en Aviel eun hymn a veuleudi par d'ar *Magnificat*, ha goulskoude ar *Magnificat* a zo bet grêt gand ar grouadurez an izela e galon, ar Verc'hez Glorius Vari. Eun ene a dle beza humbl e gwirionez evit komz heb aon eus ar grasou a reseo digant Doue.

Pa gomzer eus yuniou ha pinijennou Talbot, e vez c'hoant da c'houzout hag aotreet oant gand e dad kovesour, ha goulennet en doa kuzul. N'eus ket a zantelez hep sentidigez, hag eur c'hristen mat a c'houlenn ato kuzul digand e govesour.

Talbot a oa eun den aonik, lent gand ar veleien. Rener kongregation ar Verc'hez Vari e iliz ar Jezuisted, n'oa ket evit dere'hel koun anezan, ne anaveze ket zoken e hano. Rener an Trede Urz e iliz Leaned sant Fransez n'hen anaveze ket muioc'h. Hervez testen e vignoned, Talbot a zizoloe e ene da nebeut a dud, ha n'e zizoloe holl da zen ebet.

Daou veleg goulskoude hen anavezaz mat. O daou int maro, ha ne c'heller ket kaout o zesteni : an Tad Walsch, Jezuist, hag an aotrou Hickey. Heman, epad an amzer hir e dremenaz e skolach ar Groaz santel, a anavezaz mat Maze Talbot.

An « doktor » Hickey, evel ma veze hanvet neuze, a yeas alies da gambr Talbot hag a jome eur pennad mat a amzer da gomz gantan. Ar re o deus anavezaz ar beleg-se ker zantel, ken eun, a gred stard ec'h anaveze buhez Talbot, hag eo bet heman renet hag hentehet gantan.

J.U.

PABET HON AMZER-NI, DREIST-OLL, O DEUS DISKOUZET EUR GARAN-TEZ DISPAR, E KENVER AN TREDE URZ. O UNAN INT ÊT ENNAN, HAG O DEUS SKIVET HA LARET A BEP SEURT TRAOU KAER DIVAR E BENN : PI IX, LEON XIII, PI X, BENEAT XV A OA EUS TREDE URZ SANT FRANSEZ; HAG AN TAD SANTEL AR PAB A ZO BREMAN, PI XI, A ZO IVE BUGEL DA ZANT FRANSEZ.

Bleuniou Sant Fransez

VI^{te} Pennad

*Fransez, arôk mervel,
'Vel eun tad, d'e bugel,
A skuilhas war Bernez,
Gant kalz a levenez,*

*D'ei da chom holl gantan
E vennoz diwezan.
Met war benn Elias,
Nann, takenn na gouezaz.*

Bernez' diskoueze kaout kement a santelez,
M'en devoa evitan eun doujanz vras Fransez;
Eun doujanz a verve kement en e galon.
Ma rae gant plijadur meuleudi e vignon.
Eun devez, 'pad ma oa o larout e bater,
Doue a disklêrias da Fransez, gant douster,
E teue an diaoulien, eur bagad mat oute,
Da ober da Vernez eur gwall vrezel bemde;
Ma renke ar sant kaez stourm, hag hep ehani,
Evit chom didamall ha tremen hep pec'hi.
Dre drue ouz Bernez 'garie 'vel eur bugel,
'Vit ma talc'hje da gaout a-berz an Nenv skoazell,
Skoazell da dere'hel penn dalc'hmat d'an drouk-spered,
Fransez a bedas start, a reas eun naved.
Eun devez ma oa 'ta vel-se o pedi,
Eur vouez eus an Nenvou, he c'hlevout eun dudi,
A disklêrias d'ar sant spouronet da gentan,
Diwarbenn Breur Bernez, selaouit, an dra-man :

« Fransez, ma mignon ker, e krenez ? 'Vit petra ?
 Ardou an drouk-spered 'c'h ay abred da netra.
 « Ma deu diaoul an ifern, an diaoul hag e bevar,
 « Da ober da Vernez kement all a c'hlac'har,
 « Ez eo a-berz Doue, evid hen kennerzi;
 « E gurunenn; eun de, a skedo ive mui.
 « Abred pe divezat e teuy an trec'h gantan,
 « Rak d'an Nenvou ec'h ay 'n eur guitât ar bed-man. » —
 O klevout kement-se, Sant Fransez a dridas
 E galonig a sant gant eul levenez vras.
 Ha ma karie Bernez, adalek an de-se
 'Yeas e garante war greski c'hoaz bemde.
 N'eo ket eur wech na diou, 'pad e vuhe, aman,
 Met goude e varo, hen diskouezas d'ezan
 Gant e gorf, o klevout evel c'houez ar maro,
 Ma renkje, arôk pell, larout e genavo,
 Evel en amzer goz, Jakob an ozac'h-meur,
 Endro d'e wele plouz, bodet e genvreudeur,
 O daoulagad beuzet en eur mor a daerou,
 Gant an dristidigez rannet o c'halonou,
 O sonjal e kleojent prestik eur c'himiad,
 Hini o zad karet, ar bed-man o kuitât,
 Fransez, en eur sevel diwar e dammik plouz,
 A c'houllas evel-hen digant e dud, didrouz.
 « E pelec'h eman 'ta, breudeur, ma mab hanan ?
 « En an 'Doue, ma mab, o ! tostaat aman,
 « Ma roin d'ec'h dioustu, diwar ma holl madou,
 « Ar c'haeran, ma bennoz, kent 'rin ma zalarou. » —
 Bernez, an den santel, a oa pell diouz kredi
 E felle da Fransez, neuze, hen die'haoui.
 Ma laras, 'n e skouarn, sioulik, da Elias.
 Karget da ren an Urz, d'hen ren 'vel vikel-vras :
 « En tu dehou d'hon Zad kaez, n'em lakit hep gortoz,
 « 'Vit ma roy d'ec'h ma breur, gant kalon, e vennoz. » —
 Elias a sentas; ha Fransez, e weled
 Dre forz skuilhan daerou, siouaz gantan kollet,
 A lakas e zorn dehou, 'n eur daston, war e benn,
 Hag a laras dioustu, bet d'ezan sklêrijenn :
 « Gortozit eun tammik, gortozit, pa laran,
 « N'eo ket heman, sur mat, nann, penn ma mab hanan. »
 En tu kleiz d'ar gwele 'yeas dousik Bernez,
 Hag e zioufrec'h e kroaz e astennas Fransez.
 E zorn dehou a lakas war benn Bernez neuze,
 Hag e zorn kleiz, kouls all, war e benn d'egile.
 « Ra deuy Doue an Tad, dre Jezus Hon Salver,
 « Da skuilhan warnoc'houi, Bernez, o ! ma breur ker,
 « E c'hrasou ar c'haeran, hag ouspenn, e vennoz
 « Evit mad hoc'h ine, eus lein ar baradoz.
 « Eus ma holl genvreudeur, c'houi eo ar mab hanan;
 « En Urz savet ganin, n'hoc'h ket deut ar c'hentan !
 « N'oc'h eus ket roet d'imp skouer vât e peb amzer,
 « Dre holl hag e peb lec'h 'vel gant den ne gever,

« O heuilhan Jezus-Krist, dre ho puhe santel
 « En hent a baourent merket en Aviel !
 « N'hoc'h eus ket c'houi roet, hep mar, na marteze,
 « Dre garante 'vitan a-grenn hoc'h holl leve ?
 « Roet 'c'h eus en tu-hont, 'vel eur prof ar c'haeran,
 « En hon Urz, dâ Zoue, ho puhe hag ho poan.
 « Ra deurvezo eta Jezus-Krist Hon Salver,
 « Da badout da viken, rei d'ec'h e c'hrasou kaer.
 « Ha me, an diwezan eus e servijerien,
 « D'ec'h a roan ive ma bennoz penn-da-benn,
 « Ma vefet gante holl eürus e peb digoue,
 « En noz kouls hag en de, hed-ha-hed ho puhe.
 « Ra vezo benniget an nep ho pennigo
 « Ra vezo, kastizet an nep ho milligo.
 « E-touez ho kenvreudeur dalc'hit ar plas kentan.
 « Ha c'houi, ma breudeur ker, sentit dalc'hmat outan.
 « Lezel a ran ganec'h ma galloud, ha ganti,
 « D'an nep a blijio d'ec'h, 'tigorfet dor hon zi.
 « Hon Urz, eus ho kwellan, a renfet hoc'h unan;
 « Kuit da vreur all ebet da renkout da blegan.
 « En tu ma deuy bemde, da c'houezan an avel,
 « 'Kerzfet 'vel m'ho po c'hoant, e tigorfet ho kouel.
 « Ha mar fell d'ec'h aman, du-hont, chom da diskuiz
 « Ne vo gér da larout, ober 'refet ho kiz. » —
 Da gomzou Sant Fransez, adalek an de-se.
 E talc'has, gant kalon, dalc'hmat e vugale;
 Ha goude e varo, e karjont Breur Bernez.
 'Vel 'kar bugel e dad, gant doujanz, levenez.
 Ha war e dremenvar, pe 'n em gavas d'e dro,
 E vreudeur, a-vagad, a deuas a bep bro,
 Rannet o c'halonou, beteg e vanati,
 En o zouez 'n em gave, glac'haret, Breur Jili.
 Adalek ma welas, war e wele, Bernez,
 E lavaras, raktal, gant kalz a levenez :
 « *Sursum corda !* Savit ! Ya ! Savit ho sellou,
 « Ho spered, ho kalon, e-tredek an Nenvou. » —
 « Ha Bernez, war an taol, a laras evel-hen,
 Da unan eus ar re a oa en e gichen :
 « Bezit ar vadelez da bourvezi, breman,
 « Eun tamm-kogn da Jili, ma c'hallô prederian,
 « Gant ar muian evez war gement a welo. » —
 Ar manac'h, ouz ar sant, a sentas gant affô.
 Ha Bernez, pa welas e varo o tostat,
 A c'hoantaas sevel d'ober e gimiad.
 Evel eur barr deilhôu, ar paourkaez a grene;
 Hep skoazell, n'alle chom zoken en e goaze.
 Setu aman breman ar c'homzou kaer kouezet
 Diwar e vuzellou disliv, hanter skornet :
 « Ma bugaligo gaez, ma breudeur ken karet,
 « Seut c'houi holl eta endro d'in 'n em vodet;
 « N'allin ken, nann, sur mat, nann, komz ganec'h gwall bell,
 « Blank kaer eo ma zamm-korf, dare on da vervel,

« Pouezit ervat eta, lakit dôn 'n ho spered
 « Ar stad kaer a vuhe am eus laouen heuilhet,
 « Ar vuhe a vanac'h, ho puhe c'houi ive.
 « Ha breman ma santfec'h evrusted ma ine,
 « Kouls ha me, ho kalon a vefe e dudi,
 « Ho levezeg hep mar a vefe ma hini !
 « O ! Ya ! ma breudur ker, ma c'halon 'zo breman,
 « Breman ken evurus, o kuitât ar bed-man,
 « Ma ne c'houllfen biken nag evit priz ebet,
 « Hag e teufe d'am yalc'h talvoudegez mil bed,
 « Mil bed evel heman, hag hen, c'houi oar, ker kaer,
 « Bezan bet eur mestr all 'lec'h Jezus Hon Salver.
 « Ha breman e fell d'in diganec'h goull pardon,
 « Pardon, dirak ar Groaz, pardon, a greiz kalon,
 « Ma teurvezo Doue, ma ine peurwalc'hi,
 « Ha d'in me, pec'her paour, penn-da-benn pardoni.
 « Ha c'houi, ma breudeur ker, o ! en an 'Doue.
 « Bezit karantezus an eil 'vid egile. »
 Evel-se Breur Bernez 'reas e gimiad.
 D'e vreudeur 'roas c'hoaz ousspenn eun ali mat.
 War e wele,, neuze, en em lakas astenn,
 Brevet e dammik korf, met e ine laouen.
 Ha setu tal ar sant o tont 'vel da skedi,
 Ma oa vid e vreudeur hen gwelout eun dudi.
 O ! Ya ! hep marteze, eur sant bras a varve,
 War e benn sakr al liou eus kaerder e ine.
 Hag e varvas Bernez, evel ma varv ar sent.
 E ine evurus a gemeras an hent,
 Da vont a denn-askell, da vont a-dreuz an êr,
 Evel eun alc'houeder, da c'houll digant Sant Pêr,
 Digant Sant Pêr digor da vezan kurunet
 Gant ar sent, an ele, e palez an Drinded.

P.J.

Ar 7 a viz Gouere

An den evurus Davanzat

PERSON

eus an Drivet-Urz

(1200 — 1295)

Adoromp hon Salver Jezus-Krist, skouer ar veleien : Jezus a oa dous, izel a galon, glan ha troet krenn gant al labour an nevoa bet karg d'ober digant e Dad. Ar beleg a dle dalc'hmad klask kerzout war roudou e Zalver, ha kizellan en e ine skeuden ar beleg parfet ac'h ê Jezus. Neuze, e gwirione, e vo a-us d'ar bobl kristen n'eo ket hepken dre an enor a ro d'ean e velegiez met ive dre e zantelez. Gwejjall, e lennomp e levr ar Rouane, Saul, dibabet gant Doue da vean Roue war e bobl a Israël, a blijas d'e zujidi raktal pa weljont anean, dre ma nevoa treuz e benn war an hini brasan dioutê. Ac'hanta ar beleg ive, evit ober frealzedigez an ineou an neus kemeret karg anê, a dle kaout warnê holl treuz e benn war leuren ar zantelez. Evit ar pezh a zo gwir, ma renfe eur vue direiz, e-tuont d'ar fent, e vije mez o welet anean o krapat ken uhel da ziskoue d'an holl e fallente; *Sedes prima et vita ima*, eme Sant Bernard.

An den evurus Davanzat na oa ket hep gouzout kement-se. Gant pebez preder e poanias da c'hreian e ine a vertuioù. Gwelomp dre benoz e pignas war skeul ar zantelez ha penoz e teuas da vean skouer an holl veleien.

I

Penoz an den evurus Davanzat a zavas d'ar zantelez

Sant Fransez a zo bet unan eus an dud ar muian galloudus da dennan d'e gât an ineou. Na wêler den ebet en istor ar bed holl da vean, kement hag hen, entanet ha goneet ar c'halonou, den ebet kement hag hen da vean hadet ha dastumet en ken nebeud a amzer eun eost a zantelez hag a zakrifisou. Dre e ijin hag e vue, en neus adsavet an Iliz ha dreizi adneveaet ar sôsiete, memes hini ar skrivagnerien hag an ijinerien. E gwirione, tremen a re gant an holl evit bean den Doue, hag-outan e vije sentet evel ouz mouez ar Spered Santel.

Davanzat a oa e kreiz e yaouankiz, eur bla war-n-ugent an nevoa, pa dremenas Sant Fransez dre Boggi-Bonzi, keriaden elec'h ma oa o chom. Eno ar Zant a reas eur burzud eus ar brasan, lakât eun den tost ingravet gant an arc'hant, Luchasio e hano, da zilezel e dech fall. En gwirione, Luchasio, teneraet e galon, a werzas e holl vadou, ha Sant Fransez a ziazeas warnan e Drivet-Urz hag a roas d'ean otre da zigemer ebarz an neb a garfe.

Kement-se a lakae Davanzat d'en em zonzal : na n'eus ket ezomm da vean souezet e vefe bet goneet gant ar wel eus Sant Fransez, rag glan e oa chomet dre ma oa bet savet gant tud, kristenien eus ar gwellan, gant kalz a breder. Aboue ma oa bugel, e oa troet e spered trezeg ar velegiez; ar bed gant e blija-

durion a sponte anean; aon an nevoa da goll ar c'hoant bras diwanet en e galon da vean beleg.

N'eus ket eta da vean souezet o welet anean o tont da vean unan eus kent an diskibien Luchasio en Drivet-Urz : pebez kammajou na reas ket war hent ar zantelez dindan daoulagad eur mestr ken troet war ar berfeksion, aboue ma oa bet diframmet e galon diouz tre skilfou diaoul an arc'hant.

Pebez dudi ive evit hon den evurus an de ma reas an Eskob eur beleg gantan ! Setu hen breman beleg, ha beleg herve kalon an O. Doue, rag gouzout a ra e tle eur beleg bean eur zant evit gallout ober zent gant an dud a ve roet karg anê d'ean, « Sanctus sanctos efficiens ». Hag e sonjas 'n em santelât da gentan arêk klask hench an dud all war hent ar vue barfet : n'ê ket diskoue d'ê gant ar biz pe dre gomz pelec'h mont, met kerzet dirakê ha neuze ec'h eont da heul. Gouzout a re e tlee chom unanet gant e Vestr Jezus e kreiz e labour, hag e tremene kalz a euriou eus an de o pedi ouz troad an Oter, evit komz da Zoue eus kristenien e barrouz, pe oc'h ober pinijen evit o fec'hejou. En gwirione, bean e oa eun dasprener ineou, eur Zalver evit an dud flet ennan.

O ma Doue, gret ma vo er parrouziou holl beleien evel an den evurus Davanzat. Gret ma trofont holl ijin o spered hag holl nerz o c'halon da zvel krav ar zantelez.

II

An den evurus Davanzat a oa skouer ar veleien.

Pa vije ouz an Oter, an daerou a skuilhe dirag e Zalver, diskenet eno dre nerz e gomzou, a denerae kalonou an holl hag a garge anê a garante birvidik evit an O. Doue. Harz a reas, dre e bini-jennou garo, e gorf da gemer an trec'h ha da vean re dirêzon : tailhan a re d'ean ar boed hag ar c'housket, ha kas a re anean war arêk a dôliou skourje houarn. E barrouzianis a gerze war roudou o ferson santel.

Pebez skouer evit ar veleien ! N'ankouaomp ket ec'h ê ar beleg kannad an O. Doue war an douar. « Neuze éta, a lavar d'imp Sant Bonavantur, eur beleg a dle bean henvel ouz Doue en tri dra : Dleout a ra kaout ar memes spered hag ar memes ioul, evit na c'hoanta nemet ar pezh a c'hoanta Doue, ar memes galloud ive, evit e dud, hag ar memes bue evit lakât dindan daoulagad ar gristenien skouer an holl vertuioù. »

Ouz an Oter, an pastor mad man a studie hag a gompren muioc'h mui an Oan divin a oa 'n em roet d'ar maro evit silvidigez ar bec'herien, ha setu perag hen ive en em westle da Zoue evit pec'hejou e bobl.

Setu aze spered hon relijion gristen, evel ma lavar Leon XIII : « An ineou mad en em ginnigfe da Zoue evit paeen, dre o foaniou, skoden ar bec'herien a rentfe d'an Iliz ar brasañ servij a c'halfent ober. » Setu aze ive spered Sant Fransz, a re d'e gorf gouzanv ar pinijennou euzusan evit pec'hejou an dud a Iliz a oa deut da vean marc'hadourien zakramanchou.

E-tuont d'e bedennou ha d'e biniennou, ar zant a re d'e barrouzianis e aluzennou diniver. Gouzout a re e c'hall Doue rei dalc'h-

mad hep paourât tamm ebet. Unan eus e skolaerien a re, war e urz, an aluzen da gement paour a dremene ha koulzskoude an treou n'ent ket war goac'h an; mont a reas ar skolaer da laret d'e vestr ar burzud c'hoarveet : « Petra a zo souezus en kement-se ? a laras ar beleg santel ; perag ? Hag-en hoc'h eus ankouaet en neus laret Hon Salver : « date et dabitur vobis », « roet hag e vo roet d'ec'h ? »

O ma Doue, distaget diouz an arc'hant an holl c'halonou, rag an hini a zo troet gant an arc'hant a varvo en e dech, ma na ret ket eur burzud evit iac'hât anean.

Roet d'imp, o Jezus, kalz a bersoned o c'halon war o dorn, evel an den evurus Davanzat.

Peden. — Jezus adorabl, ni ho ped, roet d'hon beleien donezon kaer ar beden galonek, evit ma kemerfont pep beure ouz an Oter hoc'h urziou evit an de hag evit m'o devo an nerz-kalon da gas anê d'an ineou o deus bet karg anê.

Menez. — Me a bedo kalz, war goulenn an Iliz hec'h unan, evit ar veleien a zo en penn ar parrouziou, evit ma vefont dalc'hmad pastored dign ouz Jezus, ar Pastor mad.

Boked. — « Deut d'am c'hât, c'houi holl hag a zo poaniet ha sammet, ha me a rei konfort d'ec'h » (Matth. XI, 28).

Sonjit ervat

Ar c'hwec'hvet eured eus an Aviel.

Sonjit : hor Zalver Jezus a lavar d'eomp : « Eur ar re a zo glan a galon, rag gwelet a raint Doue. » Ar galon eo eienen ar vuez. Pa vez glan ar galon, e oberou a vezo ive glan ; ha pa vezo lous ar galon e oberou ne c'hellont ket beza santel.

C'houi 'zo dibarfet, c'houi vel n'eo ket santel awalc'h hoc'h oberou, daoust ha n'eo ket abalamour ho kalon n'eo ket yac'h ? Setu eno ar pezh a vir ouzoc'h da danva ar gwir eured.

Sonjit : eur galon glan, ne glask nemet plijout da Zoue, ne gar netra nemet e Doue hag abalamour da Zoue. Eur galon a zo evelse a zo ato yac'h. Ar sonj eus eur zantelez ken huel na dle ket ho spounta, met ho kennerzi, rei d'eoc'h muioc'h a galon. Gant gras Doue e c'hellit eas e c'haout, n'oc'h eus d'ober nemet reizha mat ho polontez.

Sonjit : pegen eured eo an dud a zo glan a galon, gwelet a raint Doue, n'eo ket hepken er bed all, met ive war an douar-ma, rag Doue a roi d'ho spered grasou a sklerijen a rei d'ezo E velet e kement a raint hag a sonjin.

C'houi gav tenn ar beden a galon, an oberou santel, diskwez a rit n'eo ket glan awalc'h ho kalon. Keit m'hen dezo ho kalon eur c'hoant bennag er meaz a Zoue Doue n'en em ziskwezo ket d'eoc'h.

LOURD, katekiz beo

C'HOUEC'H VET DEVEZ

Lourd hag an Elez.

Pa vez kaer an noz goude prosesion ar goulou, selaouit kan ar « *Gredo* » o sevel varzu an nenv diouz plasen ar Rozera :

« *Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem...* Me 'gred e Doue an Tad Oll. — C'halloudek. » Setu aze eun diverra eus ar guirioneziou hon deus taolet pled enno en deveziou tremenet. Ar c'homzou-ze o deus great d'eomp ober eun akt a feiz en eun Doue Oll-C'halloudek hag a c'houarn gant madelez ar bed en deus krouet, en eun Doue hepken e tri bersonach.

Mes goude beza saludet Doue Ennan E-unan ar « *Gredo* » a zalud Doue en e oberou, « Doue a zo krouer an nenv hag an douar, krouer an traou a veler hag an traou ne veler ket. » Anaout a reomp an douar hag ar grouadurien a veler ennan ha gouzout a reomp ez eo an den o roue; mes araok komz outan chomomp herio da zonjal er grouadurien ne veler ket, e krouadurien an nenv, en *elez*.

Setu aman kelennadurez an Iliz katolik.

Hor skiant a lavar d'eomp kement-man : peguir ez eus krouadurien hep spered evel ar vein, an houarn ha traou all evelse ha krouadurien hag a zo korf ha spered evel an dud, e tle, kazi-mant sur, beza ivez krouadurien ha n'int nemet spered. Ar pez a lavar d'eomp hor skiant, ar feiz hen desk d'eomp evel ar virionez : bez' ez eus sperejou pur hanvet *elez*.

Ar sperejou-ze n'int ket evel hon eneou, staget ouz korfou. Guelloc'h int eta egedomp dre natur. N'eo ket red d'ezo, evel d'eomp-ni, klask ar virionez : gueleit a reont anezi deustu. Disklabez-a gorf ar sperejou pur o deus kalz muioc'h a c'halloud egedomp var ar c'horfou.

An elez a zo bet krouet gant Doue eun tammik araok an den ha savet kerkent dreist o natur evit ma c'helljent gueleit ha tizout Doue. Red e oue d'ezo goulskoude meritout o eurusted en eur blega da volentez Doue. Siouaz ! lod eus an elez, Lusifer en o fenn, ne fellas ket d'ezo plega; ar re all da heul sant Mikeal a jomas a du gant Doue hag ar re-man a stlapas ar re-ze en ifern.

Bez' ez eus, abaoe, daou seurt elez : re *vat* ha re *fall*... O gueleit a reomp azalek ar penn kenta eus ar bed : an eal fall, an diaoul, a gaez furm eur sar pant evit lakat Eva da bec'hi; an elez mat a gas Adam hag Eva diouz baradoz an douar abalamour d'o fec'hed.

Komzomp muioc'h divar benn an elez mat. Kaoz 'zo outo alies er skritur-zakr e leac'h ma velomp anezo o veuli Doue hag oc'h ober e gefridiou e kichen an dud. Gouzout a reomp ouspen en deus Doue roet da bep hini ac'hanomp eun eal evit e ziouall, evit e zifen hag evit e gentelia. Kredi c'hellér zoken ez eus eun *eal gardian* o tiouall pep rouantelez, peb eskopti ha peb parrez.

E Lourd, ar pec'herin a zigouez dre an nor vras var zouar ar Verc'hez glorius Vari a zo digemeret gant an tri arc'hel a ouezomp o hano hag o micher : o skeudenneu a zo dirazan.

Er c'hreiz ema **sant Mikeal** o roi lamm d'an diaoul. An arc'hel-ze a zo eal gardian ar Franz : hag evit guir, pa oue red tenna hor bro a zindan yeo ar Zaozon, sant Mikeal eo a deuas a herz Doue da c'hervel ha da gelen Jann d'Ark. ... E skeuden a zéblant lavaret d'ar pec'herin : « Tostañ heb aon; an diaoul n'en deus netra d'ober aman; deuet e oue, kerkent ha m'en em ziskouezas Mari, da glask trompla an dud; mes me ivez a zo deuet ha me am eus e gaset kuit : bezit dineac'h var zouar Rouanez an elez. »

En tu deou ema skeuden **sant Rafael**, an arc'hel a hent-chas ar paotr yaouank Tobiaz en e veach : baz ha koulourdren ar pec'herin a zo gantan. C'houi hag a deu marteze eus a bell, frugarekait eal ar beachou da veza diouallet ac'hanoc'h ha goulennit digantan diouall ac'hanoc'h e Lourd ha var hent ar ger.

Erfin, an trede skeuden eo hini an **arc'hel Gabriel** : daoust ha n'ema-hi ket en he flas var drejou douar an « Ave Maria ! » Hen eo en deus digaset an « Ave Maria » var an douar pa deuas da zaludi Mari. Lenni a c'hellit an « Ave » var al levr a zo gantan en eun dorn, epad ma sav e zorn all da ziskouez d'eoc'h an nenvou. ... ha tour an iliz-veur e leac'h ma son bep heur an « Ave » en deus desket d'an dud, an « Ave » a gani ar c'hleyer var don ken anavezet « Ave Maria » Lourd.

Mar ho peus c'hoant da c'houzout pegen henoret ez ean an elez e Lourd it da iliz ar Rozera : uz an aoter vras, en dro d'ar Verc'hez e velfot eun niver bras a elez o renta henor d'o Rouanez. Grit goudeze an dro d'an iliz : var bemzek taolen ar Rozera ez eus elez oc'h ober eur gefridi bennak var an douar pe o kana ehars tron an aotrou Doue er baradoz.

Erfin, pa z afot d'ober hent ar groaz, chomit eur pennad a zav dirak an eal a zo e toull an hent; eur groaz a zo gantan en eun dorn; an dorn all a ziskotez hent ar groaz. Hon *eal gardian* a ra kement all : hentcha 'ra ac'hanomp var an hent teuc'h a gas d'an nenv ha sikour a ra ac'hanomp da zougen hor c'hroaz. Saludomp an Hini a zo Rouanez an elez ha pedomp anezi gant humilite da lakat labour hon eal gardian da dalvezout evit hor zilvidigez, evit ma c'hellimp eun deiz gant an eal-ze kana he meuleudi er baradoz.

SKOÛER

Seurez Santez Helena, eus urz leanezed Intron Varia
an Dreilh e Lil.

D'ar bloavezh 1919, ar Seurez Santez Helena oajet a c'houec'h vloaz var 'n ugent a zant, goude he frejou, poaniou kriz en he stomog, poaniou hag a lakeas anezi hep dale da zistaol kement tamm boued a gemere, poaniou ha ne deue nag al leaz nag an diskuiz a benn outo. Tri bloaz goude, ar poaniou-ze a greske c'hoaz hag ar Seurez a zistaole alies kalz a wad.

O velet an dra-ze, daou rejant eus skol-veur ar vedisined e Lil, an aotoned Baltus ha David, a lavaras e oa eur gouli en he stomog hag a roas d'ezi louzou.

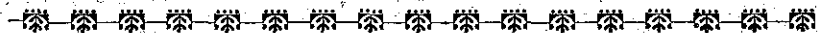
Ar paourkeas leanez ne zave mui diouz he guele ken dinerzet ma oa. He deveziou hag he nosveziou a oa evel eur verzerinti padus... Gouli ar stomog a zo eur c'hlenved hag a c'hell para, mes gant hir amzer, gant louzeier implijet mat hag abred awalc'h.

Evit seurez santez Helena n'oa esperanz ebet da barea rak re zempl e oa dre me'n doa kollet re a wad. Ar vedisined, dic'halloud da derri he foan ha da roi d'ezi eun tammik nerz a amzavas ouz he superioze e tlee beza tost ar maro. — Al leanez a lakeas neuze he oll fizianz e Rouanez an elez. Mont a reas da Lourd d'ar 24 a viz eost 1922 gant klanvourien he eskopti. Ar veach a oue kalet ; ar glanvourez a zistaolas gwad e Bourdel.

D'ar 26 a viz eost, gweet atao gant ar boan stomog, ar seurez a yeas da glevet an oferen d'ar Grott. Eun tammik arak ar goreou e oue buntet d'an daoulin, hi azezet ; distroi a reas, souezet, da velet piou en doa buntet anezi, mes ne velas den hag he foaniou a oue skrijus betek fin ar goreou. Mes neuze en eun taol ar boan a gouezas hag, enni he unan, ar seurez a zonjas e oa pare.. Ne gemeras goulskoude epad an deiz-se nemet leaz ha gwispid. Antronoz avat e febras evel ar re yac'h.

Abaoue, al leanez eus en deus lezet pep louzou a gostez ; he boued ne jom ket var he stomog ; kemeret a ra guin, bier ha kafe ; gounezet en deus peder lur en eur ober seiz zizun. Ar seurez Santez Helena a zeblant beza yac'h ; he liou a zo mat hag he nerz a zo deuet d'ezi en dro. Pareet eo bet en eun taol eus eur gouli hag en doa stourmet ouz louzeier ar vedisined ; pareet eo bet eta a ziaveaz lezennou an natur.

F.G.

LEON XHI, HANVET, GANT GUIRIONEZ, PAB AN TREDE URZ, EN DEUS LABOURET EVEL EUN APOSTOL, EVIT E LAKAT DA GRESKI, DRE AR BED : KASET EN DEUS PEVAR LIZER-MEUR D'AN OLL ESKIBIEN, EVIT O FEDI GANT NERZ DA ZEVEL AN TREDE URZ EN O ZEMINERIOU HAG EN O FARREZIOU ; EVIT PEDI AR GRISTENIEN GUIRION DA VONT EBARS. KEMENT A C'HOANT EN DOA D'E WELET O VLEUNIA E PEB LEC'H, MA REAS C'HOAZ E VEULEJDI, EN EUR C'HANT BENNAG A BREZEGENNOU, PE A LIZERIOU BIHAN.

Induljansou an Trede-Urz

Oc'penn an Induljansou merket e taolenn ar Zent, Breudeur ha C'hoarezed an Trede-Urz a c'hell gounid epad ar miz eun Induljans plenier pe eun Induljans vraz :

- I. — Da ze asamble ar Vreurez.
- II. — Eun de all epad ar miz, d'an de a blijo da bep hini.
- III. — Ar sul diwean ar miz, evit ober bemde eur c'hard eur peden a galon (*oraison*).
- IV. — D'ar c'henta gwener ar miz, o'n em voestla da Galon Zakr Jezuz hag o renevezi ar Brofesion.
- V. — D'ar c'henta sadorn ar miz, o klevet an oferen en enor da Werc'hez Vari konsevet hep pec'het.
- VI. — Bemde, o laret ar beden hanvet *« Kurunen Bugale Sant Fransez »*.

An Absolven jeneral

Evit gounid Induljans vras an Absolven jeneral eo red : kovez, kommunia ha pedi vit hon Tad Santel ar Pab (*5 Pater Ave, Gloria Patri*).

An Absolven jeneral a c'hell bean roet :

- I. — Er gador-govez, goude ar govezion, dre eur bedennig verr, gant peb belek, adalek ar mintin kent ar gouel, bete hanter-noz an de diwean euz an eizved de warlerc'h.
- II. — Er miz ar gador-govez bepret dre ar beden vraz, eun de a-raok ar gouel, adalek kreiste hag epad ar zun warlerc'h.

Ar gommunion ive a c'hell bean graet de ar gouel, pe an de kent pe unan euz ar seiz de warlerc'h, heb na ve rekis ober anei an de ma resever an Absolven jeneral. Gounid a rer an Induljans pa ve graet an dra diwean a zo gourc'hmenet. Hag evelse evit an Induljansou all.

All.

Eun Induljans n'hell bean gouneet, nemet evidomp hon-unan ge evit an anaoun.

Cum permissu Superiorum.

Le Gerant : G. LE BAYON.

Moullerez AR BAYON-ROGER, 13, Tachen Alsace-Lorraine, en Orient.

Sant Bonaventur ha Sant Thomas

*Ra vezo mervet Jezuz Krist !
Bepred.*

Kenteliou Sant Fransez

Kelaouenn vizek gant Skeudennou

TAOLENN AR MIZ

Ar Werc'hez savet d'en Nenv	137
Buhez Sant Fransez a Assis	138
Sant Rok a Vompelle	140
Indulgans er Porsionkul	143
Bleunioù Sant Fransez (VII Pennad)	145
Pedomp evit hon anaon	147
Buhez Maze Talbot	148
An Tadour Kapusined	151
An Eured Kristen	153
Lourd, katekiz beo	154
Kelou mat	156

Rédaction et Administration

P. Théodore ROUSSEL

F.M. Capucin

28, Avenue de la Marne, LORIENT

C/c : 46-28 NANTES

Priz : daou skoued ar bloaz

MIZ EOST

- 1 Lun S. Per en Ereou.
AN DEN EURUS PER JULIAN EYMARD, kovez. eus an Trede-Urz.
 - 2 Meurzh PARDON BRAS ASIZ. — **Induljansou ar Borsionkul.**
 - 3 Merc'her ... Relegou S. Stefan, kenta merzer adkavet.
 - 4 Yaou S. Dominik, kovez. — **I.P.**
AN DEN EURUS FRANSEZ SICKI kovez. eus an Trede-Urz.
 - 5 Gwener ... Gouel Itron Varia an Erch.
 - 6 Sadorn ... Jezuz-Krist war Mene Thabor.
-
- 7 Sul *Navet Sul goude ar Pantekost.*
AN DUD EURUS AGATANI HA KASIAN merzerien kapusined. — **I.P.**
AN DEN EURUS VISANT kovez. eus ar C'henta Urz.
 - 8 Lun S. Siriak hag e Gompagnunez merzerien.
 - 9 Meurzh S. YAN-MARI VIANNEY, kovez. eus an Trede-Urz.
AN DEN EURUS YAN A FERMO, kovez. eus ar C'henta Urz.
 - 10 Merc'her ... S. Laurans, merzer.
 - 11 Yaou S. Tiburs ha Santez Suzanna, merzerien.
 - 12 Gwener ... SANTEZ KLARA A ASIZ, gwerchez, en deus savet an
Urz. — **A.J. — I.P.**
 - 13 Sadorn ... Vijil Gouel Maria Hanter-Eost (na fun na vijil).
-
- 14 Sul *Dekvet Sul goude ar Pantekost.*
AN DEN EURUS SANCIS, kovez. eus ar C'henta Urz.
 - 15 Lun GOUEL MARIA HANTER-EOST. — **A.J. — I.P.**
 - 16 Meurzh S. Joachim, Tad ar Werc'hez Glorius Vari.
 - 17 Merc'her ... S. Hiasint, kovez.
 - 18 Yaou AR PLAC'h EURUS PAULA MONTALDI, Gwerchez eus an Eil-Urz.
 - 19 Gwener ... S. LOEIZ A DOULOUS, Eskob eus ar C'henta Urz. — **I.P.**
 - 20 Sadorn ... S. Bernard, kovez. ha Doktor.
-
- 21 Sul *Unnekvet Sul goude ar Pantekost.*
 - 22 Lun Eizvet Gouel Maria Hanter-Eost. — **A.J. — I.P.** diwar
ar 7 JOA AR WERC'HEZ VARI.
AN DEN EURUS TIMOTHE, kovez. eus ar C'henta Urz.
 - 23 Meurzh S. Philipp Beniti, kovez.
 - 24 Merc'her ... S. Berthele, Abostol.
 - 25 Yaou S. LOEIZ, Roue Frans, Paeroun ar Vreudeur an Trede-Urz.
A.J. — I.P.
 - 26 Gwener ... S. Rok, kovez. eus an Trede-Urz.
 - 27 Sadorn ... S. JOSEF KALASANZ, kovez. eus an Trede-Urz.
-
- 28 Sul *Daduzekvet Sul goude ar Pantekost.*
 - 29 Lun S. Yan Badezour dibennet.
 - 30 Meurzh Santez Roz a Lima, gwerchez.
AN DUD EURUS YAN HA PER, merzerien eus ar C'henta Urz.
 - 31 Merc'her ... S. Raymond Nonnat, kovez.

Ar Werc'hez savet d'an Nenv

Var don : *Ni ho salud, o leun a c'hras.*

1

O deiz kaer ! pa zeuas Doue
D'ho kervel da zudi an Nee !
Mari,
D'ho kervel da zudi an Nee !

2

« Trement eo 'vidoc'h ar goanv
Ha dispak splander goant an hañv.

9

Ho korf sakr 'zo ken digailhar,
Ma n'ell ket chom 'bars an douar.

3

Trement eo an amzer fall,
Ar glao yen, ar c'houmoul terval.

10

Gant ho korf ha gant hoc'h ene,
Savit 'ta, betek lein an Nee.

4

Trement amzer an dælou,
Ar gwelvan hag an hircvoudou.

11

Deut buhan, mignonez karet,
Ma viot breman kurunet.

5

Trement amzer ar glac'har,
Ar boan gris, var menez Kalvar.

12

Kurunet, evel Rouanez,
Var an dud ha var an elez. »....

6

N'o peus mui, breman da c'hortoz,
Nemet joa 'bars ar Baradoz.

13

Eus ho trôn, var ho pugale,
Grit eur zell leun a garante.

7

Lavarit : « Kenavo, Bethlem,
Nazareth ha Jeruzalem ! »

14

Diouallit n'ez afemp da goll;
Hor mirit diouz ar bed diroll.

8

Hoc'h ene a zo ken skedus,
Ma 'z eo trêc'h d'an elez eürus.

15

Ma vezimp bodet eun devez,
En dro d'eoc'h, eürus 'n ho palez.

BASTIEN.

Buez Sant Fransez a Assis

EIL PENNAD (*Kendalc'h*)

FRANSEZ EN EM RO DA ZOUE

KENTEL 9. — Per Bernadone a ra rebechou d'he vab. — Kaout a ra he arc'hant en dro. — He c'hervel a ra dirak ar Barner.

Pa zisroas Per d'ar gear, ez eas en egar o velet e oa goullo ar gaoued : al labous a oa nijet kuit. Ober a reas da Bika rebech var rebech, hag e tisklerias d'ezhi : « Pe hor mab a devoio da veva ganeomp ama adarre, pe m'her c'haso pell diouzimp. » Hag e redas da Zant-Damian : eno e kavas he vab.

Krenveat gant an nerz en doa resevet digant Doue e koulz he retred Fransez ne dec'has ket en dro-man : choum a reas dispount dirak he dad. Ha pa oue rebechet d'ezhan he vuez, pa oue gour-drouzet da veza kaset kuit, e respountas seder : « Peoc'h d'in, tad, gant ar rebechou hag ar gourdrouzou-ze ! Prest oun da c'houzant peb tra, dre garantez evit Jesus-Christ. »

Souezet er penn kenta, Per a reas neuze he zont da c'houlouen ma vije rentet d'ezhan en dro arc'hant an dillad hag al loen en doa guerzet he vab e Perous. Guelet a reas an arc'hant-se var rizen ar penestr, ha kerkent her c'hemerias evit he gas ganthan. Ma n'en doa ket bet he vab, en doa, da viana, bet he arc'hant.

Evit miret na zeufe Fransez d'ober kement all en amzer da zont, Per Bernardone her galvas dirak renerien kear. An den yaouank a respountas : « Me a zo en em roet da Zoue, ha dre-ze, barnerien ar bed n'o deus netra da velet varnoun. Pa 'z eo guir oun da Zoue, n' ez euz nemet an Aotrou 'n Eskop hag en defe guir d'am barn hiviziken. »

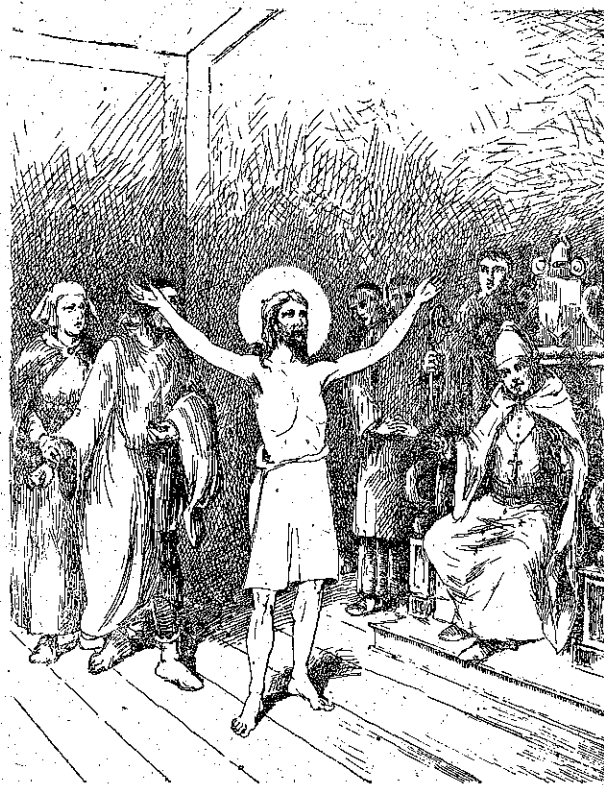
Fransez en doa eur fizians vras en Aotrou 'n Eskop, rak hen a oa rener an den yaouank, ha mad e oa bet atao evit mab Per Bernadone. Sonjal a rea e c'helle Fransez beza galvet gant Doue d'ober traou bras, rak an den yaouank en doa resevet dija merkou kaer a garantez digant Hor Zalver Jesus-Christ.

Gervel a reas eta Per Bernadone hag he vab da zont dirazhan. « Mont a rin, eme Fransez dioc'htu, da gaout an Aotrou 'n Eskop, rak hen eo tad ha rener an eneo. »

KENTEL 10. — Fransez a ro he zillad d'he dad dirak an Aotrou 'n Eskop. (1207)

Pa oue an tad hag ar mab dirak an Aotrou 'n Eskop, heman a lavaras da Fransez, gant dousder : « Va mab, da dad na blij ket d'ezhan ar vuez a renes breman. Drouk en deus ouzit. Rent d'ezhan he arc'hant. Bes fizians e Doue, hen a brijo ganthan pourvei d'az ezomou, evit mad he Iliz. »

Kennerzet gant ar c'homzou-ze, Fransez a zav : « Aotrou 'n Eskop, emezhan, renta a rin d'am zad kement tra a zo d'ezhan, hag an dillad memez a zougant. » Ar zant a 'z a kerkent en eur gampr all, a zivisk he zillad divar c'horre, hag a zistro dirak an Aotrou 'n Eskop hag an dud gant eur c'houriz reun hebken en dro d'he

groaz-lez, ha var he zivesker. Teurel a reas he zillad brao var leur ar gampr vras, gant eun nebeud peziou aour varnho, hag e lavaras neuze : « Beteg hen em eus great va zad euz Per Bernadone, mes divar hirio e c'hellan lavaret a vouez huel : Va Zad pehini zo en nenv, rak ennhan em eus fiziet va zenzorion ha va esperans. »

An Aotrou 'n Eskop a lenve, hag an testou a oa tenerreat ho c'halon, hag a c'hrosmele eneb Per Bernadone, a oa ker kris e kenver he vab. Epad ma' z-eo Per kuit gant he arc'hant ha dillad he vab, an Aotrou 'n Eskop a ziskenne divar he gador, a vriate Fransez gant karantez, a c'holoe anezhan gant he vantel, hag her c'hase en he gampr da viska.

Entent a rea eun dra : eun den yaouank hag a oa ken distag he galon diouz madou ar bed-man, a dlhe beza galvet gant Doue d'ober traou kaer evit brasa mad an Iliz.

Digasat e oue neuze, var urz an Aotrou 'n Eskop, eur vantel goz hag a oa bet douget pell gant unan euz he vevelien. Fransez he c'hemerias gant anaoudegez vad, a reas varnhi eur groaz ven gant pri prad, hag e yeas kuit laouen, gant he vantel en dro d'ezhan. Fransez a reas an dilez-se e miz ebrel euz ar bloaz 1207, d'he bemp bloaz-varn 'ugent, pa oa e kreiz he nerz hag he vrud.

Kavet en doa ar Baourentez, ha divar an dervez-se, e ouent atao an eil d'egile, Betek neuze, an den yaouank en doa bet eul loden e stal vras he dud, hag arc'hant da forani. Dougen a ra breman eur c'hoz tam dillad fall roet d'ezhan en aluzen ! n'en deus mui eur voalen yezer var he hano, nak eun diner en he c'hodel.

Ia, paour e oa !

Y.-M.

Ar 16 a viz Eost

Sant Rok a Vonpelié

eus an Drivet Urz

(1295-1327)

Adoromp Hon Salver Jezus-Krist hag a deurve, en e vadelez, dispakan dirag hon daoulagad gweij ha gweij all war hent an amzeriou, eur vleunen a zantelez. Eur zant war an douar a zo eur c'hraas dispar roet gant Doue da vab an den da gennerzan d'ean e fe, harpan e esperans ha tomman e garante.

Sant Rok a zo bet unan eus ar bleuniou kaer-ze, dibabet gant Doue, ha merket gantan, evel Sant Fransez, adaleg e C'hinivelez, da frealzi war an douar ar paour kez reuzeudik ha da ziskoue, dre e oberou a garante, galloud an O. Doue ha dreist-holl e vadelez e kenver an dud, e vugale. Sant Rok dre e beden hag e zantelez, a dizroas diwar e vro eur walen euzus, ar vosen. Ra blijo d'ean hirie c'hoaz dizrei diwar ar bed gwalen ar pec'hed, gwasoc'h evit ar vosen, evit ma tigouefomp dirag hon barner gant eur galon glan hag eur garante virvidik.

Gwelomp da betra e roomp Sant Rok evel skouer da vreudeur an Drivet-Urz. E gwirione, ar zant-man a zo bet skouer an holl vertuou, met dreist-holl en neus diskouet diou dreist ar re all, eun doujans burzudus da spered Sant Fransez, hag eur garante dispar evit ar glanvourien skoet gant klenved spontus ar vosen.

I

Sant Rok a gerzas, keit ha ma c'haller hen ober, war roudou Sant Fransez

« Pebez den ec'h e Sant Fransez, eme Leon XIII, pebez mammen a vadelezoù an neus skuilhet e galon war ar bed holl, kenkouls war ar rouantelezoù evel war an Iliz ! Sant Fransez a zo maro, met e spered a zo chomet war an douar, hag ar spered-se a zo ken kristen ken ma junt, evel dre vuzud, ouz ezommou an holl e peb

amzer hag e peb leac'h. En de hirie, dreist-holl, ec'h omp en eun amzer henvel kaer ouz amzer Sant Fransez, ha dre-ze, e laromp e c'hall spered ar zant bras-man, ober breman muioc'h evit biskoaz, kalz kalz a vad d'imp ha dre holl en dro d'imp. »

Spered Sant Fransez a zo eta bepred war an douar : gweij ha gweij all e larfe an den e kemerfe lojeiz en ine eur zant kaset a-beurz Doue, dre drue evit ar bec'herien, da adneveât ar bed. En gwirione, Doue a c'houezas en kalon Sant Rok ijin Sant Fransez, hag e-tuont, ken henvel ec'h e bet o bueou an eil ouz eben, ken ma c'haller laret en neus kerzet Sant Rok war roudou Sant Fransez kement hag e c'haller-hen ober.

Sant Fransez pa c'hanas, e teuas eun el da verkan d'ean war e skoa skeuden ar groaz ; Sant Rok, hen, a deuas war an douar gant skeuden eur groaz ru war e beultrin. Kement-se a ziskouee dija ar frouez a zantelez a oa Doue e zell da dennan diouz an ine yaouank-se.

Sant Fransez an nevoa eur vamm vad a zavas anean en doujans ha karante Doue ; Sant Rok iye a digoueas d'ean kaout a-us d'e gavel eur vamm vad : homan a stummas anean gant an holl ijin a ro d'ar mammoù kristen karante an O. Doue. Pebez dudi evit ar c'hrouadur bihan o klevet diwar muzelloù e vamm garet, gwirioneou ar fe o kouean en e ine da rei d'ei taken ha taken Doue da anaveout ! Adalek ma tihunas e anaoudegez, e troas gant preder'ha karante e spered hag e galon war du e Grouer madele-zus. Da bemp bla, eul luc'heden a anaoudegez a dreuzas e spered hag a ziskoueas sklér d'ean e zo ezomm tud stad ennê da ginnig o sakrifisoù da Zoue evit gwalc'han pec'hejou ar bed, hag en em lakaas da gastian e dammig korf dre ar gwasan pinijennou.

Evurusoc'h evit Sant Fransez, Sant Rok a glevas o kouean diwar muzelloù e dad an aliou-man ken leun a garante Doue hag a furnez : « Ma mab, emean, bezet aketus da zervijan Doue ha da envori dalc'hmat poanipoù Hon Salver divin ; bezet skoazel an intañvez, an emzivad, an holl dud reuzeudik ; diwallet dreist-holl da lezel tech fall an avaristed da gemer gwrien en ho kalon, rag an avaristed a zo mammen a bep sort pec'hejou ; bezet lagad ar re dall, troad ar re gamm, tad er bevien, ha gouvezet, ma mab, penoz 'n eur lakât ar madou a lezan ganec'h d'ober ar vad en dro d'ec'h, e vefet binniget gant Doue ha gant an dud. »

Evelse eta, e-tuont d'e vadou, e dad a lezas gantan evel heritaj karante Jezus krusifet ha karante ar bevien. Ha setu perag hon zant, stummet gant eun tad ken gwiziek ha ken eün, na nevoa nemet milpriz evit madou an douar. Gwerzan a reas e holl vadou hag e rannas an arc'hant anê etre ar bevien ; neuze e kemeras gwiskamant ar pirc'hirined da vont beteg Rom da stoui d'an daoulin gant doujans dirag an Tad Santel ar Pab, skeuden wirion Jezus-Krist, en penn an Iliz war an douar ; eno ive e wiskas dilhad Trivet-Urz Sant Fransez « *Terti Ordinis insignia detulit* ».

Adalek neuze, e galon ne oa ken troet nemet gant Jezus-Krist, ar bevien, ar Pab ha Sant Fransez. Kerzet-an nevoa eta, ken tost ha ma c'haller hen ober, war roudou Sant Fransez. Ha ni, o ma Doue, pelec'h ec'h omp sac'het war hent ar zantelez ?

II

Sant Rok a ziskoueas ar brasan karante evit an dud klanv gant ar vosen.

« Dre reolen an Drivet-Urz, a lavar Leon XIII, Sant Fransez a oa en sonj d'ober hepken eus ar Vreurez-se eur skol elec'h ma vije klasket gant-preder lakât ar vertuiou kristen da greski en ine ».

An hini vrasañ eus ar vertuiou eo ar garante. Hogen, ar vosen a oa dre-holl d'ar mare-ze. Sant Rok, 'n eur vont en pirc'hirinaj, dre ma tremene dre eur vro stignet warni gwalen euzus ar vosen, ac'h e da welet an dud klanv, hag a c'houlle evel eur c'hras bean digemeret en o servij. — « Ho houlen a zeu eus eur galon birvidik hag eus eur garante wirion, eme rener ar c'hlandi, met ho yaouankiz hag ho yec'hed na badfont; evel eur blouzen en tan, nemet an amzer da dremen dre an ezen fall a zo aman en hon zi ». — « Gant sikour gras Doue, a respontas raktal Sant Rok, na zo netra ha n'allfe ket bean gret. O, me ho ped ! na harzet ket anon da c'honid ar gurunen an neus laret Hon Salver e roio d'an neb an nevo roet d'e vignoned an disteran gwerennad dour ».

O welet e talc'he kement warnañ, hag ive gant aon da zisplijout da Zoue ha noazout ouz ar re glanv, rener ar c'hlandi a reas eun digemer mad d'e beden galonek. Setu Rok er c'hlandi, war dro an dud klanv. Pegen aketus na vije ket da ziskoe e vadelez d'an dud reuzeudik a oa eno ken trist o stad ! Pegement a vad na reas ket d'o ineou ha d'o c'horfou, rak dont a reas a-benn da yac'hât ar glanvourien : ober a re warnê zin ar groaz, ha raktal e savent pare. E gwirione Sant Rok a zeblante kentoc'h bean eun el dis-kennet eus ar Baradoz evit eun den deut eus touez an dud.

Dre holl, memes e Rom, war e roudou e tiwan burzudou hag e pella ar maro. An ankou a baouez da skei bep ma koue bennoz ar Zant war ar glanvourien.

Evit krenvât c'hoaz e vertu, Doue a lez ar c'hlenved euzus da gregi ennan. Kouean a ra klanv e Plezans hag e kinnig e boaniou d'e Zalver; kemer a ra anê evel diouz tre daouarn Doue e-unan, hag eun dudi a vefe evitan mervel !

Ken kri ec'h ê ar boan ken e lusk klemmou skrijus. Evit na vo ket, dre e glenved, eur zamm evit den ebet, ec'h a da greiz eur c'hoat da chom, en eul lojen dilezet. Met an O. Doue, n'ankoua ket e vignoned; eur c'hi a zigasas bemde d'ar zant eur gouign vara. Gothard, mestr ar c'hi, ac'h a war lerc'h e loen d'ar c'hoat. Ha petra a wel ? Eur paour kez debret gant ar vosen ha dilezet gant an holl. Gothard 'n em laka neuze en e zervij ac'han ma vije iac'h. Yac'hât a ra, ha Rok a dizro adarre en kear hag a bare an holl glanvourien dre zin ar groaz.

Eus ar Baradoz e teu d'ean urz da dizrei da Vompelie. Eno, e chom hep 'n em rei da anaveout evit bean mab ar Gouarner, hag c'h ê kemeret raktal evit bean eun treitour guisket gantan di'had eur pirc'hirin. Epad pemp bla e c'houzanv, er prizon, ar poaniou euzusan. War e dremenven, e zav en dro d'ean eur sklerijen ske-dus, ha goude e varo, ec'h ê anveet evit bean Rok dre ar groaz ru burzudus a doug war e beultrin.

Peden. — « O ma Doue ha ma Roue, c'houi hag hoc'h eus kizellet war eun dablenn vin dre dorn eun el ho kir hoc'h eus roet da Zant Rok e tiwaljec'h diouz ar vosen kement hini 'n em lakafe dindan e skoazel, teurveet, dre e veritou hag e bedennou, rei d'imp ar c'hras da yeon diwallet diouz bosen ar c'horf hag an ine. »

Menez. — Rei a rin da anaveout en dro d'in an devosion d'ar Zant-man ken galloudus.

Boked. — « Pedi hag aspedi a reomp ar gristenien da rei o hano da arme Jezus-Krist, d'an Drivet-Urz » (*Tennet eus Lizer-kelc'h Leon XIII, Auspicato, 1882*).

Induljans ar Porsionkul

Setu aman ar pezh so d'ober, hervez gourc'hemennou diveza H.T. Santel ar Pab, (10 Gouere 1924), evit gounid Induljans ar Porsionkul. Red eo :

I. — He gounid en AMZER MERKET. — An amzer ze a bad, azalek kreisdeiz ar c'henta a viz Eost, betek hanternoz an deiz varlerc'h.

II. — KOVEZ. — Ar govezion ze a c'hell beza grêt, en eiz de arôk an eil a viz Eost, pe en eiz de varlerc'h.

Ha c'hoaz ar re 'zo kustum da govez diou vech ar miz, a c'hell gant ho c'hovezion bep pemzek de, gounid Induljans ar Porsionkul, evel an oll induljansou all, mar 'maint e stad a c'hras. Memez tra zo da laret evit ar re a gommuni bemdez pe tostik bemdez, (da laret eo da viana pemp guez ar zizun), ha pa vije ouspenn pemzek de, abaoue o diveza kovezion.

III. — KOMMUNIA. — Ar gommunion a c'hell beza grêt, n'eus fors e pe seurt iliz, en unan eus an nao devez kenta a viz Eost.

IV. — PEDE, hervez menozion H.T. Santel ar Pab. E peb vizit a reer en iliz pe chapel, evit gounid an Induljans, e tleer laret; hervez intansionou H.T. Santel ar Pab, (met n'eo ket red ho adout), 6 *Pater, Ave* ha *Gloria Patri*, d'an NEBEUTA.

N'eo ket avoualc'h ho laret a galon, red eo pedi, dre gomz. Gallout a c'heller ho laret e latin, e galleg, pe e brezoneg.

Peb hini a c'hell ho laret e unan, pe gant ar re all, o respont an eil d'egile, hanter ha hanter, evit peb peden.

V. — VIZITA eun iliz pe chapel stag outi an Induljans se.

An ilizoù ema stag outo Induljans ar Porsionkul eo :

1°) Evit an oll gristenien, pe int a zo eus an Trede-Urz, pe n'int ket : ilizou pe chapelioù ar venec'h eus kenta Urz Sant Fransez, (evel chapelioù ar C'hapusined hag ar Fransiskaned), chapelioù leanezet an eil Urz, (evel re ar C'hlarised), hag ive chapelioù breudeur ha c'hoarezet an Trede-Urz a vev e kouentchou, (evel re ar Fransiskanezet).

2°) Evit oll gristenien an Trede-Urz, goazed ha merc'hed, hag evito hepken : an ilizou pe chapelioù a zo bet savet enno, hervez an doare merket gant lezennou an Iliz, eur vreuriezh eus an Trede-Urz.

3°) Evit kristenien an Trede-Urz, — hag int hepken, — a vev e lec'h n'eus hini ebet eus an ilizou pe chapelioù merket huelloc'h (1° ha 2°), pe izelloc'h (4°) : iliz ar barrez emaint o chom enni, evit mat, pe evit eur pennadig amzer.

4°) Evit an oll gristenien, — eus an Trede-Urz, pe nan — : an ilizou pe chapelioù a ia bet staget outo *da virviken*, arôk an 31 a viz Kerzu 1924, Induljans ar Porsionkul, pe c'hoaz an ilizou ha chapelioù o deus bet an Induljans se digant H.T. Santel ar Pab, abaoe an deiz kenta a viz Genver 1925, petra bennag ne vije ket bet roet evit biken ; met ar re man n'o deus Induljans ar Porsionkul, nemet mar mañt d'an nebeuta tri c'hart leo diouz eun iliz a Urz Sant Fransez pe diouz eun iliz all hag e deus dija an Induljans se evit biken.

En ilizou, d'an 2 a viz Eost, e vo mat lakât dirag an daoulagad, evit beza enoret, eur releg pe eur skeuden eus Sant Fransez, pe eus ar Verc'hez, (*Itron Varia an Elez*) ; mat e vo ive boda ar gristenien da bedi asamblez, e intansionou Hon Tad Santel ar Pab, laret, evit kement-se, litanioù ar Zent, gant eur-beden bennag da Itron Varia an Elez ha da Zant Fransez, hag achui dre vennoz ar Zakramant, meulet ra vezo.

An Otrou person, pe ar beleg karget eus an ilizou ze, pe an Otrou 'n Eskop a c'hell, ma karont, merka, e lec'h an 2 a viz Eost, ar zul varlerc'h, evit gounid an Induljans.

Piou bennag a zo e Trede-Urz Sant Fransez a dle eta derc'hel sonj mat en deus ar guir, n'eus fors pelec'h ema o chom, da c'hounid Induljans ar Porsionkul.

He gounid a c'hell : pe en eun iliz fransezian ;

— pe en eun iliz ema stag outi an Induljans se.

— pe en eun iliz a zo savet enni eur vreuriezh eus an Trede-Urz ;

— pe, mar n'eus ket, en dro d'ean, iliz ebet evelse, en e iliz patrez, ha pa ne vije o chom enni, nemet abaoe eur pennadig amzer.

NOTA. — Ar gristenien a zo o chom e kouentchou, hospitalioù, skolioù, a c'hell gounid an Induljans e chapel an tier-ze ma 'z eo bet staget outi, gant H.T. Santel ar Pab.

Bleuniou Sant Fransez

VII^{et} Pennad

E kreiz eun enezenn,
Eus lenn Perouzia,
Fransez 'ra pinijenn,
Gant dour ha gant bara.
Eno 'deu da dremen,
Eur wech, ar c'horaiñz,

Gant eun hanter choanenn (1)
N'eo ket ze bevan striz !
Met 'pad daou-ugent de
Kouls all daou-ugent noz,
War e vignon, Doue
'Deu da skuilh e vennoz.

Gwir servijer Jezus, Sant Fransez a Asiz,
A zo bet 'n e vuhe, 'vel eur skéudenn iskiz,
Eus Hon Salver Doue, deuet eus an Nenvou,
Deuet war an douar, da selvel ar boblou.
'Vit ma vije henvel, henvel beo-ouz e Vab,
Doue 'roas d'ezan grasou eus an dibab :
Evel Jezus e vestr, e teuas da gentan
Daouezek a genvreudeur, da gemer skouer warnan ;
Evel Jezus e vestr, e gorf holl gouliet,
Fransez 'deu e hini da vezan dispennet,
E dreid hag e zaouarn treuziet gant an tachou
Hag e gostez toulllet evid hon fec'hejou ;
Hag Jezus e vestr, 'vid ober pinijenn
'N' eur gouezlec'h (2) 'n em dennas, ha d'ar yun, d'ar bedenn,

(1) Choanenn : miche de pain.

(2) Gouezlec'h : désert.

Epad daou-ugent noz, epad daou-ugent de,
Fransez a 'n em roas, d'hen magan gras Doue.

Meurlarjez 'oa neuze, ha Sant Fransez a oa,
D'ar mare-ze, damdost da lenn Perouzia,
E ti eur mignon mat, evit tremen an noz.
Sklêrijennet eno gant heol ar Baradoz,
E teuas ar sonj-man da sevel en e benn :
Tremen ar C'horaiz, e-kreiz eun enezenn,
E-kreiz eun enezenn, e peb stum digenvez (1),
Da gavout gant Doue, muioc'h a levenez.
Evit kas e venoz an aezetan da benn,
E laras d'e vignon, gant doujanz evel-hen :
« Bezit ar vadelez, Aotrou, en An' Doue !
« D'am c'has gant ho pagig, 'rôk ma tarzo an de,
« Da Verc'her al ludu, du-hont 'n eun enezenn,
« Epad ar C'horaiz, da ober pinijenn;
« He mantell, gant an noz, a-us d'ar bed stignet,
« Nikun na c'houezo da belec'h e vin aet. » —
— « Eur mignon, d'e vignon kement'so a rofe,
« Ra vezo eta graet, Fransez ho polante. » —
Hag int e-kreiz an noz, 'trezek an enezenn,
Ar Sant hepken gantan da dibri diou choanenn.
Al lenn 'oa dic'houlek (2) hag an avel a-du,
War aod an enezenn, e touarjont dioustu.

Ha kent kimiadi an eil diouz egile,
Sant Fransez d'e vignon a lavaras neuze :
« Mar teu unan bennak da c'houll diwar ma fenn,
« War ma repu, m'ho ped, c'houi a davô a-grenn.
« Ha forz a zo da den, da belec'h e vin aet !
« D'ar Yaou-Gambli, mar plij, d'am c'herc'hat e teufet. »
Hag a levier, war ze, roet gantan e c'her.
A roas eun taol roenv, ha yo ! dioustu d'ar gêr.
Ar sant, e unanik chomet 'n e enezenn.
Elec'h ne gavas ket an diſteran tœnn,
E-kreiz eun tamm strouezeg (3) a 'n em dennas neuze,
Da ober pinijenn, ha da bedi Doue.
Eur c'haer a beniti ! Eno, 'vel 'n eur lochenn,
Frammet a vlénchou sec'h, tœt gant mil brochenn,
Digor da bep avel ha d'ar glao da zilan,
E oa c'hoaz, evurus, Sant Fransez o vevan.
Eno e tremenas amzer ar c'horaiz;
Ha bevet garit petra ? O burzud kaer iskiz !
D'hen gerc'hat, e vignon, en de ma tistroo,
Eur choanennig-hanter, gantan c'hoaz a gavo.
Eur choanenn en he fez, heben hanter-grignet
A dra-sur dre doujanz evit Salver ar Bed,

(1) Digenvez : lieu où règne toute solitude.

(2) Dic'houlek : calme.

(3) Strouezeg : hallier.

A reas koraiz war yun ha dibourve,
Epad daou-ugent noz, epad daou-ugent de.
Ar bara e debras a viras anezan,
Da gouezan dindan yeo lore'hente ar bed-man,
En eur gerzout dinec'h war roudou Hon Salver
E c'houteze madou, ne goue warne al laer.
Kaeroc'h 'sô ! el lec'h se ma reas Sant Fransez
Ken galet pinijenn, e kreiz al levenez,
E c'hoarvezas goude, kals kals a vurzudou
Eur skouer e oa Fransez eur sant bras e Nenvou.
Ar vrud anê abred 'n em skignas e pell-bro
Ha d'ober o annez, e teuas tud eno.
Ha diskaret ar gouez, difontet an douar,
Sed o sevel 'n o lec'h, eur gêrig v Rao dispar;
'N he c'hichen, eur gouent, da vreudeur Sant Fransez,
Hi anvet mat aboue, manati an Enez.
Hag an enezidi, c'hoaz en de a hirie,
A dalc'h, en o c'halon, doujanz ha karante
Evid al lec'h distro, a dremenenn ennan,
Fransez, ar c'horaiz, desrevellet (1) aman.

Potr Juluen.

(1) Desrevellet : raconté.

Pedomp evit hon anaon

Eskopti Sant-Brieg a zo adarre e kanvou.
Goude an Otrone Thoz ha Carlier, setu an Otrou Chalouni
PENNEC Vikêl-Vraz skoet gant ar maro didrue.

Meuleudi au Otrou Pennec a zo bet grêt gant an Otrou 'N Eskob
en eul lizer kaer skrivet d'ar veleien ha gant an Otrou Moal e
kazetenn Breiz.

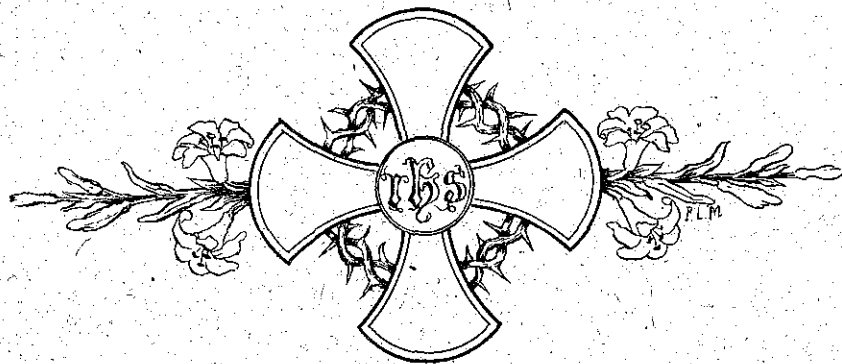
An Otrou Pennec a oa eur Breizad kalonek; rei a re dorn
da gement hini a glasse miret hon yez karek. Adalelek an deiz
kenta a roas e ano da Genteliou Sant Fransez.

Eur beleg disket bras : studiet a nevoa gwejjall e Rom ha deuet
gant an lore war an Theoloji hag ar Filosofi.

Eur beleg ampart da sikour an Otrou 'N Eskob da ren mad an
Eskopti.

Eur beleg na gare anwazi den ebet met ober p'ijadur d'an holl.
An Otrou Pennec a oa dreistoll eur beleg santel. Ar veleien bet
renet gantan e Kloerdi Bihan Landreger hag e Kloerdi Bras Sant
Brieg o devezo sonj eus e aliou mat hag eus e skouerioù fur.

Ema breman, e gredomp, e kichen e Patrom Sant Ervoan e
gloar an Nenvou.

Buhez Maze Talbot

Simiad (douger-sammou)

VI PENNAD

E garantez vras

Talbot a ziskoueze a bep tu hag e pep giz e garantez vras.

Epad ma vevas e vamm, e vagas anezi gand e bae, hag ar pezh a jome a roe d'ar paour. Goude maro e vamm, e talc'has evitan e-unan seiz lur dek gwennege evid eur zizun, hag ar rest a veze roet en aluzenn. Goude ar brezel, e talc'has vardro tri skoed ar zizun.

Digeri a rae frank e zorn pa veze grêt a gest evid ar Vreuriezh, met den ne ouie eus pelec'h e teue ar profou bras.

Karet a rae meurbet misionou ar Chin ha d'ezo e roe aluzennou bras. Komzet hon eus uheloc'h eus eun tamm diviz etre Maze hag e vestr. « C'hwi, eme Vaze, hag e zo paet mat, a dle rei eun aluzenn vras, p'egwir me, micherour dister, a c'hell rei hep bloaz d'ar misionou seiz kant hanter lur. » O komz evelse, n'e ket c'hoant en em veuli en doa, met hepken c'hoant da lakat e vestr d'ober gwelloc'h egetan.

D'e c'hoar e lavare : « Tri beleg am eus grêt, hag emacoun gand ar pevare. » Da lavaret eo, en doa roet betek neuze d'ar misionou peadra da veva eur c'hloareg epad bloaz, alies awalc'h evit kas da benn o studi tri beleg, hag edo gand ar pevare pa gouezas klanv e 1923. Eur mignon, karget gantan da rei aluzennou bihan, ne anaveze ket an aluzennou bras roet araok.

Ar skrivagner en deus goulennet kelou digant Renerien skolach Sant Kolomban (1).

Evit gwelet peger bras aluzennou a reas Talbot d'ar c'hloerdi-ze, n'eus nemet sellet ouz ar c'haierou : adaleg gwenngolo 1921 betek mezeven 1923 e welomp merket c'houec'h kant lur roet gantan.

Souezus eo en dije gallet eur micherour rei kement-se, rak n'e ket d'an ti-ze hepken e roe. E holl arc'hant a implije oc'h ober

(1) Kloerdi misionou ar Chin a c'hell mont en dro gant aluzennou bihan : pevar real ar bloaz ; hag aluzennou bras : peadra da vaga eur c'hloareg epad bloaz.

aluzenn. Eun nebeudig hepken a zalc'he evitan e-unan ; eur gwennege bennak a roe ive bep sizun d'eur Vreuriezh karget eus an intermanchou.

VII PENNAD.

Ar c'hlenved. — Ar maro.

E miz mae 1923, Talbot a welas n'oa ket mui mat awalc'h e yec'hed. Dizelei a reas an dra-ze d'eur mignon, hag heman a roas d'ezan eul lizer evit mont da gaout eur medecin eus hospital *Mater Misericordiae* (Itroun Varia a-druez), a oa ennan Leanezed eus an hano-ze. Digemeret e voe hep dale, rak klanv oa e galon, hag en doa ezomm da ziskuiha ha da gaout louzeier.

Komz a rer c'hoaz anezan en hospital, eus an den a bede gand eun devosion vras ha gand evez, a vouez uhel. Boazet oa da bedi evelse en e gambr, ha ne zonje ket edo en hospital etouez re all.

Eur pennad mat e chomas en hospital e 1923. Goude ma kuitas, e teue c'hoaz evit beza louzaouet. E 1924, e rankas dont anavez d'an hospital, hag e chomas adarre eur zizun bennak.

Eus an 11 a vae 1923 betek ar 16 a ebrel 1925 ne c'hellas ket labourat. Neuze e voe sikouret, evel m'en doa gwir, gant kef an Asurans evid ar re n'hellont ket labourat. Eus ar 17 a eost betek an 3 a wengolo 1923 en doa kroget anavez en e labour o tont eus an hospital. Met kouezet oa klanv adarre hag en doa ranket ehana.

Eus an 11 a vae betek ar 25 a viz du 1923 en doa bet ive triouec'h lur pemzek gwennege ar zizun digant Emgleo ar vicherourien, ha kenvreuriezh al labourerien var an tiez, rak e hano en doa lakeet en diou Vreuriezh-ze. Met adaleg ar 25 a viz du en doa bet ar pezh a oa dleet d'ezan evid e glenved, rak n'en doa gwir da veza sikouret nemet epad 26 sizun. Neuze n'en devoe mui nemet ar bae roet d'ar re n'hellont ket labourat, tri skoed dek gwennege bep sizun. Re nebeut oa, ha e voe en dienez. Hen, boazet da rei kement evit sikour an holl ezommou, a oa breman ezommek e-unan, gant tri skoed dek gwennege ar zizun evit paea e gambr, e voued, hep konta an tan hag ar goulou.

Gand an traou o keraat, en dije bet ezomm eus trizek pe bevarzek lur.

E vignoned o dije karet e zikour, met poan o doa oc'h ober dezan reseo eun dra bennak. Eun nebeut derveziou araok Nedelek, eun den ne lavaras ket e hano a roas 500 lur da Vreuriezh Sant Visant a Baol eus Dublin, evit beza ingalet etouez ar beorien araog ar gouel. Unan eus ar Genveudreur, a anaveze mat Talbot, a c'houlennas 25 lur evid eur « paourkez koz, eun den santel », hep diskleria e hano. Roet e voe ar 25 lur. An hini en deus grêt an aluzenn d'ar Vreuriezh, m'en deus lennet buhez Talbot e saoznek, en dezo bet plijadur o welet he deus Breuriezh Sant Visant a Baol gallet, gand an aluzenn roet d'ez, sikour eur zant dizanavezet en dezo paet kant gwech dre e bedennou ar vad grêt d'ezan.

Goude maro Talbot hepken eo ec'h anavez Breuriezh Sant Visant a Baol penaos oa bet implijet ar 25 lur.

E miz ebrel 1925, Talbot a gredas e c'helfe kregi anavez en e labour, daoust m'oa c'hoaz klanv, ha gwall glanv. Inouet oa

o chom dibreder. Mont a reas eta d'e labour d'ar 17 a ebrel, hag e kendalc'has beteg e varo, digouezet nebeut goude, d'ar 7 a vezeven 1925.

Abaoe e glenved, en doa ranket ober eun tammig dishenvel da zul. Kenderc'hel a reas da vont d'an iliz da bemp eur hanter-met da eiz eur hanter e tistroe d'e di da zebri e zijuni, rak n'oa ket mui gouest da jom var yun betek div-eur goude kreisteiz.

D'ezan da veza sempl ha dinerz, en doa evelato kemeret a-nevez, o kuitaat an hospital, ar binvioù d'ober pinijenn hag ar cha-dehnou, p'e gwir e voent kavet varnan deiz e varo.

Da zul an Dreinded, 7 a vezeven 1925 eo e varvas trumm, e ru Granby, en eur vont da iliz an Dominikaned. En e 68th bloaz edo.

An anteramant a voe gret en iliz ar Jezuisted, iliz Sant Fransez Xavier.

Ar c'horf a zo beziet e bered Glasnevin, e Dublin.

EUR GER EVIT KLOZA.

El levrig-man n'eus netra ha na ve ket harpet var testeni tud a zo da veza kredet.

Ar skrivagner en deus kavet ker kaer buhez ar micherour paourze ma n'en deus grêt nemet lakat an traou var eun evel m'int bet kontet d'ezan. C'hoantaet en deus rei da anaout d'al labourerien dister buhez eun den santel, labourer eveldo.

Epad 43 vloaz, Maze Talbot a vevas eur vuhez a bedenn hag a binijenn evel ar zent enoret gand an Iliz.

Ne fell ket d'eomp klask merka d'an Iliz petra he deus d'ober. Met fizians a c'hellomp kaout eo bet plijet gant Doue diskouez d'eomp e Maze Talbot eun ené leun a vertuzioù a dle rei d'eomp skouer ha nerz.

En amzerioù diveza-man, e welomp gand anken peger huan ez a an droug var araok e broioù gwechall kristen. Loskaet eo an doare beva. Plijadur ha plijadur c'hoaz, setu petra glasker. Lezenn ebet mui, frankiz d'ober evel a garer. Ma weler eus eun tu kalz tud o vont bemdez da zaoulina ouz an daol zantel, kement-se a ziskouez ez eus c'hoaz feiz krenv e kalz a eneou, met eus eun tu all, e weler o kreski niver an dud hep feiz na reiz a zo en o genoù ar gerioù-man : « Na Doue na Mestr ! »

En amzer-ze a vrezel eo e vevas ar paourkez labourer hon eus c'hoantaet displega e vuhez.

Kristen katolik a feiz krenv, micherour eus an dibab, Talbot a voe eun den a skouer vat evit kement hini hen anavezaz.

E vuhez a ziskouez d'eomp pehini eo an hent gwirion evid ar peoc'h hag an eürusted. N'e ket o redek varlerc'h ar plijadurezioù eo her c'haver, met oc'h en em zilezel a-unan, o senti ouz lezennoù Doue ha re an Iliz, ar pez ne vir ket ouz an den d'ober ar pez a c'hell evit gwellaat e stad.

N'omp ket holl galvet da zilezel pep plijadur. Met, pa deu c'hoant d'eomp d'en em glemm, da lavaret ne rer ket d'eomp evel ma vefe dleet, lakomp neuze hor buhez e kemm gand e hini.

Gwelomp an den-ze, epad meur a vloaz, o tilezel pep joa, pep plijadur dre garantez evit Doue.

Talbot n'oa ket koulskoude eun den tenval e benn, ne rae ket fae var ar re all, ne rebechie ket d'ezo o plijadurezioù, ne goundaone ket ar re o doa menoziou dishenvel diouz e re.

Ato ec'h en em ziskoueze laouen, madeleus, troet da zikour ar re all. Ar zent a vez ato laouen, rak bez o deus ganto ar Peoc'h-ze a zo brasoc'h eget an holl skiant. Eürus int meurbet a vale var an douar dre roudou o Mestr Divin.

Ra c'hell al levrig-man ober vad ha rei kalon d'al labourerien. Talbot en deus bevet eveldo, labourer ha poaniet eveldo. Perak ne vevjent ket ar vuhez kristen, sioul hag eürus en deus bevet ? Ra vezint kennerzet gand e skouer, ar re holl a lenno e istor, istor eun ene kuzet e Doue gant Jezus-Krist.

J.U.

An Tadou Kapsined

o labourioù, o misionoù.

An Tadou Kapsined: eus Kenta Urz Sant Fransez, a zo bet savet evit pedi, ober pinijen ha prezeg.

Bez ez eus tost da 11.000 Kapsin ebarz ar bed. Bemdez e kanont ofis an Iliz ha sevel a reont da hanter-noz evit lavaret ar « matinezou » ar penn-kenta eus o Brevier.

Hed an deiz, an Tadou a vez o studia pe o kovez an dud a zeu d'o c'haout.

Er-mêz eus o c'houentchou e vent lies oc'h ober retrejou pe misionoù.

Evelse, Tadou an Oriant o deus roet aboue ar brezel ouspenn 150 retret pe mision en eskoptioù Gwened, Sant-Brieg ha Kemper.

Ar C'hapsined a ya ive d'ar broioù pagan da brezeg an Aviel. Emaint war-dro 1200 misioner er broioù-ze.

An Tad santel ar Pab en deus o c'harget da sklêrijenna dre ar gwir feiz 103.000.000 a dud, heretiked, schismatiked, musulma, ned pe paganed.

Pep misioner en deus eta da c'hounid da Zoue tost da 100.000 a dud. « An eost a zo bras, met n'eus ket awalc'h a vedourien. »

Plijet gant Bréudeur ha C'hoarezed an Trede-Urz klask ha digas d'eomp, novised neve d'hor sikour.

C'houi a lavaro marteze eo gwal rust Urz an Tadou Kapusined. Perak laaat an traou gwasoc'h eget emaint ?

Evit heuilh ar reolenn, daou dra hepken a zo ret; beza krenv ha yac'h evel peb-unan, kaout eur galon izel ha bolante d'en em santelaet ha da c'hounit eneaou da Zoue.

AR SKOL SERAFIK. — Er Skol Serafik a ve skolieta ar re a fell dezo beza Kapusined. Digemeret a vez enni, adalek an oad a 12 vloaz, ar vugale a ziskouez beza galvet gant Doue, mar 'zint barrek da zeski yac'h, sentus ha douget da garet an O. Doue.

Evit ar pezh a zell an dispignou, ar gerent a bae diouz o gwella. An trou Doue, dre aluzennoù an dud vat, a ro d'eomp ar c'hras da skoulma an daou benn.

Ar Skol Serafik tosta da Vreiz-Izel eo an hini a zo e Dinard e kichen Sant-Malo, en eur vro yac'h hag en eul lec'h brao.

AR BÔTRED DIVEZAT GANT O STUDI. — Kavet a ve awechou pôtrede deuet eun tamig war an oad ha n'o deus ket gellet, en abeg d'eun dra pe d'eun all, ober kentoc'h o studi. Digemeret a vent mar o deus c'hoant da vont e Urz Sant Fransez. Eno gant mistri fur ha desket e reont o studi er memes doare hag er skolioù bras, met e nebeutoc'h amzer.

AN NOVISED. — An dud yaouank a zeu eus ar skolioù bras pe eus ar Skol Serafik a ve lakaet eur bloaz a-bez da zeski ervat penôs karet Doue hag an nesa, penôs en em zistaga diouz madou an douar ha trec'hi war o siou fall. Neuze e vent kemeret etouez ar C'hapusined.

Dre ma 'z eo bet gwalgaset ar relijion en hor bro, aboue 40 vloaz ha dre ma 'z omp bet gwalaozet bras er brezel diveza, ez eus ezomm muioc'h eget biskoaz novised neve.

Mar 'z oc'h galvet gant Doue da vont e Urz Sant Fransez, na rit ket, me ho ped, ar skouarn vouzar met sentit ouz mouez an Otrou Doue.

AR FRERED. — Bez 'zo pôtrede yaouank ha na c'hellont ket, evit eun dramañ pe evit eun dra all, ober o studi. C'hoant o defe koulskoude da gerzet war roudou Sant Fransez. Mad ! Digemeret e vint evel Frered e Urz an Tadou Kapusined.

Petra o defe da ober eharz ar gouent ?

E vent gwech o pedi, gwech o labourat ha mar karont, e c'hellint mont d'ar misionou estren. Gwir venec'h int. Ober a reont an tri le evel ar veleien a zo en Urz.

Sant Feli a Gantalis, an Den eürus Krispin a Viterb ha meur a hini all na oant nemet Frered hag e zo bremañ enoret gant an Iliz.

Gellout a rer skriva pe kas aluzennoù d'an : Tad Theodor ROUSSEL, 28, Avenue de la Marne, Lorient.

F.

✱

An Eured Kristen ⁽¹⁾

DISKAN

*Koulz hag ebars eured Cana,
Bezit, Jezuz, en eured-ma,
Ha skuilhit, war an dud nevez,
Grasou pualh ar Briedelez.*

Piou ne oar ket e oa eun deiz e Cana
Salver ar bed hag e vamm, ar Werc'hez,
Ouz taol o daou, en eun eured o leina,
'Vit santelaet stad ar Briedelez ?

Doue gwechall 'zimezas hon tud kenta :
« C'houi, emezan, zo an eil d'egile;
Gant va bennoz, grit mat ho tever eta :
Lakit er bed, eleiz a vugale. »

Ar pezh 'so bet gant Doue gourc'hemennet
Na dle morse, hervez komz hor Zalver,
Beza goude gant den ebet dispennet :
Betek mervel, dimezet e chommer.

Gwir Zakramant ez eo ar Briedelez.
En e Iliz, gant Mab Doue savet,
Red eo diouall da louza e zantelez,
Hep an dever, plijadur 'zo pec'het.

O va Jezuz, bennigit ar priegoù :
En o c'halon lakit gwir garantez,
Ma kavint nerz, hed ha hed o bloaveziou,
Evit dougen samm ar Briedelez.

Ra vo 'n o zi, bugaligoù niverus,
En dro dezo, egiz eur gurunen :
Tenzor ebet na zo muioc'h talvoudus,
Da zaou bried, e gwirione kristen.

Grit na vint ket dispartiet hep dale,
Ha me velint, ganto e korn an tan,
Ne ket hepken bugale o bugale
Met bugale o bugale vihan.

Ha pa rankint, warlerc'h eur vuhez eüruz,
Ouz an douar kimiada 'vit biken,
Grit ma kavint eun digemer dudius,
Er Vro dispar n'eus enni nep anken.

BASTIEN.

(1) An diskan, war don : *Mari, hor mam garantezus*, pe : *E Sakramant ar Biniñ*.

Ar pozioù, war don : *Kavet em eus ar peoc'h*.

LOURD, katekiz beo

SEIZVET DEVEZ

Lourd hag an den.

An Tad oll-c'halloudek, a lavaremp-ni deac'h gant ar « Gre-do » ken alies kanet e Lourd, eo « Krouer an nenv hag an douar. Krouer an traou a veler hag an traou ne veler ket. » Sonjet hon doa deac'h en nenv hag en elez laket ennan gant Doue. Sonjomp herio en douar hag er grouadurien a veler ennan. Sonjomp dreist-oll en *den*, roue an traou a veler ha guelomp divar e benn kelennadurez an Iliz.

* *

Guelet hon deus dija, etouez pemzek taolen ar Rôzera, an hini a ziskouez ar Pantekost. Deomp a spered dirak an daolen-ze. En treac'h e velomp Doue an Tad o kroui. En dro d'ezan e velomp an heol, al loar, ar stered great gantan eus a netra d'ar pevare devez. Dindannan e velomp an douar hag ar mor hag ivez baradoz an douar hag ennan Adam hag Eva direbech c'hoaz troet varzu Doue... Mes guelet a reomp ivez ar sar pant o tostât outo evit ober e labour diaoulek...

Dirak an daolen-ze goulennomp gant ar *c'hatekiz* : « Petra eo an den » ha respontomp gantan. « An den a zo eur c'hrouadur skiantek great gant eun ene ha gant eur c'horf. » Adam hag Eva a zo henvel ouz an traou a zo en dro d'ezo dre m'o deus o c'horf. Mes sellit outo : n'eus nemeto hag a ve troet varzu Doue. Ar stered hag an douar n'ouzont ket, ne zontont ket, ne lavaront ket ez int bet great gant Doue. Adam hag Eva hepken a oar hag a ziskouez ec'h ouzont hag a drugareka Doue da veza bet krouet gantan. Perak ec'h ouzont ? Abalamour ma z eo unanet o c'horf gant eun ene : eun ene, da lavaret eo, eur spered ; eun ene, da lavaret eo, skeuden ha skeud Doue ; eun ene, da lavaret eo, eur spered ha ne varvo ket ; eun ene, da lavaret eo, eur spered libr ; eun ene, da lavaret eo, eur spered hag en devezo da respont eus e oberou ; eun ene, da lavaret eo, eur spered krouet gant Doue evit e anaout, evit e garet, evit e zervicha hag evit meritout an eurusted peurbadus.

* *

Ha breman, deomp a spered dirak eun daolen all, an daolen genta, an hini a ziskouez ez eo galvet Mari da veza Mamm da Zoue. Kaout a rimp enni traou nevez da zeski. Baradoz an douar a zo goull hag eun eal a zo o tiouall an nor evit miret ouz Adam hag Eva da zistroi ennan goude ma z int bet taolet er meaz outan. Guelet a reomp Eva, mes ar zar pant miliget a zo rodêllet en dro d'ezi hag en dro d'he mab ha dindan he zreid eur penn maro a zigas da zont d'ezi eus ar blanedan a c'hortoz anezi... N'eus ket pell e oamp dirak eun daolen a levenez ; breman emomp

dirak eun daolen a dristidigez. Petra ro d'eomp da gompren ar c'hemm a zo etre an diou daolen ?

Petra ? Ar *pec'hed*.... Doue a oa falvezet gantan guelet ha din e vije Adam hag Eva eus an eurusted en doa pourchaset evito var an douar hag en nenv, hag evit-se, guelet ha sentet e vije outan. Hogen, an diaoul a oa var evez : klask a reas, dre warizi, lakat an den da goll an eurusted en doa kollet e-unan....

Gouzout a rit an histor : Eva touellet ha kouezet, Adam kouezet d'e dro ha d'e heul oll ouenn an dud : Abalamour da-ze ar zar pant a wash en e lasou n'eo ket hepken ar vacuez mes ivez he mab, he mab hag a zo, siouaz, her (heritou) e dud. Ar *pec'hed* « aktuel » great gant ar re-man a zo evit ar bugel-ze hag evit an oll vugale all ar *pec'hed* « orijinel » a deuo ganto er bed.

* *

N'eo ket hepken an taolennou kaer-ze eo a ra skol d'eomp e Lourd divarben stad a c'hras ha stad a bec'hed an den : eur skolierez all hon deus c'hoaz : ar Verc'hez gloriüs Vari he-unan.

Kement-man a dremenas d'ar 25 a viz meurs 1858, deiz gouel ar c'helou mat. Teir zizun a oa, Mari n'en em ziskoueze ket ken da Vernadett. Mes daoust ha ne deuje ket en deiz-se da lida ganti goel bras Mab Doue en em c'hreat den ?.... Kalz tud e Lourd ha Bernadett he-unan a zont d'ezo e teuje hag ar plac'hig a yeas da geo Masabiel gant muioc'h a diz eget biskoaz.

N'e jomas ket pell da c'hortoz : a Verc'hez en em ziskouezas d'ezi. Kennerzet ouz he guelet, ar plac'hig a c'houlennas he hano digant an Intron gaer, evel m'en doa great alies hep kaout respont ebet betek neuze. An taol-man e oue selaouet he feden. « Goude bea bet pedet ganin teir gwech, an Intron, eme Bernadett, a gemeras eun dremm humbl.... a dosteas he daouarn an eil ouz egile dirak he feultrin.... a zellas ou an nenvou hag en eur asten he daouarn dispartiet etrezek ennon a lavaras gant eur vouez hag a grene : « *Me eo an Hini a zo bet konsevet heb pec'hed !* »

An Hini a zo bet *konsevet heb pec'hed* ! Her gouzout a reomp, n'eus nemet ar Verc'hez gloriüs Vari hag e ve bet diouallet diouz ar *pec'hed* orijinel azalek ar penn kenta eus he buez. Hogen, ma n'eus nemeti hag en defe bet ar c'hras-se, neuze an oll dud all a deu var an douar e stad a bec'hed hag an dra-ze ivez eo en deus bet c'hoant ar Verc'hez da lavaret d'an dud en eur roi he hano da Vernadett. Ar bobl kristen her c'homprenas mat : an Hini a zo bet konsevet heb *pec'hed* a oa Mari ha ne c'helle beza nemet Mari. Ni hag a zo ganet gant ar *pec'hed* orijinel, ni hag a zo bet red d'eomp en em zisklabeza outan dre ar vadiziant, saludomp Mari ha lavaromp d'ezi gant an Iliz : « *O Mari konsevet heb pec'hed, pedit evidomp-ni hag en em erbed ouzoc'h !* »

SKOUER

Paredigez Mac'harit Chauvet, eus Alais (Gard)

Varlerc'h eun derzien domm bet d'he eiz vloaz, Mac'harit Chauvet a oue bet kamm-kloc'h epad eur pennad amzer. Ar vedisined

Grasset hag Estor a damallas kement-se d'ar boan en doa en he c'hroazel gleiz a zirente lin, hag a louzaouas anezi dre an dour-morgoude beza miret outi da finval. Epad dek vloaz da c'houde ar plac'h yaouank a oe braouik he yec'hed.

Mes d'ar bloavet 1917 he c'hroazel deou a deu ivez enni eur mell gor hag a doull a daou blas c'houec'h miz goude evit chom da zirenta heb ehan.

Er stad truezus-se eo e tigouez Mac'harit Chauvel e Lourd d'he c'houec'h vloaz var'n ugent, d'an 18 a viz eost 1919. An testeni roet d'ezi gant ar medisin a zoug hano ar c'hlenvejou-man : livein gein daoubleget ; poan en diou groazel ; penn askorn ar vorzed deuet eun tamm mat eus e blas ; gar gleiz berreat eus a galz ; goriou o tirenta er groazel deou.

Kerkent ha m'eo diskennet en dour burzudus evit ar vech kenta ar glanvourez a vella : he goriou ne zirentont ket kement. D'an 22 a viz eost, he diou lez hag he livein gein a ra d'ezi eur boan skrijus. D'ar 25, ar plac'h yaouank n'en deus poan ebet mui : ar gor a zo dizeac'het hag an hini a oa kamm en em lak da vale hep branellou.

Medisined ar « Buro », en eur zellet ouz Mac'harit a vel ez eo astennet he gar gleiz a gement a oa red. Mac'harit a zo pare mat.

Pemp bloaz'zo ez eo chomet yac'h, hag en he c'horf n'eus merk ebet mui eus he c'hlenvejou tremenet. Hag ar yec'hed a zo deuet d'ezi koulz lavaret en eun taol.

Biskoaz medisin ebet na louzou ebet n'o deus great kement all rak n'ema ket e natur korf an den pare ken buhan.

Mac'harit Chauvel a oa bet tri medisin gousiek ha brudet var he zro, an aotrone Grasset, Estor ha Forgue hag ar re-man n'o doa ket gallet miret ouz he c'hlenvejou d'en em astenn. O velet n'oant ket goest d'he farea, Mac'harit a zo en em droet, leun a fizianz, varzu Mari konsevet heb pec'hed. F.G.

Kelou mat

An Tad Apolliner, kapusin, eus Lok-Ronan Leon (Eskopti Kemper) a oa o studia e kêr Rom, a zo bet hanvet er miz diveza « Doktor en Teoloji ».

Hor gwella goure'hemennou d'hor C'hrenvroad a ra enor d'e Urz ha da Vreiz-Izel.

Araok pell, e kano e oferenn-bred kenta, en e barrez.

LEON XIII EN DEUS SKRIVET DA ESKIBIEN AR BED OLL : « KEMERIT POAN DA REI D'ANAOUT PEGEN KAER HA PEGEN TALVOUDUS EO TREDE URZ SANT FRANSEZ. TOLIT EVEZ, EVIT MA TEUIO AR RE O DEUS ENEOU DA REN, DA ZISKLERIA MAT PETRA EO, PEGEMENT A C'HRASOU VE KAVET ENNAN, EVIT EN EM ZAVETEI HA PEGEMENT A VADOU A GINNIG D'AN TIEGEZIOU HA D'AR VRO. » (Lizer : Auspicato, 1882).

LIBRAIRIE BLOUD & GAY, 3, rue Garancière — PARIS VI

Collection Caritas

VIENT DE PARAITRE

4. — *Alexandre Masseron*. — *LEGENDES FRANCISCAINES*.

« Légendes » signifie ici, avertit M. Masseron, ce que les siècles ont lu. Son livre est un florilège des plus beaux textes des sources de Saint François, reliés entre eux par un commentaire et disposés de façon à reconstituer l'histoire du « Poverello », et à nous montrer sous chacun de ses aspects son âme si riche, si diverse en sa simplicité.

Librairie Saint-François

4, Rue Cassette — PARIS (VI)

Cheque Postal : Paris 675-77

Manuel du Tiers-Ordre de Saint François , par le R. P. Eugène d'Oisy, capucin, 40 ^e mille, relié tranches rouges	9 fr.
Saint François d'Assise , par le R. P. LÉOPOLD DE CHÉRANCÉ, capucin, 40 ^e mille	9 fr.
Histoire du Frère Saint François d'Assise , le Chevalier du Christ, par PECORELLA DI DIO, 300 pages, nombreuses illustrations (Pour les jeunes)	71.50
Vie de Saint François d'Assise , par le P. CUTHBERT, capucin	20 fr.
L'Idéal de Saint François par le P. HILARIN DE LUGERNE, capucin, 2 volumes	24 fr.
Vie de Saint François de THOMAS DE CELANO, traduction par l'abbé FAGOT	18 fr.
Vie de Saint François de SAINT BONAVENTURE, traduction par l'abbé FAGOT	12 fr.
Le Crucifix et Saint François d'Assise , par le P. JEAN DE COGNIN, capucin	12 fr.
Saint François d'Assise, Patron des Jeunes Scouts Catholiques , par le P. SIGISMOND, capucin	41.50
Histoire de Saint François d'Assise , par l'abbé LE MONNIER, 2 volumes (nouvelle édition)	24 fr.
Sainte Elisabeth de Hongrie , patronne du Tiers-Ordre, par le R. P. LÉOPOLD DE CHÉRANCÉ, capucin	9 fr.

Cum permissu Superiorum.

Le Gérant : G. LE BAYON.

Moullerez AR BAYON-ROGER, 13, Tachen Alsace-Lorraine, en Orlant.

Ra vezo meulet Jezuz Krist

Bepred.

Kenteliou Sant Fransez

Kelaouenn vizek gant Skeudennou

TAOLENN AR MIZ

Goueliou ar miz	157
Pemp Gouli Sant Fransez	158
An Den Eurus Apolliner a Fribourg	159
Kanvrenneur an Trede Urz a die ober brezel d'ar ves- venti milliget	161
Buez Sant Fransez a Assis	163
Sonjit ervat	164
Bleuniou Sant Fransez	167
Kelou eus ar Vreureizou	168
Trede Urz Sant Fransez e Santez Anna Wened	169
Lourd katekiz hec	171
Pedomp evit an anaon	172
Buhez Maze Talbot	172
Eur chantik karr nevez	172

Rédaction et Administration

P. Théodore ROUSSEL

F.M. Capucin

28, Avenue de la Marne, LORIENT

C/c : 46.28 NANTES

Priz : daou skoued ar bloaz

MIZ GWENGOLO

- 1 Yaou AN DEN EURUS BERNARD A OFFIDA, kapusin. — I.P.
 2 Gwener ... S. Stefan, roue, kovez.
 3 Sadorn ... Ofis ar Werc'hez.
-
- 4 Sul *Trizekvet Sul goude ar Pantekost.*
 SANTEZ ROZ A VITERB, gwer'hez eus an Trede-Urz. — I.P.
 5 Lun AN DUD EURUS GENTIL merzer ha PEREGRIN, kovez eus ar
 Chenta Urz.
 6 Meurzh AN DEN EURUS LIBERAT, kovez eus ar Chenta Urz.
 7 Merc'her ... Ofis an de.
 8 Yaou GINIVELEZ AR WERC'HEZ VARL. — A.J. — I.P.
 AR PLAC'H EURUS SERAFINA, intañvez eus an Eil Urz.
 9 Gwener ... S. Gorgon, merzer.
 10 Sadorn ... AN DUD EURUS APOLLINER hag e 44 KOMPAGNON, merzerien, eus
 ar Chenta hag an Trede-Urz.
-
- 11 Sul *Penzekvet sul goude ar Pantekost.*
 AN DEN EURUS BONAVANTUR A VARSELON, eus ar Chenta Urz.
 12 Lun AN ANO SANTEL A VARL.
 12 Meurzh AN DEN EURUS FRANSEZ A GALDEROLA, kovez eus ar Chenta
 Urz.
 13 Meurzh Ofis an de.
 14 Merc'her ... Gouel ar Groaz gonezet.
 15 Yaou Seiz Glac'har ar Werc'hez Varl.
 16 Gwener ... GOUEL DEDI ILIZ-VEUR SANT-BRIEG.
 17 Sadorn ... GOULOU HON TAD S. FRANSEZ. — A.J. — I.P.
-
- 18 Sul *Pemzekvet Sul goude ar Pantekost.*
 S. JOSEF KUPERTINO, kovez eus ar Chenta Urz. — I.P.
 19 Lun S. Géhver hag e Gompagnunez, merzerien.
 20 Meurzh S. Eustach hag e Gompagnunez, merzerien.
 21 Merc'her ... *Pevare amzer (Daouzek deizioù).* — S. Vaze, Abostol hag
 Avielien.
 22 Yaou S. Thomas a Villanova, Eskob ha kovez.
 23 Gwener ... *Pevare amzer (Daouzek deizioù).*
 24 Sadorn ... *Pevare amzer (Daouzek deizioù).* — Gouel an Itron Varl
 Drugare.
-
- 25 Sul *Chouezekvet Sul goude ar Pantekost.*
 S. PASIFIK, kovez eus ar Chenta Urz.
 26 Lun AR PLAC'H EURUS LUSI, gwer'hez eus an Trede-Urz.
 27 Meurzh S. ELZEAR, kovez eus an Trede-Urz. — I.P.
 28 Merc'her ... AN DEN EURUS BERNARDIN A FELTR, kovez eus ar Chenta Urz.
 29 Yaou S. MIKEL, Arc'hel — I.P.
 AN DEN EURUS YAN A ZUKLA, kovez eus ar Chenta Urz.
 AN DEN EURUS NIKOLAS A FURKA, kovez eus an Trede-Urz.
 30 Gwener ... S. Jerom, kovez ha Doktor.
 AR PLAC'H EURUS FÉLISIA A VILAN, gwer'hez eus an Eil Urz.

Pemp Gouli Sant Fransez⁽¹⁾

DISKAN

O Tad Sant Fransez !
 Ni a garfe
 Kaout ho karantez,
 Epad hor buhez,
 Kaout ho karantez,
 Evit Doue.

1

Piñs lavaro ar garantez
 A entañ kalon Fransez,
 Ar garantez krenv ha tener
 Oa, 'n e galon, 'vit e Zalver ?

2

Var eur menez, menez Alvern,
 E mesk an drez, e mesk ar spenn,
 E toull eur roc'h, gwelomp Fransez
 Beuzet 'n eur mor a garantez.

3

Heb houarn ruz na klezeier,
 Fransez eno zo bet merzer,
 Hag e vourreo, — tra dudius ! —
 Oa karantez e Vestr Jezus.

4

Fransez eno oa daoulinet,
 Varzu an Nenv, e zell savet,
 Hag e ziwrec'h oa digor bras,
 'Giz re Jezus, p'edo er groaz.

(1) An diskant, var don : Doue gwir bried,
 Ar poiziou, var don : Petra zo nevez e kêr Iz, pe toniou all.

5
Hag e sonje, 'n eur skuilh daelou,
Pegen skrijus voue ar poaniou
A c'houzanvas, var ar C'halvar,
Roue an Nenv hag an Douar.

6
Hag e galon holl a verve
Devet gant tan ar garante :
Oh ! mar c'helfe, var eur C'halvar,
Gouzanv d'e dro, poaniou dispar !...

7
Eur Serafin, a c'hwec'h askel,
A ziskennas eus an huel ;
Eur Serafin tachet er groaz,
Dirag hon Tad, en em gavas.

8
En eur welet eun el ken koant
Krusifiet ken dizamant,
Kalon ar Zant a voue mesket
A levenez hag a zespet....

9
Pa nijas kuit an el seder,
O kristenien, pebez mystér !
Fransez Asiz oa henvel bras
Ouz e Zalver var koat ar groaz.

10
Daouarn ha treid hon Tad karet,
Gant tachou teo a oa treuzet ;
Eun troc'h ledan oa 'n e gostez :
Setu labour ar garantez !

11
Gant tenzor sakr ar *Pemp Gouli*.
Kizellet don 'n e izili,
Paourik Asiz a vevas c'hoaz,
Var an douar, epad daou vloaz.

12
O Sant Fransez, skeuden Jezus,
O Tad meurbed karantezus !
Savit varnomp, hep dalea,
Ho torn tachet, d'hor benniga.

BASTIEN

An Den Eurur Apolliner a Fribourg, kapusin

E miz here diweza, an T.S. ar Pab Pi XI e lakae war an
ôteriou tost da 200 beleg lazet e Paris evit ar feiz d'an 2 a viz
gwengolo 1792.

Etouez ar verzerien-ze a oa tri vugel da Sant Fransez :

An Tad Apolliner a Fribourg, kapusin,

An Tad Yan Fransez Burte, Fransiskan,

hag an Tad Severin Girault eus an Trede-Urz.

D'an 12, 13, 14 Gouere, a zo bet grêt, e kouent kapusined an
Orient, eun « triduum » da lavaret eo tri deiz gouel en enor d'an
Den Eurur Apolliner a Fribourg.

An Tad Kasian, eur prezeger brudet, en deus meulet, e doare
dispar, vertuziou ha santelezh ar C'hapusin skuilhet gantan e voad
evit Doue.

An Tad Apolliner a oa ganet er Suiss. Goulen a reas dont d'hor
bro Breiz evit bezan kaset d'ar misionou estren.

Met chom a reas e Paris da zoursial eus an Allemanted a oa
neuze niverus e kêr-benn ar Vro.

Pa lammas an dud dizoue war ar veleien chomet stag ous
o deveriou, an Tad Apolliner a dridras gant ar joa.

« Mar krenan, emean, evel peb den dirag ar maro, evel manac'h
me a zo leun a levenez. Me a stard war ma c'halon ma holl ene-
bourien. Oh ! nag ez oun eurus ! Alleluia, alleluia ! »

En em ziskuilh a reas d'ar « revolusionerien » evel beleg fidel
d'e Zoue.

Lazet e voue a daoliou kleze.

Den Eurur Apolliner, pedit evidomp !

F.

Kenvreudeur an Trede Urz a dle ober brezel d'ar vesventi milliget

Ma teufe a-nevez Sant Fransez var an douar, e vefe spontet
o welet pegement a dud a goll o fenn, o skiant vat, hag, ar pez
a zo gwasoc'h, a goll o ene dre ar vesventi, hag e lavarfe d'e
vreudeur : « Mignoned, eur c'hlenved bras a zo o taga an dud,
an drouk-spered en deus kavet adarre an tu da gas eneou d'an
ifern ; enebomp outan, lavaromp d'an dud beza var evez ; dre hor
c'henteliou hag hor skoueriou deskomp d'ezo en em barea diouz
an tech divalo-ze. »

Hag e gwirionez, bras eo an droug, ha dall int ar re n'her
gwelont ket. Er c'heriou ha var ar maez e vez evet betek koll ar
penn, ar skiant ; evet e vez kalz re a win, chistr, kalz re a alkool,
odivi, hag e weler tud, krouet henvel ouz Doue, o tiskenn izeloc'h
eget al loened, oc'h ober pec'hejou bras, o lavaret pep seurt traou
divalo. Familhou eleis a zo dismantret, kaset da baour, o veza
m'eman an tad o koll e amzer hag o tispign e arc'hant en osta-
leriou ; mammou a zo o vevad en anken, en dristidigez, a zo merze-
riet gant priegoù dibenn ha digalon ; bugale vihan ne welont dirag
o daoulagad nemet skoueriou fall, ha d'o zro, pa vezont bras,
a gemer ive an tech da eva. Lavaret e vez : « Laer divar laer ! »
Gant muioc'h a wirionez e c'heller lavaret : « Mesvier divar mes-
vier ! »

Unan bennak en deus kavet brao komz eus mesverien santel
Breiz. An dra-ze a zo ober goap. Ar vesverien n'int ket sent, ha
goude ma vent eus a Vreiz, met tud dinerz, simpl, n'int ket
gouest da harpa ouz eun tech fall.

En e Lizer evid ar C'horaiz 1912, Aotrou 'n Eskob Kemper a
skrive evelhen : « Daoust ha n'eo ket mezus gwelet eun den, krouet
henvel ouz Doue, eun den santellaet gand ar zakramanchou, o koll
e benn ! Evel ma komz ar Skritur Sakr, ehana a ra da veza den
evid en em lakaat e renk al loened. Piou a c'helfe kompren e ve
deuet an tech fall-ze da c'hrizienna ken doue en eur vro gristen ?
Skrija a reomp o klevet pegement a odivi a vez evet e parrezioù an
eskopti. Ha muioc'h c'hoaz e skrijomp pa lennomp er c'hazeten-
nou pegement a dud a vez mezo, pegement a dorfegoù a deu da
heul ar vesventi. An tech-se a ra droug bras d'ar feiz, d'ar relijion,
d'ar vro... Poania a raimp da zise'hrizienna an tech-se, hag heb
ehan e roimp meuleudi ha sikour d'ar Vreurieziou katolik a vo
savet evid ober brezel d'an alkool milliget. »

Ya, eleis a eneou a zo kollet abalamour da dech mezus ar ves-
venti. Ha setu perak ni, kristenien, a dle poania da barea hor
breudeur eus an tech-se ; lakat hon hano er *Groaz-Wenn* ha skigna
ar Vreuriezh-ze endro d'eomp.

Petra eo ar Groaz-Wenn ? Setu aman : Eur Vreuriezh savet etouez

ar Gatoliked evid ober brezel d'ar vesventi ha d'an odivi milliget. Benniget eo gand an eskibien hag an Tad Santel ar Pab.

Hanvet eo evelse abalamour ar re a laka o hano evit bloaz d'an nebeuta a c'hell dougenn eur vetalenn a zo en he c'hreiz eur groaz wenn gand ar geriou-man endro d'ezi : « Enor, yec'hed, eürusted. »

Goulenn a ra lezel a gostez an alkool, odivi (nemet urz a rofe ar medesin en eur c'hlenved bennak). Eva a c'heller gwin, chistr, bier, limonad, gant ma ne vo ket evet re. Rak, skler eo, an hini a vije mezo gant gwin, chistr, ne c'hell ket chom er Groaz-Wenn.

Daou rumm tud a zo er Groaz-Wenn. Ar rumm kenta a bro-met lezel a gostez an odivi. An eil rumm a ra muioc'h. Prometi a reont lezel a gostez, nann hepken an odivi, met ive ar gwin, chistr pep boesoun gouest da yesvi. Ar reman a zo er *Groaz Aour*.

Ar rumm kenta a lavar eun *Ave Maria* bemdez evit ar Vreuriezh hag ar bedenn-man :

« O Doue hon Tad, evit diskouez d'eoc'h va c'harantez, rapari hoc'h enor ofanset, evit gounit eneo, me a bromet chom hirio hep kemeret boesoun ebet grêt gand odivi.

Kinnig a ran d'eoc'h ar binienn-ze a-unan gant sakrifiz ho Mab Jezus-Krist a deu bemdez d'em em ginnig var an Aoter evit ho kload. Evelse-bezet grêt. »

An eil rumm a lavar : « Me a bromet chom hirio hep kemeret gwin, na chistr, na bier, na boesoun ebet gouest da yesvi. »

Indulgansou bras a zo staget gand ar Pab ouz ar Groaz-Wenn. Indulgansou plenier, var bouez kovez ha kommunia : 1° d'an deiz ma vez roet an hano ; 2° d'a c'houel sent patrôn ar Vreuriezh : Sant Yann Vadezour (24 mezeven), hag e eskopti Kemper, da c'houel Sant Korantin (12 kerzu), pe d'ar zuliou varlerc'h ; 3° da c'houel liou Nedelek, Pantekost, Hanter-Eost, Holl Zent ; 4° eur vech ar miz, d'an deiz ma karer.

Ouspenn-ze : 300 dervez indulgansou bep tro ma z' er d'eur gonferans grêt aberz ar Groaz-Wenn ; bep tro ma tistroer unan bennak diouz an odivi ; bep tro ma kaver unan bennak da lakat e hano er Vreuriezh.

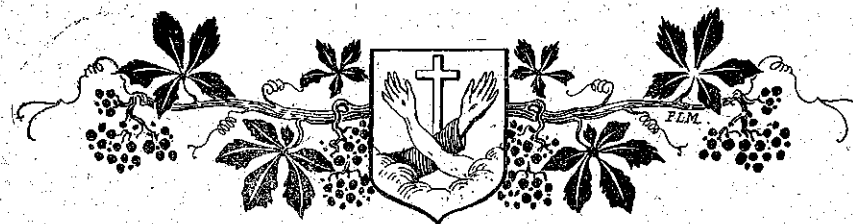
E miz ebrel 1914, meur a hini eus kenvreudeur ar Groaz-Wenn a voe e pelerinaj e Roum. Eno, epad meur a zervez, dirak kardinal, o deus komzet etrezo eus an doare wella d'ober brezel d'ar vesventi, d'an alkool.

D'an 23 a viz ebrel e voent digemeret gand ar Pab Pi X. Ar pab o meulas, a lavaras d'ezo e anaoudegez vat evit kement a reont, o fedas da gendec'hel gant nerz-kalon o labour santel. Ouspenn-ze, evit lakat ar gatoliked da rei muioc'h mui o hano d'ar Vreuriezh eneb an alkool, ar Pab e-unan a roas e hano.

Petra zo d'ober evit mont er Groaz-Wenn ? Setu amañ penaos eman an traou e eskopti Kemper. E penn ar Vreuriezh ez eus eur Rener hanvet gand an Aotrou 'n eskob : an Aotrou Uguen, e kloerdi Pont-Kroaz. E pep parrez, an aotrou person a c'hell sevel ar Vreuriezh ha kemeret an hanoioù.

Hag ar re a ro o hano n'o deus nemet derc'hel mat d'o fromesaou.

J. U.

Buez Sant Fransez a Assis

TREDE PENNAD

FRANSEZ GALVET GANT DOUE

(1207-1208)

KENTEL 1. — Klask a ra he hent. — Bazatet gant al laeroun. — Eur guiskamant. — Guall gaset adarre.

Pa oue guisket, Fransez e dec'has, evit eur pennad amzer, dioc'h kear Assis ; ezom en doa da veva he-unan gant Doue. Sevel a reas er c'hoajou a zo en hanter-noz da gear, ha dre ma z ea, o sonjal er viktor en doa gounezet var an ourgouill, hag o velet ar meaziou kaer a oa dirazhan, e kane a greiz kalon.

Laeroun kuzet er c'hoat a zaillas varnan. « Piou out ? emez ho. — Me a zo kannad ar Roue bras, » a respountas an den yaouank.

Al laeroun, goude beza sellet ouz ar paour-ze, a lavaras etrezho : « Kollet en deus he benn ! » Guall gaset ha bazatet e oue gantho rust aoualc'h, ha da c'houde, taolet en eur faoz leun a erc'h, rak eur goanv kalet a oa er bloavezh-se : « Choûm aze, emez ho neuze da Fransez, o c'hoapât anezhan, choum aze, kannad paour an Aotrou Doue ! » An den yaouank a zavas gant poan, mes a benn eur pennad, ec'h en em roas da gana adarre.

Mont a reas neuze, evit kaout eun tam benag da-zebri, d'eul leandi menec'h euz Urz Sant Beneat ; al leandi-ze a oa oc'h eur menez, e kichen Gubbio. Great e oue d'ezhan, eno, sikour skaota ar skudellou hag al loaiou er gegin. Mes ne joumas ket pell er gouent-se, rak ar guiskamant en doa bet digant eskop Assis a oa eat re fall, ha ne roet hini all ebet d'ezhan.

Ober a reas eta hent betek Gubbio, rak bez' en doa eno eur mignoun, Frederik he hano, hag a oa mad ar bed gantho. Goulen a reas digant a mignoun-ze eur pezh dillad benag, ha Frederik, gant truez outhan, a roas d'ezhan guiskamant an ermited a veve er c'hoajou var dro kear : eur zae verr, eur gouriz ler, eur boutou ler krenv hag eur vaz vad.

Pa oue guisket, an den yaouank a zistroas da Assis. En hent, e reas eur brezeg en d'ar dud en eur gear vian, mes keariz a oue fall evithan. Goude beza he zelaouet eur pennad gant evez, keariz a gavas re galet ar pezh a c'houlenne digantho, setu ma tirollas an hu hag ar you varnhan, a berz eun toullad pennou skanv. Taolet e oue mein ha pri ouz ar prezeger. Fransez a yeas neuze gant he hent adarre, hag a voalc'has he zae er ster genta a gavas.

**KENTEL 2. — An dud lor, en amzer Sant Fransez. —
Ho guiskamant. Hospitaliou evitho.**

E testament Sant Fransez, skrivet eun nebeudik bloaveziou araok he varo eürus, e lennomp ar c'homzou-man : « Er penn kenta euz an amzer m'oun en em roet da Zoue, goude m'em bevoue troet kein d'ar bed, em eus gallet diskoues karantez d'an dud lor, rak epad m'oun bet er bed, em boa donjer outho. »

An dud lor a oa kalz stankoc'h eget hirio, en amzer Fransez a Assis. Abalamour da-ze, an dud vad o doa savet hospitaliou d'ho repui, hag en amzer ar zant, e oa naontek mill anezho.

An dud lor o doa difen da vont etouez an dud yac'h, dougen a reant eur guiskamant dishenvel diouz hini an dud all, evit ma vije easoc'h ho anaout. Maget ha guisket e vezent en hospitaliou savet evitho, mes ho buez a oa kalet, abalamour ne c'hellent ket mont gant an dud all.

Ar re anezho ne felle ket d'ezho mont d'an hospital, a veve e kichen eun hent bras benag, en eul lochen great evitho, hag an dud vad a lakea laouen eun aluzen er skudell fall a veze a vel dirak al lochen-ze.

Eur c'halz euz hospitaliou an dud lor a oa pinvidig, rak an dijentiled a roe arc'hant d'ho zevel, hag eur maread marc'heien ha leanezed a rea al labour en hospitaliou-ze. Urz ar marc'heien a oa bet lakeat diand skoazel Sant Lazar; ho Mestr bras d'ezho a ranke beza lor he unan; al leanezed a veze great euz ho Urz : Soeurezed Sant-Yan Jerusalem.

An den lor a zouge atao eur zae zu, rak en amzer-ze ar goazed a zouge oll saeou, eur voel guen a c'holoe ho fenn, hag ho dorn deou a heje eur strakell hag a lavare freaz d'an oll : « Eun den lor benag a zo tost d'eomp. »

Epad ma renas he vuez a blijadur, mab Per Bernardone en doa spount pa vele eun den lor, skrija a rea kerkent, moustra a rea var he fronellou evit stanka an hent ouz ar c'houez fall a daole an den lor; ha mar gelle, e tec'he.

**KENTEL 3. — Fransez hag an dud lor; treac'h eo. —
Pokat a ra d'ho dorn.**

Bloaz benag araok trei kein d'ar bed dirak he dad hag an Aotrou 'n Eskop, an den yaouank en doa klevet Doue o lavaret d'ezhan, epad ma pede : « Va mab, ma peus c'hoant anaout va bolontez, e rankes disprijout ar pezh e peus karet, ha kaout kasouni ouz an traou a rea plijadur d'id er bed. Na spount ket o vont dre an hent nevez-se, rak pa gavi c'houero an traou a blij d'id breman, e kavi er c'hontrol, saour ha dousder en traou a zisplij d'id. »

Prestik goude, er bloaz 1206, eun dervez ma oa var ar meaz o pourmen, setu padal eun den lor o tont a benn d'ezhan. Fransez a oa var varc'h. Kerkent ha ma velas al lor, an den yaouank a oue varnez ober d'he loen mont var he giz, mes neuze o teuas da zonz d'hezan euz komzou Doue : « Ar pezh a rea poan d'id beteghen, a dle beza chenchet e dousder hag e plijadur. »

Mont a reas eta betek an den, hag e leac'h teurel he aluzen euz

a bell, evel guehall, e tiskennas divar gein he loen, e lakeas he aluzen e dorn al lor, hag e pokas d'an dorn-ze, debret ha c'houezet gant ar c'hlenved louz.

En he strafill, Fransez ne ouie ket penaoz en doa great evit sevel en dro var gein he varc'h. Pa bokas d'al lor, e krene he izili, kement a zonzjer en doa, mes pa oa o vont adarre gant he hent, e santas lie ene evel beuzet en eur mor a zouder. Treac'h e oa bet. Pa reas eur zell var he lere'h evit guelec'h c'hoaz al lor, n'her guelas mui : daoust hag Hor Zalver, en doa kemeret furn an den-ze ?

Trec'het en doa, mes nec'het e oa bet er penn kenta. Evit kaout an treac'h penn da benn, an den yaouank a 'z eas, eun nebeud derveziou divezatoc'h da hospital Sant-Salver. Mont a reas eno e kreiz ar re glanv, tenna a reas euz he c'hodel eur yalc'h leun-a arc'hant, ha rei a reas eun aluzen gaer da bep hini euz ar geiz a oa bodet en dro d'ezhan. Gant he aluzen, an den yaouank a roas adarre eur pok da bep dorn.

Divar an dervez-se, mab Per Bernadone a oue mestr d'ezhan he unan.

Sonjit ervat

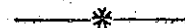
Ar seitsvet eurusted eus an Aviel.

I. — Sonjit ervat e komzou hor Salver : « Eurur an dud a beoc'h, rag gwir vugale int da Zoue. » Nak eo eun dra gaer beva e peoc'h. Ar peoc'h a ra, war eun-dro, eurusted ar c'horf hag an ene. Piu ne garfe ket kaout an eurusted-se ? Evit e c'haout n'eus ezom nemet gouarn mat hoc'h ioulou-direiz.

II. — Sonjit ervat : an dud a beoc'h gwirion eo ar re a gar beva er peoc'h, ha gwelet ar re all o veva evel-do. Poania a reont gwella ma c'hellont da hada ar peoc'h en dro d'ezo. Labourat da hada ar peoc'h a zo ober labour ar Speret-Santel, a zo al liamm a garantez a unan etrezo tri ferson an Dreindet, hag a stag ive ene an den ous Doue. Diwallit d'ober war an douar-ma labour an droug-speret dre o komzou hag o skuieriou fall. Ober a rafec'h eur pec'het, unan eus ar re voassa, eme hor Zalver e-unan.

III. — An dud a beoc'h a zo hanvet e guirionez bugale Doue, rag henvel int ous Doue, « tad ar peoc'h ». Er peoc'h hag er peoc'h hepken e kaver Doue.

Daoust ha n'eo ket gwelloc'h ganeoc'h beza eun den a beoc'h, eun den-Doue eget beza eun den a speret hervez ar bed ! Ha pa ve red d'eoc'h dioueret eun e asamant bennag, dalc'hit ato mat d'ar peoc'h ha Doue o karo evel e vugel.

Bleuniou Sant Fransez

VIIIe Pennad

*En an 'Doue, ma mignoned,
Selaouit mat, hag e kleofet
Ar pezh a zisklêrias, eun de,*

*Ma oa oc'h ober eur bale,
Gant e Vreur Leon, Fransez,
Diwarbenn ar gwir Levenez.*

Ar goanv a boueze, rust ha kri, war ar bed;
An avel a oa yen, an douar 'oa skornet;
Dindan ar gwall amzer, Sant Fransez a gerze
War hent Perouzia da Vari-an-Aele,
Pa c'halvas Breur Leon, eun tamm araok d'ezan,
Da gaout ar vadelez d'ober eur gaoz gantan.
« O, Leon, ma breur ker, ra deurezo Doue
« Rei d'imp e c'hrasou mat, noz-ha-de, ha bemde,
« Ma c'hallfomp holl bezan, dre-holl war an douar,
« Skoueriou a santelez, a santelez dispar.
« Taolit pled, koulskoude, ha lakit start 'n ho penn,
« Gwir santelez Doue, 'man ket eno a-grenn. » —
Kaoz kaer a oa gante, dre ma 'z ênt gant o hent,
Ha Fransez, d'e vignon, a lavaras kerkent :
« O, Leon, ma breur ker, hag e c'hallfemp ni holl
« Adrei ar sklêrijenn d'ar re dall, en eun taol,
« Adlakout en o flom, tud siet, mac'hagnet,
« Adrei d'ar re vouzar, kerkouls all, ar c'hleved,
« D'ar re gamm, ar c'herzed, hag ar gomz d'ar re vut,
« Argas an drouk-spered, er-maez a gorf an dud;
« Hag e c'hallfemp ni holl, ar pezh 'zo kaeroc'h c'hoaz,
« Tud pevar de maro, buhe enne degas.

« Skrivit raktal, ma breur, ne gaofemp ket eno,
« C'hoaz, ar gwir Levenez, nann, nann, war ma men. » —
Gant eur seurt menoziou, 'kever herr an amzer;
Ha Fransez d'e vignon, 'lavaras herr-ha-herr :
« O, Leon, ma breur ker, hag e c'hallfemp ni, c'hoaz,
« Anaout an holl yezioù hag ar skiantou bras,
« Goût dre envor, zoken, Leor ar Skritur Santel;
« Ma c'hallfemp diougani (1), larout, didroidell,
Ar pezh 'd'e c'hoarvezout, en amzerioù da zont;
« E-kreiz ar c'halonou, evit lenn, dre guz, mont,
« Ac'hanta, ma mignon, skrivit gant ho pluenn :
« 'Gaofet ket, c'hoaz, e ze, Levenez penn-da-benn. » —
Fransez hag e vignon, hag int goustad monet,
Da Vari-an-Aele, a dostae bepred,
Ma savas mouez ar sant : « O, Leon, ma breur ker,
« Danvadezig karet gant Doue Hon C'hrouer,
« Hag hon defe ni, c'hoaz, da gomz, teodou aele,
« Ha goût e rafemp ni penôs e c'hall bale
« Heol ha loar ha stered, ken lintrus o goulou,
« De-ha-noz 'us d'hon fenn, e-kreiz bolz an Nenvou;
« Holl galloud al louzou da barean klenved,
« Ha da rei ar yec'hed d'an dud gantan taget;
« An holl dreou kaer kuzet, dre-holl war an douar;
« Anaout evned, pesked, hag o natur dispar;
« Petra ez eo an den, al loened hag ar gwe,
« Ar vein evel an dour, krouet holl gant Doue,
« E c'hallfec'h, me a gred, 'n em lakaat da skrivan :
« Al Levenez gwirion, eno, c'hoaz, nann, n'eman. » —
'Oa ket echu d'ar gaoz; gant o hent êt pelloc'h,
Sant Fransez, a-greiz-holl, a vouez kalz uheloc'h :
« O, Leon, ma breur ker, hag e teufemp a-benn
« Da c'honit da Zoue an holl dud digristen.
Rei e ran d'ec'h ma gér, al Levenez gwirion
« A vefe, c'hoaz, siouaz, pell-pell diouz hon c'halon. » —
O klevout kement all, Breur Leon, sebezet,
A c'houlennas raktal, digant e dad karet :
« En an' Doue, ma zad, bezit ar vadelez,
« Da larout d'in petra eo ar gwir Levenez ! »
— « P'arrufomp, 'me Fransez, du-hont, d'an abarde,
« E kichen manati Maria-an-Aele,
« Gled-dour-teil hon dillad, war hon zammik kroc'hen,
« Betek penn hon daoulin, gant peb a gailharenn,
« O krenan 'vel an deil, hon izili skornet,
« Hanter varv gant an naon, ha gant tãn ar sec'hed;
« Arru war an treuzioù, pa skofomp war an nor
« Da gaout eun tamm repu ha da c'houlenn digor,
« Ar porzier, a-dra-sur, a lavaro dioustu :
« Araok ma tigorin, 'glevit ket, piou oc'hu ? » —
— « Daou eus ho preudeur, a larfomp ni neuze. »
— « Petra ! 'me ar porzier, n'eo ket gwir ar gaou-ze !

(1) Diougani : prophétiser.

« N'oc'h ken 'met rederien, dalc'hmat war an hentou,
 « O c'harz ar gwir bevien, da gaout aluzennou.
 « It araok, gant hoc'h hent ! ne deuit ken aman !
 « Sed aman, marteze ! Ya ! dont da glask lojan ! » —
 — « Ha ne digoro ket, hag e chomfomp er-maez,
 « Dindan an erc'h, ar skorn, da dremen an nozvez,
 « Hep gwele da gousket, sklaset hon izili.
 « Ha ni marv gant an naon, netra d'imp da zibri.
 « Ac'hanta, Breur Leon, ma c'houzanvomp, e peuc'h
 « Kerzout hep krozmolat, a-hed eun hent ken teuc'h;
 « Ma kredomp, c'hoaz, zoken, herve ar garante
 « A dle bezan dalc'hmat birvidik 'n hon ine,
 « Ha kuit a vrasoni, e oar mat, ar porzier
 « Piou 'eo, e gwirione, ya ! ya ! An daou reder;
 « Ha ma kredomp 'ne deu d'hon distokan 'vel-se
 « Evid hon izelaat, nemet a-berz Doue;
 « O neuze, Breudeur Leon, kred hardiz, ma fôtr kaez,
 « Ya, kred eman eno, sur, ar gwir Levenez.
 « Ha mar talc'homp, end-eun da dorbitât an nor,
 « 'Vel tud prest da sodi, o c'hortoz kaout digor;
 « Ha mar teu ar porzier, eun droug, eur fuc'h ennan !
 « D'hon argas evel tud 'ne dint mat da netra,
 « 'Met da didalvezan, elec'h gonit bara;
 « Mar teu da valan groz, ha d'hon c'hunujenni (1).
 « Ha da c'hopal warnomp, kouls-all, gant rustoni :
 — « N'efet ket alese ! boued ar groug ! hailhoned !
 « It arôk, d'ar c'hlanvdi 'lec'h vefet repuët !
 « N'ez eus ket da rei d'ec'h ! n'ez eus netra, aman,
 « Evidoc'h da zibri, na muioc'h da vevan ! » —
 — « Ac'hanta, Breur Leon, ma ro d'imp gras Doue,
 « Da c'houzanv gant joa vras, ha gant gwir garante,
 « Bezan 'n eur seurt doare, taolet ha distaolet
 « Hag evit riblaeron (2) gant an dud kemeret,
 « Lakit don 'n ho spered, o, ma breur ker, Leon,
 « Ha skrivit : Sed aze al Levenez gwirion.
 « En tu-hont da ze, c'hoaz, ma renkemp, gant an noz,
 « Ar yenien, an naon, kas da benn hon menoz :
 « Mont, koustet pe gousto, tre 'barz ar manati,
 « Elec'h menel ar-maez, e riskl da bennsodi;
 « Mar teufe ar porzier, fuloret, droug ennan,
 « Gant eur skourjez skoulmek, war-ze, d'hon bac'hatan,
 « D'hon stlejan 'kreiz an erc'h, da fregan hon c'hougoul,
 « Ha d'hon c'has da stoupan du-ze da foar an diaoul,
 « Goude bezan a-grenn brevet hon izili,
 « Ha graet eus hon c'horf paour, penn-da-benn, eur gouli,
 « Ac'hanta, ma mignon, ma c'houzanfemp, dic'hloaz,
 « Bezan, evit Jezus, peur-lakêt war an noaz,
 « 'Vel 'c'hoarvezas gantan, epad e Basion;
 « O, neuze, me lar d'ec'h, e kaofec'h, Breur Leon,
 « N'eus ket da larout nann, 'n eur blegenn 'vel honnez,
 « Ar gwir evurusted, hag ar gwir Levenez.

(1) Kunujenni : injurier. — (2) Riblaer : filou

« Selaouit, c'hoaz, breman, Leon, evit klozan,
 « Rak tremen poent 'eo d'in, ma c'hudenn dibunan :
 « E-touez ar grasou kaer, a ro, d'e vugale
 « Hon Salver Jezus-Krist, da gaerât o ine,
 « Da ober sent gante, n'ez eus kaeroc'h hini,
 « Eget ar c'hras dispar a ra d'imp 'n em drec'hi,
 « Ha gouzanv hep 'n em glemm, 'vid an Aotrou Doue,
 « Poan, trubuilh ha glac'har ken 'lies ha bemde.
 « Penôs, e gwirione, e kemerfemp ni gloar !
 « N'hon deus d'imp hon unan, netra, war an douar.
 « Petra na lavar ket, An Abostol Sant Paol :
 — « Sellit ouz ho madou, hag o c'hompouezit holl,
 « Hag e welfet hagen n'eo ket a-berz Doue,
 Oc'h eus o piaouet (1) d'o implijan bemde.
 « Evit petra, dre-ze, kaout kement a emc'hloar (2).
 « Evel ma vijec'h mestr ha perc'henn d'e, hep mar.
 « An den a renk tremen 'lies dre ar pikou,
 « Peurblegan d'ar glac'har ha d'an holl drubuilhou;
 « Eno, eman an dalc'h, evit kaout lorc'hente,
 « Herve ma lavar d'imp an Abostol war-ze :
 « Doue d'am miro, me, e baourkaez servijer,
 « Ma ne gemerin lorc'h 'met gant kroaz Hon Salver,
 Ra vezo e ano gant an holl kanmeulet,
 Hed-ha-hed an amzer. Evel-se bezet graet.

P.J.

(1) Piaouan : posséder. — (2) Emc'hloar : orgueil.

Kelou eus ar Vreuriezu

Bizit ha retret an Trade-Urz e Kemperle

Evel ma 'z eo gourc'hmenet dre ar Reolen, ar Vreuriezu-ma he deus he bizit bep bloaz. Bep daou vloaz ive ez eo boazet da gaout eur retret. Netra gwelloc'h evit miret da glouaraat e servij an Otrou Doue.

Chapel ar Vreuriezu eo Chapel « Leanezed ar Retret. »

Eno o deus en em vodet an holl Tersiered eus diou barrez Kemperle ha ganto eun nebeudig a C'hoarezed all eus ar parrezioù tosta.

Bemde epad ar retret a vije peder brezegenn gallek hag ous-penn an Otrou Chaloni Gadon, Person Iliz ar Groaz-Santel, en deus bet ar vadelez da brezeg d'ar C'hoarezed na gomzont nemet brezo-neg.

Breuriezu Kemperle a zo unan eus ar re gosan eus Eskopti Kemper. An Tad Teodor, prezeger ar retret, a zo eurus da rei dezi an testeni he deus gwir spered hon Tad Sant Fransez. Asamble ar miz a zo heuilhet gant an holl hag ar beleg a zo karget ouz ar Vreuriezu a gemer kals a breder evit he derc'hel war an hent mat.

Evid an amzer da zont, e pedomp ar C'hoarezed, eus parrezioù tro-var-dro da Kemperle ha n'o deus ket an eurvad da gaout retre-jou evito, da zont holl d'ar retret roet bep daou vloaz e Kemperle.

Trede-Urz Sant Fransez e Santez Anna Wened

23-24 Gouere

Evid an 29th gwerch, Breuriezoù an Trede-Urz, eus an tri Eskopti (Gwened, Kemper ha Sant-Brieg), o deus en em vodet dirag o Mamm garet Santez Anna. En desped d'al labour ha da Vouel bras ar 26, ar pelerined a oa deut ken niverus ha biskoaz. An ali roet er miz diveza e *Kenteliou Sant Fransez* a zo bet eta selaouet mat.

Gwellet em eus, etouez ar re all, Tersiered eus Goudelin, Ploueg-ar-Mor (Eskopti Sant-Brieg); eus Plogonnec, Poullan, Ar Pont, Plonevez-ar-Faou, Kerrien, Gwitalmeze, Gwipavas, Lampôl, Montroulez (Eskopti Kemper).

Trugare d'ar re a zo deut d'en em unani gant o Breudeur hag o C'hoarezed eus Eskopti Gwened.

Da serr-noz, prosesion a goulou war dachen ar Scala Sancta. Goude, en Iliz-Veur, dirag ar Zakramant, prezegennou e gallek hag e brezoneg.

Da hanter-noz, eur brezeneg vrezonég evid an Tersiered eus Kemper ha Sant-Brieg.

Da eun eur, hent ar Groaz e brezoneg grêt gand eur belek, niz d'eun Tad Kapusin. Eñvoret en deus an hent ar groaz grêt gantan e Jeruzalem, brema ez eus daou vloaz.

Etre ar prezegennou, a zo bet kanet kantikou, lavaret ar Rozera ha bep seurt pedennou.

A dra zur, hon Tad Sant Fransez, a dremene kement a noz-veziou o pedi dirag an Oter, en devozo anavezet evit e wir bugale an Tersiered a voe an noz-se e Santez Anna.

Da 3 eur, oferenñ ar gommunion; goude, eun tamm diskuiz.

Da 9 eur, oferenñ ar pelerinaj ha prezegenn var an doujans a dleer d'H.T.S. ar Pab.

Da 10 eur, an Tersiered o deus en em lodennet. Eul lodenn a zo et da Deâtr Nikolazig. Eno a zo bet lennet eur skrid talvoudek var an doare da zvel beleien ha misionerien. Kaeran enor da veza galvet da servicha Doue ! Ra gompreno an Tersiered an dever o deus da rei da Zoue eur bugel pe da vihana da zikour ar vugale-ze a fell dezo labourat da savetei an eneoù !

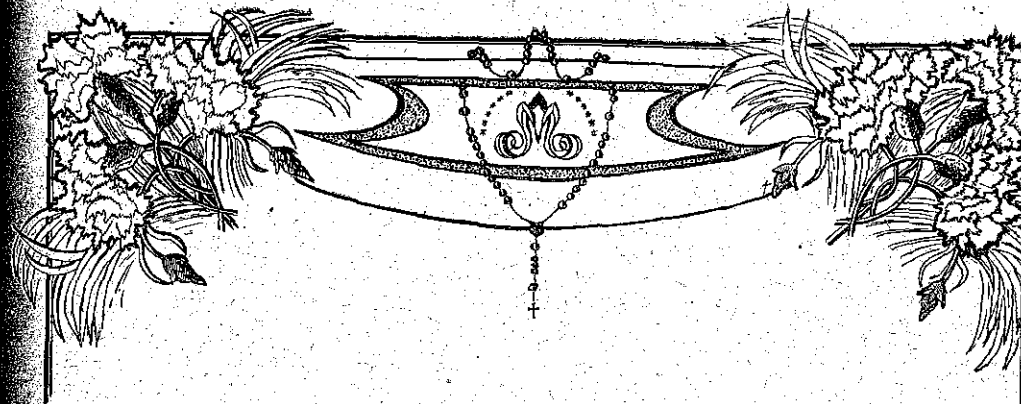
Eul lodenn all en em vodas e chapel ar C'hloerdi Bihan evit klevet c'hoaz eur ger bennag diwarbenn Sant Fransez.

Da 1 h. 1/4 goude kreiste, bennoz H.T.S. ar Pab, eur beden diveza da Santez Anna ha kenavo d'al lec'h benniget !

« O kaera gouel ! n'hon deus ket kavet hir an amzer, e lavare meur a hini. »

Bezit sonj eus ar c'homzou-se, c'houi hag a oa chomet er gêr, ha deut, e 1928 da 30th pelerinaj an Tersiered da Santez Anna.

F.

LOURD, katekiz beo

EISVET DEVEZ.

Lourd ha mister an Inkarnasion.

Klevet hon doa, deac'h d'an noz, ar Verc'hez glorius Vari o lavaret da Vernadet : « *Me eo an Hini a zo bet konsevet heb pec'hed.* » Dindan an neubeut komzou-ze ez eus meur a virionez. Evelse, guelel a reomp dindanno ez eus eul liamm stris etre Lourd ha mister an Inkarnasion a gomzomp outan herio. Perak edoug an oll gantvejou n'eus bet nemet Mari diouallet diouz ar pec'hed orijinel ? Abalamour ma felle da Zoue adsevel gouenn an dud, — abalamour ma tlee Mab Doue en em ober den ha beza dre eno eus lignez Adam hag Eva, — abalamour m'oa red d'Ezan evit-se, kaout eur vamm, — abalamour ma felle d'Ezan e vije ar Vamm-ze glan ha din da gemeret perz e labour an dasprenadurez. Evel ma z eo Mari konsevet heb pec'hed, alc'houez Lourd, evelse an Inkarnasion a zo alc'houez Mari konsevet heb pec'hed.

N'omp ket souezet eta e ve kenta mister ar Rozera kenta mister buez Jezuz-Krist var an douar. Evit sonjal guelloc'h ennan deomp a spered da Iliz ar Rozera dirak an daolen genta.

Tabernakl an aoter a zo bet great, e bihannoc'h, henvel ouz ti dister Nazared, an ti m'eo deuet Mab Doue ennan d'en em ober den, evel m'her guelomp var an daolen a zo uheloc'h.

Ar Verc'hez Vari a zo var he daoulin en ti ema-hi o chom ennan gant he fried Sant Jozef. Lenn a ra eur pennad eus ar Skritur-Zakr, ar pennad a gomz Izaï ennan, seiz kantved araok an neventi; ouz Mab Doue en em c'hreat den.

Dirazi e velomp an arc'hel Gabriel a zo o tisken eus an nenv e kreiz eur goabrenn lugernus : hen ivez a zo var e zaoulin. Var e zaoulin, eun eal, dirak eur vaouez keas !... Ah ! ar vaouez-se a vezo da viken Rouanez an elez, n'eo ket dre natur mès dre c'hras Doue ! Hag abalamour da ze an eal a zalud ar Verc'hez evel leun a c'hras : Ave, gratia plena !

Neuze Gabriel a ra ar gefridi m'eo bet karget d'ober gant an Tad a zo en nenv; guelel a reer Heman en nenvou, stouet varzu an douar evel evit selaou ar respont a roio Mari d'e zervicher.

Ha Mari a ro he asant.... hag ar Spered-Santel a zisken varni : Mister an Inkarnasion a zo peure'hreat ha goareg ar glao a sked uz an douar evel eur zin eus an emgleo a vezo renevezet etre Doue hag an dud.

Ha setu aman kenta frouezen burzudus an Inkarnasion. An eil daolen a lak anezi dirak hon daoulagad. Mari a zo eat da velet he c'hiniterv Elizabed a zo, c'houec'h miz 'zo, mamm ar bugel a gompazo an hent dirak ar Mesiaz : an Arc'hel Gabriel eo en deus roet ar c'helou-ze, d'ar Verc'hez.... E guirionez, setu tremenet c'houec'h miz abaoue ma z eo sklabezet ar bugel bihan-ze gant ar pec'hed orijinel. Mes ar Verc'hez gloriüs Vari a deu da di he c'hiniterv hag eur burzud a zo great : Jezuz a ro ar zantelez da ene Yann, en eul lemmel divarnan ar pec'hed orijinel, hag Elizabed a zant o tridal gant ar joa an hini en deus bet eur c'hras ken dispar !

**

Erfin, ar Gomz en em c'hreat den a zo o vont da veza diskouezet d'ar bed : an drede taolen eus misteriou ar Rozera a laka gini-velez Jezuz dirak hon daoulagad. Taolomp varni eur zell devot.

Oc'h adori Jezuz nevez ganet e velomp en eun tu ar vesaerien, en tu all ar Rouaned. A dra-zur ni a oar e teuas ar re-ze araok ar re-man : easoc'h e oa d'ar vesaerien diredek diouz ar meazioù a'oa en dro da Vtleem eget ne oa d'ar Rouaned dont diouz ar zav-eol. Mes an taolennet kristen en deus bodet var ar memes taolen ar bastored hag ar rouaned evit diskouez e tle en em gant dirak kraou Jezuz an dud pinvidik hag an dud paour, an dud desket hag an dud dizek, tud ar zav-eol ha tud ar c'huz-eol : an Inkarnasion a zo bet great evit an oll : an oll o deus o flas e kichen ar Bugel-Doue.

**

Kendalc'hen a c'hellfemp gant histor Jezuz, Mab Doue en em c'hreat den, livet var daolennou Lourd. An taolennou a deu var-lerc'h a ziskouesfe d'eomp Jezuz kinniget en Templ, ha, daouzek vloaz goude, Jezuz er memes Templ etouez doktored al lezen souezet gant furnez e c'houlennou hag e respontchou. — Aman hag ahant, skeudennou Sant Josef a zigasfe d'eomp da zonz euz buez kuzet Nazared : buez a beden, a labour hag a humilite evit Jezuz epad tregont vloaz. — Skeuden gaer Sant Yann Vadezour, e penn an hent a gas diouz plasen ar Rozera d'an iliz-veur a rafe d'eomp sonjal e prezegennou an hini a zo bet karget da gomp-pezha hentchou ar Mesiaz. — Chapel Sant Per a lavarfe d'eomp ez eo zet savet an Iliz hag ar Pab gant hor Zalver Jezuz-Krist. — Ar brofeted a velomp o skeudennou e iliz ar Rozera a rofe d'eomp da c'houzout en deus Jezuz great kement o doa anonset divar benn ar Mesiaz.... Mes poent eo troc'ha berr....

Ar pezh a ziskouez ar guella mister an Inkarnasion ez eo Mari he-unan. Hi eo he deus lakat Jezuz er bed; hi eo he deus bet ar c'hrasou a oa red evit kement-se, dreist-oll ar c'hras da veza bet konsevet heb pec'hed, ar c'hras hag a ra euz Lourd ar pezh ma z eo. Aslavaromp eta eur vech muioc'h en eur echui, peden an Ave Maria : « Santez Mari, Mamm da Zoue, pedit evidomp !.... »

SKOUER

Paredigez ar bugel Marsel Hubert.

Marsel Hubert, eus Langr, oajet a zek vloaz hanter, maro e dad var an dachen a henor, a oue bet taget e miz meurzh 1922 gant klenved ar c'houesked. Abenn pemp pe c'houec'h sizun, pa oue kouezet e darsien ha tremenet e boan-benn, e oue gullet e oa seizet divisker ar paourkeas klanvour ha ne c'helle chom en e zav.

Ervez ar vedisined boeden e liven-gein a oa gouliet gant ar c'hlenved hanvet e galleg « myélite », klenved grevus ha ne c'hell ket beza pareet. Ar bugel keas a oa kondaonet eta da jom astennet var e vele ken a deuje ar maro d'e gerc'hat.

An devez araok mont da Lourd, medisin ar familh Hubert, an Aotrou Brokard, en doa klasket lakat ar bugel da jom en e zav; mes en aner, rak dirak e gerent glac'haret ha dirak meur a dest all, ar bugel a oue kouezet deustu.

Gourvezet var eur c'hravaz ha seizet atao, ar c'hlanvour bihan a zo digouezet e Lourd d'an 23 a viz eost ar bloavezh 1923. Antronoz epad ma soubet anezan er pisin, vandro dek heur eus ar mintin, ar bugel a lavaras e oa eun dra bennak o klask lakat anezan da zevel. Kerkent e oue sikouret d'en em lakat var e dreid, mes koueza reas adarre var e gravaz, ken dic'halloud atao da jom en e zav.

Ar memes devez, d'an abardaez, Marsel a gemeras e blas evit prosesion ar Zakramant : astennet e oa var an eil renk hag ar prosesion a dremenas hep ne zantas netra. Mes goude ar prosesion ha bennoz ar Zakramant, pa oue frank ar blasen dirazan, Marsel a zellas en dro d'ezan, a azezas, a zavas e-unan hag en em lakeas da vale, eur mousc'hoarz var e vuzellou.

Er buro, ar c'houec'h medisin karget da zellet outan, a velas e oa pare mat ar c'hlanvour : ne oa mui gouli ebet en e liven-gein. Pell diouz beza seizet, e zivisker a deue brao o labour ganto, ken brao ma reas eur pennad redek en dro d'ar zal, en eur c'hoarzin.

Abaoue ar 25 a viz eost 1923, Marsel Hubert n'en deus bet klenved ebet; yac'h eo evel eur pesk en dour; kresket ez eo kalz ha peurnerzus ez eo ivez.

Eur bloaz goude e bareanz Marsel a zo distroet da Lourd gant e vamm evit trugarekât e vadoberourez eus ar baradoz.

Herio ez eo unan eus gwella kloareged bihan Langr. C'hoant en deus da veza beleg ha prometet en deus konsakri da Zoue ar yec'hed hag an nerz en deus adkavet dre virakl.

Pedomp evit an anaou

Unan eus hon lennerien, an Otrou 'n abad RAISON, a zo maro ar 26 a viz Gouere. Ganet e Sant-Jili-ar-C'hoat, an Otrou Raison a oa bet da genta kelenner e Skol-Vras Lanhuon ha goude Kure e Langoat. Skoet gant klenved ar skevent, nag al louzou, nag ear yac'hus ar meneou n'o deus gallet parea ar beleg yaouank. Hor gourc'hmennoù a gengañv d'e vam glac'haret.

Buhez burzuduz eun douger-sammou MAZE TALBOT

Meur a hini eus hon lennerien o deus goulennet mar vefe dastu-met en eul levrig brao ar pennadou skrivet e Kenteliou Sant Fransez divarbenn buhez burzudus MAZE TALBOT.

MAZE TALBOT ! Eul lampon hag a zeu da vezan eun douger-sammou, eur mezvier eus ar gwasa hag a zistro da vad ouz Doue, d'e bemp bloaz var-nugent.

MAZE TALBOT ! Eur paourkêz micherour, eun den a c'hounidigez dister hag a zeu da ren eur vuhez eus ar zantela.

Gwella skol d'ar vicherourien ha d'al labourerien-douar ! Kaera skouer d'an dud yaouank ! En Iwerzon (Irlande) e vro, an holl dud e fell dezo anaout e vuhez ; *en eur ober 6 miz, 120.000 levrig a zo bet gwerzet.*

E Bro-C'hall ar vuhez-se 'zo ive anavezet ha lennet gant milierou ha milierou a dud.

Ni e fell d'eomp hep marc'hata moulla en hon yez eur vuhez ken estlammus ha rei da anaout d'ar Vretoned ar c'henteliou talvoudus a gaver enni.

RA VEZO EMBANNET HA BRUDET E PEB PARREZ BUHEZ MAZE TALBOT !

RA VEZO LENNET E PEP FAMILH HAG E PEP TI !

EUN DRA VAD E VEFÉ REI AL LEVRIG-SE DA VUGALE AR SKOLIOU, DA VUGALE AR C'HATEKIZ, D'AR BARRIZIONIZ GOUDE EUR RETRET PE EUR MISIION BENNAG.

Evit n'en do den ebet digare da chom hep e lenn, ni a zo eurus da rei peb levrig evid **dek gwennege** hepken, ar mizou-kas ouспен.

1 levrig		dre ar Post		0 fr. 70
10 —		—		5 fr. 75
25 —		—		14 fr.
50 —		—		28 fr.
100 —		colis postal, 3 kg.		54 fr.
150 —		5		80 fr.
300 —		10		158 fr.

Skriva d'an Tad THEODOR ROUSSEL

28, Avenue de la Marne, LORIENT.

Chèques Postaux de Nantes, — C.c. 46.28.

*

EUR C'HANTIK KAER NEVEZ !

An Eured Kristen

Meur a wech on deus klevet klemmou, abalamour na veze kavet kantik ebet da gana, var Zakramant ar Briedelez, da genver an eurejou. Setu perag on deus grêt moulla ar c'hantik kaer zo bet gwerzet dija var *Kenteliou Sant Fransez*, miz Eost.

Na vezo ket dies lakât tud an eured da gemer ar c'hantik se. Goulennit eta kantik *An Eured kristen* :

P. Théodore ROUSSEL, 28, Avenue de la Marne, Lorient.

Priz : 22 real ar c'hant, dre ar Post.

Librairie P. Téqui

82, Rue Bonaparte, Paris (VI)

VIENNENT DE PARAÎTRE :

Histoire de Saint Louis de Gonzague, Prince du Saint-Empire, religieux de la Compagnie de Jésus, par J. M. S. DAURIGNAC. — Sixième édition. 40 fr.

Jésus-Christ dans l'Eucharistie, par l'auteur des *Vois Spirituels* 5 fr.

Le Guide Spirituel ou le Miroir des Ames religieuses, par le Bienheureux LOUIS DE BLOIS. Traduit par M. l'abbé F. DE LAMENNAIS. — Nouvelle édition suivie des *Maximes spirituelles* de SAINT JEAN DE LA CROIX. . . 31.50

La Jeune Fille chrétienne à l'Ecole de Sainte Marguerite, Marie par le chanoine THÉVENOT. 4 fr.

La Psychothérapie du Dr Vittoz. Une Philosophie pratique de la vie, par le Dr D'ESPINEY. 2 fr.

Guérisons de Lourdes en 1926, par le Dr Auguste VALLET, Président du Bureau des Constatations médicales. — Préface du chanoine E. DUPLESSIS. 5 fr.

*

Cum permissu Superiorum.

Le Gérant : G. LE BAYON.

Moullerez AR BAYON-ROGER, 13, Tachen Alsace-Lorraine, en Orient.

S. Van-Vadezour

S. Loeiz a Douleuz

S. Andre

Hon tad S. Fransez

S. Laurant

Ra vo meulet JEZUS ha MARI ! Breman ha da virviken !
50 de p. g. (Pi IX. 1864)

Ra vezo meulet Jezuz Krist !

Bepred.

Kenteliou Sant Fransez

Kelaouenn vizek gant Skeudennou

TAOLENN AR MIZ

Goueliou ar miz	173
Buhez Sant Fransez a Asiz	176
Kantik Jezus-Krist Roue	178
Santez Berched a Sued	180
Kelou eus ar Vreurezoù	181
Bleuniou Sant Fransez	185
Kenyeudeur an Trede-Urz a die ober brezel d'ar ves- venti milliget	187
Sonjit ervat	188
Lourd katekiz-beo	191
Perak emoun en Trede-Urz	192
Misionou	

Rédaction et Administration

P. Théodore ROUSSEL

F.M. Capucin

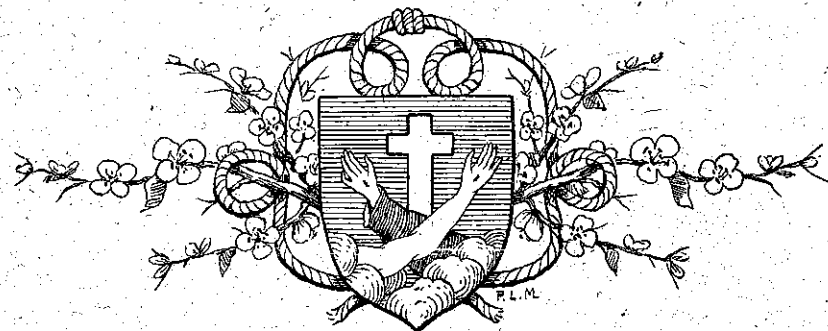
28, Avenue de la Marne, LORIENT

C/c. : 46.28 NANTES

Priz : daou skoned ar bloaz

MIZ HERE

- 1 Sadorn ... Ofis ar Werc'hez.
- 2 Sul *Seitekvet Sul goude ar Pantekost.*
AN ELEZ MA'5 — I.P.
- 3 Lun *Vijil hon Tad S. Fransez — (Yun ha vijil euid ar Breudeur hag ar C'hoarezed eus an Trede-Urz.)*
- 4 Meurz HON TAD SANT FRANSEZ. — A.J. — I.P.
- 5 Merc'her GOUEL ANAON AN TREDE-URZ. — I.P.
- 6 Yaou SANTEZ MARI-FRANSEZ, EUS PEMP GOUL HOR ZALVER A GWERC'HEZ
EUS AN TREDE-URZ. — I.P.
- 7 Gwener Gouel ar Rosera.
- 8 Sadorn SANTEZ BERCHER, rouanez, intañvez eus an Trede-Urz.
- 9 Sul *Triatekvet Sul goude ar Pantekost.*
- 10 Lun S. Fransez a Vorjia, kovez.
- 11 Meurz Eizvet hon Tad S. Fransez. — I.P.
- 12 Merc'her S. SERAFIN A VONTEGRANARO, kapusin. — I.P.
- 13 Yaou S. DANIEL HAG E GOMPAGNUNEZ, merzerien eus ar C'henta Urz.
— I.P.
- 14 Gwener S. Kallixt, Pab ha merzer.
- 15 Sadorn Santez Theresa, gwerchoz.
- 16 Sul *Naontekvet Sul goude ar Pantekost.*
- 17 Lun Santez Hedwij, intañvez.
- 18 Meurz S. Lukas, Avielar.
- 19 Merc'her S. PER AUKANTARA, kovez eus ar C'henta Urz. — I.P.
- 20 Yaou AN DEN EURUS JAKEZ, Eskob ha Kovez eus ar C'henta Urz.
- 21 Gwener Gouel Relegou Sant Brieg.
- 22 Sadorn Gouel Dedi Iliz-Veur Kemper.
- 23 Sul *Ugentvet Sul goude ar Pantekost.*
AR PLAC'h EURUS JOSEFINA LEROUX, merzerez eus an Eil Urz.
- 24 Lun S. Rafael, Arc'hel.
- 25 Meurz S. Krizant ha Santez Daria, merzerien.
- 26 Merc'her AN DEN EURUS BONAVANTUR POTENZA, kovez eus ar C'henta Urz.
I.P.
- 27 Yaou Vijil S. Simon ha S. Jud.
- 28 Gwener S. Simon ha S. Jud, Ebistel.
- 29 Sadorn Gouel Relegou S. Erwan a Landreger.
- 30 Sul *Unanvet war-nugent Sul goude ar Pantekost.*
GOUEL JEZUZ-KRIST ROUE.
AN DEN EURUS ANJ PE'EL AKRI, kapusin. — I.P.
- 31 Lun *Vijil Gouel an Holl Zent (Yun ha Vijil).*
AN DEN EURUS THOMAS A FLORANS, kovez eus ar C'henta Urz.
— I.P.
AN DEN EURUS KRISTOF A GAHORS, kovez eus ar C'henta Urz.

Buhez Sant Fransez a Asiz

TREDE PENNAD

KENTEL 4. — Fransez en ospital an dud lor, e Gubbio. —
War e zaoulin. — Den lor pareet dre vuzud.

Pa oa an den yaouank o tistrei da Asiz, e teuas da zonj d'ezan eus ospital an dud lor e Gubbio; setu ma 'z eas di, evit trec'hi muioc'h an tammik doñjer a zante c'hoaz en e greiz, pa wele eul lor dirazan. Sonjal a rae : « Red eo d'in en em drec'hi war nê. »

En dro-man, Fransez a yeas da chom etouez ar re glanv, hag a voe hep dale ar gwella hag an tenera eus an dud a *entente* outo. Mont a rae war e bouezik diouz an eil d'egile, gwelc'hi a rae-o zreid, ha stellena a rae o gouliou gant bienach, goude beza o gwelc'het. Awechou zoken, pa zonje mat e tleomp gwelet Hor Zalver e-unan en dud klanv, ez ae war e zaoulin d'o louzaoui.

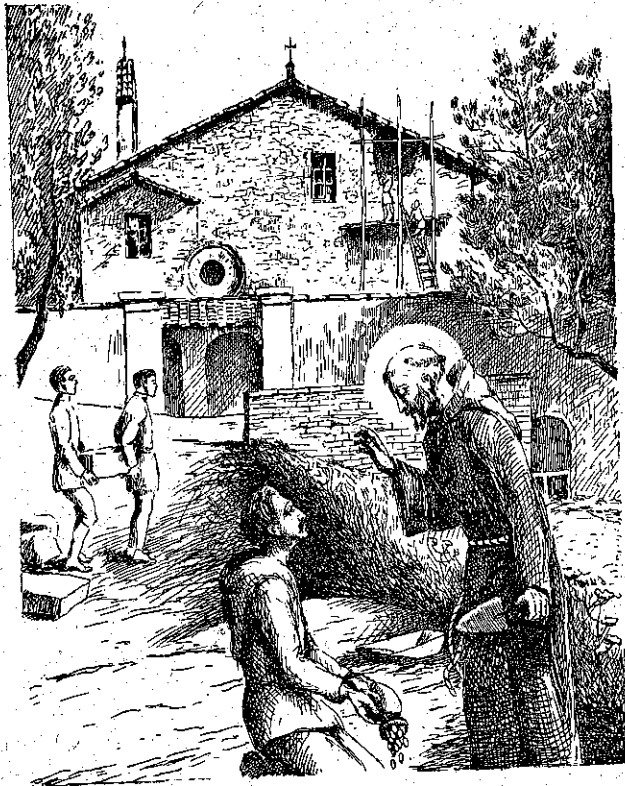
Epad ma louzaoue ar c'horfou, an den yaouank en doa sonj eus an eneoù, hag a lavare eur gomz vat bennak d'an dud keiz, evid o dougen da c'houzanv a-unan gant Jezuz-Krist.

Eur gomz vat a dalv kals hirroc'h d'an hini klanv eged al louzou a vez laket war e c'houliou.

Doù, evit kennerza e zervicher, a reas d'ezan, meur a dro, galloud da barea dre vuzud an dud lor a louzaoue. Sant Bonavantur, ar zant bras en deus renet an Urz a-bez tregont vloaz goude maro Sant Fransez, hag en deus skrivet e vuhez gant spered eun doktor ha karantez eur mab, en deus diskleriet unan eus ar miraklou-ze. Evelato, ar mirakl-man n'eo ket bet graet e Gubbio.

« Bez' e oa, eme zant Bonavantur, eun den eus bro Spolet hag a oa debret e zivoc'h hag e c'hinou gand ar c'hriñ beo. Aet e oa da bardouna da Rom, ha goulennet en doa eno ar pare digand an ebistel bras Sant Per ha Sant Paol, met ne oa ket bet selaouet. Ha setu m'en em gavas war hent Sant Fransez a Asiz. Klask a reas mont d'an daoulin dirag ar zant, met heman e vriatas gant karantez, ha kerkent ar c'hlanvour en em gavas pare. Muzellou ar zant o doa kaset kuit ar c'hlenved. »

Nag a boan a gemere Fransez gand ar re glanv ! Nag a garantez a ziskoueze d'ezo !

KENTEL 5. — « Rapar va Iliz ! » — Kesta a ra mein hag arc'hant. — Maget gand ar beleg.

Kredi a reer e chomas Fransez war dro eur miz da entent ouz an dud lor, en ospital Gubbio. C'hoant en doa beza trec'h evid atao d'an donjer en doa bet betek neuze evid ar re a oa taget gand ar c'hlenved-se.

Met an den yaouank santel n' ankounac'hae ket ar c'homzou a a oa bet lavaret d'ezan gant Krist Sant Damian : « Red eo d'it rapari va iliz a zo o vont da goueza en he foull », setu ma tistrôas da Asiz. An Aotrou Per a oa atao karget eus al labour en iliz Sant Damian, ha Fransez a lavaras d'ezan : « Deut oun, en dro-man, evit kas va labour da benn. »

O veza n'en doa mui eur gwenneg, e voe red d'ezan kesta aluzenou digand an dud vat evit rapari an iliz-se. Mont a rae bendeiz war leur-gêr Asiz, hag eno, savet war eur maen uhel evel war eun daol, e c'houlenne digand e genvroiz rei d'ezan mein evid e labour. « An nep piou benak a roio d'in eur maen, emezan, en devezo eun digoll digant Doue; an neb a roio d'in daou vaen en devezo daou zigoll; hag an hini a roio d'in tri, en devezo tri digoll.

Lod eus an dud, goude beza selaouet ar prezeger, a zisklerie : « Kollet en deus e benn », lod all a zave a du gantan, e zifenne, hag a roe d'ezan, heman, arc'hant, hen-hont, mein. Hen o reseve gant levezeg, hag a zouge ar vein-ze beteg an iliz.

Fransez ne oa ket krenv, dinerzet e oa bet gand e yuniou hag e binijennou, ha poanuis e oa evitan bale war e droad gant eur zamm mein pounner war e choug.

Etretant, an Aotrou Per a vage Fransez, hag a roe d'ezan eur boued eus ar re wella, abalamour m'en doa truez outan. Lavaret a rae awechou d'an den yaouank : « Ober a, rit re, » met Fransez a gendalc'he.

Komzou ar C'hrist a chome da voudinella dre e spered, hag en doa c'hoant senti, ar buana ma c'helfe.

KENTEL 6. — Ar zant a ya da glask e voued, hag a zebr ar pezh a zo en e skudel. — Keginer mat.

Goude eun nebeud derveziou, Fransez a gavas diës debri boued mat. Sonjal a rae outan e-unan : Daoust ha kaout a ri atao, war da hent, eun den karantezus evel an Aotrou Per ? Nan, a dra zur. Ha neuze, daoust ha mat eo d'it debri boued lipous ? Klask a rez ar baourentez parfet, n'eman ket war hent ar prejou mat. Red eo d'it chanj buhez. »

« Da zontal beva er baourentez wirion, te a rank mont evel ar beorien, eus eun nor d'eben, o c'houlenn gant humilite eun draik bennak en hano Doue. Eur skudel a vezo ganez ez torn, hag a vezo karget d'it dre ma 'z i. Neuze, Fransez, e vezi henvel ouz an Hini a za ganet e kraou Bethleem, eur c'hraou pabur ha yen, a vevas er baourentez hed e vuhez, a voe staget e noaz, koulz lavaret, ouz ar groaz, hag a voe sebeliet a bez eun all. Ya, neuze e vezi paour e gwirionez. »

Araok mont da doull an nor da c'houlenn an aluzen, evel ma ra pep paour, an den yaouank a bedas kals evit goulenn nerz digant Doue. Gouzout a rae ervat en divije mez er penn kenta, hag e vije goapaet. Mont a reas evelato, gand e skudel, da c'houlenn eur restad bennak, e toull dor tud hag a anaveze mat. Roet e voe d'ezan.

Echu e dro gantan, Fransez a azezas evit debri ar pezh a oa er skudel. Met pa welas pegen dishenvel e oa ar meuziou roet d'ezan : soubenn ha saladen, riz hag eun askorn gand eun tammik kig outan, bara louet gant bara fresk, an den yaouank a heugas e galon : « Moc'hach eo !!! », emezan.

Lavaret a reas : « Debri a rankan, evit Doue eo ! » ha goude beza ginet eur pennad, e tebras an traou dizaour a oa en e skudel. Ne chomas ket eur c'rinsenn war e lerc'h.

Neuze, abalamour ma oa bet trec'h d'ezan e-unan, trec'h d'e zontjer, eur peoc'h vras a leugnas e galon. Lavaret a c'hellas, diouz an abardaez, da veleg Sant Diaman : « N'ho pezet soursi ebet gant va bevans hiviziken, kavet em eus eur c'heginer dreist hag a oar aoza ar boued en eun doare dispar. »

Tu pe du

An hini n'eo na tomm na yen
N'ez eo nemet eur skeud a zen.

SEB.

Kantik Jezus-Krist Roue

Var don . Bale Arzur (1)

DISKAN :

Enor ha gloar da Vab Doue !
N'hon dô ken Mestr na ken Roue,
Nemet Jezus, 'pad hor buhe !

1

Galloud an den a zo bihan :
Teuzi a ra, teuzi buhan,
Egiz ar c'hoar, dirag an tan.

2

Galloud Jezus a jom ato,
Krenvoc'h eged ar gwez dero
Trec'h d'an avel a stourm outo.

3

Krenvoc'h eged ar garregen,
Var ôd ar mor, difinv e fenn,
O c'hoarzin goap d'an tarzjou gwenn.

4

Pelec'h emaint, an dud brudet
Enep Jezus en em zavet ?
— Gand an Ankou, int bet skubet !

5

Pelec'h emaint, ar rouaned
O deus gret trouz, ebars ar bed ?
— Emaint pell-zo, 'bars ar vered !

6

Pelec'h ema ho c'hurunen ?
Ne lugern mui, en dro d'ho fenn :
— Torret eo bet, 'vel eur blouzen !

7

Jezus hepken 'zo eur Roue
Ha na gollo e drôn morse ;
Ni a zo sur a gement-se.

8

Laret en deus : « Roue me 'zo !
Roue bepred, me a vezo,
Ha den ebet n'am diskaro.

9

Me 'rene dêc'h ; me 'ren hirio ;
Varc'hoaz ive, me a reno,
Ha da viken, me a drec'ho ! »

10

Poblou ar bed, eus a bep gouenn
Ruz pe velen ha du pe wenn,
A dle senti ouz e lezenn.

11

Ar re zoujus 'vo digollet,
Ar re zireis 'vo kastizet :
Jezus-Roue 'zo lealded.

12

Jezus dreist-holl 'zo madelez :
Trec'hi a ra, dre garantez ;
Beva gantan 'zo levez.

13

Trec'hi 'n eus gret, var koad ar Groaz
Var an Oter, trec'hi 'ra c'hoaz :
Roue ken mat n'eus bet biskoaz !

14

Dindan e stur, an dud gwella,
Ar c'halonou ar zantela,
'Ve mall ganto en em voda.

15

Na laromp ket, 'vel ar Juseo :
« Na fell ket d'eomp dougen e yeo
Trei kein d'ezan, na spontus eo !

16

Diken a rei, da fin ar bed,
Leun a c'halloud ha leun a sked,
Da varn an holl, 'giz ma vo red.

17

Neuze dreist-holl, hag 'vit ato,
Jezus-Roue a c'hounezo :
Tôlomp evez, pe ni 'lenvo !...

18

Karomp ervat Jezus-Doue ;
Karomp ervat Jezus-Roue,
Ha ni 'reno gantan, en Nee !

BASTIEN

(1) 'C'hell beza kanet ive, var don *Emgann an Tregont* ha kalz a doniou all, gant ma vo kemeret diou wech al linen diveza eus peb poz.

An eizvet devez a viz Here

Santez Berc'hed a Sued

INTANVEZ

eus an drivet urz — (1302-1373).

Stouomp dirag an Dreinded santel, leun a zoujans hag a izelder a galon, ha goulomp pardon eus hon fec'hjou.

Goulomp digant an Tad diskoue d'imp, krouadurien dister pege nebeud a dra a c'hellomp drezomp hon unan.

Goulomp digant ar Spered Santel c'houez an tan ar garante en hon c'halonou.

Goulomp digant Hon Salver Jezus ma teufomp da vean henvel outan. Evit-se netra welloc'h eget trei hon sellou alies war ar mene Kalvar, warnan eur groaz, ha stag ouz ar groaz hon Dasprener. Ac'hane e tei d'hon ine eur vagadurez sasun ha founnus.

Santez Berc'hed, pe c'hoaz Brijitta, a blije d'ei sonjal alies e poaniou Jezus mab Doue. Ha setu perak e pignas ken uhel e skeul ar santelez pa oa pried, pa oa intanvez ha pa oa leanez.

I

Santez Berc'hed a vevs evel eur zantez e stad a briedelez.

Tud ar bed n'o deus nemet eur sonj; n'o deus nemet eur c'hoant; kaout arc'hant ha plijadurioù. En em stagan ouz 'an douar, lakaat o freder holl gant treou ar vuhe man, setu petra a ra an darnvuian eus an dud. Sant Fransez a welas-ze ha evit distagan eun tamm an dud paour-ze diouz an douar brein, e lar hag e hadlar d'ar re a c'hoanta bean eus an drivet urz, e vo red d'ê bean distag diouz an arc'hant, bean uvel, izel a galon, kastian o c'horf, bean sentus hag aketus da bedi. Bean eo an drivet urz evel eur Stern Sakr grêt evit miret an dud a vev e kreiz ar bed diouz flemmadennou kontamnus ar bed.

Santez Berc'hed a ouie petra e oa an drivet urz, hag he fried, dep poellek ha fur, hen gouie ive. O daou e lakjont o hano war roll Trivet Urz Sant Fransez.

N'eo ket awalc'h rei an hano; Santez Berc'hed a vevs bepred evel ma tle bevan tud an drivet urz.

Dek vla bennak n'he devoa ken pa 'n em ziskouezas d'ei Jezus, gwad holl a gorf, gouliet dre-holl, kurunet a spern.

— « Met piou 'ta, emei, a zo bet kri awalc'h d'ho lakaat er stad ze ? »

— « Are re n'o deus evidon nemet dismegans hag a ra fae war ma c'harante divent. »

Diwar neuze Berc'hed a gustumas sonjal ha sonjal dalc'hmat e poaniou Jezus, ne dec'he ket ar c'halvar diwar he spered, ha e save alies an daerou d'he daoulagad.

Da c'houezek vla, e timeas da Vulfon prins Verisi. Doue a vin-nigas o eured, o rei d'ê eiz krouadur, pevar mab pa peder merc'h. Ar vugale-ze a voe silet en o c'halon doujans Doue ha ne felle ket da Verc'hed e teufe pe eur gir pe eur skouer fail bennak d'a vastari o ine. Gant-se, e taole evez bras da zibab mevelien fur. Eno e vezé heuilhet lezen Doue penn da benn. Ar beorien a gawe e ti Berc'hed eun digemer eus ar gwellan, rak an daou bried a blije d'ê ober aluzennou bras ha niverus o tiskoue dre eno pegen distag e oant diouz madou an douar.

Mont da bardonan d'a ilizou brudet hag ober evit ze beajou hir ha poanius sed a blije ive da Verc'hed. Goude bean dalc'het eur garg gwal enorus e lez rouanez ar Sued.

Berc'hed a yeas da bardonan da Zant Jakez kompostell gant he fried ha he bugale; en dizro, Vulfon he fried en en dennas en eur manati eus urz « Citeaux » gant asant Berc'hed. Eno e varvas, arok eur bla, evel eur Zant.

Hag evelse, goude bevan e kreiz ar bed; goude bean eur brinsez vras ha goude bean dimezet, Berc'hed a ouias en em viret diouz an holl bechou stignet war he hent, ha diouz ar c'hoantou direiz ha diouz ar plijadurioù difennet bara pemdeiek kalz a dud en de hirie, allas !

II

Santelez Berc'hed evel leanez.

Deut da vean intanvez, Berc'hed a rannas he danve etre he bugale evit en em rei holl d'an oberou a drugare. Dougen a re dilhad dister ha rust stardet en-dro d'ei gand eur gordenn leun a skoulmou; ne oa ket tener evit he c'horf; goude yun bep gwener diwar bara ha dour, e kastie c'hoaz he c'horf gant bep seurt pini-jennou.

Impli vad a reas gant he hanve, Sevel a reas manati Wastein ha lakaat war droad « Urz ar Salver ». Menec'h ha leanezed Santez Berc'hed n'ô deus ken mennoz nemet enori gouzanvidigez Hon Salver hag e vamm santel.

Tud ar bed a chome souezet o welet he labour ha c'hoant o dehe d'he goapaat.

— « N'eo ket abalamour d'ac'h, a eilgerie hi, em eus grêt kement-man n'eo ket abalamour d'ac'h e paouezin. »

Karante Berc'hed evit an Iliz Pried Jezus, a oa bras kenan.

Gwelet he devoa gouliou an Iliz ha staget d'o farean, rak rannet e oa he c'halon o sellet ouz an Iliz. Ar Pabed a oa d'ar c'houlz-ze en Avignon ha en abeg da re e oa bep seurt dizurziou en Iliz. Gat katel a Sienn ha Per Aragon e labouras kalz Berc'hed evit distro ar Pab da Rom.

Evit al labour ze he devê kalz a zikour digant Doue. Jezus a ziskouezas d'eo alies an Iliz klanv he c'halon ha klanv he fenn hag a lare d'ei pegen poaniet e oa Hen o welet he Iliz er Stad-ze.

Ar gweledigeziou niverus ze a roe nerz d'ei da brezeg kalonek o laret d'an holl bec'herien distrein da vat ouz Doue.

Heskinet ha gwall gaset e voe alies, nemet e c'houzanve gant pasianted hag habaskder o c'houzout e oa o seveni eur gefridi deut d'ei digant Doue.

Evit he frealzi, Sant Fransez en em ziskoueas d'ei diou wech, en Ripa hag en Asiz. En eil gwech e welas Berc'hed gouliou burzudus ar Zant.

Goude bean bet o pardonan en Rom, he c'harante evit Jezus Krist a reas d'ei mont betek Jeruzalem, o tizrein eus an Douar-Santel e koueas klanv hag e varvas en Rom, an 23 a viz gouere 1373.

Pep hini ac'hanomp en Sant Paol, a zo eur beajour; diavezidi ec'homp o kerzet dre eur vro ha n'eo ket hon hini, 'trezek hon gwir vro; tremenidi war an douar o klask digoueout en Nenv.

Peden. — Doue, hon Otro, dre ho Mab Jezus, h o peus desket da Verc'hed lenn kevrinou ha sekrejou an nenv. Roet d'imp ni, dre ho Mab Jezus, ar c'hras dispar da danva eun de levezet dilavar a nenv, 'lerc'h ma vo splann, gloriüs ha peurbadu pep tra.

Mennoz. — Prederian ha sonjal a rin alies war Boaniou Ma Salver evit kaout heug bras ha donjer eus ar pec'hed; kaout aon da bec'hi a dalvezo d'in da zont a benn eus ma holl en ebourien. (Sant Bonaventur).

Boked. — « Na glaskomp ket an douar, ankouaomp anean evit klask an nenv, gwir vro ar c'hristen. » E.R.

Kelou eus ar Vreuriezou

Pont-Kroaz. — Ar Vreuriez-ma a zo bet savet e kerz ar mision bras roet er bloaz 1925.

An Tad Yvon en deus he bizitet e miz gouere diweza. N'en deus nemet meuleudi da rei d'ar re a zo enni.

Renet eus ar c'henta, ar Vreuriez ez a atô war gresk; ar vuhez kristen a zo gwelloc'h anavezet hag ar c'halonou a zo tommoc'h e kenver an Otrou Doue.

O kloza ar vizit, unan en deus kemeret gwiskamant Sant Fransez ha peder o deus grêt profesion.

*
**

Eskibien, 4 Gwngolo. — Breuriez Trede-Urz Eskibien a zo c'hoaz yacuankik; savet e oa bet e doug ar mision vras rôet brema 'z eus daou vloaz hanter.

Dre m'en em gave Pardon Santez Berc'hed, ar C'hoarezed n'int bet bodet nemed eur wech hepken. Deut e oant holl da zelaou an Tad Bizitour.

Displeget ez eus bet dirazo an deveriou brasa gourc'hemennet gand ar Reolenn ha goulennet ez eus bet diganto beza aketus dreist-toll da lavarout bemdeiz an ofis ha da zont da asamble ar miz.

Ar Vreuriez-ma a ro skouer vat d'ar barrizioniz hag a ya bepret war gresk.

24 maouez o deus graet profesion betek-hen ha 200 deus kemeret an deiz-se gwiskamant an Trede-Urz.

Bleunioù Sant Fransez

IXth Pennad

*Digorit doriou ho spered,
Lennit ervat, hag e weljet,
E berr-amzer, e pe doare,
E rêas Sant Fransez, eun de,
Eun tammig skol da Vreur Leon,*

*A garie 'vel eur gwir vignon;
Ha, sur, e chomfet sebezet
A-grenn, displegan pa gleofet
Penôs Leon a responte,
Bep-tro, a-enep, diwidre.*

Urz Sant Fransez a oa, en e zerou (1) kentan
Pa 'n em gavas ar sant, gant Leon a-unan,
Ebarz eur manati; hag int o daou nec'het
Gand o zamm breviel rak n'o doa leor ebet,
Pa sonas, er c'hloc'hdi, kloc'h-galv ar Vijeled,
E laras d'e vignon, evel-hen, Sant Fransez :

« Ne glevit ket, ma mignon ker,
« Diouz breviel, siouaz n'eus ster (1);
« Penôs eta e refomp-ni
« Evit gallout breman pedi ?
« Hag hon dever eo, koulskoude,
« Kanan meuleudiou Doue.

« Ez an da lavarout 'ta : O, paourkaez Breur Fransez
« Ar bec'h eus da bec'hejou, Doue ! pebez enkreiz !
« 'Zo ken pounner da zougen, ma vi, sur, kastizet
« Hag e-kreiz punz an ifern, da viken, milliget.

(1) Derou : commencement.

(1) Ster ; trace.

« C'houi, neuze, a lavaro, o, Leon, ma breur ker,
« Bep eil pôz, pa respontfet, ha rik, ger evit ger :
« Ya, gwir 'eo, e tellezit, evid ho pec'hejou,
« Gouzanv, e-kreiz an ifern, ar grevusan poaniou. »
Ha Breur Léon, sentus, evel eur goulm, didro,
A lavaras dioustu : « Ouzoc'h, me a sento.

« It d'ezi, dinec'h mat,
« Me ho asped, ma zad !
« Komzit, en an' Doue,
« Ha d'am zro-me, neuze. »

Ha Fransez, war an taol, ha kregi 'n e gudenn,
D'he dibuni, d'e vreur, berr-ha-berr, evel-hen :

« O, Breur Fransez, dre forz pleustri ar bed,
« Sed da ine, ganit, ken kailharet,
« Ma tellezez e-kreiz punz an ifern,
« Mont da zevi, kig ha mel hag eskern. »

Ha Leon, da Fransez, a lavaras, war ze,
Kuit da droidellât, ar c'homzou-man neuze :

« Doue an Nenv hag an douar,
« Drezoc'h 'skuilho grasou dispar,
« Kement ane, dre-holl, er bed,
« Ma vefet, eun de, kurunet,
« Er Baradoz gand an æle,
« Setu aze, ar wirione. — »

« O Leon ! ma breur ker, petra 'lavaret-hu ?
« Ha penôs e chanjfech. d'ho teod, 'vel-se a du !

« Bezit eta ar Vadelez :
« Pa anzavin : O, Breur Fransez !
« E-kenver Doue, da Aotrou,
« Ec'h eus graet ken bras pec'hejou,
« Mar deo dleet d'it, de-ha-noz,
« Plegan da gein, d'e vil malloz. »

« Da lavarout, neuze, ma breur ker, ne kuita :
« N'ez eus 'met an ifern, 'vidoc'h, na petra 'ta ! »
Breur Leon, gant douter, a respontas, timat :

« Mar deo ho polante, senti e rin, ma zad. » —
E zaoulagad beuzet en eur mor a zaerou,
Hag e spered rec'het (1) gant ken gwaz trubuilhou,
Fransez a hirvoude, ha war boull e galon,
E skoe, didruez, da nec'hi e vignon.

Hag e savas e vouez, ya, ken a dregerne
An dason anezi, dre-holl, pell ac'hane :

« Krouer an Nenv hag an douar,
« O, ma Doue, pebez glac'har !
« Pa sellan, spiz, ouz ma ine
« Ken mastaret ganin bemde,
« Ha c'houez en daonet 'zo ganti.
« Ha petra 'c'hallfen-me gortoz,
« Ha n'eo ket, siouaz, ho malloz. » —

(1) Rec'hi : être mal à l'aise.

Breur Leon, nec'het kaer, dirak komzou ar sant,
A respontas, kerkent, da Fransez, divorgant (2)

« O, ma breur ker, Fransez,
« Bezit 'ta dienkrez ;
« Doue ho pardono,
« Doue ho pennigo,
« Dreist ar sent, an æle
« 'N e Varadoz, eun de. » —

Ar sant, ken nec'het all, o klevout e vignon
O komz evel ma rê, en devoa poan-galon ;
Hag e laras d'ezan : « O, Léon, ma breur ker,
« N'ez eus ket da dec'hout, red 'vo d'ech, gér 'vit gér,
« Rak d'ec'h eb da senti, adlarout ma c'homzou :
« Eun urz a roan d'ec'h, en ano an Aotrou.

« Ha pa larin : Ne n'out, Fransez
« Nemet eur sac'had fallentez !
« Berniet ec'h eus, war da ine
« Enepe d'eun tad, leun a drue,
« Kement, kement a bec'hejou,
« Ma 'chom manet an holl-diaoulou.
« Doue, gwir frealz ar galon,
« Na roio ket d'it ar pardon.
« Nann ! Nann ! kaer ez pezo c'hoari,
« Biken n'alli dont da gredi,
« E tellefes bezan, eun de,
« Degemeret mat, gant Doue.

« Ha o'houi, ma breur Léon, ma danvadezig kaez,
« A lavaro kerkent, mar plij, gant levneze :
« O, nann, sur mat,
« Fransez, ma zad,

« Mil birviken, Salver Doue !
« Ne gaofet, war hoc'h hent, true. » —
Ha Breur Leon, war ze, a respontas, dioustu ;
E deod, e gwirione, 'oa lemm diouz an daou du :
« An hini 'eo e galon, mammenn an holl drue,
« Ha n'ez eus ket eur pec'hed, pardoni ma c'hallfe,
« En ho kenver, pa laran, 'vezo trugarezus ;
« E-kreiz tommder e c'hrasou, e veofet, evurus. » —
Strafulhet holl, Fransez, o klevout e vignon,
Hag eun tamm droug ennan, e laras da Leon :
« Penôs e c'hallet c'houi, kaout an hardizegez,
« Da zisprizout lezenn ar gwir sentidigez ? » —

— « N'am damallit re
« Ma zad, en an 'Doue. »

A lavaras Leon

Gant doujans a galon.

« Doue, a zo lemm e lagad
« Hag a wel sklêr, brao hag ervat,
« Bras ha bihan, ar mennoziou
« A ziwan en holl sperejou.

(2) Humblement.

« Ho komzou, herve ho kër, 'felle d'in lavarout.
« Ha war ma c'hentel desket, Hen 'deus graet d'in C'hwitout.
« Doue, a ren peb tra, en Nenv, war an douar,
« Gase ma zeod en-dro, en desped d'in, c'houi 'oar. » —
— « Da-vihanen, Breur Leon, eme Fransez, nec'het,
« Er wech-man, e lavarfet, 'vel ma pezo klevet. » —

— « En an 'Doue, 'me Breur Leon,
« Komzit, neuze, komzit gwirion;
« Hag e laran d'ec'h ber-ha-berr,
« E respontin gër evit gër. »

Ar paourkaez Sant Fransez, eur gridienn warnan,
'Adkrogas 'n e gudenn, da larout, 'n eur ouelan :

« O, Breur Fransez, o, den fall !
« Falloc'h n'ez eus ket eun all;
« Hag e kredez, e c'hallfe,
« Doue, kaout ouzit true ?
« O, ya, eme Breur Leon, Doue, eus lein an Nenvou,
« D'ho frealzi, 'pad ho puhe, a skuilho eur bern grasou.
« Hag evel m'en deus lavaret, Jezus en e Aviel :
« An hini 'n em izelao, a vezo savet uhel. »
« Eun de, e vefet kanneulet hag a lore kurunet,
« Dirak ar sent hag an aèle, 'vit biken, gand an Drinded.
« Setu aze, d'ec'h, ma hetou : komz ahendall n'allfen ket
« Pa 'z eo gwir, e vez gant Doue, ma zeod, 'n'em genou, renet ».

Er c'hrogad se, dispar, a wir izelegez °(1).
Sant Fransez ha Leon, 'dremenas o nozvez.
Ha ma kouezas daerou, diwar o daoulagad
E verve, 'n o ine, grasou Doue an Tad.
Pelec'h e gwirione, kavout kaeroc'h pedenn
Da blijout d'Hon Salver, d'hen frealzi ? Amen.

P.J.

(1) Humilité.

« POUÉZA RAN C'HOAZ VAR AR PEZ AM EUS LAVARET DIJA, EVIT
REI SKOAZEL DA DREDE URZ SANT FRANSEZ : RED EO POANIA KALZ
D'E ASTEN HA D'E STARTAT. » (Leon XIII. *Humanum genus*, 1884).

LAVARET EN DEUS ALIES : « DRE DREDE URZ SANT FRANSEZ, E FELL
D'IN REIZA AN DUD, LAKAT, EN O ZOUEZ, AL LEALDET, AR PEUC'H HAG
AR GARANTEZ. »

Kenetredeur an Trede-Urz a dle ober brezel d'ar vesventi milliget

An alkool, odivi, a vez tennet eus ar gwin, chistr, frouez, be-
trabez, avalou-douar, hag eus pep seurt traou.

An traou a zo endro d'eomp a zo meur a zannev oc'h ober anezo,
met ker brao kemmesket, touechet, ma n'o deus doare d'ober
nemet unan.

Breman ez eus kalz mekanikou da zispärtia al lodennou an
eil diouz eben. Gwelit al lez : n'eus nemet eun dra da welet, pa
vez taolet en diennerez; pa deu er mēz, ez eus daou : an dienn
d'ober amann, hag al lez glaz.

Evelse ive, pa dommer en alambik ar gwin, chistr ha traou
all, e teu anezo eun aezenn a vez dastumet en eur gorzenn. Ar
gorzenn-ze, tro ganti, a vez laket en eur podad dour yen, hag eno
an aezenn a deu da veza henvel ouz dour ha da goueza a veradou
er penn izela eus ar gorzenn. An dour-ze eo an alkool : n'en deus
liou ebet, met c'houez krenv a zo gantan, ha devi a ra pa dos-
taer outan eun alumetezenn. — Da zevi e vijē mat, ha breman
ez eus kalz mekanikou e vez laket da vont en dro gand alkool.
Lampou a zo ive a vez devet enno alkool e lec'h eol ha petrol.

Penaos eo deuet an dud da veza diskiant awalc'h evid eva
alkool ? Rak eun ampoezoun eo. Pa vez roet eun nebeut alkool da
eva da loened bihan, ne vezont ket pell evit mervel. Pa vez taolet
alkool e gwazied eun aneval, pa vez roet d'ezan alkool da eva,
alkool pur, eo awalc'h an daou c'hantved eus e bouez evid e
laza en eun dervez; ma vez roet muioc'h, ar maro a deuio bua-
noc'h, skler eo.

Meur a seurt alkool a zo. N'int ket holl ken danjerus an eil
hag egile; met holl int ampoezoun.

An alkool simpla, tennet eus ar gwin, ma vez evet pur, a zo
gouest da laza eun den a gemerfe eun hanter litrad, anezan dioc'h
tu. An alkool krenva, evet pur a c'helfe laza pemp den a gemerfe
eul litrad etrezo o femp.

N'eus netra en alkool da rei nerz, magadurez d'ar c'horf.

An dud desket, goude dispartia an traou a zo oc'h ober danvez
ar boued, ar frouez, an evachou, o deus klasket anaout o vertuz,
hag evit-se n'o deus bet ken d'ober nemet o rei da zebri pe da eva
da anevaled a veze, da c'houde sellet en o stomog; o bouzellou
hag o empenn.

Hag o deus kavet evelse tri seurt traou : da genta, traou mat da vaga ar c'horf pe d'e barea, d'ober kig ha gwad yac'h; d'an eil, traou ne reont na vad na droug; d'an trede, traou d'ober droug d'ar c'horf. Ar re-man, pa z'int gouest da rei ar maro, a vez hanvet ampoezoun.

Mat, e pelec'h eman plas en alkool ? Holl, en eur vouez, an dud desket a lak an alkool etouez an traou a zo ampoezoun.

An alkool a zo eun ampoezoun. Pa vez evet pur, e ro taol ar maro, ma kemerer kalz. Pa vez kemmesket gant traou all evel ma z'eo er gwin, er chistr, e vez torret e nerz, mouget an tan a zo ennan; evelato arabat eo eva re a win, a gistr. An hini a gemerfe bemdez eul litrad gwin pe zaou litrad chistr a zo e riskl d'en em zevi, ka pep-hini a c'hell gwelet eo gwir kement-man N'en deus nemet sellet endro d'ezan hag e welo peger ruz e teu da veza fri ar re en em ro d'ar gwin ha d'ar chistr. Er gwin hag er chistr ez eus alkool ; en eul litrad gwin ez eus talvoudegez eur verennad vras a alkool pur.

An odivi evet en tiez hag en ostaleriou a zo eun tammig torret e nerz gand an dour laket ennan, rak, gand eul litrad alkool pur e vez gret peurliesad daou litrad hanter a odivi da eva. Met evelse eo c'hoaz krenv meurbet, devi a ra ar c'henou, ar stomog, ar gwazied, an avu, ar skevent, an nervennou.

Ar re a zo boazet da eva odivi, ar re a gemer bemdez meur a vanne, ha goude ne vent ket mezo, a deu holl d'en em zevi; c'houez fall a zo gand o alan rak o gouzoug, o stomog, a zo poazet gant tan an odivi.

Eun daolenn, a vez laket breman dirak daoulagad ar vugale er skoliou, a ziskouez eus eun tu skianchou eun den yac'h hag eus eun tu all skianchou eun den devet gand an odivi. Skianchou ar c'henta a zo brao, flour; re an eil a zo koenvet, avechou dizec'het, krinet.

En eur ger, petra a vez gounezet oc'h eva odivi ? Ne vez gounezet netra, na nerz na yec'hed. N'eus nemet koll, koll yec'hed, koll furnez, koll arc'hant.

Rak-se, petra zo d'ober ? Dilezel da vat an ampoezoun-ze, chom hep morse kemeret banne ebet.

Ret eo paraa hor bro eus eur c'hiz fall he deus bete-vreman grêt kalz re a zroug hag ar beurgollo an dud, ma ne vez ket harpet outi.

Ar c'hiz a zo da eva. Pa vez tomm an amzer, pa vez yen, p'en em gaver an eil gand egile, p'en em gwitaer, pa vez gret eur marc'had bennak, ato hag e pep lec'h eman ar c'hiz da eva.

Ret eo ober ar c'hiz, a vez lavaret, ret eo mont da heulia ar re all.

Aman eman an dalc'h, hag aman eo e pedan hag ec'h aspedan kenvredeur an Trede Urz da daoler evez.

Pa vez mat ar c'hiz, heuliomp ar c'hiz. Pa vez fall, harpomp outi.

Petra c'hellit ober evit terri eur c'hiz fall ? Selaouit. N'ho peus nemet lavaret ato hag e pep lec'h, n'eus forz piou ho pedo, n'ho peus nemet lavaret evelhen : « Me ne gemeran morse banne odivi ebet, ne gavan ket mat. »

Ma klasker evelato ho lakat da eva, c'houi a lavaro : « Roet am eus va ger ha dere'hel a rin d'am ger. » Goudeze e vezot lezet e peoc'h, hag alies, ar re all, abalamour d'eoc'h, ne gemerint ket ive, pe a gemero nebeutoc'h. Pa ouezo an holl na gemerit ket a odvi, ne vezo ket kinniget d'eoc'h ; pa z'eot en eun ti bennak, na vezo evet netra, rak c'houi a lavaro dispount : « N'am eus ezomm netra, ho trugarekaat a ran. » Ar voutailh ne vezo ket divountet, ne vezo laket gwerenn ebet var an daol, ha dre ho skouer hag ho nerz-kalon e teskot d'ar re all n'eus ket ezomm da eva hep sec'hed, e c'heller chom beo ha yac'h hep beza ato o trinka hag o lipat eur werenn bennak.

Ne lavaran ket ho pezo pareet ar vro a-bez, rak re vras eo an droug, re a c'hriziou en deus gret a c'hlenved. Met endro d'eoc'h ho pezo gret kalz vad, meur a hini a vezo diarbennet ganeoc'h diouz hent mezus ar vesventi, ha ma kaver kalz henvel ouzoc'h, a nebeudou e teuo gwellaenn er vro.

J.U.

*

Sonjit ervat

Ar eisvet eurusted eus an Aviel.

I. — Sonjit ervat, e komzou nerzus hor Zalver : « Euris ar re a c'houzanv poan evit ar justis, rag Doue a roi d'ezo e varadoz. » — An den divlam en em gav euris e kreiz ar poaniou, rag gouzout a ra eo ar poaniou eo a gresk ar zantelez.

C'hwi a vel eo laosk o santelez : n'eo ket souez, rag c'hwi a zo ken kisidig ouz ar boan, c'hwi a glem evit an disterra tra !

II. — Sonjit ervat : hor Zalver a lavar e roi an eurusted, da genta : d'ar re a c'houzanv poan abalamour d'ar vad a reont, ha d'an eil : d'ar re a c'houzanv poan abalamour d'an drouk na feil ket d'ezo ober. An dud-se a vale evelse war roudou ar verzerien ha war roudou hor Zalver e-unan. Euris int an dud-se, rak diskwez a reont da Zoue eur gwir garantez, ha Doue d'e dro a skuil warno e wella bennoziou. Ma kredit ar wirionez-se, evel ma tleit hen ober, n'eo ket eun tamig poan, pe eun tamig diesamant bennag eo a lakei ac'hanoc'h da cheneh buez. Daoust ha n'eo ket gwelloc'h gouzanv eur boan hag a dremen ker buan, eget koll eun eurusted hag a bado da viken.

III. — Sonjit ervat : ar baradoz a vezo roet d'an dud a c'houzanv poan war an douar-ma, dre garantez evit Doue. An dud-se gounit a reont ar baradoz dre ar vad a reont, hag ive dre ar boan a c'houzanvout : hor Zalver e-unan eo hen desk d'eomp. Guirionez ebet skleroc'h. Petra 'zo kaeroch evit an den, hag a zo ato war c'hed eus ar maro, eget gouzout ema war hent ar baradoz. Grit eta ar pezh a lavar d'eoc'h hor Zalver, ha bezit disoursi goude, rag hor Zalver a ro ato ar pezh hen deus lavaret rei

LOURD, katekiz beo

NAVET DEVEZ

Lourd ha devosion an Intron Varia

Devosion ar Verc'hez gloriüs Vari a dle beza devosion pep kristen. Kement-se a zo eas da gompren. Penn ha kreizen ar relijion gristen eo hor Zalver Jezuz-Krist ; hogen Jezuz a zo bet roet d'eomp dre Vari ; Mab Doue a zo en em c'hreat den dre Vari ; Mab Doue dre Vari a zo eus lignez Adam hag Eva.

Guelet a reomp aman perak a teu an Iliz da henori ar Verc'hez. A dra-zur, Mari n'he deus ket roet e zivinite da Jezuz rak Mab Doue a zo Doue a beb eternite ; Mari n'he deus roet da Jezuz nemet e natur den ; mes e Jezuz n'eus nemet eur personach hepken hag ar personach-se, o veza eil bersonach an Dreinded sakr, a zo Doue. Lavaret a c'heller ha lavaret a dleer eta : « Mari a zo Mamm da Jezus-Krist, hogen Jezus-Krist a zo Doue, Mari a zo eta Mamm da Zoue,

Mari, guir eo, evel krouadurez, a jom pell diouz an divinite, mes dre ma z eo Mam da Zoue, Mari a zo savet dreist an oll grouadurien all. Meritout ha reseo a ra eta digant an dud fidel eun henor dispar : ne lavaran ket henor an *adorasion*, henor ha n'eo dleet nemet da Zoue, mes eun henor hag a zo pell en tu all d'an henor a roomp d'an elez ha d'ar zent.

An devosion dleet da Vari a zo, en devez herio, kaerroc'h e Lourd eget e neb leac'h all eus ar bed.

Evelse petra 'zo kaerroc'h eget an ilizou, ar plasennou, ar baliou a zo e douar beniget ar Verc'hez e Lourd ? Nag a labour ez eus bet gant an traou-ze ! Ar Verc'hez gloriüs Vari en em ziskouez an eul leac'h gouez, en eur c'heo dies da dizout, ehas rec'hier sounn hag a c'houlén ma vezo savet eno eur chapel ; hag hep dale ar Gav a zo troet divar e hent, an hentehou rust a zo kompezet. eun iliz-veur a zav var beg ar roch : en eur ger, el leac'h ne c'hell pignat daou pé dri den heb en em ziskour, daou ugent mil pec'herin e c'hell herio kemeret perz er memes prosesion.

Petra 'zo kaerroc'h c'hoaz eget an oll-dud-se diredet diouz pevar c'horn ar bed, galvet gam Mari ?... Petra 'zo kaerroc'h eget ar « *Gredo* » kanet en noz gant milherou a bec'herined hag a gomz yezou dishenvel hag a gan oll-goulskoude yez ar gristenien hag a embann ez eo Mab Doue en em c'hreat den « *ex Maria Virgine* » dre ar Verc'hez Vari.

Petra 'zo kaerroc'h eget ar prosesion a vez great araok kana ar *Gredo* !... Ar Verc'hez, gloriüs Vari he doa goulennet e vije great prosesionou el leac'h-se : Oh ! na sevenet mat eo bet he mennoz gant an dud !... Sellit ouz an dek mil, ar pemzek mil kristen o vont a dreus ar menez hag a dreus ar blenen dre an

hent kamm digam great evito : pephini en deus e c'houlaoüen ha lavaret a vefe eur c'hoad a sklerijen o vale, eur c'hoad leun a ganaouennoù ivez rak an oll dud-se a bourchas o mouez da gana ar « *Gredo* » en eur gana an « *Ave Maria* ! »

Petra 'zo kaerroc'h eget prosesion ar Zakramant great var an deiz pa deu Jezuz, douget alies gant eur prinz eus an Iliz, da roi e vennoz hag avechou ar pare d'ar glanvourien ?

Petra 'zo kaerroc'h eget ar bobl a dud bodet dirak ar pisinou epad ma souber er re-man ar glanvourien dre gantchou ? Peden ar chapeled a zav heb ehan varzu an nenv ha diouz an nenv e tisken grasou evit an eneoü hag avechou pareansou evit ar c'horfou.

Petra 'zo kaerroc'h eget al leac'h a zo kreizen ha kalon ar pec'herinaj ? ar c'heo en em ziskouezas Mari ennan, an oferennou a vez kinniget ennan, ar c'homunionou a vez roet ennan, ar chapeledou a vez lavaret ennan, komz Doue a gennerz ar c'halonou, an dud en em vunt evit mot da bokat d'ar roc'h sakr, ar goulou a daol e sklerijen, ar branelloü a jom evel an testou mat eus ar miraklou dleet da Vadelez Mari ?...

Petra 'zo kaerroc'h ivez en eun doare eget « Buro » ar vedisined e leac'h ma teu skiant an den d'ober eun akt a feiz en eur ziskleria e c'hoarvez e Lourd traou hag a zo dreist oll lezennou an natur, da c'hortoz ma vezo embannet ar miraklou gant an Iliz !...

Bez 'ez eus eun daolen all hag a lakfe ac'hanomp da dridal ma c'hellfemp he guelet gant daoulagad hor c'horf : ar guel eus an oll eneoü pareet er c'hadoriou-kovez a zo ken stank var zouar beniget ar Verc'hez !— Aman dreist-oll eo e teu Mari da ziskouez ez eo, n'eo ket hepken *Mamm da Zoue*, mes *hor Mamm* d'eomp-ni ivez. Bez' ez eus var dekvet taolen ar Rozera, — var an hini a ziskouez Jezus-Krist o vervel var ar Groaz — eun dra hag a denera hor c'halon ; an abostol Sant Yann o paouez beza roet da vab d'ar Verc'hez gloriüs Vari a zo tosteat outi, a gemer he dorn hag a bok d'ezan. ... Ha Mari d'an heur ma varv he mab divin, a zigemer an testiñ-ze a garantéz a berz he mab all : deuet ea, e guirionez, da veza *Mamm d'an dud*. Fellout a ra d'ezi abaoue rei d'ezo ar yec'hed : avechou yec'hed ar c'horfou, aliesoc'h yec'hed an eneoü.

Ne fell ket d'eomp echui ar gentel-mañ divarbenn an devosion da Vari e Lourd hep beza saludet he fried glan Sant Jozef. Diveas an aoteriou a zoug e hano en teir iliz, hen eo a zigemer ar bec'herined a zigouez dre ru ar Grott : E skeuden kinniget gant eskopti Leon a zo var dreujou an douar beniget. Evelse mont a reomp e Lourd da Vari dre Jozef ha da Jezus dre Vari.

SKOUER

Pareanz Ameli Chagnon

Ameli Chagnon a zo ganet d'ar 7 a viz guengolo 1874. Fiziet eo bet abred gant he mam, devot kenan, e leanezed ar Furnez eus Monmorillon (Vienne). N'he deus dalc'het eus he bugaleach nemet eur zonj : he c'harantez birvidik evit an Intron Varia roet d'ezi gant he mamm o vervel pa n'he doa c'hoaz nemet dek vloaz.

— « Karet a reen Mari, emezi, dre natur. N'am ije ket gallet chom heb he c'haret. »

He yec'hed a oa toc'hor awalc'h epad he bugaleach. Alies e oue red louzaoui he c'hroc'hen, he gouzoug hag he daoulagad. Er bloavez 1877 p'he doa trizek vloaz, he zroad a zo taget gant ar c'hlenved a hanver e galleg « osteite bacillaire ». He zroad, ruz ha koenved, a ra poan betek mirout outi da vale tri bloaz goude. Da viz here 1890, ar glanvourez a zo digemeret e hospital Poitiers. Eno, kaer o deus ar vedisined ober; ar c'hlenved ne ra nemet kreski; dont a ra goriou en he zroad hag ar goriou-ze ne ehanont da deuler lin brein. Hep dale ar c'hlin a zo taget d'e dro gant ar goriou. Ar poaniou, en despet d'an oll louzeier, a deu da veza skrijus. An eskern krignet ha laketa en noaz a janch plas hag a zar a dreus ar gouliou. Ne jom esperañz ebet mui da barea.

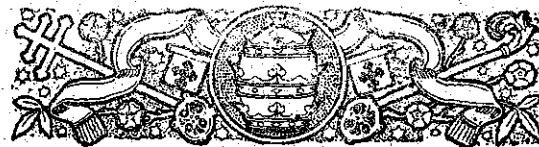
Ameli he deus seitez vloaz. Tri miz 'zo n'eo ket bet savet eus he guele. Mont a ra var wasa. Gouzav a ra he oll foaniou evel eur gristenez vat hag he zonzj a nij bepred da Lourd. Kredi 'ra d'ezi start e vezo pareet gant Mamm Doue ha setu hi digemeret erfin etouez ar glanvourien kaset da Lourd er blavez 1891.

D'an 20 a viz eost an troad klanv a zo lianet eur vech c'hoaz, ar c'hlin a zo miret outan da finval hag ar paourkaez plac'h yaouank, astennet var eur c'holc'hed, na baouez da lavarret ha da aslavaret he fizianz e Intron Varia Lourd... — « Ne zizonjit ket va boutou lez nevez. » emezi en eur guitât ar ger.

D'an 21 a viz eost 1891, vardro teir heur goude kreiz-deiz, ar plac'h yaouank a zo kaset d'ar pisin goude beza bet er Grott. Al lienaj treuzet gant al lin diredet diouz ar gouli a zo lammet kuit. Ar glanvourez a zo astennet en eul linser ha soubet en dour burzudus. Kerkent he foan a zo krisoc'h, ken kriz ma koll he zantimant. Tennet er meaz diouz an dour, Ameli a deu adarre enni he-unan hag a lavar : « N'oun ket pare, lakit ac'hanon en dour en dro, mar plij. » Senti a reer outi. Neuze ar poaniou a grêsk c'hoaz, ar c'hlin a zrak hag, en eun taol, ar boan a gouez hag ar plac'h yaouank o santout ar yec'hed oc'h en em zila enni a lavar ar vechman : « Pare oun ! » hag a zell leun a levez hag a anaoudegez vat ouz skeuden ar Verc'hez a zo dirazi.

E buro ar vedisined ar re-man a vel ez eo bet raparet pep tra en eun taol, an troad hag ar c'hlin. E leac'h ar gouli ez eus, eur groc'henen nevez, eur gleizen roz, skler ha fresk. Ne jom poan ebet mui e nep leac'h; ar c'hlin hag a finv egiz ma kar n'eo mui na koenvet na sounnet. Ameli en em daol d'an daoulin, a zav, a gerz hep neac'hamant ebet, lakaet ganti he boutou ler nevez.

Ameli Chagnon n'eo ket bet klanv abaoe. E fin miz du 1891 ez eo bet digemeret e kouent leanezed ar Galon-Zakr e Poitiers e leac'h ma reas e veuiou ar bloavez varlerc'h. Falvezet eo bet ganti en em westla da Vari evit trugarekat anezi eus ar c'hras kaer he doa bet diganti.

Perak emoun en Trede-Urz ?

Al labourer-douar a zastum e eost, ar c'hereour a werz e votouler, ar medisin a ya war-dro e glanvourien. Holl e klaskont gounit arc'hant. Pep-hini en deus e vicher. Me a ra evelto, me a fell d'in gounit... ar baradoz.

Emoun en Trede-Urz, dre m'en deus grêt ar Vreuriez-se mil ha mil vad aboue 700 vloaz.

Lakaet en deus ar gristenien da heuilh ervat gourc'hmennoù an Otrou Doue ha re an Iliz. Lakaet en deus ar peoc'h etre tud ar memez bro. Lakaet en deus ar gristenien da viret-lezenn ar bini-jenn gourc'hmennet kel lies gant hor Zalver.

Lakaet en deus an dud da zisprizan plijadurioù milliget ar bed. « An Trede-Urz en deus grêt kals muioc'h evit lakaat an urz hag ar peoc'h etre ar gristenien eget ar Rouane dre o holl armeou hag o holl soudarded. » (Gonin).

Emoun en Trede-Urz dre m'en deus grêt e-leiz a Zent hag a Zentezed eus a bep bro, eus a bep stad, eus a bep oad. Ouspenn kant a zo diouto breman war an ôterioù.

Emoun en Trede-Urz dre ma 'z eo bet meulet gant hor Zalver Jezus-Krist e-unan. Hervez an dud disket, an tri bez aour burzudus kinniget gant Sant Fransez d'hor Zalver, an teir Iliz adsavet gant, a verke an tri Urz eo Tad d'ezo.

Emoun en Trede-Urz dre m'eo bet meulet e reolenn gant an holl Dadou Santel ar Pabed, aboue Sant Fransez.

Breuriez ebet savet evit ar gristenien, a zo o vevan kreiz ar bed, n'he deus klevet meuleديو ken niverus.

An Tad Santel ar Pab Gregor IX en doa anavezet mad Sant Fransez a lavare : « Milliget, emean, an hini a ra brezel d'an Trede-Urz. »

Beneat XIII a skrive : « An Trede-Urz a zo bet hag a zo c'hoaz eun Urz santel, a zoug an dud d'ar zantelezh. Bez 'z eo eun Urz gwirion, ennan kristenien a bevar c'horn a bed, Urz en deus eur reolenn kavet mad gant an Iliz. »

Ha setu bremañ komzou Pabed eus hon amzer : « Me a gred, eme Leon XIII, a zo en Trede Urz ar pezh a zo ret evit savetei ar gristeinen en amzer-mañ. » (18 kerzu 1884).

« Pedi start a ran ar gristenien da rei o hano d'ar Vreuriez-se. » (17 Gwengolo 1882).

« N'eus netra gwelloc'h, eme ar memes Pab, eget sevel Breuriezou an Trede-Urz etouez ar hoblou kristen. » (28 here 1882).

« Gwejall an Trede-Urz en deus kresket ar furnez hag ar garantez etouez an dud, perak ne rafe ket kement all bremañ ? » (25 Du 1898).

Ar Pab Pi X a lavare d'e dro : « Savit dre oll breuriezou an Trede-Urz. »

Beneat XV a skrive, en eul lizer kaer diwarbenn ar zeizvet kantved ma voe savet an Trede-Urz : « Me a garfe gwelet e pep kêr, e pep parrez hag e pep korn a parreiziou, eur strollad Tersiered, nann Tersiered dre an hano, met tud Beo, nerzus, ampart da labourat evid o zilvidigez ha zilvidigez o nesa. »

« Perak, eme ar memes Pab, an holl gristenien fur, pôtred ha merc'hed yaouank, micherourien bodet e breureziou kristen, na rofent ket o hanoioù d'an Trede-Urz. »

Hag evit achui, setu eur ger hepken lavaret gant Pi XI, en deus skrivet eul lizer-meur diwar-benn ar 700te bloavez goude maro Sant Fransez : « Roit da anaout, d'ar re n'emañ ket c'hoaz en Trede-Urz, e rafent mat rei o hanvioù er bloaz-mañ zoken. » (Pi XI, 1925).

Emoun c'hoaz en Trede-Urz dre ma c'hellan hep dilezel na ma zi na ma c'herent heuilh eur reolenn a-gas war-eeun d'ar baradoz.

« Nep a vev hervez eur reolenn a vev hervez Doue. » (S. Augustin).

Dre an Trede-Urz me a zo diwallet da vont hirio en tu-mañ, warc'hoaz en tu-hont. Diesoc'h ez eo d'in koueza, dre ma 'z oun harpet war eur reolenn.

Me a adsav buhanoc'h; ar pedennou, ar zakramanchou a denn al louzou fall a ziouan em c'halon.

Pa 'z oun ar muiañ trubuilhet, pebez fizianz ! Na choman ket hep skoazel, hep ali, hep sklerijen, rak bean 'm eus er baradoz kant ha kant milierou a Vreudeur hag a C'hoarezed hag a bed evidon.

Nag a c'hrasou e peb amzer ! Komzou mat, skouerioù santel, induljansou talvoudus. Na vin ket nec'het pa zeuio ar maro : ma buhe tremenet o servicha Doue; pedennou holl vugale Sant Fransez em heuilho dirak Doue. An induljansou gounezet ganto a verrao ma finijenn er purkator.

Hag er baradoz, me a zo en gortoz da gaout eun digoll kaeroc'h.

Ya, me a zo eurus da vezan en Trede-Urz; ma na vijen ket ennan, me a gredfe na vijen ket doujus awaloc'h d'an Iliz goude kement a veuleidiou roet gant ar Pabed d'ar reolenn zantel-se.

« Pa deuer da vezan bugel da Sant Fransez, e teuer da vezan kristen mat; grêt eo ar zilvidigez. » Leon XIII.

F.

*

Misionou

PEDIT kalonek evid ar misionou graet gant hon Tadou, ma tougint frouez puilh evit glori an Aotrou Doue ha zilvidigez an eneou:

e **Plounevez** (Eskopti Kemper) eus an 22 a viz gwengolo d'an 9 a viz here, gant an Tadou Tugdual, Fuljans hag Ivon.

e **Bourc'h-Kintin** (Eskopti Sant-Brieg) eus an 13 d'an 30 a viz here, gant an Tadou Alberik ha Loeiz-Mari.

Kenvreudeur an Trede-Urz, evit kement-se, livirit, mar plij, 3 Ave Maria, hag ar bedennig : « Hon Tad Sant Fransez, pedit evito. »

Buhez burzuduz eun douger-sammou MAZE TALBOT

Meur a hini eus hol lennerien o deus goulennet mar vefe dastumet en eul levrig brao ar pennadoù skrivet e Kentelioù Sant Fransez diwar-benn buhez burzudus MAZE TALBOT.

MAZE TALBOT ! Eul lampen hag a zeu da vezan eun douger-sammou, eur mezhier eus ar gwas hag a zistro da vat euz Doue, d'e bemp bloaz war-nugent.

MAZE TALBOT ! Eur paourkaz micherour, eun den a c'houlidigez diste hag a zeu da ren eur vuhez eus ar zantela.

Gwella skol d'ar vicherourien ha d'al labourerien-douar ! Kaera skouer d'an dud yaouank ! En Iwerzon (Irlande) e vro, an holl dud a fell dezho anaout e vuhez, en eur ober 6 miz, 120.000 levrig a zo bet gwerzet.

E Bro-C'hall ar vuhez-se 'zo ive anavezet ha lennet gant milierou ha milierou a dud.

Ni a fell d'eomp hep marc'hata moula en hon yez eur vuhez ken estlammus ha rei da anaout d'ar Yretoned ar c'hentelioù talvoudus a gaver enni.

RA VEZO EMBANNET HA BRUDET E PEP PARREZ BUHEZ MAZE TALBOT !

RA VEZO LENNET E PEP FAMILH HAG E PEP TI !

EUN DRA VAT E VEFER REI AL LEVRIG-SE DA VUGALE AR SKOLIOU, DA VUGALE AR C'HATEKIZ, D'AR BARRIZIONIZ GOUDE EUR RETRET DE EUR MISION BENNAG.

Evit n'en do den ebet digarez da chom heb e lenn, ni a zo eurus da rei pep levrig evit **dek gwenneg** hepken, ar mizou-kas ouzpenn 1 levrig

10	dre ar Post	0 fr. 70
25		5 fr. 75
50		14 fr.
100		28 fr.
150	colis postal, 3 kg	54 fr.
200		80 fr.
300		158 fr.

Skriva d'an Tad Theodore ROUSSEL

28, Avenue de la Marne, Lorient.

Cheques Postaux de Nantes, C.c. 46 28.

*

EUR C'HANTIK KAER NEVEZ !

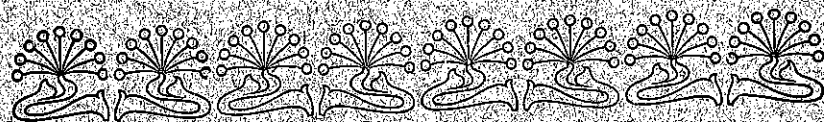
An Eured Kristen

Meur a wech hon eus klevet klemmou, abalamour ne vefe kavet kantik ebet da gana, war Zakramant ar Briedelez, da genver an aoreioù. Setu perak hon eus graet moula ar c'hantik kaer a zo bet gwelet dija war *Kentelioù Sant Fransez*, miz Eost.

Ne vezo ket dies lakaat tud an eured da gemer ar c'hantik-se. Goulennit eta kantik *An Eured Kristen*.

P. Théodore ROUSSEL, 28, Avenue de la Marne, Lorient.

Priz : 22 real ar c'hant, dre ar Post.

HON TAD SANT FRANSEZ
pedi evidomp

Cum permissu Superiorum

Le Gérant : G. LE BAYON

Moullerez AR BAYON-ROGER, 13, Tachen Alsace-Lorraine, en Orlant.

Bloaz kenta

Miz Du 1927

Niverenn 11

Ra vezo meulet Jezuz Krist !

Bepret

Kenteliou Sant Fransez

Kelaouenn vizek gant Skeudennou

TAOLENN AR MIZ

An-De Profundis	193
Buhez Sant Fransez a Asiz	194
Brezel d'ar vesventi milliget	197
Godeliou ar Visionerien	199
Ar plac'h eurus Delfina	200
Kelou eus ar Vreuriezoù	202
Bleuniou Sant Fransez	203
Sonjit-ervat	205
Lizer hon Tad Santel er Pab-Pi IX	206
Misionou	209
Lourd, katekiz beo	210

Rédaction et Administration

P. Théodore ROUSSEL

F.M. Capucin

28, Avenue de la Marne, LORIENT

C/c : 46/28 NANTES

Priz : daou skoued ar bloaz

MIZ DU

- 1 Meurz GOUEL AN HOLL ZENT — A.J.
 - 2 Merc'her GOUEL AN ANAON — I.P. da c'hoñuit evid an Anaon abaoe
deoc'h da greistez betek hanter-noz hirio, kel lies gwech
ma z' eür d'an iliz.
 - 3 Yaou AN DEN-EURUS RENIER, kovez eus ar C'henta Urz.
AR PLAC'H-EURUS MARC'HARIT A LORRAIN, intañvez eus an
Eil-Urz.
 - 4 Gwener S. CHARLEZ BORROME, Eskob eus an Trede-Urz.
AR PLAC'H-EURUS HELENA, gwerchez eus an Eil Urz.
 - 5 Sadorn Gouel ar Relegou Santel mifet en hon Ilizou.
-
- 6 Sul Eizvet war-nugent Sul goude ar Pantekost.
 - 7 Lun Onis an Holl Zent.
 - 8 Meurz Eizvet gouel an Holl Zent.
 - 9 Merc'her Gouel Dedi Iliz vras Sant Salver.
AR PLAC'H-EURUS JANED A ZIGNA, gwerchez eus an Eil Urz.
 - 10 Yaou S. Andre Avellino, beleg ha manach.
 - 11 Gwener S. Martin, Eskob ha kovez.
 - 12 Sadorn AN DEN-EURUS GABRIEL FERRETTI HAG AN DEN-EURUS YANN A
BEOCH, kovezoured eus ar C'henta Urz.
-
- 13 Sul Trede war-nugent Sul goude ar Pantekost.
S. DIDAS, kovez eus ar C'henta Urz. — I.P.
 - 14 Lun AN DEN-EURUS NIKOLAS, merzer eus ar C'henta Urz. — I.P.
 - 15 Meurz Santez Iertruda, gwerchez.
 - 16 Merc'her SANTEZ AGNES A ASTZ, gwerchez eus an Eil Urz. — I.P.
 - 17 Yaou AR PLAC'H-EURUS SALOME, gwerchez eus an Eil Urz. — I.P.
 - 18 Gwener Gouel Dedi Ilizou bras S. Per ha S. Paol.
 - 19 Sadorn SANTEZ ELIZABET A HONGRI, intañvez, Patronez C'hoar
rezed an Trede-Urz. — A.J. — I.P.
-
- 20 Sul Pevarvet war-nugent Sul goude ar Pantekost.
 - 21 Lun MARI KASET D'AN TEMPL. — A.J.
 - 22 Meurz Santez Cecilia, gwerchez ha merzerez.
 - 23 Merc'her S. Klemant, pab ha merzer.
 - 24 Yaou S. Yann a Groaz, kovez.
 - 25 Gwener Santez Katilin, gwerchez ha merzerez. — I.P.
AR PLAC'H-EURUS ELIZABET A VAD, gwerchez eus an Trede
Urz.
 - 26 Sadorn S. LEONARD A BORZ-MAURIS, kovez eus ar C'henta Urz. — I.P.
AN DEN-EURUS HUMBL, kovez eus ar C'henta Urz.
-
- 27 Sul Kenta Sul en Azvent.
AN DEN-EURUS BERNARDIN A FOSSA, kovez eus ar C'henta Urz.
 - 28 Lun S. JAKEZ AR MARCH, kovez eus ar C'henta Urz. — I.P.
 - 29 Meurz GOUEL AN HOLL ZENT EUS TRI URZ S. FRANSEZ. — I.P.
(I.P. all o renevezi ar Brofesion)
 - 30 Merc'her S. Andre, abostol.

An DE PROFUNDIS — Pedenn an Anaon.

War don : Plac'hig Enez Eusa.

<p>1</p> <p>Eus an toull don, emoun ennan,
Deoc'h, va Doue, hopal a ran :
Klevit, Aotrou, va mouez breman.</p>	<p>5</p> <p>Me a esper, me didalvez,
War gomz Doue, komz ar furnez;
Enni 'ma sur ar wirionez.</p>
<p>2</p> <p>War-du ennoun stouit ho penn,
Evit selaou mouez va fedenn
Ila va zonna diouz an ankenn.</p>	<p>6</p> <p>Eus goulou deiz d'an noz prennet,
Ra 'n do Israel fizians yennet
'Vo gant Doue a zroug tennet.</p>
<p>3</p> <p>Mar klaskit piz, Aotrou Doue,
Ar pec'hejou eus hor buhe,
Plou a gavo digor en ne ?</p>	<p>7</p> <p>Rak an Aotrou a ro pardon,
A ro dic'hle puilh ha gwirion,
Pa vez glac'har 'leiz ar galon.</p>
<p>4</p> <p>Met ho kalon a zo tener;
Tirez ho pe ouz ar pec'her :
Sed perak me a esper.</p>	<p>8</p> <p>Hag e torro, hen e-unan,
An holl naskou, teo koulz ha moan,
A stag e bobl, e park ar boan.</p>
<p>9</p> <p>Aotrou Doue, rôit, ni ho ped,
D'an Anaon paour, ar peoc'h a c'hed,
'Kreiz ar sklerded a bad bepred !</p>	

BASTIEN.

Buhez Sant Fransez a Asiz

TREDE PENNAD

KENTEL 7. — Rebechou pounner e dad. — Bennoz eur paour. — Goaperez e vreur. — Rann galon Fransez.

Eur c'halz a dud a gavas abeg er vuhez a rene Fransez; eun den avat a yeas e kounnar dreist ar re all, ha hennez e oa Per Bernadone, e dad. Mez en doa, leiz e zilhad, pa gleve ano eus e vab.

Pa zigoueze d'ezan kaout Fransez war e hênt, e trôe e benn gant fae, evit merka e zispiljadur; awechou zoken, e koueze komzou a valloz diwar e vuzellou. N'helle ket entent e vije galvet e vab da c'hounit ar baradoz dre eun hent ker souezus, ken dishenvel diouz hent ar gristenien all.

Malloziou an tad dallet gant karantez ar bed ne oant ket selouet gant Doue, met poan a raent da Fransez, rak e galon a oa tener. Ouspenn-ze an den yaouank n'helle ket dizonjal ar boan en doa kemeret e dad gantan betek neuze; setu ma veze rannet e galon p'en em gave dirazan.

Evit terri malloz e dad, e reas d'eur paour koz, Albert e ano, e heuilha eur pennad e pep lec'h; ar paour-ze a rôe d'ezan e vennoz, ken alies gwech ma koueze malloz e dad warnan.

Anjelo, breur ar Zant, a oa ive trôet gand e dad. Eun dervez ma oa Fransez, goude eur frapad labour, o pedi e toull dor eun iliz hag o krena gand ar riou, rak e zilhad a oa koz ha tano, hag an amzer yen, en em gavas Anjelo da vont ebïou. Hag hen da lavarout d'eur mignon d'ezan : « Ped eta Fransez da werza d'it eun nebeud beradou eus e c'houezenn ! — Nañn, eme ar Zant, ne werzin ket va c'houezenn d'an dud, rak da Zoue he gwerzin hiroc'h. »

Peger poanius e voe evid an den yaouank an dismegans a dao-le warnan e dad hag e vreur. Poania a rae evid an Aotrou Doue, heuilha a rae an hent souezus merket d'ezan gantan, hag e dud a oa en e enep. Na diës e kave ! Evelato, mont a rae atao war raok.

KENTEL 8. — Iliz Sant Damian, hini Sant Per ha chapel Itron-Varia an Elez, er Porsionkul, a zo raparet.

— An tad a zo trec'h d'ar vez. — Petra rin, va Doue ?

An trubuilhou-ze ne virent ket ouz Fransez da boania war-dro e iliz. Meur a wech e reas an darbarer hag ar mansouner, rak nebeut a arc'hant a reseve, setu m'en doa nebeut a artizanet d'ober e labour.

Pa wele tud o tremen dre an hent, o fede dre gaer d'e zikour : « Ententit mat, emezan, ha deuit buan d'ober eun nebeud eus al

labour ganeomp, rak gwelet a reot aman eur gouent leanezed paour, hag a reno eur vuhez ker brudet dre he zantelezh, ma vezo meulet dreizo Doue an Tad en Iliz a-bez. »

Ar bloaz 1207, oc'h echui, a welas Iliz Sant Damian adsavet, ha mañ Per Bernadone o kenderc'hel gand e vuhez a labour, a bedern hag a haourentez.

Pa voe echu an Iliz, Fransez a gestas eol evit kaout meur a gleuzeur atao war elum da sklerijenna skeudenn ar C'hrist en doa komzet outan. A-greiz ma rae tro kêr gand eur podik evid an eol en e zorn, e tigouezas dirag eun ti kaer a oa trouz hag ebad ennan; eul lein vras a oa bet, hag an dud a c'hoarie da c'houde. Pa zonjas peger paour e oa gwisket, an den yaouank a zavas mez gantan : « N'in ket, emezan, gant va dilhad garo ha paour dirak tud gwisket kaer ha pinvidik. » Hag hen dont war e giz diouz an ti.

A vec'h er ru, ma glevas rebechou e goustianz : « Te ac'h eus mez, breman p'emout o labourat evid an Aotrou Doue ! » Dihunet gand ar vouez-se, Fransez a zistrôas dioustu en ti, a c'houlennas a'uzen eur berad eol bennak digand ar yaouankizou gwisket kaer ha faro, hag a yeas dirag ar c'hoarierien azezet ouz taol, koul's ha dirag ar re a rae o diviz etrezo. Lod a rôas eol, lod all arc'hant evit prena ar pez a oa ret; bez 'e voen mat evid ar zant, abalamour ma oa izel e galon.

Kempenn a reas Fransez iliz Sant Per da-c'houde; eno avat, al labour a voe graet dillo, rak aluzenou kaer a resevas neuze.

Adsevel a reas ouspenn, er bloaz 1208 ive, eur chapel all, unan eus ar re gosa-er vro. Graet e veze anezi, da genta, Santez Mari Josaphat, ha da c'houde chapel ar Porsionkul; rak savet e oa bet, meur a gant vloaz a oa, war eun dachennik douar da Dadou Urz Sant Beneat. Eun dachennik a vez graet anezi porsionkul e latin.

Ar chapel-ze a veze hanvet c'hoaz chapel Itron-Varia an Elez, o veza m'o doa meur a gristen gwelet alies aelez el lec'h-se. Kriste-nien ar vro a oa mat da vont di da bardona, ha distrei a rejont enni gant muioc'h a blijadur c'hoaz pa voe raparet gant Fransez.

P'en doe kempennet e deir iliz, an den yaouank a chomas eur pennad da ehana. An teir-ze, hervez an doktored, a verke an tri urz a dlle ar zant sevel diwezatoc'h, evit brasa gloar an Aotrou Doue ha brasa mad an eneou.

Pa ehanas e gorf da labourat, spered an den yaouank en em rôas d'ar bedenn muioc'h c'hoaz : n'ehane ket da c'houlen sklerijenn digant Doue evid anaout e volonteiz santel. Trôet en doa kein d'ar bed, graet en doa fae warnan, ha breman e c'houlenne : « Petra rin, o va Doue ? »

KENTEL 9. — Aviel an oferenn a zesk ar baourentez parfet d'ar zant. — Gwiskamant dister. — Dispenn a ra roudou Sant Anton

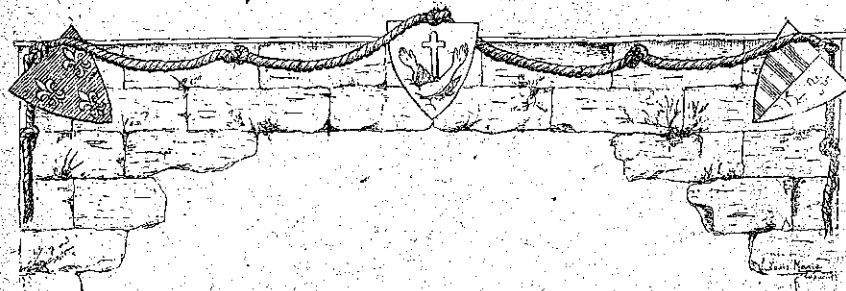
Eur vintinez eus miz C'houevrer 1209, Fransez a zelaoue gant devosion an oferenn e chapelik ar Porsionkul, pa glevas ar beleg o lenn an Aviel : « it ha prezegit... pareit ar re glanv, dihunit ar re varo... n'ho pezet nag aour nag arc'hant na pez-moneiz ebet en ho kouriz, nâ sac'h evid an hent, na bara; rak al labourer en deus gwir d'e vevans. Pa 'z eot en eun ti, saludit-hen en eur lavaret : « Ar peoc'h ra vezo d'an ti-man. » Ma z' eo din, ha peoc'h a ziskenn warnan; ma n'eo ket, ho peoc'h a zistroio d'eoc'h. »

O klevout ar gentel-ze, an den yaouank a zonjas : « Setu aze ar pez a glasken, ar c'homzou-ze eus an Aviel a zo bet lavaret evidoun. » Ha ken alies gwech ma sonjas enno diwezatoc'h, e tisklerias : « Ar c'homzou-ze a oa respount an Aotrou Doue d'ar goulenn a raen d'ezan, e goueled va ene : « Aotrou Doue, petra dlean d'ober ? » Pa reas e destamant, e tisklerias an hevelep tra : « An Holl-C'halloudek en deus desket d'in e tlien reizha va buhez hervez kenteliou an Aviel. »

Kerkent, evit senti ouz mouez Doue, an den yaouank a daolas pell dioutan e yalc'h, e vaz, e votou, e vantel, hag a wiskas eur zae goz graet gant gloan fetis ha disliv, evel m'o doa ar re baour war ar maez. Mont a reas neuze da Asiz diarc'henn ha diskabell, eur gordenn en-dro d'e groazlezh, evit prezek ar binijenn d'an dud ha gounit a nevez da Zoue an eneou en doa prenet gand e wad. War-c'horre ar zae, ouz kein, e oa eur pennik mezer a c'helle beza savet da c'holoi ar penn, pa veze re fall an amzer.

Er penn kenta eus an Iliz pe dost, eun den yaouank, Anton, a glevas lenn eun dervez, e Aviel an oferenn : « M'ac'h eus c'hoant da veza parfet, kea, gwerz da dra, hag ez pezo eun tenzor en nenv, ha deus d'am heul. » Sant Anton a zentas dioustu.

Gwelout a reomp hirio Fransez oc'h ober eveltan.

Brezel d'ar vesventi milliget

Lavaret hon eus pegement a zroug a ra d'ar den an alkool, an odivi. Devi a ra d'ezan e c'hwad, hag an den keiz a goll bemdez muioc'h mui eus e nerz, pep seurt klenvejou a stag outan, ha gwelet e vez everien alkool hag a zo henvel ouz tud koz d'o daou ugent vloaz, dinerzet holl, devet evel m'am eus lavaret, hag e varvont, yaouank c'hoaz, dre o faot. Avechou, n'e ket a-nebeudou ec'h en em lazont, met en eun taol, ha stank int en hor bro an dud a vez kavet maro e foz an hent bras, goude beza evet eur c'hovad alkool. Pebez maro spountus !

Avechou e vez klevet tud o lavaret : « Me a anavez meur a hini hag a ev odivi, ha goulskoude a jom krenv ha yac'h ha koz var an douar. » Ya, gwir eo; kement-se a weler avechou. Bez ez eus tud a zo krenv mantrus; kaer o deus lounka odivi, e c'hellont harpa ouz ar c'hlenved hag ar maro.

Met, ma c'hell lod eus an everien odivi harpa pell, sellit ouz o bugale. O bugale a baeo evito. O bugale a vezo traou fall, drouklivet, ato eur c'hlenved bennak o staga outo; meur a hini a vezo diot, a gouezo e droug-sant.

Medesined hospitaliou Paris o deus gret enklask meur a vech var bugale an everien odivi. Kemeret o deus, eus eun tu, dek tiegez fur enno an dud, ha dek tiegez a oa enno mesverien.

Setu aman eun diverra eus ar pez o deus kavet : e dek familh fur, enno 61 bugel, 5 a zo maro ez vihan; 6 a doa sperejou poud; 50 a oa yac'h a gorf hag a spered.

An dek familh all (troet da eva) o deus bet 57 bugel : 25 a zo maro ez vihan, hag a groge enno ar c'hrena; 16 a goueze e droug-sant; 6 a oa diot; 10 hepen a oa yac'h.

Eur medesin bras eus Paris, an aotrou Legrain, en deus gret enklask var 215 familh everien odivi. Eus 819 bugel, 270 a zo maro ez vihan. An darn vrasa eus ar re all a oa traou fall, diot, a goueze e droug-sant, ha deuet da veza bras, en em roas ive d'an eva evel o c'herent. Eun nebeut hepen a voe krenv awalc'h.

N'e kef hepen ar relijion a ra d'an dud eun dever da veza fur e kenver an eva, met c'hoaz ar pez a weler, ar pez a lavar ar vedesined, ar skiant-prena.

Tadou ha mammou, m'ho peus c'hoant da jom yac'h ha krenv, o'houi hag ho pugale, dilezit an alkool; n'en em roit ket d'an eva. Ne gemerit eus ar gwin, ar chistr nemet gand evez, hag an nebeuta eo ar gwella. Ha ma ne evit berad ebet, ne vezot ket

falloc'h, pell ac'hano. Ar boued yac'h, aozet mat, eo a ro nerz d'an den, an alkool ne ra nemet lemel an nerz.

Na roit ket d'ho puga'e na gwin na chistr : n'o deus ket ezomm. An traou-ze a ra droug d'o yec'hed. O boazit abred da veza fur, ha boazet ez vihan e kendalc'hint pa yezint bras, e raint d'eoc'h enor ha plijadur.

Ar vedesined desket a lavar evelhen : « Roit da zaou vugel an hevelep boued, an hevelep bara, kig ha traou all ; lezit unan gant dour hepken, ha d'eun all roit gwin d'e brejou pe etre e brejou. Ar bugel n'en dezo evet nemet dour a vezo kalz krenvoc'h evit egile. »

Rak-se, kerent kristen, espernit hoc'h arc'hant, na rit ket dispignou foll o prena gwin ha chistr a goust ker hag a ra muioc'h a zroug eget a vad.

Ar penn kollet gand an odivi.

Gwelet ho peus holl penaos eman an dud vezo. Ne ouzont mui na petra reont na petra lavaront. Ne deu eus o genou neme geriou diskiant, skouer fall a roont endro d'ezo, ha d'o buga'e dreist-holl.

Avechou, n'e ket hepken evid eun nebeut amzer e kollont o fenn, met evit mat, hag e ranker o c'has d'an hospital. E hospital Kemper ez eus 7 pe 8 kant, hag ar medesin a zo o ren an hospital-ze a lavar evelhen : « Var gant a zo aman, ouspenn tri-ugent a zo abalamour d'an alkool. »

Avechou, n'e ket ar re a zo bet mesverien divalo eo a goll o fenn, met o buga'e ar vuga'e a baeo evid o c'herent. Evel ma lavare gwechall ar Juzevien : « Ar gerent o deus debret rezin glaz, hag ar vuga'e o deus bet poan en o dent. »

Bez ez eus familhou hag a zo bet ampoezounet, dismantret gand eun tad, eur vamm o doa en em roet d'an odivi. Ar vuga'e a zo deuet da veza diot.

Dispignou foll gret en odivi.

O konta an arc'hant laket da brena odivi, an arc'hant kollet o veza ma chomer hep labourat, ma teuer da veza klanv, e kaver, abenn fin ar bloaz, eur bern bras a zispignou. Eun tamm mat muioc'h a vez dispignet o prena peadra da eva eget o prena bara.

Anez an tech da eva, e vije en holl diegeziou, kouls lavaret, an dud en o aes ; e lec'h breman, kaer zo kreski a fae d'an dud, e vez c'hoaz re alies berr an traou ganto. Rei arc'hant da vesverien a zo evel taoler dour en eur baner.

Etouez ar vicherourien, nag a hini, goude beza tremenet ar zul oc'h eva, a dremenno c'hoaz al lun, hag avechou ar meur hag ar mere'her ; d'ar yaou e vezint klanv, ha setu lipet ar zizun, hep m'o defe gret netra, kouls lavaret.

Den ne c'helfe niveri an derveziou labour kollet evelse. Ha petra c'hoarvez ? Dienez, skler eo ; gwenneg ebet da brena bara, ken-neud, dillad. Ar vuga'e a zo gwisket fall, liou an naon a zo var o dremm, eun druez eo o gwelet.

Mez taolet var ar vro.

Ar Vretoned a zo brudet fall a bell bro. Mont a reont du-man du-hont, da Baris ha d'ar c'heriou all, da glask labour, hag e pep lec'h ec'h en em roont d'ar vesventi.

En hor foariou, pardonioù, nag a dud a vez mezo ! An dud estren, pa deuont en hor bro a wel dirag o daoulagad mesverien divalo kollet ganto o fenn, hag e lavaront : « Ar Vretoned, d'ezo da veza kristenien, n'int ket gwelloc'h evit-se. Kalz mesverien a weler en o zouez. O relijion ne vir ket outo d'en em ri d'an eva. »

An holl draou-ze a ziskouez d'eoc'h ho tever, kenvreudeur an Trede Urz.

C'houi a dle poania, dre ho kenteliou hag ho skouerioù, d'ober vad endro d'eoc'h, da zistrei ar re all diouz an eva, d'o boaza da veza fur. Dreist-holl en ho tiegeziou e c'hellit kalz. Na roit ket da eva evid an distera digarez, na roit ket da eva d'ar vuga'e. Na gemerit netra etre ho prejou. Lavarit, pa vezo kinniget d'eoc'h da eva : « N'am eus ket a zec'hed. » Gouzout a rit, ar gizioù fall ne vezont torret nemet gant gizioù mat. Hag er gizioù mat, penaos e vezent digaset ? Gant tud a benn, a nerz-kalon, a wel petra zo d'ober hag a gerz dre an hent eün dispount ha direbech.

C'houi a vezo an dud-ze, ha bezit sur, kalz vad a reot d'ho preudeur, d'ho pro ha d'ar feiz.

J.U.

Gouelioù ar Visionerien

An holl a oar peger talvoudek eo ar Misionou er broioù difeiz. Eno e labour ar Visionerien da rei deskadurez kristen d'ar baganed ha d'o lakaat war hent ar baradoz. H.T.S. ar Pab XI, muioc'h c'hoaz eged ar Pabed a zo bet araozan, en deus rôet diwar-benn labourioù ar Visionerien Aliou sklaer ha fraez hag en deus galvet an holl gristenien da rei d'ezo skoazel dre o fedennou hag o aluzenou.

Evit rei d'eqmp da anaout o labourioù, o ezommou ha doare o Misionou, ez eus bet savet en Eskoptioù Kemper ha Gwened gouelioù kaer. Ar gouelioù-ze a vezo :

- E Brest, eus a 26 d'an 30 a viz Here.
- e Kemper d'ar 1 ha d'an 2 a viz Du.
- e Douarnenez eus ar 4 d'ar 6 a viz Du.
- en Oriant eus an 10 d'ar 15 a viz Du.
- e Gwened eus ar 17 d'an 20 a viz Du.

Diskoueza a ray ar Visionerien en o stalioù bep seurt traou eus ar broioù emaint enno, ha prezegennoù a raint diwar-benn ar bobloù difeiz.

Buga'e Sant Fransez a vo da genta o vont da welout ar stalioù-ze ha da selaou ar prezegennoù. Dre-ze e tiskouezint o deus e gwirionez spered Sant Fransez, en doa kement a zoursi eus silvidigez an eneoù.

Seizvet devez war 'n ugent a viz Du

Ar plac'h eurus Delfina a C'hlandev

eus an drivet urz (1284-1358)

Soublomp hon spêred dirag an Dreinded enorus, ha kasomp d'he bete hon trugare doujus. Da Zoue ec'h omp dleourien eus ar pep gwellan a zo ennomp. Buhe ar c'horf en deus taurvezet rei d'imp hag evid adrei d'imp buhe an ine Doue en deus degaset e Vab Jezus da c'houlzanv poaniou skrijus. Ha laret eo hon fec'hejou a zo penn-abeg da Boaniou hon Salver ! Na dleet eo d'imp eta kaout keuz d'hon fec'hejou ha kistrei da vat ouz Doue, o c'houlle digantan lakaat en hon c'halonou eur garante virvidik. Pedomp ive ar Spered glan da rei d'imp an nerz da stourm dalc'hus ouz enebourien touet hon ine ha d'ober ervad hon labouriou pemdeiek. Dre Nerz ar Spered Glan e teuio d'imp an trec'h.

Skoazellet gant Doue, Delfina a c'hlandev (en galleg : Delphine de Glandèves), lakaet gant an Iliz e renk ar merc'hed evurus, a voe eur zantez vras evel pried hag evel intañvez.

I

Santelez Delfina e stad ar briedelez

Delfina a C'hlandev a voe unan eus ar grwage-ze ma c'heller laret dioute komzou ar Skritur Sakr. « Eur wreg vat a zo eun tenzor a dalvoudegez vras rak d'an hini en devo e gavet an tensor-ze a dalvezo da levenez wirion ha padus. Ne vefe ket re vras labour mont da glask an tenzor ze betek da benn pellan ar bed. »

Ma oa fur hag hegarat ar wreg an ozarc'h a voe roet d'ezhi a oa eun den santel. Delfina hag Elzear he fried a rê eun tiegez eus an dibab. Eun tammik sell hepken war o buhe hag e c'heller merzout pegen unanet e oa an daou bried ha penoz e ouient en em harpan evit kerzout en hent ar Zantelez ha lakaat spered an Aviel da vleunian en o holl oberou. Pegen kaer gwelout priedjou glan unanet gant chadenn aour ar garante gristen ! Bean glan ha mirout ha glanded setu mennoz bras Delfina. He zad he lakaas da zimezi gant Elzear, kont Sabran. D'abarde, goude an dimezi, Delfina a zesklerias d'he fried he doa graet le da chom gwerc'hez. Elzear a asantas gante gant plijadur. Hag e tremenjont an noz-se ha meur a noz vez goude o pedi a-unan evit goul digant Doue o zikour da chom gwerc'h epad o buhe.

Gwelomp pesort stad a reomp-ni eus ar glanded.

Elzear ha Delfina en em gare kenan; hag o c'harante a oa gwirion ha padus rak diazezet e oa war garante Doue. Elzear a varvas e Paris en 1352. Pa oa war e dremenvan e voe degaset d'ean Bara an Ele hag e laras neuze dirag an holl : « Lezel a ran Delfina ken gwerc'h vel ma oa kent bean ma fried ha ma 'm eus graet eur vad bennak em zammik buhe, d'ezhi, ya d'ezhi eo e tlean ar vad ze. » N'helle ket Elzear bean graet kaerroc'h meulodi eus e wreg !

Ma oa glan en he buhe, ma oa birvidik-tre en he c'halon karante Doue ha karante an nesan, Delfina a oa gwall zistak d'ouz madou tremenus an douar.

Pinvidik mor e oa; nemet e veve gand he madou evel m'he n'o dije ket bet. « Me a garfe; emezi, me 'garfe gwelout ma c'hestell tangwalle ha ma madou holl o vont gand an avel evit bean paour evel Sant Fransez. » Seurt komzou ne oant ket komzou goullo evit Delfina. Ar beorien o deveze dalc'hmoad an degemer ar gwellan en he zi ha plijout a rê d'ezhi o zikour da vevan.

An daou bried ne rênt netra en diavêz da Lezen Doue. Mistri e oant en o bro pegwir Elzear a oa kont Sabran. Gouarnet e veze ar vro herve gourc'hemennou Doue hag ar peuc'h a rene er vro. An daou bried a dôle kalz a evez ouz an dud izel, ar re n'o deus netra netra nemet o daouarn ha labourât.

E kreiz ar bed e veve an daou bried, met c'hoant o doa d'en em virout diouz spered ar bed. Evit se en em lakjont o daou er drivet urz Sant Fransez. Gout a ouient ec'h eo red diwall ha bean war evez rak Spered ar bed a voug spered an aviel.

Delfina a voe rannet holl gand ar glac'har pa varvas he fried Elzear. Daou dra dreist holl a rê d'ezhi gouelan : o vean n'he doa ken evit he zikour aliou fur ha skoazell he den hag o vean m'he doa doan bras eus barn reiz an Otro Doue. Met Elzear en em ziskouezas d'ezhi o laret : « N'ho peus lec'h ebet nag abeg da vean ken strafuilhet. Ec'h on gand an dud evurus e lez Doue hag o lezel a ran breman hep na chaden na kabestr da vean holl da Zoue ar peurrest eus ho puhegez. »

Ya en gwirione sed aze eur vuhe a gaver enni spered an aviel o vleunia hag o teurel frouez, Doue da gentan dre holl, en holl labouriou. Forz e pe dachenn e labourer arabad lezel Doue a ziavez d'al labour. Ha ni petra 'reomp ?

II

Santelez Delfina evel intañvez

Eur wech intañvez Delfina a oa en he sonj en em westlan da Zoue gwelloc'h c'hoaz eget kent. Hag e reas. N'helle ket en em zizober eus konte Arian heb aotre Roue Napl. Mont a reas eta d'ar gêr-ze hag e vevas eno sioul hag uvel o rei skouer vat d'an holl. Ne fellas ket ganti chom er palez : dibab a reas eviti an disteran ti a oa en Napl. Ne oa eta evel kalz a dud o klask brud hag enor.

Gwellet hon deus ne oa he c'halon gant danve hag arc'hant ha sed e strive evit bean paour muioc'h eget ma striv an dud — en de hirie dreist-holl — da zastum danve mui ouz mui. Ar baourante a oa he zensor-hi.

Goude bean rannet he danve tre ar beorien ec'h e en dro eus an eil dor d'eben da glask he bara. Bevan heb enoriou a oa he flijadur. Ne viras ganti nemet eur plac'h enor hepken; ne felle ket d'ezhi kaout mitez ebet.

Eus Napl Delfina a zeuas da chom en Cabrières en Provanz, barz eun tamm koz kastell tostik tost d'an iliz. Ma c'helle e giz-ze heuilh an ofisiou ha chom en iliz lajadou-mat da azeuli ar Sa-

kramant meulet ra vezo. Hag e c'helle tud Cabrières gwelet eur brinsez vras o c'houllen an aluzon e struedou o c'hêr hep ken gwiskamant nemet eur zae rust ha dister ha war c'horre korden skoulmennek Sant Fransez.

Gand ar beorien en em blijê; debri gantê hag azezan gante en iliz war skabell an dud paour. Eur skouer dispar evidomp tud lore'êhus, balc'h ha rok. O prisez vat, distroet en hon mesk da zeski dimp gounid Kalon ar paour kez, deski d'imp e frealzi hag e zikour.

Peden. — O Doue, c'houi hag hoc'h eus roet da Zelfina ar c'hras da chom gwerc'hez er briedelez, grit ni ho ped m'hon devo peurz ganti e levenez ar Baradoz.

Mennoz. — N'heller ket chom glan hep kastizan ar c'horf. Hen ober a rin anez Doue am lezfe ma unan hep na harp na skoazel.

Boked. — Delfina a ouele kalz evit paeen d'le he fec'hejou emezi. Hag e voe laret d'ezi e kollje he daoulagad. Sed e laras neuze : « Daoulagad ar c'horf n'o deus evidon talvoudegez ebet gand ma chomo ganen daoulagad an ine da verzout pegen divalo eo ar pec'hed.

E.R.

Kelou eus ar Vreuriezu

Enez Sun. (*Ile de Sein*), 8 Gwengolo.

Parrez Enez Sun, brudet dre he spered kristen, a oa pemp bloaz' zo o c'hortoz ma vije savet enni eur Vreurieus eus an Trede-Urz.

Labour ar misionou hag ar mor bras da dreuzi o deus hor miret da vont di bete brema.

Deiz Gouel Ginivelez ar Werc'hez Vari a voe merket evit sevel ar Vreurieus nevez.

An Tad Vizitour en deus diskouezet talvoudegez an Trede-Urz, ar meuleudiou kaer roet dezan gand an Iliz, ar c'hrasou bras e kaver ennan hag ar vertuziou ez eo mammenn anezo.

Breurieus Enez Sun a zo eur c'houec'hvet Breurieus savet e Kanton Pont-Kroaz met n'eo ket an distera, a-vec'h savet ez eus e enni 32 maouez pe waz. Araok kloza ar vizit, 9 a reas profesion, 5 a gemeras gwiskamant an Trede-Urz ha 18 a rôas o anoioù da Genteliou Sant Fransez.

Plijet gand an Aotrou Doue ha Sant Gwenole benniga ar Vreurieus nevez !

F.

PEDOMP EVIT HON ANAON

Ploudalmézeau. — Franseza GUENNEGUY (*C'hoar Mari Anton a Badou*), maro d'ar 7 a viz Gouere 1927, goude 29 vloaz profesion en Trede-Urz.

Bleunioù Sant Fransez

Xe Pennad

*Breur Maze, eun devez,
'Lavar da Sant Fransez,
'N eur distagan eur fentigell,
E rede an dud war e lerc'h,
'Vel al logod, o klask bleud kerc'h;
Hag a zindan e bichourell,*

*Ar Sant a respont da Vaze,
Penôs e c'houarvez kement-se
'Vit dismegans ar bed diboeil,
Ha ze, dre c'hras Doue,
'Vel aman m'hen diskoue.*

Sant Fransez a chomas, eur pennadig, hervez,
Da diskuiz e kouent Maria-An-Ae'ez
E-touez, e genvreudeur, ez oa eno gantan,
War dro ar c'houlzou-ze, Breur Maze Marignan;
Eur sant, pa lavarinn, hag eun den a furnez.
Pa gomze eus Doue, na pebez levenez,
E vije hen klevout ! Eur seurt den a zoare,
N'alle Franséz d'ezan, krennan e garante.
Eun deiz ma oa ar sant, o tistrei eus ar c'hoad,
'Lec'h plije d'ezan mont, da bedi, eur pennad,
Breur Maze 'vit gwelout, peger kaer ne oa ket,
E kalon Sant Fransez, bleunenn an izelded,
'Yeas d'hen diambroug, hag evit kaozeal,
E laras a greiz-holl, evel en eur farsal :

« Evit petra, larit d'in me...
« Evit petra, epad an de...
« Evit petra, evit petra.
« Evit petra, tra, la, la, la ? »

— « Petra 'fell d'ec'h, ma breur Maze ? »

« Marc'het 'vefe, ho teod, fete ? » —

— « N'eo ket, ma zad, met c'hoant am eus,

« Gout 'vit petra, kement a reuz.

« Evit petra, hervez ar vrud,

« 'Vez endro d'ec'h, kement a dud,

« O klask, bemdez, sevel o fri,

« Ha gante, 'lerer, eun dourni !

« Pêr, ho kwelout a-dost, 'renko

« Pôl, d'ho klevout a dostao :

« Ha goude, Mari-Madalenn,

« Senti ouzoc'h, ô, ya ! laouen,

« Ha koulskoude, war ma meno,

« Ne doc'h ket, nann, eur pôtr brao !

« Gand ho skiant, ne doc'h eur c'houil :

« Ne doc'h eus gouenn an dudjantil,

« Evit petra en em vodfe

« Au dud 'ta en-dro d'ec'h bemde ? »

O klevout eur seurt komzou, kalonig Sant Fransez,

A-daoulammas en e greiz, gand eur barr levenez,

Hag e-treze an Nenvou, savet e zaoulagad,

E chomas da brederian, gant Doue, eur pennad.

Distroet war an douar, raktal e taoulinas

'Vit meuli, trugarekât E vadelez ker bras.

Hag oc'h ober eun tamm sell, ouz e genvreuz Maze,

E tisklêrias fraez d'ezan, e damm meno war ze.

« C'hoant hoc'h eus 'ta, ô, ma breur kër !

« E lavarfen d'ec'h, breman, sklêr.

« Perag e teu kement a dud

D'am heul ha gante, eun tabut !

« Madelez an Aotrou Doue,

« E sellou o paran, bemde,

« War an-den just, war ar pec'her,

« A dalvez d'in eur gras ker kaer.

« Kaer o deus bet, e zaoulagad, furchall dre-holl er bed-man,

« N'o deus ket gallet dizolo, biskoaz c'hoaz betek breman,

« Eun den falc'h egedon-me, eur galon ker kailharet,

« E-touez ar brasan pec'herien, brasoc'h pec'her ne deus ket,

« Doue n'eus ket c'hoaz, nann, kavet, e neb korn war an douar

« 'Vit skuilhan war an ineou, e vadelezou dispar,

« Eur c'hrouadur, dleet d'ezan, bezan muioc'h disprizet

« Egedon-me, o, Breur Maze ! ha ganin c'houez an daonet.

« Setu aze skeudenn, gwall skeudenn ar pez vil

« Ret dilennet (1) gantan, 'vit mez an dudjantil,

« Hag evid ober goap, ouz brasoni ar bed.

« Ouz e furnez a-c'hin, e c'haped diyleuniet,

« Ma c'houvezo an holl, e teu ar gwir furnez,

« Ar vertuziou gristen, hag an holl vadelez

« Eus perz Doue hepken, evel eus eur vammenn,

« A garantez dispar 'vid e grouadurien,

(1) Dilenn : choisir.

« Petra 'fell d'ezan, e gwirione

« Ma ne deo ket gwelout noz-ha-de

« Ar re 'blij d'eze, en em veuli,

« O klask o gloar hepken en Hini-

« Ra vezo e Ano kanmeulet,

« Ha gant doujans, dre-holl enoret,

« Hirie hag arc'hoaz, e peb amzer,

« Jezus Hon Aotrou hag Hon Salver. » —

Dirak eur seurt komzou, ker kaer all diwanet

E liorz an doujans, hag ar gwir izelded,

Breur Maze, n'eo ket souez, 'vel bamet a chomas.

« E pelec'h emezan, kavout eur sant ker bras

« Klaskit dre-holl, war an douar

« Ne gaofet ket, nann sur, e bar.

« Ar gwir izelded a galon,

« 'N deus bet Fransez 'vel donezon. »

POTR JULUEN.

Sonjit ervat

Diwar-benn kenta malloz Hor Zalver.

I.— Sonjit-ervat e komzou Hor Zalver : « *Malloz warnoc'h, tud pinvidik, rak c'houi 'zo eürus.* » Beza milliget gant Hor Zalver, pebez darvoud evid eun den, rak Doue an Tad a varn atao evel Doue ar Mab.

Ma karit Doue evel ma tleit, na stagit morse ho kalon ouz madou an douar, madou hag a zo milliget gant Doue.

II.— Sonjit ervat pegen truezus eo stad an dud pinvidik ! Perak ? Abalamour o danvez o doug d'ar gwall-zispignou a zigor d'ezo frank dor ar pec'hed. Diaesoc'h eo d'eur pinvidik eget d'eur paour chom war an hent mat, diaesoc'h eo d'ezan gounit ar baradoz. Na glaskit ket eta madou an douar, p'eogwir int ken noazus. C'houi a wel oc'h douget d'an droug, tec'hit eta diouz ar madou ho toug aesoc'h d'ezan.

III.— Sonjit ervat : perak en deus Hor Zalver milliget an danvez ? Abalamour an danvez a rent eürus. An den en deus kement a c'hoanta ne sonj mui e Doue; evel n'en dije ezomm ebet anezan, ne ra netra evitan. Setu m'eo ar stad gwas ma c'hell an den koueza ennan.

Er baourentez n'ankounac'haer ket Doue. Ar paour en deus bepret ezomm anezan; ennan eman e holl fizians. Kaout bepret sonj eus a Zoue eo e gwirionez uhela pazenn ar zantelez.

*Lizer bon Tad Santel er Pab Pl IX
divarbenn ar 100^{vet} bloavez goude maro Sant Fransez
a Asiz.*

Sant Fransez hag ar baourentez.

Evit gwelet sklaeroc'h ar wirionez-se, taolomp eur zell, war ar vertuziou kaera o deus laket Fransez e stad da ober kement tra a c'houlennas Doue digantan evit mad an Iliz hag ar broiou.

Aesoc'h eo kompren eget diskouez pegement e karie ar baourentez. An holl a oar oa douget kenan da zikour ar beorien.

Hervez Sant Bonavantur, ken madeleuz e oa, « an hini a zelaoue, a-neuze zoken, gand evez mouez an Aviel », m'en doa laket doun en e benn ar zontj da rei atao e aluzen d'ar paour, ha dreistholl pa vefe goulennet « *en ano Doue* ». Gant sikour gras Doue ne zaleas ket d'ober kaeroc'h c'hoaz. Eun dervez goude beza bet eun tammik rust ouz eur paour e savas kement a geuz gantan, ma redas warlerc'h ar paour evid ober d'ezan an holl vad a oa en e c'halloud.

Eur wech, diouz an abardaez, edo o tremen dre Asiz en eur gana, gand eur vandenn paotred yaouank, goude eur pred bras en doa debret ganto. Hogen setu hen o chom a-zav en eun taol, evel pa vije bet eun dra gaer bennak dirag e zaoulagad. E vignoned a c'houlennas outan hag o sonjal edo en « hini en doa dibabet da bried ». « Re wir ho komzou, emezan : emañ o sonjal e kement ar pried enorapla, ar pinvidika, ar vrava a zo er bed. » Da lavaret eo : ar baourentez, pe gentoc'h an « urz » diazezet war ar baourentez.

Hor Zalver Jezus-Krist, hen ker pinvidik all, hag a zo bet falvezet gantan beva paour evit hor pinvidikaat dre e baourentez, a zeskas da Fransez ar furnez-se, a zo ken uhel dreist furnez mab-den, gwir vammenn a zilvidigez evid ar bed. Jezus en doa lavaret : « Eürus ar re a gar ar baourentez. Ma fell d'eoc'h beza direbech, it da werza kement ho peus, roit an arc'hant d'ar beorien, ha goude deuit d'am heul. »

Beza paour vel m'her goulenn Jezus, a zo eta en em zistaga a galon vat, poulzet gand ar Spired Santel, diouz holl vadou an douar, ha n'eo ket evel ma ra lod, en despet d'ezo, gant keuz, pe dre fougeerez. Sant Fransez en em stagas ouz ar baourentez gant kement a garantez ma her galve gant douter ha doujans, e itron, e vamm, e bried. Sant Bonavantur a skrive diwarbenn kement-se.

« Den ebet n'en deus c'hoantaet beza pinvidik evel m'en deus hen c'hoantaet beza paour; den ebet n'en deus miret eun tenzor gand an aked a lakeas da viret ar berlezenn-ze ma komzer anezi en Aviel ». Sant Fransez e unan, pa gomz eus ar baourentez en e « Reolenn », pa gemenn d'e vugale en em staga outi muioc'h c'hoaz eged ouz ar vertuziou all, a ziskouez mat pegement ec'h istime hag e kare ar vertuz-man. Setu e gomzou : « Ken uhel eo ar

baourentez a c'houre hemennan d'eoc'h, va breudeur karet, ma ra d'eoc'h beza eritourien ha roueed rouantelez an nenv. Ganti e chomoc'h paour a vadou ar bed-man, savet e vezoc'h avat beteg uhela pazenn ar zantelez. Ra vezo ho lodenn-danvez; da c'hit start d'ezi; na glaskit ket war an douar-man kaout netra all ebet, m'her goulenn diganeoc'h en ano hor Zalver Jezus-Krist ».

Fransez a gare ar baourentez, abalamour dreistholl ma plije d'ar Werc'hez, mamm-Doue, ha m'en devoe ar Zalver he douget gantan war ar groaz evel e bried. Disprizet oa bet goude-ze gand an dud, a gave oa eur vignonez re rust ha re hegasus. Pa zonje e kement-se, Fransez a oue e hag a huanade. Piou ne vefe teneraet e galon o welet, — tra souezus, — an den-man ker staget ouz ar baourentez, ma seblante evid e vignoned hag eleiz a dud all, beza kollet e skiant vat. Penaos chom souezet dirag ar meuleudiou en deus bet « Paourig-Asiz », goude e varo, digant kement a dud, en o zouez meur a hini n'oant ket gwir gristenien; dirag ar meuleudiou a reseo c'hoaz digant tud hon amzer-ni ? Dant Alighieri, eur barz dispar, a voe gand ar re genta o kana en enor da zant Fransez. En eur werz eus ar re gaera, ar « Baradoz » a vez graet anezi, Dant a gontas penaos e timezas Fransez gand ar baourentez.

Sant Fransez den umbl a galon.

Fransez a ouie n'helle ket en em zistaga ervat diouz madou an douar heb en em zistaga ivez dioutan e-unan, hep beza eun den umbl a galon. An diou vertus-se a ya bepret an eil gand eben, Fransez dre-ze n'helle ket o dispartia, ha ne glaskas morse hen ober : « Paourentez, itron zantel, emezan, ra viot benniget gant Doue, c'houi hag ho c'hoar zantel, Umilite. . . . Paourentez a ziskar c'hoant e geziou direiz, avaristed, enkreiz tud ar bed. Lev'r Imitasion Jezus-Krist a lavar petra eo Sant Fransez gand eun nebeudik geriou :

« Fransez, an den umbl, en deus lavaret an dra-man :

Ar pezh ma 'z omp dirazoc'h, va Doue, setu ar pezh ma 'z omp, ha netra ken. »

Rak-se, e zoursi brasa oa en em ziskouez e touez an dud evel an distera hag an diweza. Raktal goude e gonversion, e blijadur a voe beza goapaet gand an holl. Daoust m'oa hen diazezeur, tad, ha lezennour urz ar « breudeur bihan », e klaskas e touez e vened'ha unan evit beza rener ha mestr warnan. Kaer o devoa bet e vugale e bedi en eur ouela, kerkent ha m'her gellas, e lezas e garg gand eun all « evit miret ar vertuz santel a umilite »; ha goude, beteg e varo, e sentas gwelloc'h eget hini.

Alies e veze pedet gant kardinaled ha tud e kargou enorus da loja ha da breja en o zi : morse ne asante. Ar brasa istim en doa evid ar re all, hag atao e touge enor d'ezo : hen avat, en em lake e renk ar brasa pec'herien, ha boazet oa da lavaret, m'hen defe Doue diskouezet d'eun torfetour kement a vadelez ha d'ezan, e vefe deuet an torfetour-se da veza dek gwech santelloc'h egetan. A Zoue hag a Zoue hepken a teue, emezan, an nebeudik vad a oa, ennan. Setu perak e rae eus e wella evit kuzet an donezoñou kaer en doa bet digant Doue, kement tra gouest d'ober d'ezan beza

meulet gand an dud, ha dreistholl, merkou gouliou hor Zalver bet laket dre c'hras. Doue war e zaouarn, e dreid hag e gostez. Pa veze meulet e lavare a greiz kalon n'oa din nemet da veza disprizet ha dismeganset : ken trist e teue neuze ma n'helle miret da ouela ha da huanadi.

Piou ne oar na falvezas ket gantan beza beleget dre ma kave oa re vras pec'her.

An umilite a voe maen-diazez urz ar « breudeur vihan », e venec'h. Er prezegennoù leun a furnez a rae dirag e « vreudeur » e kare displega dalc'hmata ar wirionez-mañ : arabat en em fougeal gant netra, zoken gand ar vertuzioù, pe-gant grasoù Doue. Kement-mañ a lavare dreistholl, hag en eur skandalat pa veze ret, d'ar re anezo a wele douget d'an ourgouilh abalamour d'ar c'hargou fiziet-ehno, evel ar brezegourien, ar re abil, renerien ar c'houent-chou. Pa n'hellomp displega hiroc'h, aman, e lavarimp evid echui ez eo an umilite, hag hi diwanet e kalon Sant Fransez diwar skouerion ha komzou hor Zalver, ar vertuz e laka ar c'hremm brasa etre e urz hag an urzioù all. Gourc'hemenn a reas gervel e venec'h ar « breudeur bihan »; ha renerien e urz, ar « zervicherien », evit komz evel en Aviel, ha diskouez d'e ziskibien dre an ano a zougant ziken oant deuet en urz evit deski beza umbl a galon e skol hor Zalver Jezuz-Krist.

Sant Fransez hag e zougans evid an Tad Santel ar Pab

Evel m'hon eus her gwelet, Sant Fransez ne grede ket beza paour e gwirionez, heb en em lakaat bihanik, izel dirag an holl. Evit-se, deuet oa, hen rener-bras an urz, da zenti ouz unan eus e venec'h, ouz an holl zoken. Hag e gwirionez, an hini n'en em zistag ket dioutan e-unan, ha diouz e-volontez, n'hell ket lavaret eo paour, chom a ra gantan ar brasa mad en doa, n'hell ket ken nebeut beza umbl awalc'h. Frankiz ar volontez, gwella donezon en deus bet an den digant Doue, Fransez he rōas a galon vat d'an tad santel ar Pab, en eur ober le da zenti outan atao. Ret e vefe, eta, beza diskiant evit kredi, ha beza eur gaouiad evit lavaret, evel ma ra meur a hini, mall ganto touella, ne voe ket gwall nec'het Sant Fransez gant kredennoù ha lezennoù an Iliz, hag ez eo hen an hini a zigoras dre e skouer an hent d'an dud a zo bet gwelet goude, hag a welomp c'hiaz hirio, o teurel pell diouto yeo skanv ha dous ar Zalver hag an Iliz.

Ra zeuy hor Zant, dre e skouer, da zeski d'an holl, d'ar re a zo katoliked evel d'ar re n'int ket, pegen start oa al liamm her stage a spered hag a galon ouz an Eskibien, ar Pab, hag ouz lezenn Jezuz-Krist. Anat eo dre ar pez a zo bet skrivet diwar e benn en e amzer, « e touge respet ha doujans d'ar veleien, ha karantez vras da gement den en doa eur garg bennak en Iliz ». Ne ehane ket da lavaret en e brezegennoù « e ranked miret dinamm kredennoù an Iliz romen, hag enori ar veleien, a ro d'eomp ar « zakramant » meulet ra vezo. Goulenn a rae ma vefe diskouezet ar brasa doujans d'ar re o deus galloud da ren ar gristenien ha da zeski d'ezo lezenn Doue. » (*Julian a Spir. Buhez Sant Fransez*).

Ma prezege ar gwirionezioù-mañ d'ar bobl kristen, o lakaat a

rae gant muioc'h a nerz c'hoaz e spered hag e kalon e venec'h. Alies e lavare d'ezo, — hag hel lavaret en deus en e gomzou diweza, en e dremenvan zoken, — senti ouz an eskibien, ar veleien, en em glevet mat ganto. Sonjomp ivez en dra-mañ : raktal goude m'en devoe savet ha skrivet « reolennoù » e urz, Fransez a yeas, gand e unnek diskibl kenta, da gaout ar Pab Inosant III, evid e bedi da rei e asant d'ar reolennoù nevez-se. Ar Pab, teneraet e galon o welet hag o klevet eun den ker paour ha ken umbl, sklerijennet gant Doue, a bokas gant karantez d'ar zant, en eur ziskleria evel Pab e kave mat ar Reolenn, hag e rōe d'ar venec'h a zentfe outi galloud da brezek dre holl ar binijenn. Diwezatac'h ar Pab Honorius III a lavaras ivez, war goulenn Sant Fransez, e plije d'ezan ar Reolenn.

Digant menec'h e urz Fransez a c'houlenn « miret aviel Santel hor Zalver en eur chom sentus, paour, glan a gorf hag a spered », n'eo ket hervez ar pez a zougant o-unan diwarbenn kement-se, met hervez sonj ha bolontez ar Pab a vezo e Rom, gwir vikel Jezuz-Krist.

Pa glasko-unan bennak beza digemeret en Urz « e vo ret ober goulennnoù outan diwarbenn ar feiz hag ar zakramanchoù, da welet ha kredi a ra an holl gwirionezioù; da welet ivez a c'hoant en deus d'o miret ha da zenti outo penn da benn. » Ar re a vo bet resevet, ra ziwallint mat, « hervez lezennoù ar Pab, hon Aotrou », da guitaat an urz n'eus fors evit petra vefe. D'ar venec'h beleien eo gourc'hemennet heulia en o ofisoù « lidou Iliz Santel Rom ». Difennet eo d'an holl vreudeur prezek en eun eskopti heb aotre an eskob, na mont en eur gouent leanezed heb asant ar Pab. Hevelep respet ha doujans evid an Iliz romen a welomp er gerioù-mañ a skrive evit goulenn ma ve laketa eur c'hardinal da veilha war e urz : « Ret e vo d'ar re a gomando an urz goulenn digant hon tad santel ar Pab dibab unan eus ar c'hardinaled a zo en dro d'ezan, da c'houarn, da ren, da reizha hor Breuriez evit ma chomimp atao bugale sentus iliz Rom, staget start ouz he c'hredenn, ha ma teuimp dre-ze da viret mat Aviel Santel hor Zalver Jezuz-Krist, hervez ar bromesa hon eus graet. »

Misionou

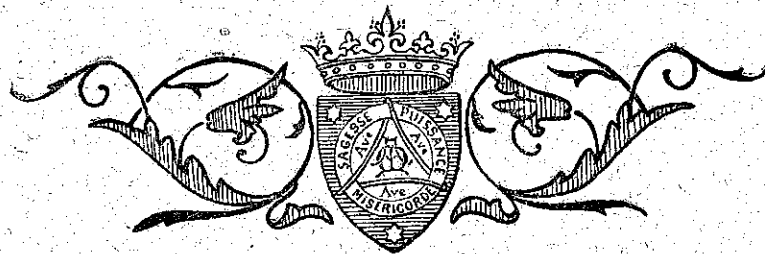
Pedit kalonek evid ar misionou graet gant hon Tadou, ma tougint frouez puilh evit gloar Doue ha silvidigez an eneou.

E **Sant Vig** (Eskopti Kemper) eus an 10 d'an 27 a viz Du, gand an Tadou Barnabe, Fuljans hag Ivon.

E **Lantig** (Eskopti Sant-Brieg) eus an 10 d'an 27 a viz Du gand an Tadou Kasian hag Yann-Vadezour.

E **Plaine-Haute** (Eskopti Sant-Brieg) eus an 10 d'an 27 a viz Du gand an Tadou Alberik ha Loeiz-Mari.

Kenvreudeur an Trede-Urz, evit kement-se, livirit, mar plij, Ave Maria hag ar bedennig : « Hon Tad Sant Fransez, pedit evit ».

LOURD, katekiz beo

DEKVET DEVEZ

Lourd ha mister ar Redamsion.

En eur gana ar « *Gredo* », ar milherou a bec'herined bodet war blasenn ar Roza, o deus stouet o fenn pe beget o glin, pa' z eo deut, war o muzellou, ar c'homzou a zigas da zonz ouz mister an Inkarnasion : « Konsevet eo bet dre vertuz ar spered-santel e kof ar Werc'hez gloriüs Vari hag en em c'hraet ez eo den. » Kenderc'hel a reont goudeze gand istor Mab Doue en em c'hraet den. « Bez' eo bet krusifiet evidomp dindan Pons-Pilat, poan en deus bet ha marvet ez eo. » Setu mister ar *Redamsion*; sonjomp ennan hirio.

Ar ger galleg « *rédemption* » a zinifi : *dasprenadurez*, pe aspren, pe eil-pren. Jezus-Krist en deus prenet evid an eil gwech an dud koezet dre ar pec'hed dindan galloud an diaoul. Evit prena ez eo ret paea : evit diskouez d'eomp e garantez, Mab Doue en deus hor paet priz e wad, priz e vuhez sakrifiet evidomp war ar groaz.

Mister ar Redamsion a darz dirak hon daoulagad e Lourd, her gwelout a raomp hep-dale. Lavaromp da genta pe seurt perz he deus kemeret Mari er mister-ze. En eur respont d'an arc'hael Gabriel : « Fiat ! ra vezo graet d'in hervèz ho-komz ! » Mari he doa pleget he bolontez da volontez Doue : gouzout a rae e vije ret d'ezi lakaat he foan gant poaniou he Mab e-pad e Basion; gouzout a rae, evel ma t'lee klevout gand an den koz Simeon, e vije treuzet he ene gand eur c'hleze a c'hlae'har : digemerout a reas an holl boaniou-ze evit silvidigez an dud. An dud fidel a c'hell eta lavarout ez int salvet gant Mari evel gant Jezus.

Al lodenn kemeret gant Mari e dasprenadurez an dud a zo aes da welout e Lourd. Pa ziskennont diwar menez an Espelug goude beza graet hent ar Groaz, an dud fidel a gav dirazo skeudenn Itron Varia ar seiz glae'har.

Eun dra gaer eo beza savet hent ar Groaz en dro d'ar menez-se. Abaoe ma' z eus outan, n'eus ket kals a bec'herined hag a guita Lourd hep beza graet o hent ar Groaz evit gounit an « induljan plenier » staget outan. Bez' ez eus tud marteze ha na deont d'ober hent ar Groaz nemed ev't gwelout skeudennou kaer ar pevarzek « stasion », hag a zo teneraet o c'halon ha gounezet o spered da heul a daoulagad; tostoc'h emaint da Zoue en eur ziskenn diwar an menez santel.

Ober hent ar Groaz e Lourd a zo talvoudus; her c'hompren a

reot dioustu. Pa gaver dre ar ruiou kement a dud klavy en o c'hirri bihan pe war o c'hrevizi, p'o c'haver da-c'houde dirag ar pisinou o c'hortoz o zro da ziskenn en dour burzudus, p'o gweler war blasenn ar Roza deut da veza evel eur mell ospital, n'heller ket mirout da gaout truez na da c'houlenn : « Perak an holl boaniou-ze war an dud ? A dra-zur meur a hini outo a zistroio marteze pare d'ar ger.... Met nag a hini outo a zistroio d'ar ger gand e glenved !.... Perak an dimezi-ze, ken hir hag ar vuhez, etre ar boan hag an dud ? »

D'ar goulen-ze, n'eus respont vat ebet nemet houman : *Jezus en deus gouzanvet poan*. Hogen, Jezus a oa dinamm, n'en doa eta netra da rapari. Ouspenn ne dleje ket beza gallet diwaska poan ha ma' z eo en em c'hraet den, n'eo nemed evit ma lammje warnomp en despet d'eomp, Jezus en deus he c'hlae'ket hag he gouzanvet en despet d'ezi. Perak ? Hel lavaret hon eus, evit dasprena an dud, evit paea d'e Dad hon d'le, an d'le kemeret dre hor pec'hjou e-kenver justiz Doue. Met, mar en deus Jezus gouzanvet kemend-all a boan abalamour d'hor pec'hjou, daoust ha just e vefe na c'houzanvemp netra, ni ar bec'herien ? Hol lodenn a zo nebeut a dra e-skoaz an hini en deus Jezus kemeret warnan ha lavarout a c'hell da gement hini a ra hent ar groaz komzou ar skritur-zakr : « O c'houi holl hag a dremen dre an hent-man, sellit ha gwelit ha bez' ez eus eur boan par d'am hini ! »

Perak ar boan ? Setu aze ar respont : Jezus en deus evet ar c'halir c'houero; n'en deus lezet ganeomp nemed eur veradenn, met ar veradenn-ze, ret eo d'eomp he eva; Jezus en deus douget eur groaz rust ha pounner, met falvezet ez eo gantan e teuje Simon ar Sirenean da zougen eur penn outi evit kemerout eun tammik perz en e skuisder : pempet stasion hent ar Groaz a zigas da zonz d'eomp a gement-se. Ni a d'le holl beza henvel ouz Simon ar Sirenean : « An neb a fell d'ezan dont war va lerc'h, eme Jezus, n'en deus nemet lezel a-gostez e volontez, kemerout e groaz ha dont d'am heul. » Ar *Groaz* a zo eta lodenn pep-hini ac'hanomp : klanvourien Lourd he doug dindan furm ar c'hlenved; ni he doug en eun doare all : met pep-hini ac'hanomp en deus e-hini, dougomp hi evel kristenien leun a galon hag a basianted : evelse e sikourimp Jezus da zougen e Groaz pounner, evel ar Sirenean...

M'ho peus c'hoant da c'houzout muioc'h c'hoaz diwar-benn ar Redamsion, grit ouspenn hent ar Groaz. Diskennit diwar ar menez, treuzit plasenn ar Roza ha chomit eur pennadik dirag ar skeudenn vras kinniget gand eskopti Autun e-lec'h m'eman Paray-le-Monial. Gwelout a reomp enni ar Galon-Zakr oc'h en em ziskouez da zantez Mac'harit-Mari. Dirazi bezit sonj ouz komz hor Zalver : « Setu aman ar Galon-ze hag he deus kement karet an dud ! » Setu az komz diweza ar Redamsion : Jezus en deus va c'haret hag abalamour da-ze en deus roet d'in, war ar memes tro, e vuhez.... hag e Vamm !...

SKOUER

Klara Moreau eus Nim.

Klara Moreau a zo ganet er bloavezh 1898. Boazet eo bet ouz ar boan azaleg an oad an tenera. Koeza a ra diouz eur prenestr

d'he zri bloaz hag ar gouli graet en he zal a chom da zirenta tost d'eur bloaz. Eur wech pareet he zal, an drouk a goez en he brec'h dindan furm kals a c'horion, hag he brec'h pareet d'he zro, ar c'hlenved a ziskenn en he dourn d'ar bloavezh 1908.

Er bloavezh 1911, ar bugel, oajet a zrizek vloaz, a zant eur boan griz en he glin dehou ha hep-dale ar c'hlin-ze a zo laketa er plastr. E penn ar bloavezh warlerc'h, 1912, ar plac'hig a daol gwad dre he genou hag he deus poan en he stomog; ar paz a zo ganti; c'houezi a ra diouz an noz; koll a ra pep c'hoant da zebri ha nebeut ha nebeut he nerz. En eur ger, Klara a zo taget he eskern hag he skevent gand ar c'hlenved hanvet e galleg « tuberculose ».

Reuzeudik e oa he stad pa 'z eas da Lourd, d'an 20 a viz eost 1912.

D'ar mare-ze, he glin dehou koenvet ha laketa en eur gorzenn blastr eo a ra d'ezhi ar brasa poan. Kompren e reer aes peger skuizus, ha poan e voe ar veach evid ar bugel pevarzek vloaz. Skrija a rae awechou gand ar boan pa stoke eun dra bennak ouz he glin.

Kerkent ha ma 'z eo digouezet e Lourd, klara en em zant gwelloc'h. Soubet eo peder gwech e dour ar pisin ha bep taol eo'h aesa d'ezhi. D'al lun 25 a viz eost e rae dour bil; ar plac'hig a fell d'ezhi koulskoude mont eur wech c'hoaz d'ar pisin. Tapout a reas yen en eur vont. C'hoant a oa d'he digas en-dro d'an ospital, met soubet e voe araok en dour burzudus. Kerkent ar glanvourez vihan en em gavas pare hag a lavaras : « Oh ! na tomm ez eo d'in ! »

An devez a oa deut da guitaat Lourd. Deut an eur da vont ermaez eus an ospital, Klara a zant eun dra bennak o tougen anezhi da vale. Ne fell ket d'ezhi beza douget war eur c'hravaz ha setu-hi, korzenn hag all, d'ober an dro d'ar zal en eur chom eur pennad dirak pep-hini eus he c'hamaradezed.

Kaset ez eo neuze d'an Bureo. Ar vedisined a zo eno a denn diganti ar gorzenn hag a wel n'eus gouli ebet mui en he glin. Kamm ez eoe da gante da vale met an dra-ze ne bad ket pell.

Epad ar veach en eur zistroi d'ar ger, Klara n'ehane da lavarout gant joa : « Pare oun ! » Diskenn a reas meur a wech eus an « train », er « gariou », evit mont da welout ar bec'herined all.

En eur zigouezout e Nim, ar plac'hig a lamm etre diwrec'h he mamm hag ar vamm a red daelou a joa diouz he daoulagad o welout pare he merc'h kondaonet gand ar vedisined. Ar re-man a goezas ar zabatui warno o welout eun hevelep paredigez.

Abaoe an amzer-ze, klara Moreau a zo chomet yac'h. Eur miz goude ma voe deut d'ar ger, e lamme gand eur gordenn evel he c'hamaradezed. En devez hirio e labour ivez evel ar re all, hep diaezmant ebet.

He fareans eta a zo bet graet en eun taol hag evit mat divaez lezennoù an natur.

*

Buhez burzudus eun douger-sammou

MAZE TALBOT

Meur a hini eus hol lennerien o deus goulenneet mar vefe dastumet en eul levrig brao ar pennadoù skrivet e Kentelioù Sant Fransez diwar-benn buhez burzudus MAZE TALBOT.

MAZE TALBOT ! Eul lampon hag a zeu da vezan eun douger-sammou, eur mezhier eus ar gwas a hag a zistro da vat ouz Doue, d'e bemp bloaz war-nugent.

MAZE TALBOT ! Eur paourkaez micherour, eun den a c'houidigez distet hag a zen da ren eur vuhez eus ar zantela.

Gwella skol d'ar vicherourien ha d'al labourerien-douar ! Kaera skouer d'an dud yaouank ! En Iwerzon (Irlande) e vro, an-holl dud a fell dezo anaout e vuhez ; en eur ober 6 miz, 120.000 levrig a zo bet gwerzet.

E Bro-C'hall ar vuhez-se zo ive anavezeta ha lennet gant milieroù ha milieroù a dud.

Ni a fell d'eomp hep marc'hata moula en hon yez eur vuhez ken estlammus ha rei da anaout d'ar Vretoned ar c'hentelioù talvoudus a gaver enni.

RA VEZO EMBANNET HA BRUDET E PEP PARREZ BUHEZ MAZE TALBOT !

RA VEZO LENNET E PEP FAMILH HAG E PEP TI !

EUN DRA VAT E VEFET REI AL LEVRIG-SE DA VUGALE AR SKOLIOU, DA VUGALE AR C'HATEKIZ, D'AR BARRIZONIZ GOUDE EUR RETRET PE EUR MISION BENNAG.

Evit n'en do den ebet digarez da chom heb e lenn, ni a zo eurus da rei pep levrig evit **dek gwennege** hepken, ar mizou-kas ouspenn

1 levrig	dre ar Post	0 fr. 70
10 —	—	5 fr. 75
25 —	—	14 fr.
50 —	—	28 fr.
100 —	colt postal, 3 kg.	54 fr.
150 —	— 5	80 fr.
300 —	— 10	158 fr.

Skriva d'an Tad THEODOR ROUSSEL

28, Avenue de la Marne, LORIENT

Cheques Postaux de Nantes. — C.c. 46.28.

*

EUR C'HANTIK KAER NEVEZ !

An Eured Kristen

Meur a wech hon eus klevet klemmou, abalamour ne veze kavet kantik ebet da gana war Zakramant ar Briedelez, da genver an doueroù. Setu perak hon eus graet moula ar c'hantik kaer a zo bet gwelet dija war *Kentelioù Sant Fransez*, miz Eost.

Ne vezo ket dies lakaat tud an eured da gemer ar c'hantik-se. Goulenneet eta kantik *An Eured Kristen*.

P. Théodore ROUSSEL, 28, Avenue de la Marne, Lorient.

Priz : 22 real ar c'hantik, dre ar Post.

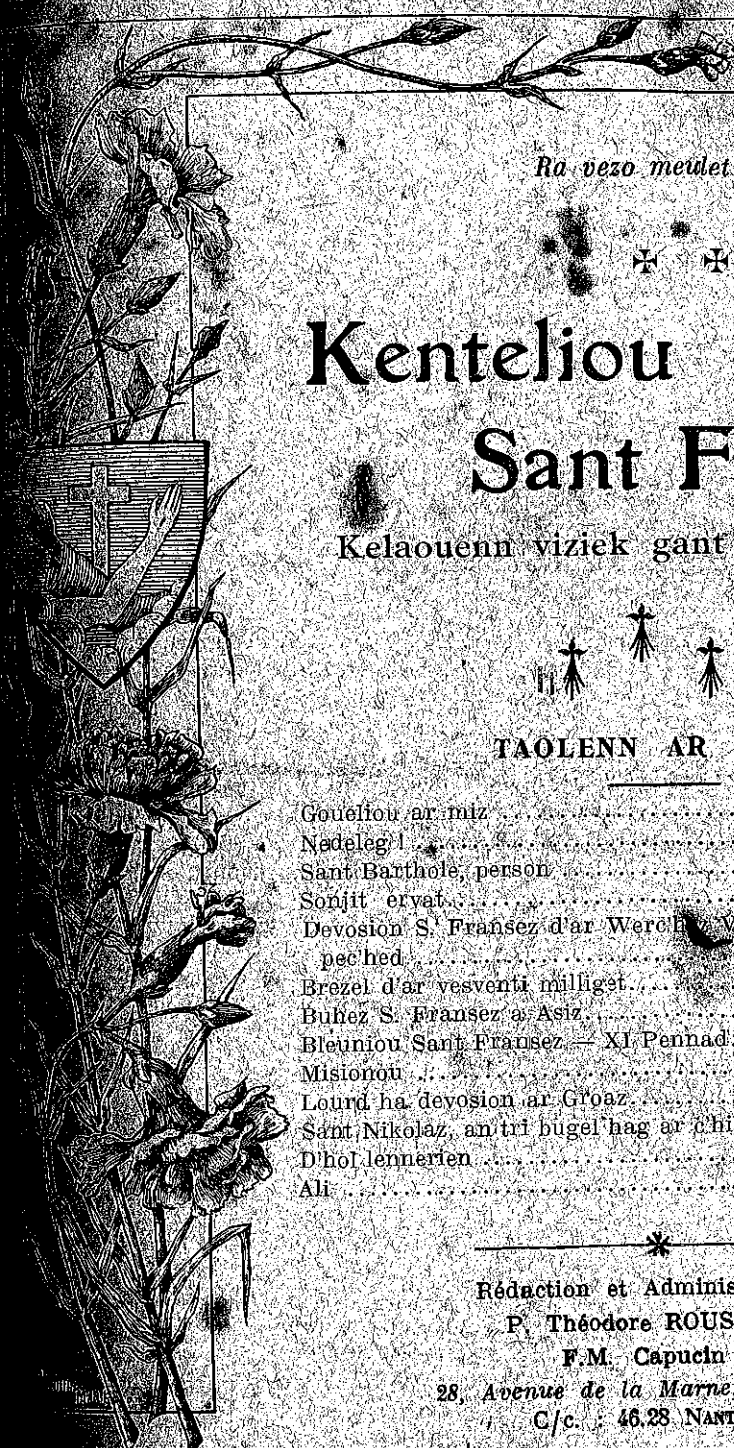

HON. TAD. SAINT-FRANSEZ
pedit evidomb.

Cum permissu Superiorum

Le Gérant : G. LE BAYON

Moulez. AR. BAYON-ROGER. 13. Tachenn. Alsace-Lorraine, en Oriant.

Ra vezo meulet Jezuz Krist !

Bepret.

Kenteliou Sant Fransez

Kelaouenn vizek gant Skeudennou

TAOLENN AR MIZ

Gouelioù ar miz	213
Nadeleg !	214
Sant Barthole, person	216
Sonjñt ervañ	216
Devosion S. Fransez d'ar Werch. Vari konsevet hep peched	217
Brezel d'ar vesventi milliget	218
Buhez S. Fransez a Asiz	220
Bleunioù Sant Fransez — XI Pennad	223
Misionoù	226
Lourd ha devosion ar Groaz	227
Sant Nikolaz, an tri bugel hag ar c'higer	230
D'hoi lennerten	231
Ali	232

Rédaction et Administration

P. Théodore ROUSSEL

F.M. Capucin

28, Avenue de la Marne, LORIENT

C/c. 46.28 NANTES

Priz : daou skoued ar bloaz

MIZ KERDU

- 1 Yaou AN DEN-EÛRUS ANTON BONFADINI kovez eus ar Genta Urz.
 - 2 Gwener Santez Bibiana, gwerchezh ha merzerez.
 - 3 Sadorn ... *Elvet Sul an Azevent.*
-
- 4 Sul *Offis an deiz.*
 - 5 Lun *Offis an deiz.*
 - 6 Meurz S. Nikolas, Eskob ha Kovez.
 - 7 Merc'her ... S. Ambroaz, Eskob ha Doktor.
(Yun ha Vijil euid Breudeur hag c'hoarezed an Drede-Urz.)
 - 8 Yaou GOUEL KONSEPSION DINAMM AR WERC'HEZ VARI.
A.J. — I.P.
 - 9 Gwener ... AR PLAC'H-EÛRUS DELFINA, gwerchezh eus an Drede-Urz.
 - 10 Sadorn ... Offis ar Werc'hez Vari konsevet hep pec'het.
 - 11 Sul *Trede Sul an Azevent.*
AN DEN-EÛRUS HUGOLIN, ermit eus an Drede-Urz.
-
- 12 Lun ENVOER EUS AN DEIZ MA VOE KAVET RELEGOU S. FRANSEZ. — I.P.
AN DEN-EÛRUS KONRAD A OFFIDA, kovez eus ar Genta Urz.
AN DEN-EÛRUS BARTHÖL, kovez eus ar Genta urz.
SANT KORANTIN, kenta Eskob Kemper.
 - 13 Meurz Santez Lusia, gwerchezh ha merzerez.
 - 14 Merc'her ... S. YAN DIARCHEN, kovez eus ar Genta Urz. — PEVARE AMZER
(DAOUZER DEIZIOU).
 - 15 Yaou Eizvet gouel Konsepsion ar Werc'hez Vari. — I.P.
 - 16 Gwener ... S. Euzeb, Eskob ha merzer, PEVARE AMZER (DAOUZER DEIZIOU).
 - 17 Sadorn ... Offis an deiz, PEVARE AMZER (DAOUZER DEIZIOU).
-
- 18 Sul *Pevare Sul an Azevent.*
 - 19 Lun Offis an deiz.
 - 20 Meurz Offis an deiz.
 - 21 Merc'her ... S. Thomas, Abostol.
 - 22 Yaou Offis an deiz.
 - 23 Gwener ... AN DEN-EÛRUS NIKOLAS FAKTOR, kovez eus ar Genta Urz.
 - 24 Sadorn ... Vijil gouel Nedeleg — *Yun ha Vijil.*
-
- 25 Sul GOUEL NEDELEG — A.J. — I.P.
 - 26 Lun S. Stefan, kenta merzer.
AN DEN-EÛRUS BENTIVOGLIO, kovez eus ar Genta Urz.
 - 27 Meurz S. Yann, Abostol hag Avielier.
 - 28 Merc'her ... Gouel an Innosanted Santel.
AR PLAC'H-EÛRUS MATHIA, gwerchezh eus an Eil Urz.
 - 29 Yaou S. Thomas, Eskob ha merzer.
AN DEN-EÛRUS JERARD, kovez eus ar Genta Urz.
 - 30 Gwener ... AR PLAC'H-EÛRUS MARC'HARIT KOLONNA, gwerchezh eus an Eil Urz.
 - 31 Sadorn ... S. Silvestr, Pab ha Kovez.

NEDELEG !

War don : *In cordis jubilo.*

DISKAN

O nag ez omp eürus
Da gana, d'ar Mabig-Jezus,
Eur c'hantik dudius !

1

Elez a gan a vilierou, Alleluia !
Ken a dregern ar stankennou. Alleluia, alleluia ! (1)

2

11

Pastored paour a red buan, Bleo melen flour 'zo war e benn,
Beteg eur c'hraou izel ha moan. Ha rodellet meur a guchenn.

3

12

Tri roue bras, eus a bell-bro, E zaoulagad glas ha tener
A zo en hent, ha tiz warno. A zell ouzomp, leun a zouster.

4

13

Petra eta 'zo a nevez ? E ziou jod 'zo fresk ha lirin,
Pe seurt kelou a levenez ? 'Vel diou rozen, diouz ar mintin.

5

14

Selaouit mat ha c'houi 'glevo, Mousc'hoarz laouen e vuzellou
Ha plijadur c'houi a gavo. A ra tridal hor c'halonou.

6

15

Mab Doue 'zo en em c'hrêt den, Diskennet eo war an douar,
E kreiz an noz tenva ha yen. 'Vit rei tòmder d'ar bed klouar.

7

16

Gand eur Werc'hez ez eo ganet, Diskennet eo 'vid an dud vat,
E barz eur c'hraou, etre loened. Gant grasou puilh d'o zantelât.

8

17

Mabig-Jezus eo e hano, Diskennet eo 'vid an dud fall,
Hano ken kaer biken na vo. D'o renta fur ha didamall.

9

18

War eun duilh plouz eo gourvezet, Diskennet eo, evel Salver,
Gand an avel eo luskellet. Evit paea dle ar pec'her.

10

19

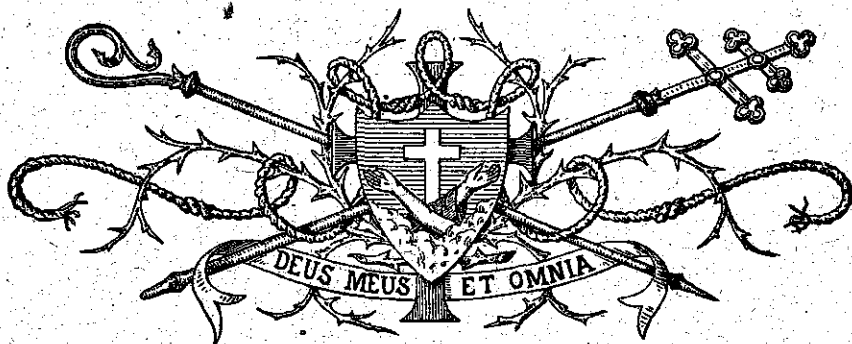
O, nag ez eo mignon ha koant ! Setu perak an holl a dle
O, nag ez eo seder ha drant ! Kana bennoz da Vab Doue.

20

Mabig-Jezus, ni ho karo
Ha da viken ni ho meulo.

BASTIEN.

(1) An holl boziou a dle kaout an tri *Alleluia*, er memes doare hag ar
pezh kenta.

Trizekvet devez a viz kerdu

Sant Barthole,

person, eus an Drivet-Urz (1228 + 1300)

Azeulomp Jezus, ar Pastor Mat ha skouer ar bastored. Jezus a fell d'ean kaout pastored didammall a greñn, ken n'o dije mez o enebourien o kasaat tud ken santel.

Goulomp digant Doue rei d'ar bed holl beleien santel, evit hentchan tud ar parrouziou war-du ar Baradoz. Goulomp ma vo ar veleien tud santel, o kerzet eus o gwellan war roudou ar beleg santel Barthole. Pedomp Sant Barthole da rei skoazell ha frealzidigez d'an dud klanv. Rak ar sant-man a zo war eun dro skouer ar veleien c'hredus ha skouer ar glanvourien habask.

I

Sant Barthole, skouer beleien ar parrouziou

C'hoant bras ha mennoz start Barthole a oa kerzet pellan ma c'hallfe e hent ar zantelez. Ha ne chomas ket e kreiz ar bed met mont da c'houll bean degemeret da louzoui ar re glanv e Pise en Leandi Sant-Vite. Eno e teskas e vicher a zant. Ar venec'h, o welout pegen bras e oa e zantelez, hen alias da gemer gwiskamant o urz. Met Jezus en em ziskouezas d'ean gand eur c'horf leun a c'houliou hag o laret : « Nann, n'eo ket dindan gwiskamant al leaned e fell d'in da welout o c'honid da gurunenn; epad ugent vla e vi gwisket gant gouliou ha gwasket gant poaniou bras. »

Aliet gant rener e ine, Barthole a wiskas zae Trivet Urz Sant Fransez; ober a reas-le a werchded ha kastigan e gorf gant piniennou kalet. Ar binijenn ! Setu eun dra a gaver e buhe kement sant a zo. D'imp da heuilh o skouer ma fell d'imp bean lodek gante e levenez an nenv. An diaoul na blij ket d'ean gwelout an dud o pinienni. Piniennou Barthole a lakae droug ennan. Ha setu e voe eur brezel garo etre an diaoul hag ar zant. Nemet ar zant a drec'has gand e bedennou nerzus.

Brud santelez Barthole en em zilas beteg eskopti Volterra, hag an eskob a bedas Barthole da zont davetan. Ar c'halvedigez na oa nemet hekleo c'hoant e ine. Graet beleg, Barthole a voe anvet da berson d'an oad a dregont vla. Na gredus e voe hen da viret ha

da ren ar gristenien fiziet ennan ! E skouer a roe pouez d'e gomzou. « A zo red, eme Sant Bonavantur; komzou ha na gordont ket gand an oberou a zo avel ha netra ken. »

Pa ve fall oberou ar prezeger, nebeud a dud a oar dibab ar vad a ve er c'homzou. An oberou a weler hag a varner da gentan; ar c'homzou. An oberou a weler hag a varner da gentan; ar c'homzou goude. Hag en gwirione, oberou Barthole a voe talvoudus. Kalz a bec'herien a zistroas ouz Doue en abeg da zantelez ar person. Ar beorien a gav en e di an degemer ar gwellan. Rei a rê d'e ar pez m'en devoa ezom evit bevan; hag e veve evel eur paour. E oberou a gomze evitan. E blijadur o oa rei degemer d'an dud dilezet, ha dreist-holl d'ar Breudeur bihan (Frères Mineurs) evel ma rê ive hon Sant Erwan binniget.

Sed a c'hoarvezas eun de. Sant Barthole en doa dastumet eur paour ha wardro hanter-noz e klevas ar c'homzou-man : « Barthole, en noz-man ho péus degemeret Jezus-Krist e-unan. Ar zant a yeas da welet da gamb ar paour. Ar paour na oa mui eno. »

O Jezus, roit d'imp kalz a bersoned santel hag, o vean pignet uhel e skeul ar zantelez, a jacho ar re all d'o heul-dre o skouer ha dre o c'homzou.

II

Sant Barthole skouer an dud klanv.

Daou vla ha hanter kant en doa Barthole pa deuas da vean lôr (kakous). Hag e tlee bevan ugent vla er stad-ze. Neuze e sonjas er c'homzou laret d'ean gant Jezus hag e komprenas gant pesort gwiskamant e tlee dellezi ar gurunenn. Ar verzerenti spontus-ze a oa eur c'hras evitan. Bet digand e Eskob an ôtre da zilezel e barrouz, Barthole a yeas d'eur c'hlandi tud lôr, eur c'hart leo bennak eus San-Geminiano. Anvet da rener en ti-ze en devoe ar frealzidigez da c'hallout dere'hel da oferenna.

Spered Sant Barthole a oa stummet diwar spered Sant Fransez. Evel Sant Fransez, Barthole a blije d'ean ober wardro ar re glanv; gwalc'hi o gouliou flêrius, torchan ar breinadur ha rei d'ar glanvourien gêz eur pok karantezus. Ha ni ? ni ken kizidik ha ken prim da gaout rukun !

Met bean lôr hen e-unan ! E gorf gouliet penn da benn. E gig o skallfan hag o tidamman... Ha koulskoude, daoust d'e boaniou spouronus, ne baouze tamm da drugarekaat ar Mestr. Frealzet e veze gand ar sonj en doa Jezus kemeret alies neuze eun den lôr d'en em ziskouez d'ar zent.

Sant Fransez a lar en e destamant : « Adal ma oan en em laket d'ober wardro an dud lôr, ar pez a gaven gwall rukunus a deuas eun dudi d'am c'horf ha d'am ine. Pa veze gouliet digant Sant Fransez bean degemeret en e urz, e lare sklaer e vefe red louzoui a dud lôr, hag e kase endro hep damant ar re na vezent ket evit hen ober. Met pokat a rê gant levenez d'ar re a oa pare d'ober al labour-ze. Laret a rê : « O ma breur, karomp ha louzouomp an dud lôr : hon breudeur int er C'hrist. » Dont a reed eus a bell da welout skouer vad habasded Barthole, hag adal ar vuhe-man, en devoe ar zant eun tamm digoll eus e boaniou, rak

e c'houliou, elerc'h bean flêrius, a deue dioute eur c'houez du-dius. Kristenien e vro o deus e lezhanvet : « Den Santel Job an Toskan. »

N'eo ket laret e tegasfe Doue d'in eur c'hlenved ken spontus nag al lorgnez, klenved kevrinus ha dibareus; met goût ouzou em mo bep seurt poaniou da c'houzanv. Doue da rei d'in skoazell ha zikour da zougen ar groaz gant habaskded ha levenez ! Goulomp ive digant Doue hon diwall diouz ar pec'hed, lorgnez-an ine.

Peden evid an dud lôr. — O Doue holl-c'halloudek, e'houi hag ho peus breset lore'hentez an diaoul gant habaskded divent ho Mab Jezus, roit d'ho servijour ar zikour en deus ezom evit bevan e kreiz e boaniou spontus gant nerzkalon hag habaskded.

Mennoz. — Goullen a rin digant Doue kreski ma fe; d'in da c'hallout kompren e vever evurus e kreiz ar poaniou pa ne goller na sonj na spi an nenv.

Boked. — O Jezus, ma Dasprener, gand eun tamm douar ho peus ma c'hrouet ha gwisket d'in eur c'horf; grêt mac'h advein da viken hag evurus gand an de diwezan. E.R.

Sonjit ervat

Eilvet malloz Hor Zalver

I. — Sonjit ervat e komzou Hor Zalver : « *Malloz warnoc'h hag a zo breman diwar re, rak diwezatoc'h ho pezo naon.* »

Hor Zalver a zesk d'eomp n'eo ket mat kaout kement a c'hoantaer. Gwir eo : an hini en deus pep tra, a c'hell aes heulia e holl youlon-fall. Ne zesk ket o c'habestra. Na glaskit ket re a aesa-manchou. Evel ma lavar ar zent brasa : diaez eo kaout an holl aesamanchou hep riska abred pe ziwezat er pec'hed.

II. — Sonjit : an den en deus kement a c'hoanta, a zo truezus e stad, rak trôet eo holl gant traou ar bed, ha ne gav mui blaz vat ebet gant traou an nenv. An hini a goll blaz traou an nenv a zeu buan da laoskaat war labour e zilvidigez. Na lezit ket traou ar bed da leunia ho kalon; klaskit kentoc'h ho plijadur gant traou Doue. An den a oar pege eurus eo an hini a zo da Zoue, ne ra ket kalz a van gant madou an douar.

III. — Sonjit : truezus eo stad an neb en deus kement a c'hoanta, a lavar d'eomp Hor Zalver, abalamour en devezo naon. Ya, rak bez 'ez eus grasou ha na vezont ket rôet gant Doue d'an dud pinvidik.

Evit kaout e c'hrasou digant Doue, kinnigit d'ezan a galonvat kement tra hoc'h eus. Pa zigouezo ganeoc'h gounit arc'hant bras, diwallit mat na zeufe an arc'hant-ze d'ober gaou ouz hoc'h ene.

Devosion Sant Fransez d'ar Werc'hez Vari konsevet hep pec'hed

Sant Fransez, evel ma oar an holl, en doa eun devosion vras da Basion Hor Zalver Jezuz-Krist. An hini en doa da Vari a oa ker bras all, ha marteze brasoc'h c'hoaz. E chapel vihan ar Porsionkul, dediet da Itron Varia an Aeleez, eo e resevas brasa grasou an Aotrou Doue. Eno dreist-holl e voe galvet da zilezel holl madou an douar evit beza paour evel Jezuz; eno en em ziskouezas d'ezan Mari hag he Mab evit rei d'ezan e c'houlenn diwar-benn an induljans brudet hanvet induljans ar Porsionkul. Ar chapel vihan-ze hag a voe ganet enni ar genta urz, a voe ive kavell an eil urz, pegwir enni eo e wiskas Santez Klara he dilhad a leanez, hag an drede urz, rak eno, dirak skeudenn ar Werc'hez, e teuas e spered ar Zant ar zonz da zével eun urz evid an dud a vev e kreiz ar bed.

M'en doa Fransez eun doujans vras evit kement a zelle ouz Mari, eun devosion teneroc'h en doa evelato d'ar c'hras dispar he deus bet da veza bet krouet dinamm. Bep sizun, da zadorn, e felle d'ezan e vije enoret ar mister kaer-ze. E ziskibien, war e lerc'h, a gendalc'has da skign an devosion, d'eur mare n'oa ket c'hoaz embannet gand an Iliz, hag hen ober a rejont gant kement a ouiziegez hag a nerz-kalon, ma 'z eo bet anavezet, epad meur a gantved dindan an ao a zevosion Sant Fransez.

Unan-eus brudeta teolojiane an Urz, Duns Skot, a oa karget, eun dervez, da zifenn dirak Skol Veur Paris a-bez ar gredenn e oa bet Mari konsevet hep pec'hed. Hogen, diouz ma lavar Wadding, pa oa o vont d'ar prezegennoù, e tremenas dirag ar Chapel Zantel; hag hen mont da bedi dirag eur skeudenn eus ar Werc'hez evit goulen sikour diganti, ha Mari stoui he fenn, evel evit lavarout d'ezan : « N'az pezh aon ebet, me a zo ganez. » Ar skeudenn-ze a veze gwelet c'hoaz, er c'hantved diweza, stouët he fenn ganti, e toull dor ar Chapel zantel. Gand kement a nerz hag a sklerijenn e displegas Duns Scot kredenn ar Werc'hez dinamm krouet ma reas ar Skol Veur urz d'he holl zoktored d'ober le d'he difenn hiviziken.

En diwez, falvezout a reas gand an Aotrou Doue e vefe bet karget eur bugel da Zant Fransez, ar Pab Pi IX, eus an Drede-Urz, da embanna dirag ar bed holl e oa ret kredi ar mister-ze dindan boan da veza eretik. En dervez-se, 8 a viz Kerzu 1854, ez eas renerien Urz Sant Fransez da drugarekaat an Tad Santel ha da ginniga d'ezan eul lilienn aour hag eul lilienn arc'hant, e-giz testen e kendalc'he an Urz da veza feal da Vari dinamm krouet. Setu aze ar pezh a weler war an daolenn a zo er bajenn diweza eus go'o ar gelaouenn : an tadou renerien a zo daoulinet dirag an Tad santel ar Pab, eul lilienn gant pep-hini en e zorn.

Brezel d'ar vesventi milliget

Tud Vreiz a zo tud vat, chentil, pa vezont divar an dour. Met gand an alkool e kollont o fenn, hag e reont avechou torfejou bras. « Anez an alkool, a lavare eur barnar divarbenn ar Finister, e vije awalc'h eur vech ar bloaz evit barn an torfejou; e lec'h breman, e vez galvet al lez-varn peder gwech ar bloaz, ha bep tro e vez kalz torfejou da varn. A dost pe a bell, an torfejou-ze n'eus ken abeg d'ezo nemet an odivi, da vihana an darn vrasa anezo. »

Ya, e gwirionez, abaoe m'eo deuet er beg douar-man sklerijenn an Aviel, nag a dud a zo aet ac'halenn d'ar Baradoz ! Ar Vretoned a zo tud a relijion, kristenien eus an dibab, a ra enor d'an Iliz, plijadur d'an Tad Santel ar Pab.

Dre ma 'z int tud a relijion, int ive tud karantezus, mat evid o nesa, ato prest d'ober vad an eil d'egile. N'int ket holl pinvidik, met kalon o deus, ha laouen int o ranna gand ar re all, digeri a reont frank o dourn d'ober aluzen.

Bez' ez int ive tud kalet ouz ar boan, mat da labourat. Sellit outo en o farkeier en hanv hag er goanv, eus ar mintin betek an noz, dindan peb amzer. Morse ne vezint klevet oc'h en em glemm, ato int laouen o kregi el labour.

O ziez a zo leun a vugale; n'o deus ket aon e vije re a dud; endro d'an daol; o fizians e lakont e Doue rak gouzout a reont ne c'hell ket Doue dilezel e vugale.

Hag abalamour da dud Breiz ar Frans he deus bet soudarded ha martoloded awalc'h evid en em zifenn ouz he enebourien a glaske he dismantri.

Met siouaz ! Kement a zo a vat e Breiz a vo kollet gant klenved spigus ar vesventi, ma ne daolomp ket evez. Pell zo eo anavezet ar c'hlenved-ze, met kenderc'hel a ra ato d'en em astenn, var gresk ez a bemdez. El lec'h ma z' oa gwechall eun ostaleri pe ziour, ez eus breman dek, pemzek. Gret eo bet ar gont, hag ez eus bet kavet eun ostaleri evit 80 den, o konta ar wazed, ar mero'hed, ar vugale. O tenna er mez a gont ar mero'hed hag ar vugale, e chom eun ostaleri evit 25, 30 gwaz. Hag en ostaleriou-ze petra a vez evet ? Alkool, odivi, traou a goust ker ha n'int mat nemet d'ober droug.

An ostaleriou a zo ezomm anezo. Pa vezer o veachi, e kaver brao-beza digemeret en eun ti da gaout peadra da zebri, da eva, met tiez da rei da eva da dud n'o deus ezom ebet da eva, nann, e gwirionez, an tiez-ze ne dlefe ket beza anezo.

Evet e vez en ostaleriou, evet e vez en tiez, ha pep tra e ro digarez da eva. Ne c'heller ket ober an distera tamm labour heb eva.

Gwechall e veze labourer ive, kement ha muioc'h eget hirio, met heb odivi. Pa veze dourmet gant freilhou en amzer goz, e tirede an dour dioc'h pennou an dud, met n'o doa ket ezomm da eva evel hirio evit peurober o labour. M'o dije evet evel hirio, n'o dije ket gellet padout.

Ma 'z eo bet ar Vretoned bete-vreman tud krenv ha kalet ouz ar boan, eo o veza m'oant fur. Eun tamm mat int falloc'h abaoe m'eo deuet ar c'hiz divalo da eva alkool.

Lod a lavar : « Ma ra an alkool kement a zroug, perak n'eo ket difennet gand ar c'houarnamant ? » Gwir awalc'h a lavaront. Ar c'houarnamant a dlefe difenn rei ampoezoun d'an dud. Er penn kenta eus ar brezel e vo difennet gwerza absinth, ha mat a vo gret. Mat e vefe ive difenn gwerza alkool ! Met al lezenn-ze, siouaz ! Ne vezo ket douget. Eur c'halz eus dispignou ar vro a zo paet gand ar gwirioù var an alkool, hag ar c'houarnamant a zo laouen o reseo arc'hant evelse. N'eus ket da c'hedal, araok pell amzer, e rafe ar c'houarnamant lezennou da zifenn eva alkool.

Rak-se n'hon eus ken d'ober nemet labourat, poania kement ha ma c'hellimp evit dont a benn eus ar c'hlenved a zo kouezet var hor bro.

Ret eo, da genta, anaout peger bras eo an droug, hag evit-se sellet endro d'eomp, studia ive, klevet petra lavar ar vedesined hag an dud desket.

Ha pa vezo aet doun en hor spered eo an alkool eun ampoezon a ra d'an dud eun droug spontus, neuze epad hor buhez penn da benn e labourimp heb-chana d'ober brezel d'ezan.

P'egwir ez eus kalz tud hag a zo simpl, harpomp anezo, sikouromp anezo da veza fur, d'en em zavetei. Doue a c'hourc'hemenn da bep hini ac'hanomp beilha var e nesa, ober vad d'ezan. Ma c'hellomp, da fin hor buhez, lavaret hon eus saveteet, dalc'het var an hent mat, unan hepen eus hor breudeur, e c'hellimp beza laouen. Eur banne dour roet d'ar paour a vezo paet gant Doue. Peger bras ne vezo ket paet an hini en dezo, dre e gentelioù hag e skouerioù, miret ouz eun ene d'en em goll !

Ya, an holl a dle staga d'al labour, hag er penn kenta kenvreudeur an Drede Urz. Varlerc'h o mestr Sant Fransez, e tleont karet kement a zo mat ha santel, karet ober pinijenn.

Var ar vetalenn a c'hell dougenn ar re a zo er Groaz-Wenn ez eus tri c'her : enor, yec'hed, eürusted.

Enor : Ar re a dro kein d'an odivi, ar re n'en em vesvont morse, ar re-ze a zalc'h d'o brud vat, d'o enor. Pegen eürus e vez an tadou hag ar mammou o klevet lavaret : « C'houi ho peus bugale fur, n'ez eont morse d'an ostaleriou, ne evont morse banne odivi ebet ! »

Yec'hed : O tilezel an alkool, e vez miret ar yec'hed, rak, evel m'eo bet lavaret, eur c'halz eus ar c'hlenvejou hirio n'o deus ken abeg nemet an alkool.

Eürusted : Eürus int ar re n'en em roont ket d'an eva, hag eürus ar re a zo o veva ganto. O zi a vo ennau ar peoc'h, an urz vat, a vo evel eur baradoz var an douar.

Ya, an hini a zilezo an alkool, hennez en dezo peadra da gaout bara da zebri d'ezan ha d'e vugale, dilhad d'en em wiska, koad d'ober tan; hennez a vezo nerz en e izili, furnez en e benn. Hennez a raio enor d'e hano a Vreizad ha dreist pep tra, d'e hano a a gristen.

Buhez Sant Fransez a Asiz

PEVARE PENNAD

KENTEL 1. — **Fransez o prezek ar peoc'h. — Selaouet e vez.**
— **E fizians er Werc'hez.**

Ar gentel eus an Aviel a verke d'an den yaouank e reolenn a vuhez, a lavare : « It ha prezegit. » Mab Per Bernardone en em daolas eta da brezek.

Betek neuze o doa douget e brezegennou nebeut a frouez, rak ne veze ket selaouet nemeur. Breman avat e oa an traou dishenvel. Abaoe m'en doe rôet e zilez d'e dad, evit beza da Zoue hebken, ar gristenien vat eus kêr Asiz o doa eun nebeud doujans evitan.

Souezous e oa e vuhez, gwir eo, met renet e oa gant spered Doue. N'oa ket eun den helavar nag eur mestr da renka komzou flour goest d'ober plijadur da ziskouarn an dud, met displega a rae fraez lezenn Doue ha dont a rae e gomzou eus e galon.

Ne veze ket c'hoarzet mui d'ezan evel er penn kenta, rak pegwir e oa en em rôet da Zoue, an Holl-C'halloudek a oa gantan. Alia a rae an dud d'ober pinijenn, ha prezek a rae dreist-holl war ar peoc'h : « Ra vezo peoc'h an Aotrou Doue ganeoc'h. » Setu aze, peurliesad, ar c'homzou kenta koulz hag ar c'homzou diweza eus e brezegennou.

Evit gwir, an den a drec'ho e youlou fall, en devezo ar peoc'h en e galon; an neb avat a ya war hent ar peoc'hed, n'hell ket e gaout. Hag ar pezh a zo gwir evit pep den, a zo ker gwir all evid ar broiou. Grit da lezenn Doue beza miret gant ar poblou, hag ar peoc'h a reno etrezo; Choment hep senti ouz Doue, hag en em vresint, hag e raint a hep seurt fallagriez.

Evit diskiiza eus e brezegennou, ha goulenn digant Doue tene-raat kalon e genvroiz, Fransez a oa mat da bedi en Iliz Itron Varia an Aelez, rak devot bras e oa d'ar Werc'hez. Fizians en doa da veza sikouret ganti d'ober labour an Aotrou Doue evel ma oa dleet.

KENTEL 2. — **An diskibl kenta n'eo ket anavezet. — Bernez a C'hentavall a zelaou Fransez o pedi hed an noz**
hag a c'houlenn mont d'e heul.

Hiniennou eus kenvroiz Fransez, ouz e glevout o prezek, a zavas c'hoant ganto mont d'e heul. Kenta hini a yeas a oa eun den eeun ha devot, met ne chomas ket pell gantan; ha dre-ze n'eo ket douget war roll bugale Sant Fransez.

Ar c'henta e voe eta Bernez, a C'hentavall, den pinvidik bras ha devot eus kêr Asiz. Gwelet en doa Mab Per Bernardone o ren paotred yaouank kêr, e welet en doa da c'houd o chanj buhez, ha selaou a reas e brezegennou. Kosoc'hik e oa egetan. Pasianted an den yaouank e kreiz an dismegans hag an trubuilhou a skôas eun taol pounner war e galon; goulenn a rae gantan e-unan :

« Daoust ha bez' en deus Fransez eur garantez wirion evit Doue, pe c'hoant en deus ober traou dishenvel diouz ar re all, evit beza brudet ? Ret eo d'in gwelout. »

Pedi a reas an den yaouank d'ober eur c'houisk bennak en e di. Eun nosvez ma oant o daou en o gweleou hag er memes kambr, Bernez a reas an neuz da gousket c'houek.

A-benn eur pennad e tiskennas Fransez eus e wele, e taoulinas e kreiz ar gambr, hag e savas e zaouarn war-du an nenv en eur lavarout : « Deus meus, Deus meus ! va Doue, va Doue ! » Hed an noz e chomas da lavarout ar c'homzou-ze, met o lavarout a rae gant eur galon ken entanet ma voe gounezet Bernez : « Eun den a Zoue eo » emezan.

Chomas a reas evelato eun nebeud dervezioù da zonjal, rak eun dra vras eo chanj buhez a-grenn. Hogen pa glevas fraez awalo'h mouez an Aotrou Doue ouz e c'hervel, e reas d'ar Zant dont en e di : « M'en defe eun den, emezan, resevet madou bras digand e vestr, ha ma tigouesfe d'ezan n'en defe mui ezomm anezo, petra en defe d'ober ? — Renta ar madou-ze d'ar mestr, a respontas Fransez. — Me eo ar zervicher-ze, eme Vernez, hag ar mestr eo an Aotrou Doue. Rôet en deus d'in madou bras, kalz an tu all d'am meritou dister, hag em eus c'hoant o renta d'ezan hizio evit mont d'ho heul. »

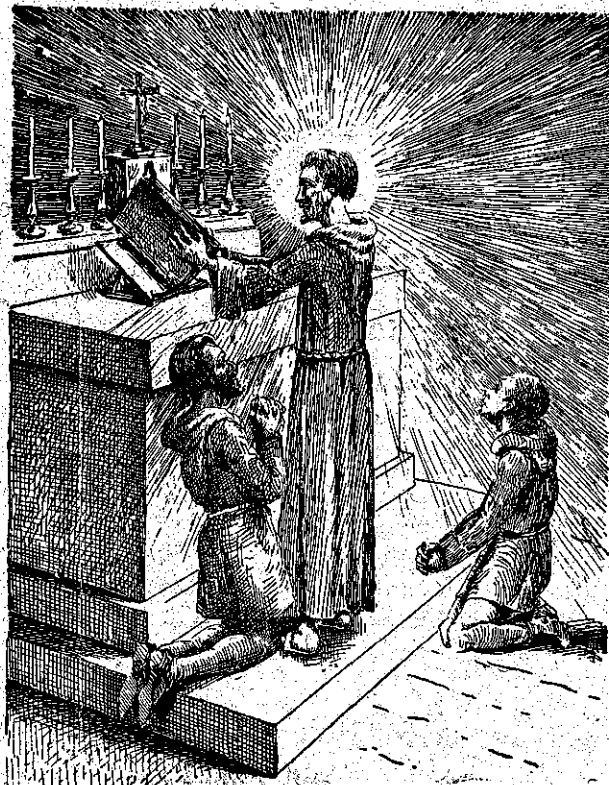
Ar Zant a drugarekas Doue e goueled e galon, rak eun den a benn hag a feiz krenv e oa ar mignon a zeue davetan; respont a reas d'ezan : « Eun dra vras a c'houlennaz aze. Warc'hoaz, goude an oferenn, e c'houlennimp sklerijenn digand ar Spered Santel; hen a verko d'eomp an hent a dleomp heulia. »

KENTEL 3. — **A Zant a gav sklerijenn en Aviel (16 Ebrel 1209).**
An tri c'huzul. — Bernez ha Per a Gatan a werz o madou. — Lochennig ar Porsionkul.

Pa oa Fransez ha Bernez o vont da iliz Sant Nikolas d'an oferenn, e kavjont war o hent eur chaloni gouziek bras war al lezennou. Per a Gatan e ano, hag a c'houlennas diganto mont d'o heul. Eun digemer laouen a voe graet d'ezan.

Epad an oferenn e c'houlennas an tri den devot sklerijenn digand an Holl — C'halloudek, hag eur pennad da c'houde Fransez a zaoulinas dirag an Aoter, hag a zigoras leor an Aviel evit gwelout ar gentel a rofe d'ezan an Aotrou Doue. Lenn a reas : « M'ac'h eus c'hoant beza direbech, kea, gwerz ar pezh ac'h eus, ro an arc'hant-se d'ar paour, hag ez pezo eun tenzor en nenv. » Na pegen eurus e voe ar zant o kaout ar c'homzou-ze !

Digeri a reas eun eil tro leor an Aviel, hag an dro-man e lennas : « Na zouzit netra dre an hent ! » En enor d'an Dreinded santel, e tigoras al leor eun drede gwech : « An nep piou bennak o fell d'ezan dont d'am heul, ra zeuio d'en em zilezel e-unan, ha dougen e groaz ! — Va breudeur, eme kerkent ar Zant, setu aze hor buhez, hor reolenn d'eomp ha da re o devezo c'hoant dont ganeomp. It, ha heuilhit al lavarou-ze. » Goude beza drugarekaet an Aotrou Doue eus ar vadelez en doa het o respont ker fraez d'o goulenn, an tri den mont er maez eus an iliz, hag en em zispartia

evit eun amzer. Bernez a C'hentavall a werzas e vadou ha leveou, hag o veza ma oa pinvidik bras, ha ma renkas pep tra gand urz, e kollas meur a zervez gand al labour-ze.

Kemend-all a rae Per eus e du, met distêr e oa e beadra. Fransez a rannas an arc'hant en o ano, hag a rôas d'ar beorien beteg ar gweneg diweza eus priz o gwerzedigez, ha da c'houde ez ejont o zri asambles, ker paour ha ker paour.

Da bep hini anezo e reas ar Zant eur gwiskamant henvel ouz e hini, hag e savas evito hag evitan eul lochennig e kichen chapel ar Porsionkul. Eno eo ez eas da chom ganto, dindan sell karantezus an Itron Varia.

Petra eo bet d'an diskibien genta mont da heul Fransez ?

Galvet e oant gant Doue. Graet en doa ar Zant traou ken dishenvel diouz oberou an dud all, ma oa kemeret er penn kenta evit eun darzod, eun den diskiant; disprijet e oa bet gand eur c'halz a dud. Met Doue a oa gantan. A nebeudou e trôas an dud devot gantan, hag e zifenn a rejont.

Ha mat eo da bep den ober evel Fransez, ha mont da glask e voued evit plijout da Zoue ?

Nann zur. M'hoch eus c'hoant beza da Zoue muioc'h eget n'oc'h bet betek-hen, it da vreur, da veleg pe da leanez, mar d'oc'h dize-mez ha galvet gant Hor Zalver. A-hend-all kemerit skouer war an dud devota eus hoc'h anaoudegez hag eus ho renk, ha poagnit da zervicha Jezuz-Krist gwelloc'h c'hoaz egeto; en doare-ze e vezoc'h war an hent mat.

Bleuniou Sant Fransez

XI^{le} Pennad

*Sant Fransez a ra da Vaze, Pe eur wiblenn gand an avel,
Eun devez, gantan war vale Hag en dro 'ya betek koveza,
Trei ha trei 'vel eur gornigell, Kent monet war hent Siena.*

Eun devez ma oa Fransez oc'h ober eur bale
Eun tammig arôk d'ezan e vignon Breur Maze,
En em gavjont, o daouik, e kichen eur groaz hent,
Met, trezek pelec'h monet, siouaz, nann, ne ouient.
Tri hent bras, e gwirionez, a 'n em groaze eno :
Hent Florâns, hent Siena, hag hini Aredzo.
Breur Maze a zistroas hag a lavas d'e dad :

« Gouzout, pe hent da gemer, eo dleet d'imp ervat ». —

— « Vel ma plijo gant Doue

« Eme Fransez, n'eo ket gwir ze ?... »

— « Eo, met penôs e c'hallfomp-ni

Hen lakat us d'imp da skedi ?

'Lavaras, raktal, Breur Maze,

Eun tamm diskredik, marteze.

— « Setu aman penôs 'vo kont

« A respontas Fransez, dispart :

« P'az eo gwir e tleet senti,

« Ha ne fell ket d'in brabanti,

« Greomp aman eur spanaenn; (1)

(1) spanaenn : pause.

« Hag e kaofec'h trenk ma soubenn,
Talc'fet da vont endro, endro.

« Ken ma lavarinn d'ec'h : Ho ! Ho ! »

Maze' sentas dioustu ; evel eur gornigell,
Ar pôtr a ya endro, e gougoul en avel.
Abred mezevennet, e kouez war e c'henou,
Evit sevel kerkent, en e gere'hen eul liou !
Ped kwech ne ledas ket e gorf war an douar !
Ha Fransez dirazan a chome dilavar.
Pion 'lavar pegeit e padas ar c'hoari ?
Met red a vezo trei : Maze 'renko senti ;
Ha dre gaer pe dre heg, e renko ar gudenn
Bezan eun dro bennak dibunet penn-da-benn.
Ma vlanka e ziouhar, Maze a dalc'h bepred.
'Servi ket souz adrenv, plegan d'ezan 'zo red.
Pa glev 'velkent Fransez, o lavarout d'ezan :
« Ho ! Ho ! ma mignon ker, awalc'h 'vel-se breman. »
Ha Maze ha pauez neuze monet endro,
Gleb dour gand ar c'houezenn, hag ar paour skuiz maro.

« Alo ! Maze, eme Fransez,

« Bezit breman ar vadelez,

« Da lavarout d'in me, dioustu :

« 'Trezek pelec'h 'n em gavet-hu ? —

— « Hent Siena 'zo dirazon,

« Ha ma lavar a zo gwirion. » —

— « Ac'hanta neuze, Breur Maze,

« Sed an hent a fell da Zoue

« Hon gwelout, hep mar, o kemer ;

« Deomp arôk hag hastomp kaer. » —

Met ar paourkaez Maze ne deo ket 'vit kompren
Evit petra Fransez, en doa lakât 'n e benn,
Ober d'ezan 'vel-se trei 'vel eur gornigell,
Ha bezan kemeret, c'hoaz, 'vel eun den diboeil,
Gant kement baleer 'dremenje dre eno.
Met war ze, da Fransez, Maze gér na laro.

Eun dro bennak, en em gavjont e kichen kêr Siena,
Ma oa kaeriz ouz o c'hortoz, ha mall gante ken a oa,
Da ober d'an daou beajour, sur, ar gwellañ degemer.
Hag int monet en eur vandenn, eur pennadig er maez kêr,
Ken leun o c'halon a doujans m'o tougjont d'an Eskopti :
O lezel o daou da vale, ze a vije bet re gri.
Hag er peñn-kêr p'an arrujont, e oa tud en em lardan :
An eil skôe war egile, pephini diouz e wasañ.
Ha kement, ma oa daou ane, o c'horf maro astennet
Eun drez spontus o gwelout, er gwad dindane poullat.
Sant Fransez a dal m'o gwelas, ha monet en o betek,
Hag ober d'eze eun tamm skol, 'n eun doare ker karadek,
Ma rejont ar peuc'h entre-ze, ha roet gante o gér
Da 'n em garout evel breudeur, e c'hejont sioul holl d'ar gér.
Ar c'helou ze arruet, abred en Eskopti,
An eskob 'bedas ar sant da diskenn en e di.

Hag int degemeret mat, eno, diouz ar c'hentan,
Ha pedet war ar marc'had, da chom, c'hoaz, da lojan.
En de warlerc'h ar beure, 'rôk ma tarze an de,
E oa an daou beajour, savet diouz o gwele.
Ha Fransez, klanv e galon, gant kement a enor,
Hep chom da droidellât, 'gavas abred an nor.

« Alo ! Breur Maze, ma mignon,

« Awalc'h 'vel-se a aluzon.

« Doue hepken, war an douar,

« Dellez (1) kavout enor ha gloar.

« Deomp arôk, hastomp affo,

« Kuit da lavarout : « Kenavo ! » —

Nebaon, Maze, e benn a-dreuz

A gave an dro gwall disneuz.

Hag en eur gerzout war e hent

E krosmole entre e zent :

« N'eo ket ar re man troiou, evelkent da ober !
« Petra na rafe ket 'ta, c'hoaz, Fransez ma breur ker,
« D'ec'h du-hont kreiz ar c'hroazhent 'rê d'in monet endro,
« Hag hirie e ya arôk, hep larout kenavo,
« Pa ver bet 'n eun eskopti, ken degemeret mat,
« E tleer, me gred, 'velkent, gouzout trugarekât.
« Red eo en defe Fransez, a-grenn kollet-e benn
« Evid ober, memez fra, troiou kamm evel-hen. »

Hag e chomas Maze, da 'n em sonjal, neuze,
Sklêrijennet raktal-gand an Aotrou Doue,
E teuas da gompren, e oa et pell ganti,
En eur varn, evel-se, e dad, hag hen disi.

« O, Maze ! O den divalo !

« Gwasan ma 'z eo da benn goulllo !

« Da betra kement a fouge ?

« Daoust hagen e vefe d'it-te

« Da varn, breman, oberou kaer,

« An Aotrou Doue, Hon C'hrouer ?

« E-kreiz punz an ifern, eno, eman da blas
« Ha di, 'eo trement poent, d'an diaoul koz dont d'as kas,
« Ma vezo desket d'it, petra eo kaout fouge,
« Orged ha brasoni, kel 'liës ha bemde.

« Fransez, da dad, dec'h diwezan,

« 'Rê treou ken marzus, a gredan,

« Mar deo dreist galloud ael Doue,

« Ober 'buzudou evel-te.

« Ya ! Ya ! ma fôtr, kaer 'po c'hoari,

« Da gentan, eo red d'it senti,

« Hag e teufe Fransez, da dad

« Da larout d'it mont a veg-troad,

« Da besketa, gand eur vinell

« War ribl stank eur vilin avel.

(1) Dellezout : mériter.

« N'eus ket da lavarout, gwelout 'ran, mat, breman,
 « Doue, 'pad hon beaj, a oa a-du gantan.
 « M'hen dije ket gallet, Breur Fransez, dont a benn
 « Da glozan mat an treou, du-hont war ar blasenn,
 « Na ped 'vije ket et, o gwad holl da redek.
 * Varlerc'h an daou baour kaez, e ker gwas lac'hadeg.
 « Gand eun taol gourgleze, e ver abred skubet, ...
 « Ar c'horf, war an dachenn, ken aezet astennet !
 « Met ar pezh zo gwasoc'h, pelec'h 'ya an ene !
 « D'an ifern gand an diaoul, ha ze hep marteze.
 « Red 'eo, e vefe 'ta, o Maze ! tremenet
 « Ar bezan sod ganit, ha gant tan an orged,
 « En tu-hont, da spered, ya, laouen, tremen dall,
 « Eus eur sant 'vel Fransez, 'vit sonjal kement all.
 « Ar pezh 'zo tremenet, war ze ne deuan ken,
 « Ha Fransez, sklêr mat eo, 'oa Doue ouz hen ren. »

Sed aze ar mennoziou, a oa o rodellât
 En e spered, gant Maze, ha diwarbenn e dad.
 Met sklerijennet ive, Fransez, a-berz Doue
 E-kreiz kalon e vignoni, aezet brao a lenne,
 Ha Fransez 'n eur dostât : « Glevit ket, Breur Maze,
 « Ho mennoziou breman, 'deu d'ec'h a-berz Doue
 « Dalc'hit mat d'eze 'n'ho spered,
 « Ha well gante en em gaofet.
 « Ha koulskoude, selaout mat,
 « Bremaik pa oac'h o krosmolât,
 « Ez oa an diaoul, dre orbidou,
 « O voutan ennoc'h pennadou,
 « Ez oa Paolig, tad ar gevier
 « O c'houezan ennoc'h, ma breur ker.

Hag e welas sklêr, Breur Maze, penôs Fransez e vignon
 N'alle ket bezan evitan, netra kuzet 'n e galon.
 Pelec'h tec'hout? Red 'oa anzar : En peb tra 'oa Sant Fransez,
 Renet gand an Aotrou Doue, hag hervez ar guir Furnez.

POTR JULUEN.

Misionou

Pedit kalonek evid ar misionou graet gant hon Tadou, ma tou-
 gint frouez puilh evit gloar Doue ha silvidigez an eneou.

E **Plougonver** (Eskopti Sant-Brieg), eus an 11 d'ar 25 a viz
 Kerdu, gand an Tadou Barnabe, Fuljans, Tugdual hag Ivon.

Kenvreudeur an Drede-Urz, evit kement-se, livirit, mar plij,
 3 Ave Maria hag ar bedennig : « Hon Tad Sant Fransez, pedit
 evito. »

LOURD, katekiz beo

UNNEKVET DEVEZ

Lourd ha devosion ar Groaz

Mister ar Redamsion a zo bet echuet war ar Groaz, her gwelout
 a raemp dec'h. D'ar mare-ze, n'oa ket poaniusoc'h na mezuoc'h
 benveg da lakaat an dud d'ar maro : ar sklavourien a veze lakaet
 d'ar maro koulz lavarout atao dre ar groaz. Kement-se a ro d'eomp
 da gompren en dije Hor Zalver choazet ar benveg-se, c'hoant gan-
 tan da ziskouez d'eomp brasoc'h karantez dre vrasoc'h poan : « *Hor
 c'haret en deus betek mervel evidomp* », hervez komzou an abos-
 tol Sant Yann.

Hogen, m'en deus bet Jezuz poan ha mez en e Basion hag en e varo,
 revez ha gloar en deus bet ivez pa zavas eus a varo da veo hag
 pa bignas d'an nenv. Pec'herined Lourd a gan er « *Gredo* » :
 « Resusitet eo d'an trede devez evel ma oa skrivet; pignet eo d'an
 nenv, aezet eo en tu dehou d'an Tad, dont a ray ac'hano, en e
 c'hloar, da varn ar re veo hag ar re varo, hag e rouantelez na vezo
 fin ebet d'ezi. »

Ar Groaz he-unan a gemer perz e gloar an Hini a zo maro
 warni. Gwelet e vezo, hervez komz Hor Zalver, o l'nta skedus
 en oabl, pa vezo tost ar varn diweza. Da c'hortoz an devez-se,
 Iliz an douar a zo falvezet ganti diskouez he resped d'ar Groaz ha
 rei enor d'ar benveg a zo bet kemeret gant Jezuz evit savetei ar
 bed : ar groaz a zo war beg an touriou, war an aoteriou, ebarz an
 tier kristen, er c'hroaz-henchou, er herejou ha war beziou ;
 gand an dud fidel e vez douget evel o banniel ; sin ar groaz, erfin,
 eo merk ar c'hristen hag e c'hell beza graet e pep lec'h hag atao.

Dereat e oa e vije ivez e Lourd, e Lourd dreist-holl, rentet enor
 ha gloar d'ar Groaz. Her graet e vez, kement-se a zo het graet
 zoken adaleg an devez kenta ha gand an Itron Varia.

D'an 11 a viz c'hunevrer 1858, p'en em ziskouezas da Vernadett,
 Mari e oa ganti eur chapeled ouz he brec'h hag e penn ar chape-
 led-se, e oa eur groaz aour. Daoust ha ne oa ket deski d'eomp ez
 eo ar groaz eun dra priziuz meurbet, eun dra hag a zo dleet d'ezan
 kaout atao eur plaz a enor.... — Hag, evit pedi ar plac'hig da
 lavarout he chapeled, e kemeras Mari ar groaz en he dourn evid-
 ober sin ar groaz ha Bernadett ober kemend-all.

Komz a reer alies ouz sinou ar groaz Bernadett : « O ober a rae,
 pa wele ar Werc'hez, en eun doare dudius, dre m'o rae evel Mari.
 An dud diredet da Vasabiel ha na c'hellent ket gwelout ar Werc-
 hez Vari, a wele, da vihana, Bernadett estlammet oc'h ober sin
 ar groaz, ha kalz outo a gredas e oa ar Werc'hez eno abalamour
 d'ar zin-ze. — Unan outo a lavare en eur zont diout ar grott : « Ma
 vez graet sin ar groaz er baradoz, ne vez graet nemet evelse. »

Diwezatoc'h, e lavaras tud a Iliz da Vernadett : « Diskouezit
 d'eomp penaos e rae ar Werc'hez sin ar Groaz. »

Neuze Bernadett chom eur pennadig da zonzal hag ober ar zin

dudius en doa, abenn neuze, diazezet feiz meur a hini ha distrôet meur a bec'h er war-du Doue.

Kenderc'hel a reas Bernadett d'ober sin ar groaz evelse betek he maro. War he zremenvan e voe gwelet o pokat goustadik ha gant karantez da bemp gouli Hor Zalver war ar c'hrusifi, a zalc'he etre he daouarn. Goudeze e tiskouezas, dre zin, he doa c'hoant da eva; met araok tostaat he muzellou ouz ar volenn, e reas gant devosion ar mell sin ar groaz he doa desket digand ar Werc'hez glorius Vari hag ar zin dudius-se a denereas-kalon testou he eur diweza, evel m'en doa teneraet kalon an testou a voe ganti pa welas ar Werc'hez.

Dre ar pezh hon eus lavaret er gentel-man, e komprenet mat e vefe rôet e Lourd eun enor dispar da Groaz hor Zalver Jezuz-Krist. Komzet hon doa dec'h ouz Hent ar Groaz menez an Espelug, ar c'haera hini a zo e Franz. En eur zevel e kaver ar groaz vras a astenn he divrec'h a-us kêr Lourd, evel evit he diwall. Pa ziskenner, e kaver eur mell kroaz all e kichen ar c'heviou. Izeloc'h c'hoaz ha tostoc'h d'an ilizou, e kaver, en eur c'hroaz-hent, kalvar Iwerzoniz : eur groaz vein eus ar c'haera, kinniget da Itron Varia Lourd gant tud fidel Iwerzon. War ar groaz-se e weler, kizellet endro da skeudenn ar C'hrist, pemzek mister ar Rozera; kaer eo, ha koulskoude ne chom ket marteze ar pec'herined pell awalc'h da ze'lout outi.

Kalvar ar Vretoned e Lourd

Pelloc'h e chomont, ha mat a reont, dirak kalvar ar Vretoned, savet e penn plasenn ar Rozera ha kinniget da Itron Varia Lourd gant katoliked Breiz-Izel. Henvel eo ouz meur a galvar all a gaver ker stank en hor bro. Ar C'hrist hag ar Groaz a zo bet kizellet er memes maen. Endro d'ar groaz ez eus peder skeudenn vras : re an Itron Varia, Sant Yann, Santez Mari-Madalen ha Sant Lonjin, ar c'habiten roman a voe distrôet war-du Doue, en eur welout Jezuz-Krist o vervel. Bras ha kaer eo ar c'halvar-ze, din eus Breiz ha din eus Lourd.

Enoret eo c'hoaz ar-groaz e Lourd en eun doare all; ret eo hel lavarout araog echui. Epad kan ar « Gredo », e c'heller gwelout o

lintra, skedus war an oabl tenval, kroaz beg ar Jer. O sellout outi, e teu da zonj d'omp e vezo gwelet, hervez komzou Jezuz, sin Mab an den oc'h en em ziskouez en nenvou da fin ar bed, evit diougan rouantelezh peurbadus Doue, ha neuze e saludomp douar zantel Lourd evel porz ar baradoz.

SKOUER

Paredigez Valentina Gougoud, 27 vloaz, eus Roazon.

Adalek he bloaveziou kenta Valentina Gougoud a zo bet skôet gant klenvejou hag o deus graet eur c'halvar hir ha poanvus eus he bugaleach hag eus he yaouankiz. Bez'he doa an holl klenvejou a zeu da heul klenved ar skevent. N'eo ket souez eta e vije simpl ha toc'hor. Met, kollet ganti he mamm, Valentina Gougoud a oa ret d'ezi entent ouz ti he zad, ha gounit he boued. Hen ober a rae gant kalz a nerz-kalon, pa c'helle chom war zav. Chanchi a rae micher, dre ma tisterae he nerz.

Er bloavezh 1916, Valentina Gougoud he deus kement a boan en he lez kleiz, ma 'z eo ret d'ezi derc'hel eur gorzenn blastr epad dek miz. Diwar neuze e c'hellas ober eun draig bennak, betek miz here 1918, met heb azeza na plega he glin. Da viz here 1918, ar c'hlenved hag ar boan a grog en he gouzoug hag en he c'hein. Pa glask, daou viz goude, ober eun tamm labour bennak endro d'an ti, ez eo ret d'ezi chom daoubleget ha stouet he fenn, rak eur boan skrijus he deus en he livenn gein.

Da viz gouere 1919, ez eo digemeret en ospital Sant Eozen, e Roazon, ha louzaouet epad daou vloaz da genta ouz gouliou he livenn gein ha da c'houde ouz ar c'hlenved hanvet e galleg « méningite ». Ar boan he deus, pa 'z eo ret d'ezi finval he fenn pe he c'horf, he lak da yudal.

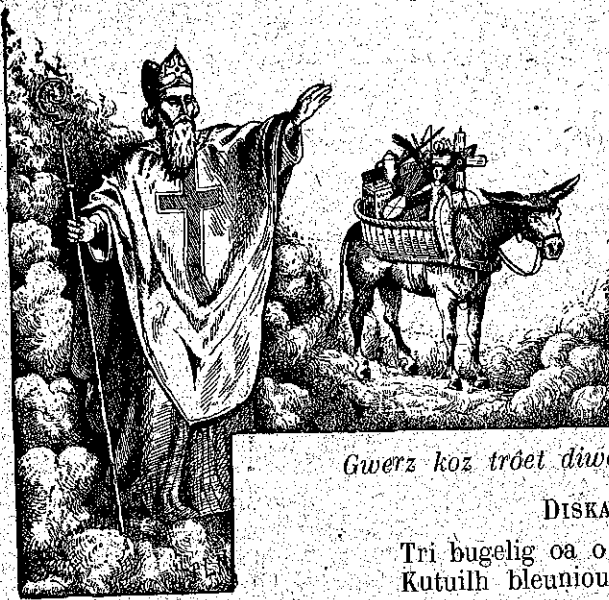
Mont a ra da Lourd gant pec'herined Roazon d'ar meurzh 14 a viz Even 1921, testeni mestr-medisin an ospital ganti evit diskouez e oa fall he yec'hed. Er plastr eman he gouzoug ha sounnet eo he gar gleiz.

D'ar 15 a viz Even, pa oa tennet ar gorzenn diganti, ha pa oa soubet er pisin, Valentina a vennas koll he fenn hag a reas eul lamm hep her gouzout. Adalek neuze, e torras ar boan. Kaset dioustu dirag ar c'heo, ar plac'h yaouank a gredas e oa pare mat, met ne lavaras netra da zen, c'hoant ganti da c'hellout bale araog embann he fareans. Diskenn a reas eta en dour evid an eil gwech, goude krezdeiz, hag an taol-man, ne zantas nemet plijadur. He gar ne oa mui sounnet; he lez hag he glin a blege. Bale a reas d'an abardaez en ospital hep diaezamant ebet, ha debri a reas eur mell pred, hi ha n'he doa kemeret, meur a viz a oa, nemet eul litrad laez bemdez.

D'ar yaou 16 a viz even, ez eo bet diskouezet d'ar vedisined, er bureo, hag e weljont e oa bet pareet mat ha pareet en eun taol eus an droug Pott, eus ar boan he doa en he gar hag eus klenved he skenved.

Yac'h eo chomet abaoe. Ar vedisined o deus hen embannet, pa 'z eo distrôet, ar bloaz warlerc'h, da Lourd evit trugarekaat an Itron Varia. Erfin, digemeret e urz servicherezed ar boerien, e Anjers, Valentina Gougoud he deus gwisket dilhad a leanezed d'ar 25 a viz meurzh 1925, ha kemeret ano Bernadett.

D'hol lennerien

Sant Nikolaz⁽¹⁾ an tri bugel hag ar c'higer.

Gwerz koz trôet diwar ar galleg.

DISKAN

Tri bugelig oa o micher
Kutuilh bleuniou er parkeier.

1

'N'em gaout 'rejoint gand eur c'higer : « Dibri 'rafec'h eun tamm kig gad ?
« Kiger, 'n ho ti loja 'c'hellfer ? — O, ne rin ket, rak n'eo ket mat.
— Deut, deut em zi, bugale geiz — Eun tamm kig leue zebrfec'h atao
Aman an holl a gav lojeiz. » — O ne rin ket, rak n'eo ket brao.

2

A vec'h int aet e-barz an ti, Me fell-d'in kaout ar c'hig tener
Ar c'higer kriz laz o zri, Chommet er bailh seiz vloaz amzer !
A dammigou, 'vel moc'h, o drailh Hon den, pa glev eur seurt goulenn,
Ha da salla o lak er bailh.... A droc'h er-maez, e-giz eun tenn.

3

Sant Nikolaz, goude seiz vloaz, « Kiger, kiger, o, na dec'h ket;
Sant Nikolaz eno 'zeuas, Ma 'c'h eus lac'har, vi pardonet. »
En em gavas gand ar c'higer : Ha, gant tri biz, Sant Nikolaz,
« Daoust hag aman loja 'c'hellfer ? A-zioc'h ar bailh, 'ra sin ar groaz....

4

— Sant Nikolaz, deut, deut em zi; Kousket mat 'm eus, 'me ar c'henta.
Neket lojeiz ennau 'fazi. » An eil 'laras ar memes tra,
Oa nemet aet e-bars a-boan, Hag an trede 'laras : « Bennoz !
Ma c'houlennas eun tamm d'e goan. Me sonje 'oan er baradoz. »

8

BASTIEN.

(1) Gwel Sant Nikolaz, patron ar vugaligou, a vez graet d'ar 6 a. vjz Kerzu.

Eur bloaz a vezo hep dale abaoe m'eo digouezet « *Kenteliou Sant Fransez* » en ho touez. Bez 'e oa hiniennou ha n'o doa ket kalz a fizians e vije aet mat en dro eur gelaouenn nevez skrivet e brezoneg. Her gwelout a raer evelato, n'oa ket lec'h da gaout aon : « *Kenteliou Sant Fransez* » a zo soum en o zav, ha n'o deus ken sonj nemet kreski ha gwellaat e pep doare. Sant Fransez en deus benniget hol labour, hag e vugale, ken niverus ma 'z int en eskoptiou Kemper ha Sant Brieg, a zo bet eürus bras da gaout eur gelaouenn hag a gomz d'ezo eus o Zad hag eus e gelaouennerez ken yac'h, a gont d'ezo buhez ar zent eus tri urz Sant Fransez, hag a glask o unani etrezo dre rei d'ezo bep miz kelou eus ar breuriezou breizek.

Trugarez d'ar skrivagnerien gouziek a skriv evidomp, en despet d'o labouriou, pennadoù ker talvoudus d'an eneoù ha ker plijadurus da lenn. Ma 'z a « *Kenteliou Sant Fransez* » mat en dro, eo dreist-holl abalamour d'ezo, ha d'ezo eo da gaout ar c'henta meuleudi.

Trugarez ive d'hol lennerien. Lod anezo o deus bet ar vadelez da lavarout d'eomp pegement a blijadur a rae d'ezo ar gelaouennman gant he skeudennou kaer hag ar pennadoù skrid war bep seurd traou a vez kavet enni. Eürus bras ez omp bet da glevout kement-se.

Ha pegwir e ra « *Kenteliou Sant Fransez* » plijadur d'eoc'h ha vad d'ho c'h ene, lennerien ger, grit ar pez a zo en ho kalloud evid o skign en dro d'eoc'h, dre garantez evito ha evit ho nesa. E touez o kerent hag hoc'h amezeien, ez eus meur a hini hag a vefe eürus d'o reseo. Roit-i d'ezo da anaout ar c'henta gwella. Ra gavo pep-hini ac'hanoc'h da vihana eul lenner nevez ! Ha neuze e-vezo mat an traou, hag e vezoc'h benniget gant Hon Tad Sant Fransez, rak dre-ze ho pezo labourer da renta gloar d'an Aotrou Doue ha da sklerijenna an eneoù.

Ha breman hol laoskit da rei d'eoc'h eun nebeud aliou. Bez' emomp er penn diweza eus ar bloaz 1927, ha digouezet eo ar mare da baea evid ar bloaz a zeu, rak e miz Genver e vez kemeret an holl koumanachou ha paet e vezont dioustu er penn kenta eus ar bloaz.

Er skrid hon eus kaset d'eoc'h evit rei da anaout ar gelaouenn nevez, e tiskleriomp he devije 16 pajenn da genta. Her gwelet hoc'h eus, adaleg an 2 niverenn he doa 20 pajenn, ha betek 24 he deus bet da c'houde.

Daoust da gement-se, hag evit d'ar paper beza ker ker all (*araog ar brezel e kouste 3 gweneg al tur ha breman.... 7 real !*), e fell d'eomp mirout ar memes priz (6 l.), n'eus forz pegen izel eo. M'en defe unan bennak ar vadelez da rei eun aluzen ouspenn, evit sikour « *Kenteliou Sant Fransez* » da wellaat muioc'h mui o stumm, e lavarfemp « bennoz Doue » d'ezo a greiz kalon.

Ar gwella fêson, hag an hini a goust an nebeuta, da zigas d'eomp an arc'hant, eo ar « mandat-carte rose (Chèque postal) ». Ne goust nemet eiz gwenneg, n'eus forz pegement a vez kaset; her goulenn digand ar bureo post pe digand ar « facteur »; int a lavaro d'eoc'h petra a zo da skriva warnan; adres « *Kenteliou Sant Fransez* » e kavit war ar bajenn genta eus golo ar gelaouenn.

* *

Fizians hon eus e chomo ganeomp evit 1928 holl lennerien 1927 hag hon devezo ouspenn eun niver bras a re nevez.

Eun nebeut niverennou hon eus c'hoaz a bep miz eus ar bloaz 1927. Alia a reomp hol lennerien nevez d'o choulenn holl; evit 2 skoed hepken e c'hellint kaout eur bloaveziad.

Trugarez eur wech c'hoaz d'an holl, ken labourerien ha lennerien, hag holl d'al labour evit skign bepret muioc'h mui « *Kenteliou Sant Fransez* ».

Pedomp evit hon anaon

Breurie Plouvorn. — 1°) Janed BIHAN (*C'hoar Anna-Mari*), resevet en Drede-Urz d'ar 7 a viz Gouere 1905, maro d'an 23 a viz Meurz 1927.

2°) Franseza AR BIHAN (*C'hoar Elizabeth*), resevet en Drede-Urz d'an 8 a viz Kerzu 1913, maro d'an 18 a viz Mae 1927.

* —

ALI

Breuriezoù an Drede-Urz a zo e gwirionez eur familh elec'h mat le beza an holl membrou unanet dre ar garantez ha douget d'en em zikour. Setu perak e c'houlennomp digand ar renerezed pe ar sekretoarezed digas d'eomp, ar c'henta gwella goude o maro, anioù kement c'hoar a vezo bet galvet gand an Ao. Doue, evit ma c'hellimp *distu* goulenn pedennou evito digant lennerien « *Kenteliou Sant Fransez* ». Ra vezo aketus pep breuriezh d'ober kement-se dre garantez evid ar c'hoarezed tremenet ha da rei d'eomp o anioù, o anioù-badez, o anioù e relijion, an dervez ma 'z int bet resevet en Drede-Urz ha m'o deus graet profession, dervez o maro hag o oad.

M'he defe renet unan bennak eur vuhez santel dreist dre he c'harantez hag he oberou, e vefe mat skriva d'eomp eur gomzig diwar he fenn. Kement-se a rafe plijadur d'hol lennerien hag o dougfe da virout o reolenn gand muioc'h a evez c'hoaz.

Resevout a rafemp gand anaoudegezh vat an alizezoù a vefe rôet da heul evid an dispignou mouladur.

Skriva da : M. le Directeur de « *Kenteliou Sant Fransez* », 28, avenue de la Marne, Lorient (Morbihan).

Buhez burzuduz eun douger-sammou

MAZE TALBOT

Meur a hini eus hol lennerien o deus goulennet mar vefe dastumet en eul levrig brao ar pennadoù skrivet e *Kenteliou Sant Fransez* diwar-benn buhez burzudus MAZE TALBOT.

MAZE TALBOT ! Eul lampon hag a zeu da vezan eun douger-sammou, eur mezhier eus ar gwasa hag a zistro da vat ouz Doue, d'e bemp bloaz war-nugent.

MAZE TALBOT ! Eur paourkaz micherour, eun den a c'hounidigez dister hag a zeu da ren eur vuhez eus ar zantela.

Gwella skol d'ar vicherourien ha d'al labourerien-douar ! Kaera skouer d'an dud yaouank ! En Iwerzon (Irlande) e vev, an holl dud a fell dezo anaout e vuhez; *en eur ober 6 miz, 120.000 levrig a zo bet gwerzet.*

E Bro-C'hall ar vuhez-se 'zo ive anavezet ha lennet gant milieroù ha milieroù a dud.

Ni a fell d'eomp hep marc'hata moula en hon yez eur vuhez ken estlammus ha rei da anaout d'ar Vretoned ar c'henteliou talvoudus a gaver enni.

RA VEZO EMBANNET HA BRUDET E PEP PARREZ BUHEZ MAZE TALBOT !

RA VEZO LENNET E PEP FAMILH HAG E PEP TI !

EUN DRA VAT E VEFER REI AL LEVRIG-SE DA VUGALE AR SKOLIOU, DA VUGALE AR C'HATEKIZ, D'AR BARRIZIONIZ GOUDE EUR RETRET PE EUR MISION BENNAG.

Evit n'en do den ebet digarez da chom heb e lenn, ni a zo eurus da rei pep levrig evit **dek gwenneg** hepken, ar mizou-kas ouspenn

4 levrig	dre ar Post	0 fr. 70
10 —	—	5 fr. 75
25 —	—	14 fr.
50 —	—	28 fr.
100 —	colt postal, 3 kg.	54 fr.
150 —	— 5	80 fr.
300 —	— 10	158 fr.

Skriva d'an Tad THEODOR ROUSSEL

28, Avenue de la Marne, LORIENT.

Cheques Postaux de Nantes, — C.c. 46.28.

* —

EUR C'HANTIK KAER NEVEZ !

An Eured Kristen

Meur a wech hon eus klevet klemmou, abalamour ne veze kavet kantik ebet da gana war Zakramant ar Briedelez, da genver an eurejoù. Setu perak hon eus graet moula ar c'hantik kaer a zo bet gwelet dija war *Kenteliou Sant Fransez*, miz Eost.

Ne vezo ket dies lakaat tud an eured da gemer ar c'hantik-se. Goulennit eta kantik *An Eured Kristen* :

P. Théodore ROUSSEL, 28, Avenue de la Marne, Lorient.

Priz : 22 real ar c'hant, dre ar Post.

Ar pab Pl. IX a embann ez eo mister ar Werchez dinamm
kraet eur gredenn a feiz.

Cum permissu Superiorum.

Le Gérant : G. LE BAYON.

Moulez ar BAYON-ROGER, 13, Tachenn Alsace-Lorraine en Oriant.